

Statsforvalteren i Innlandet

Årsrapport 2023

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	8
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	9
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	9
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	15
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	17
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	20
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	21
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	22
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	23
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	24
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	25
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	26
3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	29
3.1.1.12 Bærekraftig landbruk	32
3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	34
3.1.1.14 Andre oppdrag	37
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	38
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	38
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	39
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	40
3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon	40
3.1.2.5 Andre oppdrag	42
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	43
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	43
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	44
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	47
3.1.3.4 Andre oppdrag	50
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	51
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	52
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	52
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	63

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	64
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	64
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	64
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	64
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	65
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	65
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	65
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	65
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	65
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	65
3.2.9 Landbruksdepartementet	65
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	65
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	102
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	103
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	104
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	104
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	104
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	104
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	105
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	105
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	105
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	105
4.3 Andre forhold	106
5 Vurdering av framtidsutsikter	107
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	107
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	107
6 Årsregnskap	109
7 Vedlegg	110

1 Statsforvalterens beretning

Da embetet i Innlandet fylte fem år ved nyttår, var vi nesten halvveis i en kommunerunde med 46 besøk på 100 dager. Turen bekreftet at vi og kommunene har et godt samarbeidsklima, og at vi oppfattes som tilgjengelige og synlige. Dette er et resultat av at vi prioriterer å ha tett og god dialog med kommunene på alle fagområder. I krevende tider med krig, klimaendringer og andre kriser er det viktig med åpenhet og nærhet for å få til en løsningsorientert dialog med nye og etablerte ordførere, kommunale ledere og fagpersoner. Vi opplever høy gjensidig tillit og forståelse for hverandres ulike roller. På kommunerunden var media invitert med, og de formidlet ros som vi gav til kommuner for måten de har håndtert kriser og omstilling på.

I tråd med bærekraftsmål 17 om samordning og samhandling, prioriterer vi å danne nye og sterke partnerskap regionalt og nasjonalt. Med tanke på resultatene fra blant annet arbeidet med regionale planer, Innlandsporteføljen og Velferdsforum, ser vi at embetet både tar plass og får plass som aktiv medspiller og samfunnsaktør. Gjennom vår store kontaktflate fanger vi raskt opp behov og saker og kan være proaktive. Vi har over flere år utforsket nye arbeidsformer og arenaer for å styrke samskaping og dialog. Det er ikke minst viktig i balansegangen mellom å formidle og følge opp nasjonal politikk og samtidig vektlegge kommunalt sjølstyre.

I 2023 budsjetterte over halvparten av kommunene med negativt netto driftsresultat. Jeg ser med bekymring på at et økende antall kommuner har svak økonomi og er i en krevende situasjon. Ved nyttår hadde vi to kommuner på ROBEK-lista og 11 kommuner som vi vurderte å være på rødt nivå i risikoenalysen. Vi hadde tett dialog og jevnlig møter med disse kommunene og bidro med råd og veiledning. For flere kommuner forverres økonomien av at de må velge dyre løsninger for å få tak i kompetent arbeidskraft, særlig til helsetjenestene.

Rettssikkerhetsoppdraget har fortsatt høy prioritet, og vi leverer med høy kvalitet i embetet. Vi har stort fokus på at tilsyn med virksomheter og kommunene skal føre til læring og kvalitetsforbedring. Det er tatt i bruk nye tilsynsmetoder og vi erfarer at vår tilnærming til lærende tilsyn oppleves som konstruktiv for tjenestene. Det har imidlertid vært vanskelig å klare mål på noen områder, da saksmengde har variert mye gjennom året.

Innen planområdet er vi proaktive og evner å samordne saker både eksternt og internt. Vi har tatt initiativ for å samordne større infrastrukturprosjekter og i utviklingen av nytt Mjøsjukehus. Vi oppfordrer kommunene til å gjøre planlegging enklest mulig og rette oppmerksomheten mot den langsiktige samfunnsutviklingen. Vi opplever at kommuner gjør dette, men at økte krav til planlegging gjør det vanskelig, særlig der kapasiteten allerede er liten.

Bærekraftsarbeid på natur-, miljø- og klimafeltet har prioritet hos oss. Vi har brukt en rekke virkemidler for å øke kompetansen i kommunene og kommunisere til befolkningen. Vi fikk nasjonal oppmerksomhet da vi i august markerte 100 år med norsk naturvern i samarbeid med Miljødirektoratet på Fokstua på Dovrefjell. Det omfattende jubileet fikk bred mediedekning, stor deltagelse og kongelig besøk. På klimaområdet samarbeider vi godt med KS, NVE og fylkeskommunen om planlegging, kompetanseheving og veiledning. I utarbeidelse av forslag til tiltaksplan for villrein, søkte vi å få med oss så mange som mulig innen knappe tidsfrister. Vi oppsøkte alle berørte kommunestyre og fylkestinget for å orientere og gi mulighet for innspill. I tillegg inviterte vi ulike aktører til dialog. Til tross for at det er motstridende interesser, mener vi prosessen har økt forståelsen for at det er nødvendig med tiltak. Dialog er også avgjørende for å fremme forståelse for store og kostnadskreven tiltak som følge av Oslofjordplanen, særlig overfor kommuner og landbruk som ligger langt unna fjorden.

For jordbruket var vekstsesongen krevende, først med en tørr forsommer, og deretter mye nedbør. Dette er utfordrende for en allerede presset næring. I tillegg ble noen gårdsbruk rammet av «Hans». Mer gledelig var den rekordhøye avirkingen i landets største skogfylke.

Som i de foregående årene, har vi hatt høy aktivitet innen samfunnsikkerhet og beredskap. Etter mange år med samarbeid og samordning rundt kriser, er beredskap og krisehåndteringsevnen i fylket vesentlig styrket. Ekstremværet «Hans» rammet likevel Innlandet hardt og gav nye læringspunkter. Evalueringen som vi ferdigstilte nå i februar 2024, viste at mye ble håndtert veldig bra. Tidlig varsling til og samordning av beredskapsaktører og samfunnet rundt, samt nødvarslingen som vi tok initiativ til, betydde mye for å minske materielle skader og unngå tap av liv og helse. «Hans» viste også sårbarheten i infrastrukturen vår, særlig vei, vann og avløp. Etter uværet satte vi raskt ressurser på å få avklart og informert om erstatninger og kompensasjon.

Trygg oppvekst for barn og unge er en viktig satsing for oss. Vi har arbeidet for å få inn barneperspektivet i saksbehandling og veiledning og å stimulere til koordinerte velferdstjenester. I tillegg har vi Barn- og ungepanelet og Beredskapsrådet for barn og unge, som også i 2023 hjalp oss med å løfte frem ungdommens behov internt og i samfunnsdebatten. På deres initiativ lagde vi en digital skoletime om sikkerhetspolitikk og trygg informasjon. Den ble spredd i hovedsak til videregående skoler og er nå spilt av over 850 ganger.

Tilstrømningen av flyktninger var stor også i 2023. Innlandet har på to år bosatt 5310 flyktninger fra Ukraina og andre land. Kommunene bosatte 98% av anmodningen for fjoråret. Vi har analysert, informert og samordnet vertikalt og horisontalt, for å støtte kommunene. Vi er bekymret for kapasiteten i kommunene til å fortsette å bosette og yte tjenester i det omfang som kreves. Samtidig er det viktig at flyktningene raskt kommer i jobb, slik at de ikke blir avhengig av varige ytelser. Flere kommuner gir signaler om at det er utfordrende.

Digitale kanaler gjorde det i fjor mulig å øke kompetanseoverføringen til kommunene. Den største satsingen var en webinar-rekke sendt fra vårt eget «Studio Innsikten» om kommunal helseledelse, med over 500 påmeldte. Både digital kommunikasjon og kunstig intelligens gir oss muligheter til å øke kapasitet og kvalitet, og til å nå og involvere flere.

I embetet er det en uttalt ambisjon at vi skal bidra til å fornye og utvikle offentlig sektor. Dette gjelder både internt og i utadretta virksomhet. Vi har holdt fast ved visjonen om å ha åpen dør og lav terskel og ta initiativ. De seks strategiområdene, barn og unge, grønn omstilling, rettssikkerhet, samfunnssikkerhet og beredskap, fremtidsretta kommuner og proaktiv organisasjon, har gitt oss retning og kraft i embetsoppdraget siden oppstarten. Gjennom Vidsyn-programmet har vi fått innsikt og verktøy som har hjulpet oss til å utvikle lederlaget og dermed embetet. Vi hentet også mye kunnskap fra en stor organisasjonsevaluering i 2023. Denne viste at organisasjonsstrukturen grunnleggende leverer på målene som ble satt for embetet. Den peker også på arenaer og rutiner som trengs å utvikles videre. Dette arbeidet er vi i gang med.

Regnskapsresultat for 2023 viser et merforbruk, i vårt embete mest på grunn av uforutsette faktorer som økte pensjonskostnader og ekstremværet «Hans». Vi merker oss at også syv andre embeter avleverer et regnskap med merforbruk. Omstillingsarbeidet for å tilpasse oss trangere økonomi har pågått i flere år, og det vil være behov for å fortsette dette med økt takt, kraft og med gode avklaringer med våre oppdragsdepartement.

Vi har god måloppnåelse, og embetet har stabile og kompetente medarbeidere med høy oppdragslojalitet, mye initiativ og stort engasjement. Jeg vil berømme alle mine ledere og medarbeidere for solid innsats i 2023.

Knut Storberget

Lillehammer, 29. feb. 2024

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og sentraladministrasjonens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. Vi skal virke til det beste for fylket og ta initiativ som er nødvendig.

Statsforvalteren i Innlandet var i 2023 administrativt underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). De enkelte departementer har direkte faglig instruksjonsmyndighet over Statsforvalteren innen departementets saksområde. Kjernen i samfunnsoppdraget er å formidle og iverksette nasjonal og vedtatt politikk, samordne og medvirke til samarbeid med kommuner, statsetater og regionale aktører og være instans for rettsikkerheten til den enkelte innbygger og for fellesskapet.

Statsforvalteren i Innlandet skal kjennes som trygg og god medspiller. Embetets visjon er: *"Ha åpen dør, lav terskel og være sterk på initiativ. Alt for å bidra til å bygge Innlandet sterkt"*

Vi løser samfunnsoppdraget ut fra fire rolleperspektiv:

- Som sektormyndighet representerer vi fagdepartement og direktorat, og vi skal bidra til at nasjonale mål nås – tilpasset fylkets særtrekk. Bruke våre skal gjennom dialog og ved annen formidling erfare god fag- og forvaltningskompetanse og rolleforståelse. Vi tar hensyn til lokale forhold.
- Som samordningsmyndighet skal vi bidra til et best mulig samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og den regionale statsforvaltningen. Innlandssamfunnet skal ha nytte av at offentlige aktører samordner seg. Det forutsetter helhetsspektiv, avklarte roller, kunnskap om andre aktører og vilje til samordning. Vi ønsker å fremme en slik kultur blant aktørene, og etablere møteplasser for informasjonsutveksling, dialog og samordning.
- Som rettsikkerhetsmyndighet er vi klageinstans for vedtak som treffes i kommunene og tilsynsmyndighet på viktige områder som forvaltes av kommunene. Bruke våre skal få innfridd sine rettigheter og oppleve læring av tilsyn og klagebehandling.. Innbyggerne skal få raske svar med god kvalitet.
- Som initiativtaker jobber vi for at Innlandet skal utvikles på beste måte, vi skal drive utviklingsarbeid på våre fagområder og bidra til bærekraft i næring. Innlandets egenart og utfordringer legges til grunn når vi tar initiativ. Det forutsetter at våre medarbeidere har helhetlig samfunnsforståelse, lokalkunnskap og kraft i gjennomføring. Klare tilbakemeldinger om utviklingen av Innlandssamfunnet skal bygge på kunnskap og analyse.

Embetets organisering skal forsterke evnen til å løse samfunnsoppdraget ved at:

- sektorfaglige oppdrag kan løses på en god måte med helhetlig tilnærming og koordinering slik at det møter økte krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner
- muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer blir tatt i bruk
- det ligger til rette for effektiv ressursbruk
- ledelse utøves i nærhet til medarbeidere og oppgaveløsning

Statsforvalteren i Innlandet har på flere områder et utstrakt regionalt samarbeid med andre statsetater, fylkeskommunen og kommunene i Innlandet, KS og næringsliv.

Som grensefylke har embetet tett samarbeid med Sverige gjennom:

- Grensekomitéen
- Grenseredningsråd
- Grensetjeneste og grenseråd
- Grenseforum/Totalforsvars forum

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisasjonskart Statsforvalteren Innlandet

Statsforvalter Knut Storberget tiltrådte embetet januar 2019. Virksomheten er organisert med virksomhetsområder (VO) og underliggende enheter. Organisasjonsmodellens hensikt er å sikre og skape merverdier i oppgaveløsning av sektorfaglige oppdrag, helhetlig koordinering for å møte økte krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner, muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer, effektiv ressursbruk og ledelse som utøves tett på medarbeidere og oppgaveløsning. Virksomhetsområdene ledes av fire direktører. Enhetene ledes av enhetsledere, med unntak av enhetene kommunal og regional samordning og virksomhetsutvikling, styring og kommunikasjon, disse ledes av aktuell VO-direktør. Statsforvalter, ass. statsforvalter, VO-direktører og kommunikasjonsjef er embetets ledergruppe.

Embetet hadde i 2023 totalt 255 ansatte. Dette fordelte seg på 215,2 årsverk. Statsforvalteren i Innlandet har sitt hovedsete på Lillehammer og de fleste ansatte har arbeidssted der. På Hamar har Statsforvalteren i Innlandet et mindre kontorfellesskap, til sammen 40 medarbeidere har sitt kontorsted der. I tillegg har Statsforvalteren i Innlandet flere mindre kontorfellesskap for nasjonalparkforvaltere og regionstillinger for landbruk flere steder i Innlandet. De senere årene har det også blitt tatt i bruk et større omfang av avtaler om hjemmebasert arbeid og opprettet et par avtaler om deltakelse i Hub's/ kontorfellesskap.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser utvalgte nøkkeltall for Statsforvalteren i Innlandet. For nærmere omtale av utvalgte nøkkeltall vises det til kap.7. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2023	2022
Antall ansatte	255.0	243.0
Utførte årsverk	215.2	217.5
Turnover (%)	3.9	7.2
Sykefravær (%)	5.6	4.9
Samlet tildeling alle poster	526 814.0	494 421.0
Driftsutgifter	206 980.0	195 184.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	-1.1	1.9
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	80.6	81.8
Lønnsutgifter per årsverk	953.7	895.3
Husleie	22 375.0	20 695.0
Journalposter (totalt)	123 117.0	119 972.0

Årsaken til økningen av antall ansatte er en økt bruk av blant annet sommervikarer og pensjonister som løser ulike arbeidsoppgaver som krever særlig kompetanse.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Måloppnåelsen er god. Vi bidrar gjennom opplæring og veiledning til at kommunene får bedre forutsetning for å løse sine oppgaver i henhold til de kravene som er stilt til dem.

Vi jobber systematisk og målrettet i dialogen med kommunene. Vi har god dialog med kommunene på de fagområder vi har et ansvar for å følge med og bistå kommunene. Vi informerer og driver veiledning rettet mot grupper av kommuner og enkeltkommuner. Dialogen med kommunene oppleves som god, tillitsbasert, omfattende og har høy prioritet. Risikoanalyser som vi utfører på alle fagområder gir et viktig kunnskapsgrunnlag for å målrette innsatsen mot de områdene det er behov for mer kunnskap i kommunene. Risikoanalysene er også viktige for å kunne målrette innsatsen mot de kommunene som trenger det mest. Vi ser at innsatsen virker ved at kunnskapen i kommunene øker og praksis endres slik at de oppfyller kravene i større grad. Vi vil spesielt trekke fram den innsatsen vi har gjort for å øke kunnskapen om barneperspektivet i sosiale tjenester og om samarbeid mellom tjenestene i kommunene slik at sårbare barn og unge får bedre velferdstjenester.

Kompetanse, kapasitet og tilgang på ressurser er en utfordring for kommunene på flere områder. Vi bidrar derfor med mange kompetansehevende tiltak. Utfordringen er mest uttalt innen helse og omsorg der flere kommuner sliter med å få tak i den kompetansen de trenger, demografien gjør at behovene vil øke ytterligere framover. Vi har dialog med kommunene om behovet for omstilling og å tenke annerledes om hvordan tjenester utformes.

På planområdet ser vi at kommunene tenker mer helhetlig og langsiktig. Samfunnsdelene av kommuneplanen er mer oppdaterte enn for noen år tilbake. Vi mener å se at arbeidet med arealdelene trekker mer ut i tid enn tidligere. Vi oppfordrer kommunene til å ikke gjøre planlegging mer omfattende enn nødvendig. Vi kunne i enda større grad tilpasse oppfølging til den enkelte kommunes behov, det er mulig det ville bidra positivt. Kapasiteten i kommunene er utfordrende og presses ytterligere av økte krav til planlegging, utredning og kunnskapsgrunnlag og plankrav på stadig flere områder.

Grunnberedskapen og krisehåndteringsevnen i fylket har en jevn og positiv utvikling. Det har vært gjennomført et systematisk forebyggende arbeid over flere år. Kommunene er øvd, hendelser er godt samordnet og dialogen med kommunene og beredskapsaktørene er tett, god og preget av tillit.

Bevisstheten om å ta vare på natur er økende. Kommunene har mer kunnskap om området. Vi ser fortsatt at det er utfordrende for kommunene å velge natur foran arealinngrep som kan gi økte inntekter. Behovene på forurensningsområdet er store og utfordrer kommunene gjennom store kostnader og dermed høyere avgifter på avløpsområdet.

Kommuneøkonomien er krevende for mange kommuner. I 2023 vurderte vi at 11 kommuner hadde lite økonomisk handlingsrom, det var en økning på fire fra året før. Disse kommunene følges tett opp enkeltvis, samtidig har vi regelmessige møter med alle kommunene gjennom året.

Risikoen for at flere kommuner kommer på ROBEK-lista er høy.

På landbruksområdet er måloppnåelse god. Det var et krevende år for jordbruksnæringa med både tørke og store nedbørsmengder.

Aktivitetsnivået i skogbruket ble rekordhøyt. Effekten av miljøtiltak i landbruket vurderer vi også som positiv, manglende overvåkingsdata av utviklingen gjør det krevende å måle faktisk utvikling.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse som samordningsaktør.

Det kanskje viktigste vi har jobbet med de to siste årene er at vi har deltatt og bidratt aktivt i arbeidet med tre regionale planer for Innlandet som er med å legge grunnlaget for målrettet og samordnet innsats fra aktørene på regionalt nivå og kommunene. De tre planene er: Regional plan for det inkluderende Innlandet, regional plan for samfunnstryggleik og regional plan for klima, energi og miljø. Planene ble vedtatt i løpet av første halvår 2023. Høsten 2023 startet arbeidet med å gjennomføre planene, fylkeskommunen har etablert et systematisk samarbeid for å realisere planene, Vi deltar i gjennomføringen av alle tre planene. Vi er også sterkt involvert i arbeidet med Innlandsstrategien vol 2, der hele det regionale partnerskapet er koblet på. Vi opplever regionale partnerskap som viktige arenaer for samordning på regionalt nivå.

Vi har flere etablerte samordningsarenaer som er under kontinuerlig utvikling sammen med de som deltar. Disse er fylkesberedskapsrådet, velferdsforum, barn- og ungepanelet og barn- og unges beredskapsråd. Disse arenaene er viktige for å samordne aktiviteten i fylket og diskutere behov for kompetanse, tiltak og samhandling.

Vi har en tett og god dialog med KS på mange fagområder som bidrar til målretting av tiltak og god og avklart arbeidsdeling og samarbeid.

Samordnet innsats, særlig mot utsatte barn og unge har hatt og har spesiell oppmerksomhet. Det er en positiv utvikling i tjenestene til utsatte barn og unge, perspektivet blir mer helhetlig og tjenestene bedre. At vi har målrettet innsatsen mot tværfaglighet og helhet har vært med å bidra til dette.

Tilsynene har blitt mer samordnet. Vi legger stor vekt på at tilsynene fører til læring. Det er positivt at styringsetatene har begynt å åpne for at vi i større grad kan vurdere hva som er mest egnet for å nå målene; dialog, opplæring, tilsyn etc.

Vi har utvikla et tett samarbeid med fylkeskommunen på hele klimaområdet, og i tillegg med NVE og KS i arbeidet med klimatilpasning. Den regionale planen, felles klima- og naturkonferanse og målrettet virkemiddelbruk, både klimasats og skjønnsmidler, har vært sentrale for at vi har god måloppnåelse.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet vårt får gode tilbakemeldinger kommunene. Spesielt samordningsrollen trekkes fram både kommuner og andre beredskapsaktører som en svært viktig og nødvendig rolle, og blir omtalt som avgjørende for at kommunene har lyktes med å håndtere krevende situasjoner med ekstremvær og tilstrømming av flyktninger. Vi ser også at Statsforvalterens beredskapsarbeid blir enda viktigere i det forebyggende arbeidet. Vi medvirker til at fylket er godt forberedt på fremtidige utfordringer og sørger for at de sivile og militære delene av totalforsvaret er godt samordnet. Den sikkerhetspolitiske situasjonen stiller større krav både til oss og kommunene. Kartlegging av kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner (KIKS) har vært prioritert for å understøtte beredskapsarbeidet, herunder totalforsvaret.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

Vi har etter vår vurdering høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling. Og måloppnåelsen er jevnt over god. Vårt mål er at innsatsen skal bidra til å kommunene forstår og etterlever regelverket.

Utfordringen for oss er å ha riktig kapasitet fordi saksmengde, sakstyper med klageadgang og henvendelser fra virksomheter med behov for veiledning øker i omfang. Dimensjoneringen er også krevende da sakstilgangen varierer gjennom året på det fleste områder. I tillegg påvirker sykemeldinger og turnover resultatet. På fagområder med stor utskifting av folk er det krevende å nå målene, da nye medarbeidere trenger innføring og opplæring. Produksjonen vil derfor bli lavere en periode.

På noen områder har vi hatt utfordringer med å nå målene i 2023. Stor pågang av saker og flere nye medarbeidere gjorde at vi kom på etterskudd på vergemålsområdet, mot slutten av året var situasjonen noe bedre. Vi har hatt utfordringer med saksbehandlingstiden innenfor håndhevingsordningen på skoleområdet som vi har fulgt tett opp. Flere tiltak har vært iverksatt og de har hatt effekt. Antallet ferdigbehandlede saker økte i 2023 sammenlignet med 2022, men saksbehandlingstiden er fortsatt for lang.

Vi har ivaretatt vår rolle innen rettssikkerhet på velferdsområdene slik at vi har måloppnåelse på forventet saksbehandlingstid innen rettighetsklager. Når det gjelder utøvelse av tilsynsrollen har vi gjort prioriteringer i tråd med anbefalinger fra overordnet tilsynsmyndighet, men har ikke forventet måloppnåelse når det gjelder volumkrav. Vi mener allikevel at vi har ivaretatt vår rolle som rettssikkerhetsinstans ved å prioritere virkemiddelbruk innen tilsyn/klage. Vi har veiledet både til tjenestemottakere og tjenesteytere. Tilsyn er brukt som virkemiddel både for kontroll av lovetterlevelse og for å fremme læring og kvalitetsforbedring. Vi har også benyttet veiledningsmaterieill fra overordnet myndighet i vår saksbehandling og på denne måten bidratt til likhet i utøvelse av klage- og tilsynsrollen nasjonalt.

På landbruksområdet oppfyller vi målkravet om forvaltningskontroll i 20 % av kommunene i Innlandet. Vi har valgt å ha samme fokusområde for forvaltningskontrollene i to påfølgende år. På den måten når vi 40 % av kommunene med samme tema og fokusområde. Det er vanskelig å dokumentere effekt av kontrollarbeidet på kort sikt, men vi har positivt inntrykk av arbeidet i kommunene på dette området. Dialog mellom kommunen og Statsforvalteren er sentralt i arbeidet, det øker sannsynlighetene for at arbeidet fører til endring og forbedring av praksis.

Vi har brukt mye ressurser på flyktningsspørsmål, bosetting og integrering i 2023. Vi har samarbeidet tett med fylkeskommunen og understøttet deres arbeid.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Vi vurderer at måloppnåelsen er god. Vi har et velfungerende samarbeid både internt mellom fagområder og eksternt med andre statlige virksomheter og fylkeskommunen dette bidrar til at vi fanger opp utfordringer tidlig og at dialogen med kommunene er målrettet og konsistent. Vi gjennomfører risikoanalyser for å identifisere temaer vi må veilede om og utfordringer vi må følge opp gjennom dialog med enkeltkommuner, samlinger, webinarer etc. Det er viktig at kommunene er godt kjent med de nasjonale hensyn de skal ivareta i planleggingen. Vi erfarer også at det er viktig at kommunene og vi har kunnskap om hverandres roller og oppgaver og anerkjenner disse. Kommunene har ulik kapasitet og kompetanse, dette må vi ta hensyn til i vår veiledning og målrette innsatsen mot de som har størst behov.

Vi mener at det har vært en positiv utvikling på området og at kommunene tenker mer helhetlig og langsiktig. Vi mener å kunne se at kommunene har mer oppdaterte samfunnsdelene, mens arealdelprosessene trekker mer ut i tid enn tidligere. Det har hovedsaklig med kommunenes kapasitet og økte krav til planlegging å gjøre.

Vi jobber systematisk og målrettet og setter inn tiltak der vi ser at det er forbedringspotensial. Det er kommunene som gjør jobben, mens vår veiledning sammen med andre regionale aktører er med å bidra til utviklingen.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser. Statsforvalterens dialog med kommunene og formidling av nasjonale/regionale interesser skjer i hovedsak gjennom høringer, deltagelse i regionalt planforum, dialogmøter med administrativ og politisk ledelse i enkeltkommuner eller regioner, samt gjennom løpende kontakt.

I 2023 har vi prioritert dialog og veiledning opp mot arbeid med nye kommunale planstrategier. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 er sentrale i så måte. Formidling har skjedd eksempelvis på plan- og bygningslovskonferansen i 2023 ("forsmak" på de nye nasjonale forventningene), gjennom webinar i egen regi eller i samarbeid med fylkeskommunen og ved innspill til oppstart av planer. Vi har samlet føringer og krav til kunnskapsgrunnlag for de kommunale planstrategiene i et felles dokument. Dette som tidlig innspill til kommunenes arbeid. Kunnskapsgrunnlag til eksempelvis bærekraftsmål, folkehelse og samfunnssikkerhet har vært formidlet både i webinarer og på konferanser. Likeledes kravene til kunnskapsgrunnlag til de kommunale planstrategiene og videre oppfølging i kommuneplanen, når det gjelder ny boligsosial lov. Oppsatte webinar og plan- og bygningslovskonferanse i 2024 har også sterk kobling til de nye nasjonale forventningene.

Nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging er ikke iverksatt ennå. Vi har derfor ikke noe å rapportere i så måte.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser er i middels til betydelig grad synliggjort i planprogram og planer som er vedtatt av kommunene i Innlandet. Dette viser den årlige statistikken for innsigelser. Antall innsigelser i den enkelte kommune er knyttet til flere faktorer. Noen kommuner har høy planaktivitet og derigjennom mange saker til høring. I andre kommuner kan det være mangelfull kvalitetssikring av planforslag før disse sendes på høring, og dermed formelle feil og mangler i planmaterialet.

Kunnskap om- og ivaretagelse av hensynet til samfunnssikkerhet og støy har økt. Men det fremmes fortsatt en del innsigelser til disse områdene. Når det gjelder hensynet til barn og unge, ser vi at dette blir godt ivaretatt. Jordvern er ellers et tema som har gitt innsigelser til flere planer i 2023.

Statsforvalteren har fortsatt et forbedringspotensial når det gjelder systematisk oppfølging av kommuner som har begrenset kapasitet på planområdet. Det vil være naturlig å samarbeide med fylkeskommunen om dette i 2024.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er blitt færre og er samordnet.

Statsforvalteren uttalte seg til 371 arealplansaker i 2023 og fremmet selv innsigelse til 39 av planene. Samla sett er det fremmet innsigelse fra statlige myndigheter til 46 planer.

Det vektlegges å samordne i tidlig planfase, men vi bidrar også til dialog og løsninger av innsigelser i seinere planfaser sammen med kommunene og andre myndigheter. De aller fleste innsigelsene løses gjennom dialog.

I 2023 ble det avholdt mekling i to ulike plansaker. En av meklingsene førte frem etter ett møte. Den andre saken ble oversendt departementet til endelig avklaring, etter at tre formelle meklingsmøter var gjennomført.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ga ut i 2017. Så godt som alle planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og

uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette følger vi opp gjennom å gi faglige råd og/eller innsigelser.

Alle slike innsigelser har ført fram, det vil si at krav til risiko- og sårbarhetsanalysen og oppfølging i planen har blitt ivarettatt. Vi stiller krav om oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak skal være synlig i planen.

Hensyn til klimaendringer og klimatilpasning er viktige tema for vår gjennomgang av kommunenes planer. Klimatilpasning skal synliggjøres i planene og blir nå ivarettatt i de fleste planene der dette er aktuelt.

I våre uttalelser til kommuneplanenes samfunnsdeler påpeker vi at den må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser. Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. Så godt som alle planforslag har samfunnssikkerhet og beredskap som tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier.

Ekstremværet Hans i august medførte store ødeleggelser, men ga også ny kunnskap om farenivå som må tas hensyn til i videre planlegging. Dette ble også gjort etter flommene i 2011 og 2013, og vi mener å se en positiv effekt av det systematiske arbeidet som er gjort siden den gangen.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivarettatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner der det er aktuelt.

I 2023 har dette vært aktuelt for Vestre Toten kommunes forslag til kommuneplanens arealdel. Vi fremmet innsigelse til planforslaget på grunn av mangelfull risiko- og sårbarhetsanalyse da den blant annet manglet risiko- og sårbarhetsvurderinger knyttet til storulykkebedrifter i kommunen, det vil si på Raufoss. Vi påpekte at kommunen må vurdere hensynssoner rundt de aktuelle områdene. Vi har ikke mottatt nytt planforslag pr. i dag.

Storulykke i befolket område, herunder Raufoss Industripark, er for øvrig vurdert som hendelse i FylkesROS Innlandet 2022-2026.

Risiko ved etablering av anlegg (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Hensynet til samfunnssikkerhet fanger opp risiko ved etablering av anlegg for nye energibærere og endret håndtering av farlige stoffer, inkludert fortetting av industriområder og endring av transportmønstre.

Dette har ikke vært aktuelle problemstillinger i forbindelse med uttalelser til arealplaner i 2023. Som tidligere vurderer vi de enkelte plansakene, blant annet vil dette blant annet gjelde endringer og utarbeidelse av nye arealplaner som omfatter bedrifter som er omfattet av storulykeforskriften

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er i større grad ivarettatt

Kommunene i Innlandet ivaretar i middels til betydelig grad nasjonale og viktige regionale føringer.

Statsforvalteren har prioritert å videreføre webinarer for kommunen (to i halvåret) med tema som er konfliktfylte/kompliserte, og som er overrepresentert på innsigelsesstatistikken. Støy har vært tema ved flere anledninger de siste årene, og dette har resultert i en økt bevissthet i kommunene om behovet for å ivareta støy i plan. Samtidig er dette fortsatt et svært utfordrende tema i mange kommuner.

Webinarene blir videreført i 2024. Aktuelle tema innenfor klima/miljø som vi ser bør prioriteres er jordvern og avløp/forurensning, og da særlig knyttet til fritidsbebyggelse. Areal- og naturregnskap er satt opp som tema i februar. Webinarene planlegges nå i samarbeid med Innlandet fylkeskommune. Vi har en god dialog med Miljødirektoratet, og de har bidratt faglig i webinarne.

Kommunene er i varierende grad godt kjent med innholdet i T-2/16. Her har vi et forbedringspotensiale når det gjelder å gjøre kommunene kjent med innslagspunkt for innsigelser på klima- og miljøområdet i tidlig planfase.

Kommunene har god kunnskap om ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om sitt ansvar, blant annet gjennom ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Gjennom Bolig for Velferd Innlandet (BfVI) har vi gjennomført opplæringer og hatt dialog og nettverksmøter med kommuner for å gjøre dem oppmerksomme på ansvaret etter boligsosial lov. Mange kommuner henvender seg til oss med spørsmål knyttet til boligsosial lov. Dette indikerer at de har forstått ansvaret de har etter loven. Vi har også hatt særskilt fokus på opplæring i boligsosial lov for Nav-kontorene, slik at de er bevisst sitt ansvar som en viktig samarbeidspartner, der ansvaret er lagt utenfor Nav-kontoret. Vi ser at kommunene har kommet ulikt ut fra startgropa, og at ikke alle kommuner har fått på plass ansvaret etter boligsosial lov. BfVI er et partnerskap mellom Innlandet fylkeskommune, Husbanken Øst, Statsforvalteren i Innlandet, Nav Innlandet og Nav Hjelpemiddelsentralen.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivarettatt i kommunale planer.

For at kommunene skal få så god boligsosial tilbakemelding som mulig på sine planer, har Statsforvalteren i Innlandet (SFIN) fra 2023 igangsatt systematisk samarbeid med eksterne aktører som ikke er formelle høringsinstanser. Husbanken Øst har god kunnskap om kommunene og mange viktige innspill å komme med. Nav Hjelpemiddelsentralen har gode innspill på planområdet, for å sikre at kommunene får fornyet sin boligmasse på lang sikt, slik at den kan ivareta befolkningens behov. Samarbeidet er igangsatt via Bolig for Velferd Innlandet (BfVI). Vi mener dette arbeidet vil ha positiv effekt på kommunens planer på sikt, men det er såpass nytt at vi ikke har hatt mulighet for å måle effekter. Vi har derimot allerede sett effekter av BfVI sin påvirkning på kommunene, ved at flere kommuner velger å lage boligpolitiske planer som er knyttet til økonomiplanen, i stedet for boligsosiale handlingsplaner.

Vi oppfatter at kommunene ivaretar boligsosiale hensyn i middels til betydelig grad i sine planer. Vi kommer fortsatt til å ha fokus på dette i våre høringsuttalelser fremover.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Vi har gjennomført kompetansehevende tiltak i form av flere webinar. Vi ser at kommunene har et forbedringspotensial i å sette dette enda tydeligere på dagsorden i sin samfunnsplanlegging. Det er ikke alltid samsvar mellom overordnet plan og handlingsplan. Vi ser at det i mange kommuner ikke er en samsvar mellom kompetanseplaner og hva handlingsprogram og heller ikke mellom handlingsprogram og hva de søker om i tilskudd. Vi vil fremover ha fokus på dette gjennom råd og veiledning.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer på dette området i middels til liten grad. Mange av kommunene i Innlandet stiller fortsatt i for liten grad konkrete krav til høy arealutnytting, transformasjon og lokalisering av varehandel. Transformasjons- og fortetningsprosjekt er ofte initiert av private aktører, og disse styrer da i stor grad premisser for planleggingen.

Statsforvalteren viser til dokumentasjon fra SSB som viser at en utvikling med tettstedsspredning fortsatt er trenden, også i kommunene i Innlandet.

Bykommunene i Innlandet planlegger i stor grad for fortetting med høy arealutnytting i sentrumsområder. Samtidig ser vi at det er utfordrende å sikre god bokvalitet, kvalitet på ute- og lekeareal og støyforhold i disse områdene. Statsforvalteren har vektlagt dette temaet i vår plansaksbehandling, gjennom deltagelse i kommunale ATP-prosjekt og det regionale strategiarbeidet for Mjøsbyen.

Statsforvalteren fremmer innsigelser til både overordna planer og reguleringsplaner med høy arealutnytting (SPRBATP) som tema. Vi legger vekt på dette temaet i dialogen med kommunene i Regionalt planforum. Vi opplever at Statens vegvesen og Innlandet fylkeskommune i mindre grad enn tidligere er tydelige aktører på dette området.

Det er ikke gjennomført særskilte tiltak ut over generell veiledning innenfor dette fagområdet. Vi har et forbedringspotensiale i

å målrette veiledning mot kommuner med utbyggingspress.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Massehåndtering ivaretas i varierende grad i kommunale arealplaner. Det er ikke utarbeidet regionale planer for massehåndtering i Innlandet.

I Innlandet er temaet særlig relevant i samferdselsprosjekter, men også i forbindelse med større feltutbygginger for boliger eller fritidsboliger. Massehåndtering ivaretas i større grad enn tidligere i store infrastrukturprosjekt. Dette er et resultat av erfaringer fra prosjekt som er gjennomført i Innlandet de siste ti årene.

Flere kommuner med stor byggeaktivitet regulerer inn massedeponi i tilknytning til områder med stor byggeaktivitet. Dette gjelder både sentrumsområder, boligområder og hytteområder.

Massehåndtering er et av de tema vi spiller inn ved oppstart av planarbeid. Dette er også sett i sammenheng med ny praksis fra 2022, der Statsforvalteren krever at alle typer anlegg eller virksomhet som skal ta imot jord- og steinmasser fra flere eksterne kilder må søke om særskilt tillatelse etter forurensningsloven. Til tross for dette ser vi fortsatt at massehåndtering som tema ofte utsettes til detaljplanlegging eller prosjekteringsfasen.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer om vassdragsforvaltning i betydelig grad i overordna planer (kommunedelplan/kommuneplan). I vår dialog med kommunene vektlegger vi at det må fastsettes byggeforbudssone mot vassdrag og krav til bevaring av vegetasjon i strandsone ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Kommunene ivaretar dette gjennom at det i stor grad innarbeides planbestemmelser som sikrer ivaretagelse av vassdragshensyn.

Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner som ikke ivaretar hensynet til vassdrag. Vi gir klare tilbakemeldinger ved høring av dispensasjonssaker og påklager kommunenes dispensasjonsvedtak dersom de legger til rette for en arealbruk som er i strid med vassdragshensyn. Vi opplever fortsatt at vassdragshensyn utfordres i større grad i reguleringsplaner og i enkeltsaker etter pbl (dispensasjoner), og at effekten av dialogen med kommunene ikke er like god på dette plannivået.

Innenfor fagområde vassdragsforvaltning har vi en tett og god dialog med Innlandet fylkeskommune og NVE, og innspill og innsigelser samordnes i stor grad.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader

Statsforvalteren i Innlandet vektlegger betydningen av langsiktige utbyggingsgrenser i vår dialog med kommunene. Dette er særlig relevant ved kommuneplanrevisjoner. Enkelte kommuner har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser. Dette er kommuner med stort utbyggingspress og aktivitet, med etablerte turistdestinasjoner og store konsentrasjoner av hytter. For kommuner med en høy andel spredt fritidsbebyggelse oppleves dette temaet som mindre relevant.

I Innlandet er regionale planer for fjellområdene/villrein særlig relevant. Kommunene følger i betydelig grad opp regionale planer i overordna planer (kommuneplan/-delplan). De regionale planene følges i middels grad opp i reguleringsplaner og på enkeltsaksnivå (dispensasjoner). Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner, og påklager enkeltvedtak (dispensasjon), der disse er i strid med regionale planer. Til tross for dette utfordres de regionale planene stadig gjennom reguleringsplaner og dispensasjoner.

Innlandet fylkeskommune ønsker å legge til rette for en klimavennlig tettsteds- og destinasjonsutvikling gjennom prosjektet «Klimavennlig stedsutvikling i hyttekommuner». Prosjektet skjer i samarbeid med flere kommuner i Innlandet, og foreløpige resultater ble presentert i et webinar for kommunene høsten 2023. Prosjektet skal sluttføres i 2024 og vil bidra med nye verktøy for kommunene i sin planlegging.

Vi imøteser en avklaring fra Klima- og miljødepartementet om de vil videreføre det igangsatte arbeidet med statlige planretningslinjer for fjellområdene. Dette vil være et godt hjelpemiddel for Innlandet som et stort fjellfylke.

IVARETAKELSE AV LANDBRUKETS AREALRESSURSER (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser, i tråd med nasjonalt jordvernmål og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene i Innlandet ivaretar i middels til betydelig grad hensynet til nasjonal jordvernstrategi i sine planer. Jordvernet har over tid hatt et særlig fokus i vår dialog med kommunene, og vi opplever at forventninger knyttet til bevaring av dyrka jord er godt kjent i kommunene.

Jordvernet utfordres i store samferdselsprosjekt, som ikke er initiert av kommunene, men hvor planleggingen ligger til statlige aktører (vei/bane). Det utfordres også i kommunale planer, ved revisjon av overordna planer, i reguleringsplaner og enkeltsaker (dispensasjoner).

Statsforvalteren fremmet i 2023 sju innsigelser til kommunale planer, som helt eller delvis er begrunnet i jordvern hensyn. De fleste jordverninnsigelsene er fremmet til overordna planer (arealdel eller kommunedelplan). Fire innsigelser er løst i løpet av året, tre gjenstår ved utgangen av året.

Det er fremmet jordverninnsigelse til en reguleringsplan. Denne innsigelsen er løst.

Statsforvalteren har over tid påklagd vedtak i enkeltsaker (dispensasjoner) som er i strid med jordvern hensynet. Vi er tydelige i våre tilbakemeldinger til kommunene når vi mottar omdisponeringssaker til høring. Antall klagesaker er redusert de siste årene.

Omdisponering av dyrka jord i Innlandet er i henhold til kommunal rapportering (KOSTRA) 485 daa i 2022. Dette er en mindre økning fra forrige år.

Vi ser fortsatt utfordringer knyttet til vektlegging av jordvern hensyn opp mot andre nasjonale interesser og vurderinger knyttet til samfunnsnytte av store infrastrukturtiltak som utbygging av vei og bane. Her må jordvern hensynet ofte vike for samfunnsnytte knyttet til framkommelighet, reisetid og trafiksikkerhet. Samtidig ser vi også at en del kommuner er positive til omdisponering av dyrka jord i enkeltsaker. Dette gjelder fradeling av boligtomter på dyrka jord og utvidelse av næringsområder. Jordvern vil derfor bli prioritert i vår dialog med kommunene i 2024.

Statsforvalteren har i 2023 gjennomført møte med landbrukets organisasjoner, der beitebruk og landbrukets egen nedbygging av dyrka jord var tema.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
717	698	796	862	247	337	358	875	485	495

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R.

Statsforvalteren har over tid gitt tydelige anbefalinger til kommunene om å vektlegge arealoversikt og beregning av realistisk utbyggingsbehov ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Dette inngår som et sentralt punkt i vår tilbakemelding ved oppstart av kommuneplanrevisjoner.

Flere av de kommunene som har revidert arealdelene sine de siste årene har vurdert, og tatt ut, store areal som var avsatt til LNFR med spredt bebyggelse (bolig, fritid eller næring). Disse områdene er endret til rent LNFR-formål. Også areal avsatt til andre utbyggingsformål er vurdert på nytt, men blir som oftest videreført.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging.

Kommunene ivaretar i middels til betydelig grad nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnytting i byområder gjennom fortetting og transformasjon, i overordna arealplaner. Vi registrerer imidlertid at føringer i overordna planer ikke i like stor grad blir fulgt opp i detaljplanleggingen.

Ved oppstart av revisjon av kommuneplanens arealdel ber vi kommunene utarbeide arealregnskap og synliggjøre planreserven for ulike utbyggingsformål. Videre forutsetter vi at dette legges til grunn når kommunen vurderer framtidig behov for nye utbyggingsområder. I 2023 er dette også tydeliggjort gjennom de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging, der kommunene oppfordres til "planvask".

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

I de siste årene har det vært en vesentlig økning av arbeidsmengde på beredskapsområdet både for stat og kommune. Det kommer stadig flere og mer alvorlige værhendelser, og den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det mer nødvendig å kartlegge og styrke den kritiske infrastrukturen. I tillegg kommer det menneskelige aspektet der ankomst av flyktninger er det mest nærliggende. Det er også en økning av håndtering som må gjøres utenfor vanlig arbeidstid; på kveldstid og i helg.

På grunn av at det er økt fokus og økt antall hendelser som medfører håndtering, blir også håndteringen og forberedelsene bedre. Dette gjelder også kommunene der de aller fleste nå har fått god erfaring med å sette stab og håndtere kriser.

Likevel går endringene fort, og det er grunn til å spørre om vi har tilstrekkelig med ressurser til å gjøre en så god jobb med totalforsvar og klima som situasjonen krever de neste årene.

SFIN har prioritert å lage beredskapsøvelser for kommunen og øvd dem, samt at vi har prioritert kartlegging av KIKS og totalforsvar. Vi mener at det har gitt resultater. Kommunene har på bakgrunn av øvelser innen KIKS og gjennomgang av gradert FylkesROS fått en mer riktig situasjonsforståelse. Gjennom systematisk forebyggende arbeid gjennom flere år, tydelig samordning i hendelser og godt samarbeid med kommunene og beredskapsaktørene i fylket, mener vi at vår innsats og samordning har medført at grunn-beredskapen og krisehåndteringsevnen i fylket har blitt, og blir, bedre dag for dag.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Orienter kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, ref. veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt. Statsforvalteren skal veilede i bruk av samfunnssikkerhetsvirkemidlene slik at kommunene er forberedt på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

SFIN har sluttførte en gradert analyse for sikkerhetspolitisk krise og krig i 2023. Analysen er gjennomgått i Fylkesberedskapsrådet i 2023. Den vil gis ut til kommuner i løpet av mars 2024, og gjennomgås med kommunen i fysisk møte med kommunene i april.

Flere kommuner har nå startet revidering av kommune ROS og inkluderer krig som en hendelse.

Veiledning av kommunene skjer fortløpende gjennom direkte kontakt, men også gjennom faste møter med kommunedirektører og beredskapskontakter, øvelser, tilsyn, samt møter med fylkesberedskapsrådet og kommunene under hendelser.

Statsforvalteren har håndtert en rekke mindre hendelser i løpet av 2023. Ekom-bortfall er med god margin den hyppigst forekommende hendelsen. Disse utfallene formidles til kommunene slik at de kan tilpasse tjenestene, spesielt ift personer med trygghetsalarmer og andre teknologikrevende hjemmetjenester.

Ekstremværet Hans i august påførte fylket en stor belastning. Om lag 14 kommuner var direkte berørt, og flere var i randsonen. 30 kommuner søkte om erstatning. Alle kommunene gjorde forberedelser i forkant. Det gjennomføres en egen evaluering av håndteringen av Hans, og den blir oversendt og offentliggjort når den er klar. Kommunene i Innlandet har stått i krisehåndteringen av Hans på en forbilledlig måte.

Utfordringsbildet gjør at det de senere år har vært en vesentlig økning av arbeidsmengde både for stat og kommune. Det kommer stadig flere og mer alvorlige værhendelser, og den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det mer nødvendig å kartlegge og styrke den kritiske infrastrukturen i tillegg til den menneskelige aspektet der ankomst av flyktninger er det mest nærliggende. Det er også en økning av håndtering som må gjøre utenfor vanlig arbeidstid, på kveldstid og i helger.

På grunn av at det er økt fokus og økt antall hendelser som medfører håndtering, blir også håndteringen og forberedelsene bedre. Dette gjelder også kommunene der de aller fleste nå har fått god erfaring med å sette stab og håndtere kriser. Likevel går endringene fort, og det er grunn til å spørre om vi har tilstrekkelig med ressurser til å gjøre en så god jobb med totalforsvar og klima som situasjonen krever.

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Legge til rette for et forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet.

Klimatilpasning ivaretas gjennom plansystemet og i samfunnsikkerhetsskjeden. Forventningene i SPR når det gjelder hensyn til klimaendringer og klimatilpasning formidles til kommunene i alle uttalelser til oppstartsvarsel i plansaker etter plan- og bygningsloven, herunder samfunnsplaner. Dette følges videre opp ved å vurdere innsigelser i arealplan- og reguleringsplaner hvor overvannshåndtering, flom- og skredfare ikke er ivaretatt i ROS-analyser, plankart (hensynssoner) og planbestemmelser. Vi ser en positiv effekt av vår samla innsats på området ved at kommunenes planforslag stadig oftere tar hensyn til framtidige klimaendringer når naturfare vurderes i arealplaner.

Gjennom evaluering av hendelsen "Hans" der kommunene ble bedt om innspill så har vi også sett økt oppmerksomhet rundt forebyggende arbeid og klimatilpasning.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Krisehåndteringsøvelser er en prioritert oppgave hos Statsforvalteren i Innlandet. Gjennom egne erfaringer og tilbakemelding fra kommunene vet vi at øvelser virker og er en svært effektiv måte å heve krisehåndteringsevnen på. Kravet til antall øvelser i kommuner er oppfylt i perioden 2019-2024 med god margin.

I 2023 gjennomførte vi 7 spilløvelser for utvalgte kommuner og vi laget en diskusjonsøvelse til alle 46 kommunene, hvor kriseledelsen ble øvd. Gjennomføringen av øvelsen var frivillig, men høyst anbefalt. 45 av 46 kommuner gjennomførte øvelsen. Diskusjonsøvelsen var delt inn i to scenario, ekstremvær med nedbør og orkan, mens tema i del to var resiliens og avhengigheter innen kritisk infrastruktur. Spørsmålene her var om kommunene oppfyller kravene til resiliens som Nato krever. Klarer de å opprettholde de 7 kritiske samfunnsfunksjonen som de har ansvaret for for sine innbyggere, vertlandsstøtte og de som måtte komme i tillegg til kommunen? Videre var spørsmålet om kommunene analysert godt nok hvilke avhengigheter som påvirker hverandre.

Øvingsutvalget i Innlandet er aktivt og det ble i 2023 gjennomført to øvelser som er ett samarbeid mellom nødetater, kommuner, Sivilforsvaret og Forsvaret

Det ble gjennomført en spilløvelse i Dovre, Lesja, Ringsaker, Engerdal og Nord Fron kommune. Nabokommuner bidro med å lage selve øvelsene og deltok som evaluatore. I tillegg deltok politikontakt, brannsjef, områdesjef i Heimevernet, frivillige og lokal kontaktperson fra Sivilforsvaret.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019			
2020			
2021			
2022			
2023	46	51	Kommunens krisehåndtering og samvirke

7 kommuner har i 2023 blitt øvd av Statsforvalteren både ved spilløvelse og diskusjonsøvelse i 2023

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunene, med vekt på kriseledelse og overordnet beredskapsplan.

SFIN har i 2023 gjennomført fire tilsyn på beredskapsområdet. Samtlige tilsyn ble gjennomført sammen med enhet for helse og omsorg, og med helseberedskap som deltema.

Dette er godt under tidligere krav på en fjerdedel av kommunene per år. SFIN har valgt å prioritere ned antall tilsyn på grunn av en økt arbeidsmengde innen andre beredskapstema, og en reduksjon i antall ansatte sammenlignet med tidligere år.

SFIN opplever at kommunene setter pris på å få tilsyn. Det gjør at de får løftet fokus på arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i en travel hverdag, og en god gjennomgang av eget planverk på området. Kommunene følger opp funn fra tilsyn, og går raskt i gang med å revidere

planverk og få på plass det som mangler.

I våre tilsyn med helseberedskap som tema, opplever vi at det ofte er større mangler innen helseberedskap (helseberedskapslovene), enn på det generelle planverket innen samfunnssikkerhet og beredskap (sivilbeskyttelsesloven). Vi opplever også at det i en del kommuner mangler en god kobling mellom samfunnssikkerhet og beredskapsarbeidet, og helseberedskapen i kommunen. Vårt inntrykk er at det skapes en større forståelse av sammenhengen og den røde tråden i beredskapsarbeidet gjennom tilsynene med helseberedskap.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Storm

Oppfølging av arbeidet med opprydding etter stormskadene fra stormen 19.11.2021 fortsatte inn i 2023. I hovedsak bestod dette i veiledning av kommunene knyttet til tilskuddsordningen som hadde siste søknadsfrist for skogeier 15.8.2023. I Innlandet ble det utbetalt 7,2 millioner kr. Av dette gikk 4,5 millioner kroner til opprydding i HK 3. Oppryddingsarbeidet anses som vellykket, og godt samarbeid mellom offentlig og privat forvaltning, og tilskuddsordningen utløste opprydding av virke som ellers ikke ville vært økonomisk drivbart. Likevel ligger det fortsatt stedvis mye vindfall spredt over store arealer, spesielt i vanskelig terreng der drift selv med tilskudd er ulønnsomt.

Barkbiller

Målinger viste høyt antall biller i juni enkelte av kommunene som hadde stormskader etter 2021. Utviklingen av billene stoppet opp når været endret seg i starten av juli. Ulike informasjons- og veiledningstiltak som er iverksatt etter stormen gjør at kommunene i disse områdene har økt oppmerksomhet rundt billefare. Vinter 2024 vil temaet også bli tatt opp i regionmøter med kommunene, og næring og forvaltning vil i fellesskap jobbe med å spre informasjon om potensiale for skade. På Vårsamling for Innlandsskogbruket vil også billeproblematikken bli belyst.

Skogberedskap

Beredskap har vært tema på samlinger for kommunene, og tas også opp på regionsamlinger og på forvaltningskontroller, men vi har ikke avdekket om skogbrann og storm med store trefall er direkte inkludert i kommunale ROS-analyser. I 2024 planlegger vi å sende ut en henstilling til skogbruksansvarlige i kommunene om å ta opp dette i egen kommune. Temaet ivaretas også gjennom den generelle dialogen Statsforvalteren har med kommunene på området samfunnssikkerhet og beredskap.

Ekstremværet Hans

I august ble mange skogsbilveger og enkelte skogområder skadet på grunn av ekstremt store nedbørmengder. I dagen før hendelsen ble skogeierorganisasjonene kontaktet, og bedt om å varsle skogeiere og be om ettersyn av stikkrenner etc. Skadene ble stedvis store, spesielt der bruer ble helt eller delvis skadet. Vi hadde tett kontakt med kommunene og bidro til å koordinere [informasjon og veiledning](#).

Skogbrann

Det ble i april gjennomført skogbrannrådsmøte med alle berørte instanser og skognæringen. Forsommeren var svært tørr, og det var mange tilløp til brann. Statsforvalteren bidro til å informere om brannfaren blant annet gjennom [NRK](#), samt gjennom møter i fylkesberedskapsrådet og oppfølgingsmøter hvor skognæringen også deltok. Det gode samarbeidet bygger på [samarbeidsavtalen mellom brannvesen, Statsforvalter og næringen](#) inngått i 2022. God kommunikasjon mellom næring og brannvesen gjør at brann unngås eller slukkes raskt.

Forberedelse mot skogbrannsesongen

I april gjennomførte vi en øvelse for Fylkesberedskapsrådet hvor scenarioet var skogbrann av slik størrelse at de måtte prioritere hva som måtte brenne ned. Effekten av øvelsen var økt forståelse for kritisk infrastruktur og konsekvenser av skogbrann av en slik dimensjon. Dette bidro til økt hendelseshåndtering på forsommeren da skogbrannfaren var høy. Statsforvalteren deltok også på møter med Brannsjefsutvalget i Innlandet for å øke situasjonsforståelse og kjennskap til hverandre.

Håndtering av høy skogbrannfare

I 2023 hadde vi nytte av det etablerte samarbeidet mellom aktørene, ved at vi forkant av skogbrannsesongen gjennomførte fire statusmøter med mål om å heve felles situasjonsforståelse og innføre tiltak i fellesskap. Målgruppen for møtet var infrastrukturere og 110-sentralen fra Fylkesberedskapsrådet, samt alle brannsjefene i Innlandet og skognæringen.

Tiltak mot skogbrann

Vi gjennomførte også egne møter med veieiere og skiltmyndigheten for å se på muligheten for å informere langs veiene om skogbrannfare. Resultatet ble at veieierne (Nye Veier, Statens Vegvesen og Innlandet Fylkeskommune) hengte opp informasjonsmaterieell langs veiaksene i Innlandet på rasteplasser og andre stopp-plasser.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Vi ser at flere kommuner har etablert gode system der kommuneplanrevisjon foretas jevnlig, og er tilpasset lokale behov og sentrale føringer.

Mange mindre kommuner er imidlertid sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Det medfører at de er avhengige av ganske omfattende konsulentbistand, og/eller at planprosessene trekker ut i tid. Dette gjelder i hovedsak arealplanene. Vi har sett en positiv utvikling når det gjelder prioritering av kommuneplanens samfunnsdel.

Nasjonale føringer slår inn, og vi ser at FNs bærekraftsmål tydelig er synliggjort både i regionale planer, kommuneplanens samfunnsdel og tematiske kommunedelplaner. Det er fortsatt et utviklingspotensial når det gjelder arealplaner.

Når det gjelder nasjonale hensyn så ser vi at samfunnssikkerhet er tydelig vektlagt i planene. Barn og unges interesser er også godt ivarettatt i planene, både når det gjelder innhold og medvirkning.

Mindre endringer utgjør en økende andel av planene. Noen kommuner er imidlertid usikre på grensegangen mellom mindre endring og full planprosess. Vi har vektlagt veiledning og oppfølging her.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

Statsforvalteren vurderer at kommunene i middels til betydelig grad har oppdaterte overordna planer. Snittalder for samfunnsdelene er 5,2 år mens tilsvarende tall for arealdelene er 7,5 år. Vi ser særlig en positiv utvikling når det gjelder samfunnsdelene. Når det gjelder arealdelene har mange kommuner satt i gang med revisjon. Her er det imidlertid noe variasjon når det gjelder framdrift. Fylkestinget i Innlandet har i løpet av 2023 vedtatt tre nye regionale planer ("Inkluderende Innlandet", samfunnstryggleik og klima, energi og miljø).

Vi har også i 2023 vektlagt betydningen av oppdaterte overordna planer i vår dialog med kommunene. Dette både i egen regi og i samarbeid med fylkeskommunen og KS. Statsforvalteren har særlig vektlagt sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanleggingen i oppfølging av ROBEK-kommuner og andre kommuner med store omstillingsbehov.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å foreta hyppige revisjoner av kommuneplanen, men ikke gjøre det mer omfattende enn nødvendig. Flere kommuner har etablert gode systemer for rullerende kommuneplanlegging, og adgangen til mindre endringer i arealdelen er også tatt i bruk, jf. pbl. §11-17.

Vi kommuniserer at kommunene må eie sine egne, overordna planer og sikre at mest mulig av kompetansen blir igjen i kommunen når planrevisjoner er ferdigstilt. Mange mindre kommuner er imidlertid sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Dette medfører at de er avhengige av ganske omfattende konsulentbistand. Prosessene kan også trekke ut i tid ved at enkeltsaker tar tid og oppmerksomhet fra arbeidet med kommuneplanen.

Statsforvalteren ser at det fortsatt er et forbedringspotensial i å tilpasse oppfølgingen til den enkelte kommunes behov, og ikke bidra til å gjøre planleggingen mer omfattende enn nødvendig. Dette er imidlertid et dilemma så lenge kravene til utredninger og kunnskapsgrunnlag øker. Likeledes formidles det ønsker og forventninger fra ulike myndigheter om å utarbeide flere enkeltplaner og strategier.

Oppfølging av kommuner med særlige bistandsbehov vil være et viktig samarbeidsområde med fylkeskommunen i 2024, jf. også *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Vi behandlet 37 klager på reguleringsplan, hvorav tre ble tatt til følge. 78 % ble behandlet innenfor 12 uker.

Vår ambisjon er å kunne prioritere flere regulerings-klager innen 12 uker, da hver enkelt sak ofte har større betydning for samfunnet enn byggesaker. Det betyr at vi må forsterke den løpende vurderingen av prioritering/omfordeling og ha god oversikt over saksbunken på de ukentlige statusmøtene.

En utfordring med regulerings-klagene er at de ofte har mange klagere og gjelder interesseavveininger som ikke alltid er lett å akseptere for de berørte, slik som fortetting og naturinteresser i hytteområdene. Det er grunn til å tro at klagesakene kunne vært unngått/vært enklere å behandle, om alle berørte innbyggere ble svart ut bedre av kommunen. Mange av klagene inneholder samme forhold som ble spilt inn i høringen. Klagerne opplever ofte å ikke bli tatt hensyn til eller ikke får tilstrekkelig svar fra kommunen.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart

Dersom man tar utgangspunkt i innsigelsesstatistikken for Innlandet har kommunale planer i betydelig grad god juridisk kvalitet. En lav andel av våre innsigelser er knyttet til formelle feil og mangler i planbestemmelsene. Innsigelser knyttet til formelle feil og mangler når det gjelder utredningskrav og ROS-analyser utgjør imidlertid en betydelig andel.

Det er viktig å peke på at kun overordna planer (kommuneplaner/-delplaner) gjennomgår en juridisk kvalitetssikring i forbindelse med høringer. Ved vurdering av detaljplaner til høring blir planbestemmelser kun vurdert opp mot ivaretaking av nasjonale og viktige regionale hensyn - ikke juridisk kvalitet.

Regelmessig påpekes uklarheter og misforståelser omkring kommuneplanens rettsvirkning ift. tidligere vedtatte arealplaner. Det er også en klar tendens til at kommunen vedtar detaljerte bestemmelser i kommuneplanens arealdel som skal erstatte/utfylle eksisterende reguleringsplaner. Dette er problematisk med tanke på rettssikkerhet da berørte ikke blir direkte varslet og heller ikke kan påklage kommune(del)planer.

Det ligger et forbedringspotensial i at Statsforvalteren kan foreta en juridisk gjennomgang av alle arealplaner. Dette vil imidlertid være svært ressurskrevende og neppe bidra til nevneverdig økt juridisk kvalitet på detaljreguleringer.

Plankart har i betydelig grad god kvalitet.

Det er vanskelig å måle effekt av veiledning og andre aktørers innflytelse.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels til betydelig grad. Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder kompetanse og kapasitet på planområdet. Enkelte små kommuner leier inn ekstern kompetanse i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel og til gjennomføring av konsekvensutredninger. Dette kan være uheldig fordi resultatet da avhenger av kommunens bestillerkompetanse og at fagkompetanse i egen organisasjon i liten grad blir bygd opp.

I de store kommunene er fagmiljøet større og utredninger gjennomføres på en god måte av kommunene selv.

Statsforvalteren har gjennomført webinar for kommunene om Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredning innenfor klima- og miljøområdet. Vi registrerer at konsekvensutredninger har varierende kvalitet, og ikke alltid gjennomføres i tråd med anbefalt metodikk. Dette vil være et tema på Plan- og bygningslovkonferansen for kommunene i Innlandet i april 2024.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert

Norge Digitalt -samarbeidet i Innlandet har i mer enn ti år hatt stort fokus på kommunenes føring av planregister og digital tilgjengeliggjøring av plankartet. Egne tiltak i fylkesgeodataplanen har satt fokus på dette, og fagpersoner og ledelse i kommunene har støttet dette arbeidet. I disse tiltakene har Statsforvalteren og Kartverket vært viktige bidragsyttere. Andre kommunikasjonskanaler fra SFIN, som forventningsbrev, div. kommunikasjon ifm. enkeltplaner m.m. har også vært benyttet til å informere om viktigheten med føring og ajourhold av planregister. Dette er viktig å ha med seg da utgangspunktet i Innlandet var godt også før 2023. Alle tiltakene har bl.a. resultert i at saksbehandlere i mange år har hatt enkel tilgang til plankart i kartapplikasjonene InnlandsGIS.

Statsforvalteren gjennomførte i 2023 i samarbeid med Kartverket en spørreundersøkelse i kommunene om detaljerte forhold knyttet til rapporteringskravene i tildelingsbrevet. Undersøkelsen samt annen kunnskap viser at:

- Kommunene i betydelig grad fører planregister. Et mindretall av kommunene fører i middels grad, mens ingen fører planregister i liten grad.
- Lederforankringen i kommunene er varierende.
- Iverksatte tiltak fra Statsforvalteren (og andre) har hatt god effekt på kommunenes føring av planregister.
- Det er et forbedringspotensiale i kommunikasjonen med kommunene. I eget embete kan kommunikasjonen mellom "Plan" og "Geodata"

framover bli enda bedre for å styrke samhandlingen som igjen kan gi et enda høyere fokus på et mer fullstendig og oppdatert planregister.

- Kartverkets bidrag i stor grad har vært med på å forsterke den positive tilstanden i Innlandet. Fylkeskommunen og Vegvesenet har også deltatt aktivt på de nevnte samarbeidsarenaene.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Måloppnåelse vurderes samlet sett som bra. Vi har gjennom oversikt over risikoområder og erfaringer fra samhandling med Nav-kontor og tjenestemottakere, fanget opp mangelfull kunnskap og svakheter. Dette er senere tematisert på etablerte arenaer for opplæring, dialog og veiledning. Tiltakene har som målsetting å øke kunnskapen om de sosiale tjenestene. Vi anser at vi på denne måten har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven samt bidratt til økt kvalitet i de sosiale tjenester. Vi vil særlig fremheve at vi ser en tydelig effekt av opplæringen knyttet til barneperspektivet i klagesakene vi nå får til behandling.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

SFIN jobber strukturert med å nedtegne/oppsummere samlet informasjon om tjenesteytingen i Nav-kontorene gjennom vårt ROS arbeid.

Gjennom systematisk oversikt over tematikk i klagesaker, tilsyn og annen kontakt med Nav-kontor og tjenestemottakere, har vi god kjennskap til hvilke utfordringer som preger tjenesteytingen etter sosialtjenesteloven.

SFIN Vurderer at det er variasjon mellom Nav-kontorene når det gjelder kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter, og hvordan bestemmelsene anvendes i praksis. Den største utfordringen ved Nav-kontorets forståelse av regelverket, synes å være hva som skal kartlegges rundt det enkelte barn, og hva en konkret og individuell vurdering innebærer i praksis.

Det etterspørres standardisering/forenkling av søknads- og vurderingsprosesser etter sosialtjenesteloven. Vurderinger etter sosialtjenesteloven er i stor grad skjønnsbasert, som krever god kartlegging for å kunne gjøre konkrete og individuelle vurderinger. SFIN har derfor i vår opplæring, lagt stor vekt på å forklare hva konkrete og individuelle vurderinger innebærer i praksis.

Forventningene til å vurdere barns behov og hvilket ansvar for, og handlinger innenfor barneperspektivet, som følger av sosialtjenesteloven anses svakt beskrevet i rundskriv og veiledere. Dette medfører utfordringer i dialog og opplæringsaktiviteter. SFIN vurderer at gjennomføringen av, og oppfølgingen etter det landsomfattende tilsynet i 2022 -2023, «Nav-kontorets ansvar for å ivareta barns behov når familien søker om økonomisk stønad», har bidratt til en større forståelse for barneperspektivet i Nav. I alle våre opplæringstiltak, har vi lagt vekt på at barne- og familieperspektivet omhandler mer enn bare å kartlegge for den enkelte søknaden. Vi har presisert Nav-kontorets ansvar for å kartlegge barnas situasjon i et forebyggende perspektiv, for å identifisere risikoforhold som gjør at det er behov for å opprette kontakt med andre velferdstjenester. Vi har også lagt vekt på hvor viktig kartleggingen er, for å kunne gjøre konkret og individuell vurderinger av hvert enkelt barns faktiske behov.

Tilgjengelighet til de sosiale tjenestene vurderes fortsatt å være en utfordring. I denne sammenheng mener vi tilgjengelighet forstått som noe annet enn "kun" diskusjonen om fysiske eller digitale treffpunkter. Tilgjengelighet til tjenestene må her forstås som at man gjennom kartlegging og identifisering av hva brukers behov for bistand er, igangsetter eller tilbyr sosiale tjenester ut over/i tillegg til tjenesten økonomisk stønad. Dette gjelder særlig å gjøre tjenestene kvalifiseringsprogram, opplysning, råd og veiledning samt individuell plan tilgjengelig.

Styrket krav om samarbeid mellom de ulike tjenestene ved endringene i de ulike velferdslovene, herunder sosialtjenesteloven og Nav-loven utgjør også en utfordring for Nav-kontorene. Nav- kontorets plass og ansvar i kommunens helhetlige samarbeidsstruktur og i samarbeid på individnivå har stort fokus i vårt arbeid med å kommunisere/implementere endringene i samhandlingsbestemmelsene både ovenfor det enkelte Nav-kontor, men også ovenfor kommuneledelsen.

På bakgrunn av oversikten gjennom vårt ROS arbeid, anser vi at den opplæring/veiledning vi gir treffer utfordringsbildet både samlet sett og for det enkelte Nav-kontor. SFIN har gjennomført opplæringstiltak som basiskurs i økonomisk rådgivning, samlinger i fagforum "Sosialfaglig forum" hvor alle Nav-kontor er med, dialogbasert opplæring med enkelte Nav-kontor og vi har gitt konkret veiledning ved bruk av oversendelsesbrev etter behandling av rettighetsklage og annen faglig veiledning.

Vi opplever at vår innsats i noe grad har ønsket effekt i form av økt oppslutning om våre tilbud for opplæring / veiledning, vi er etterspurt som kompetansemiljø i kommunenes forbedringsarbeid og tilbud om opplæring og veiledning etter tilsyn. Vi ser noe forbedring gjennom vår behandling av rettighetsklager, i Nav-leder/fagleders internkontrollaktiviteter og også forbedring gjennom den faglige dialogen vi har med Nav-kontorene.

Vi har gjennom året blitt kontaktet av flere Nav-kontor som ønsker faglig påfyll særlig knyttet til Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barnas behov og konkrete og individuelle vurderinger. Vi vurderer derfor at opplæringen har bidratt til styrket kunnskap om disse temaene, og at Nav-kontorene ser at det må jobbes systematisk og målrettet for å implementere dette i sin daglige tjenesteutøvelse.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	28	28

Alle Nav-kontor i Innlandet har mottatt tilbud om opplæring. Antall Nav-kontor er redusert i 2023, og vi er litt usikre på hvilket tall vi skal legge inn. Vi har lagt inn tallet ved starten av 2023.

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Statsforvalteren vurderer at tilgangen på kompetanse ikke har blitt bedre siden 2022, mulig noe forverret i enkelte kommuner i Innlandet.

SFIN har i 2023 bistått 2 kommuner som har så stor mangel på helsepersonell med råd og veiledning hvordan lovpålagte tjenester kan overholdes. SFIN har medvirket til at kommune i Innlandet har et økende fokus på heltidskultur, tverrsektorielt samarbeid og organiseringsformer som gir bedre kompetanseutnyttelse.

SFIN har avholdt regionmøter om allmennlegetjenesten og kommuneoverlegefunksjonen for å bidra til rekrutteringen av allmennleger og fastleger.

SFIN har gjennomført et opplæringsprogrammet God ledelse i praksis, et opplæringsprogram i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring. Dette digitale opplæringsprogrammet har 550 påmeldte deltaker fra 38 av Innlandets 46 kommuner.

Effektene av tiltak for rekruttering kan være noe man ser over tid og er vanskelig å vurdere p.t.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

I psykisk helse og rusfeltet bruker Statsforvalteren rapporteringsverktøyet IS-24/8 aktivt i overvåkingen av kommunenes kompetanse-, årsverksutvikling og ser dette opp mot kapasitet. Dette brukes som grunnlag ift fordelingen av bla tilskuddsmidler og tilbud om fagutvikling, enten kommunalt eller regionalt ved bruks av rusforum eller dialogmøter. Satsningen på FACT er et konkret samarbeid mellom kommuner og spesialisthelsetjenester, noe som går inn i Helsefelleskapets oppdrag for personer med psykiske lidelser og rus. Dette håndteres mestadels i reden etablerte samarbeidsformer.

Helsefelleskapet i Innlandet har laget handlingsplaner for tjenestutvikling for digital oppfølging av pasienter med KOLS og sårbehandling og har kommet i gang med dette noen kommuner. Et spesielt fokus er pasienter med kognitiv svikt og somatiske tilstander.

I 2010 ble SAM-AKS etablert som en ambulant tjeneste fra Alderspsykiatrisk avdeling ved Sykehuset Innlandet. SAM-AKS, står for samhandling mellom alderspsykiatrisk avdeling og kommunale sykehjem. Ved utfordrende og sammensatte adferd- og psykologiske utfordringen hos personer med demens sykdom og andre alderspsykiatriske tilstander samarbeider spesialisthelsetjenesten ved Alderspsykiatrisk senter i Sykehuset Innlandet og kommunehelsetjenestene om utredning, behandling og oppfølging av pasienter i kommunene. SAM-AKS bidrar til å styrke kompetansen, kvaliteten og samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten i Innlandet på dette fagfeltet. Dette er og et oppdrag for Helsefelleskapet, men er ivare tatt gjennom denne satsning.

Det er en stor bevissthet i kommuner, spesialisthelsetjeneste og i Helsefelleskapet av demografien og geografien er en stor utfordring som trenger en samlet innsats. SF sitt inntrykk er at det er lite interesse for interkommunalt samarbeid, annet enn unntaksvis.

SFIN har gitt vært med og vurdert støtte prosjekt som omhandler digital oppfølging av barn og unge med medfødte funksjonsnedsettelse.

Veiledning psykisk helse, rus og vold (fra kapittel 3.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har fått veiledning i hvordan de kan utvikle innsatsen innen psykisk helse, rus- og avhengighetsproblematikk samt og vold- og selvmordsforebygging

Statsforvalteren har i samarbeid med ulike kompetansemiljøer gjennomført en rekke dialogmøter og regionale psykisk helse og rusforum i 2023. Dette er fagutviklingsarenaer hvor kommunene selv spiller inn kompetansebehov. Dette i tillegg til utviklingsnettverk for etablering av FACT. I 2023 har vi hatt direkte intervensjon i 41 av 46 kommuner i Innlandet med ulikt faglig innhold og målsetning.

Det er etablert samarbeid med RVTS om opplæringsprogram for innledningsvis 3 kommuner med team "Vold i nære relasjoner". Dette samarbeidet evalueres og opplæringsprogrammet tilbys flere regioner i innlandet.

Innsatsen mot den enkelte kommune har vært variabel og etterspørslen tyder på at kommunen fortsatt har behov for, og ønsker, bistand for å kvalitetssikre og utvikle kompetanse ift sin tjenesteproduksjon.

Statsforvalteren i Innlandet har stort fokus på etablering av lokale og regionale nettverksarenaer hvor mål er å møte fagfolk fra kommune og spesialisthelsetjenestene. FACT etableringen organiseres slik og vi har i dag operative FACT team i 40 av kommunene i Innlandet fordelt på 6 DPS regioner. Alle FACT team har fått opplæring ift voldsrisikovurderinger og forebyggingsmetoder for å redusere voldsrisiko. Etablering av S-FACT (FACT sikkerhet) bidrar til styrket kompetanse knyttet til de med særskilt voldsproblematikk.

Statsforvalteren har videreformidlet kompetansesenternes opplæringsprogram og E-læringsprogram ift selvmordsutfordringer og hvordan møte disse.

Statsforvalteren bruker de ulike tilskuddsordningene som vi forvalter direkte inn i dette utviklings- og oppfølgingsarbeidet.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi vurderer at alle tiltakene og prosjektene vi initierer selv, støtter økonomisk, og/eller gir innspill til, i sum gir en positiv effekt og bidrar til at økosystemorienterte løsninger vinner fram i fylket. Kunnskapen om naturverdiene, våre økosystemer og tjenestene disse leverer blir stadig bedre, og dette øker potensialet for kloke beslutninger. Samtidig ser vi med bekymring på at hensynet til arter, naturtyper og økosystemer i mange sammenhenger taper i arealforvaltningen ute i kommunene.

Vår vurdering er at vi er en stor bidragsyter til en positiv utvikling gjennom veiledning, støtte, dialog, innspill og egne prosjekter, men at arealforvaltningen generelt fortsatt trekker i motsatt retning. Vi ser at det vil kreve økte ressurser og økt innsats dersom vi skal kunne nå målsettingen fullt ut.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Den samlede effekten av innsatsen mot fremmede skadelige plantearter er middels. Vi klarer med betydelig og helt nødvendig innsats å holde nivået av de mest prioriterte artene (kjempespringfrø, lupin og legepestrot) på et akseptabelt nivå innenfor verneområdene, men spredningskildene inntil grensene er store og vanskelige å bekjempe. Størst påvirkning ser vi i våtmarksreservater, og det vil være et evig arbeid å både kartlegge og bekjempe fremmede arter her.

Innsatsen særlig vegmyndighetene legger ned for å hindre videre spredning av fremmede arter fra sine arealer har positiv effekt selv om den trolig kan optimaliseres ytterligere. Ellers bidrar oppfølging av utbygging og massetransport etter plan- og bygningsloven positivt til måloppnåelsen. Fortsatt bidrar eksempelvis gamle masseuttak og private hager til spredning av fremmede arter som vi i neste omgang bruker mye ressurser på å bekjempe.

Kommuner gis tilskudd for bekjempelse inntil verneområder. Effekten varierer fra kommune til kommune. Vi bruker også konsulenter til dette arbeidet. Det overordnede totalbildet er at bekjempelsen i mer eller mindre grad bidrar til å holde spredningen inn i verneområder på et akseptabelt nivå. Dersom vi hadde hatt ressurser nok til å bistå kommunene og evt. sammen med konsulent i felt, ville vi trolig oppnådd et bedre resultat sett ut fra budsjettammen.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i vannforekomstene er forbedret.

Vi har i samarbeid med vannområder og kommuner, gjennomført tiltaksrettet vannovervåking i Innlandet fylke. Dette er et samarbeid som fungerer godt. Data vil bli lagt inn i Vannmiljø og tilstanden på vannforekomstene vil bli oppdatert i Vann-nett når rapporteringen er ferdigstilt i 2024. Dette vil øke kunnskapsgrunnlaget for vannforekomstene i Innlandet.

Statsforvalteren i Innlandet er i gang med arbeidet om regionale miljøkrav i jordbruket. Vi forventet at kravene vil iverksettes f.o.m. januar 2025. I 2023 prioriterte vi tilsyn ved avløpsanlegg som ikke overholder rensekravene. Ingen nye avløpsanlegg har etablert eller fått krav om nitrogenrensing, men alle aktuelle renseanlegg er informert om at de vil få krav ved neste revisjon av utslippstillatelsene. Anleggene er i gang med planlegging av nytt rensetrinn. Pålegg om utredning av nitrogenrensing vil bli gitt i løpet av 2024. Dette vil på sikt kunne bidra til å bedre vannkvaliteten og økologisk tilstand.

Vi har ikke hatt kapasitet til gjennomgang og oppdatering av tiltak i vann-nett der Statsforvalteren er ansvarlig myndighet, men vi har planlagt å gjennomføre det våren 2024. I tillegg registrer vi at det gjennomføres overvåking av andre aktører, f.eks. kommuner, som ikke legges inn i Vannmiljø. Dette er noe vi jobber med å forbedre.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Statsforvalteren i Innlandet ble med i Oslofjordsrådet våren 2023, i tillegg har vi fått med én representant i sekretariatet for å koordinere arbeidet internt og eksternt (kommunene). Det er opprettet en arbeidsgruppe for å samordne tiltaksarbeidet.

Statsforvalteren har gjennomført flere foredrag og møter, som bidrar til økt forståelse og aksept for arbeidet med tiltaksplanen for Oslofjorden.

Arbeidet med å vurdere å innføre miljøkrav i jordbruket i Innlandet, ble startet i 2023. I dialog med jordbruksorganisasjonene, og med bistand fra NIBIO, har vi fått utarbeidet første del av et kunnskapsgrunnlag. Videre har vi vurdert aktuelle bestemmelser for en forskrift. Vi er nå i ferd med å starte konsekvensvurderingen av aktuelle tiltak, også med bistand fra NIBIO. Vi forventer at et forskriftsforslag vil bli sendt på 3 mnd høring innværende vinter, og forskriften er forventet å tre i kraft f.o.m. januar 2025.

Effektive tiltak i kulturer med potet og grønnsaker som ikke går sterkt ut over matproduksjonen har vist seg mer krevende. Sammen med SFOV vil vi starte et arbeid med å utrede innføring av krav i slike kulturer i 2024. Ventelig vil også SFVT bli med i dette. Vi mener det er fornuftig med en felles utredning av dette. Det vil være ressursbesparende, og det vil kunne bidra til at en unngår uheldige forskjeller i regelverket mellom fylkene.

For å redusere tilførselen av nitrogen fra kap. 14 anlegg i forurensningsforskriften, har Statsforvalteren sendt ut brev til 5 anlegg (8 kommuner) der det vil komme krav om nitrogenrensing ved neste revidering av utslippstillatelser. Pålegg om utredning av nitrogenrensing vil bli gitt i løpet av 2024.

Oppdatering av tillatelser som følge av BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustrien medfører at fire virksomheter i Innlandet nå investerer i en betydelig utbedring av / ny renseteknologi og -kapasitet ved sine anlegg for å etterleve strenge krav til begrensning av nitrogenutslipp.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Vår vurdering er at den samlede effekten av våre tiltak har bidratt positivt for å komme nærmere målsettingen i 2023. Vi opplever særlig økt interesse for restaurering av natur, både blant kommuner og enkeltbrukere, og vil også trekke fram det helhetlige perspektivet i villreinforvaltningen som særlig viktig. Samtidig er utbyggingspresset i fylket stort, og mange verdifulle naturområder går fortsatt tapt som følge av dette.

Vi ser at både veiledningsarbeid og faktiske tiltak i regi av Statsforvalteren har positiv betydning for flere trua arter og naturtyper, og for ivaretagelsen av større økosystemer. Vår vurdering er likevel at det er behov for økte ressurser og økt innsats dersom utviklingen over tid skal gå i riktig retning.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur med særskilt vekt på den mest truede naturen

Vi vurderer at både opprettelse av nye verneområder, gjennomførte skjøtselstiltak, biotop- og bestandsforbedrende tiltak, en målrettet

tilskuddsforvaltning og gjennomførte restaureringsprosjekter, i sum har bidratt til en bedre tilstand for flere prioriterte arter, utvalgte naturtyper, ville pollinerende insekter og andre trua arter og naturtyper i Innlandet.

Samtidig ser vi behovet for økte ressurser og økt innsats dersom målsettingen skal nås fullt ut, særlig for å få økt effekt for de artene og naturtypene som inngår i oppfølgingsplanen for truet natur.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

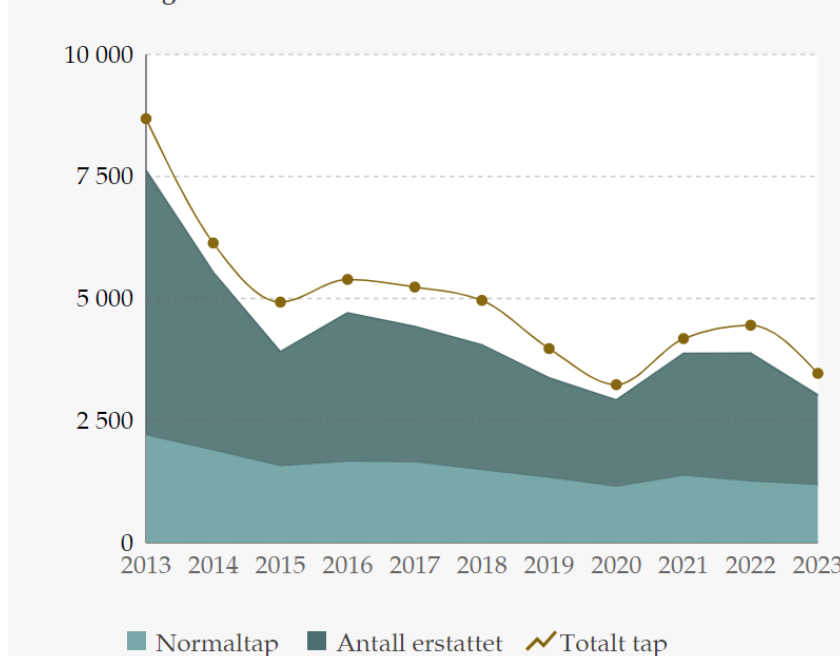
Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Bestandsmålene er nådd for både bjørn, ulv, jerv og gaupe i både region 3 og region 5, og vi vurderer situasjonen for rovviltbestandene som stabilt god. Det er første gang på 10 år at bestandsmål for gaupe er nådd i region 5. Antall hekkinger av kongeørn er stabilt.

Det er krevende å oppnå god differensiert forvaltning, særlig i region 3 Oppland, der det er forekommer beitedyr i hele regionen. Vi mener lisensfelling og kvotejakt i stor grad fyller målet om å regulere bestandene. Når det gjelder skadefelling mener vi vår satsing på kompetanse hos fellingslag bidrar til en positiv trend med flere vellykkede uttak av skadegjørende individ, men her er det fortsatt et forbedringspotensiale.

Sauerstatning 2013 - 2023

Samla sauerstatning for region 3 og 5. Kilde: Rovdata.no
Kilde: Rovdata.no

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.3.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet ved neste klassifisering etter kvalitetsnormen.

Arbeidet med kvalitetsnormen for villrein og tiltaksplaner har medført stort offentlig fokus, og en økende lokal erkjennelse av at villreinen er truet og at tiltak er påkrevd. Arbeidet gir et godt grunnlag for gjennomføring av en tiltaksplan. Fokus på en styrket kobling mellom bestandsforvaltning og arealforvaltning i villreinområdene har ført til at det helhetlige perspektivet i villreinforvaltningen ivaretas på en bedre måte.

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi har i løpet av 2023 vernet totalt 15 nye skogsområder i Innlandet gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Fem utvidelser av eksisterende reservater og ett skogsområde innenfor et eksisterende, kvartærgeologisk naturreservat. Dette utgjør et areal på ca. 28 500 daa hvorav 16900 daa er produktiv skog. Vi har dermed bidratt til å komme nærmere det nasjonale målet om 10% skogvern.

I 2023 satte vi i gang arbeidet med supplerende vern i tråd med Meld.St.14 (2015-16) Natur for livet. Konkret har vi forsøkt å utvide

nasjonalparkene Jotunheimen og Dovre for å sikre svært viktige naturområder, i tillegg til nye mindre områder som naturreservater. Vi har i liten grad lyktes å utvide nasjonalparkene på tross av omfattende prosesser. Kun Vågå kommune har til nå vært positive til konkret å gå videre med utredning av utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark, og som vil bli nærmere kartlagt og utredet i 2024. Det kan positivt nevnes at Vang kommune er villig til å utrede å endre Helin Plantepark til et landskapsvernområde eller biotopvern.

Når det gjelder arbeidet med mindre verneområder, så har vi kommet godt i gang. Vi har igangsatt verneprosesser for tre naturreservater (ett nytt område og to utvidelser). I tillegg har syv andre aktuelle områder blitt naturfaglig kartlagt i 2023.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

Utviklingen går sakte men sikkert i riktig retning nasjonalt. Det er allikevel tydelig at innsatsen er best der det følger med midler til å jobbe med oppdraget. Det er Innlandet, Trøndelag og Oslo og Viken som jobber aktivt med å restaurere myrområder.

I løpet av 2023 restaurerte vi 7,5 myrer, eller 821 daa myr i Innlandet. I følge Menon Economics* sin rapport gir intakt myr økosystemtjenester for en verdi av 5000 kr pr dekar i året (karbonlagring + vannrensing). Gjør vi antagelsen om at restaurert myr er lik intakt myr, så har vi så langt oppnådd økosystemtjenester til en verdi av ca kr 4,1 mill. årlig.

Vi avholdt i 2023 et seminar med naturrestaurering som tema. Det var god deltagelse og vi opplever at kommunene trenger og ønsker kunnskap om temaet. Kunnskapsoverføring, og å få flere aktører i gang med restaurering, mener vi blir viktig for å kunne nå de økte målene for restaurering av natur i Norge.

Statsforvalterne er godt i gang med å bygge et fagmiljø, men det trengs ressurser, og ikke minst økt fokus og anerkjennelse av oppdraget i fremtiden, for å nå målet. Det trengs også et økt samarbeid med forskningsmiljøene og mer skriftlig materiell for å bedre kunnskapsoverføringen.

*Magnussen et al. (2018). Verdien av økosystemtjenester fra våtmark. Menon Economics publisasjon 43/2018.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Avløp er et område som har hatt særlig oppmerksomhet de siste årene. Utviklingen går i riktig retning, og gjennom tydelige uttalelser i plansammenheng har dette også blitt løftet i kommunene. Vi opplever imidlertid at kommunene er svært bekymret over kostnadsutviklingen i sektoren. Gebyrene oppleves allerede som høye, etterslepet er stort, det er generell stor kostnadsøkning i samfunnet og skjerpede miljøkrav er kostnadsdrivende. Vi forventer at oppmerksomheten rundt dette vil bli større fremover.

Vi registrerer også at en del kommuner med store fritidsbebyggelser opplever miljøkravene som for strenge, siden det ikke kan differensieres på kravene i høy- og lavsesong. Dette er også noe vi forventer vil få større oppmerksomhet fremover.

Totalt sett går utviklingen i riktig retning. Flere virksomheter får oppdaterte vilkår og reguleres med nødvendige krav til utslipp, og vi er godt i gang med å fastsette regionale forskrifter etter jordlova. Derfor er det også gledelig at det er signaler om at ny gjødselvarerforskrift skal ut på høring, noe som kan være et viktig virkemiddel for å redusere nitrogenutslippene.

Innsatsen til Statsforvalteren er helt avgjørende for å begrense utslippene. Vi ser tydelig at ønsket utvikling må følges opp med krav for at de skal bli gjennomført. Likevel er det viktig å bruke ressurser på veiledning og dialog for å fremme en forståelse for hvorfor regulering er viktig. Dette er er særlig viktig når miljøgevinsten ligger langt unna, som f.eks. nødvendige tiltak for å redusere utslippene til Oslofjorden.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Industri som har utslipp av næringsstoffer er i all hovedsak godt regulert med oppdaterte tillatelser. Vi regulerer også punktutslipp fra enkelte store landbruksvirksomheter. Det er begrenset omfang av akvakultur i Innlandet. Nye virksomheter har fått strenge vilkår og vi er i ferd med å oppdatere gamle tillatelser for oppdrettsanleggene i Valdres. Anleggene er små, men har forholdsmessig store utslipp.

Kommunene i tidligere Oppland har siden 2000-tallet hatt krav om overholdelse av sekundærrensekravene og strenge krav til rensing av fosfor. Oppdatering av disse tillatelsene har derfor ikke blitt prioritert i 2023. I Hedmark har kommunene hatt strenge fosfor-krav, men mindre strenge krav knyttet til utslipp av organisk stoff. Disse tillatelsene kan tas opp til revisjon i tråd med 10-årsregelen i forurensningsloven § 18 i perioden 2024-2026. I 2023 ble det derfor prioritert å gjennomføre tilsyn med noen av de anleggene som ikke overholder eksisterende rensekrav og/eller ikke har satt i gang prosessen med å innføre biologisk rensetrinn.

Per 2023 er det ingen renseanlegg som har fått krav om nitrogenrensing, men de anlegg som er informert om at de vil få krav om nitrogenrensing ved neste revidering av tillatelsen er godt i gang med planleggingen. Pålegg om utredning av nitrogenrensing vil bli gitt i løpet av 2024.

Vi ser god effekt av å følge med på kommunenes planlegging av ny bebyggelse, og se dette i sammenheng med de aktuelle renseanleggenes prestasjon og kapasitet. Gjennom tydelig uttalelser og innsigelser i plansaker har vi sett at kommunene bremser/stanser utbygging i pressområder, og fremskynder oppgradering/nybygg av renseanlegg og ledningsnett.

SFIN startet arbeidet med å vurdere å innføre regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet i 2023. Gjennom dialog med jordbruksorganisasjonene og med bistand fra NIBIO, har vi fått utarbeidet første del av kunnskapsgrunnlaget og deretter jobbet med å vurdere aktuelle bestemmelser for en forskrift. Vi er nå i ferd med å starte konsekvensvurderingen av aktuelle tiltak med bistand fra NIBIO. Vi forventer at et forskriftsforslag vil bli sendt på 3 måneders høring innværende vinter, og forskriften er forventet å tre i kraft f.o.m. januar 2025.

Effektive tiltak i kulturer med potet og grønnsaker som ikke går sterkt ut over matproduksjonen har vist seg mer krevende å få på plass. Vi vil sammen med SFOV samarbeide om å utrede innføring av krav i slike kulturer i 2024. Ventelig vil også SFVT bli med. Vi mener det er fornuftig med en felles utredning. Det vil være ressursbesparende, og det vil kunne bidra til å unngå uheldige forskjeller i regelverket mellom fylker.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	2 817	103	0	0

I følge Vann-nett vil 2817 vannforekomster nå miljømålene innen 2022-2027. 51 vannforekomster har fått utsatt måloppnåelse for økologisk tilstand til neste planperiode (2027-2033) og 52 vannforekomster har "mindre strengt miljømål" vurdert i henhold til Vannforskriften §10. Det er foreløpig ikke innført forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket og det er heller ikke avklart hvor mange som vil få egen forskrift. Statsforvalteren i Innlandet arbeider med kunnskapsgrunnlaget og vurderer nå hvilke vannforekomster som vil få regional forskrift. Det forventes at forskrift skal tre i kraft f.o.m. jan 2025.

Oppdaterte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

En større andel av virksomhetene i fylket som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv, har oppdaterte tillatelser i tråd med Best Available Techniques (BAT)-konklusjoner

Treforedling (WPB), frist 2019: Ett anlegg med oppdatert tillatelse.

Intensiv fjørfe- og griseavl (IRPP), frist 2021: Ett anlegg med oppdatert tillatelse.

Avfallsbehandling (WT), frist 2022: 21 av 23 anlegg har tillatelser i tråd med BAT-konklusjoner for WT. For 2 av de 21 må tillatelsen oppdateres med IED-kode (kategori for virksomheten, jf. forurensningsforskriften kap. 36, vedlegg 1). De to siste anleggene, GLØR IKS og Sirkula IKS (sorteringsanlegget Heggvin), vil få oppdatert tillatelse ila. 2024.

Næringsmiddel (FDM), frist 2023: Fire av fem anlegg fikk oppdatert tillatelse innen fristen. Tre av disse har fått midlertidig unntak fra BAT-AEL. Det femte anlegget vil få oppdatert tillatelse ila. våren 2024 (søknad om midlertidig unntak med plan for å overholde BAT-AEL ila. 2027 ble mottatt november 2023).

Overflatebehandling med organiske løsemidler (STS), frist 2024: Fem anlegg. Vi har lagt et løp med sikte på å oppdatere alle tillatelsene innen fristen.

Avvikene skyldes at prosessene med virksomhetene har vært tidkrevende samtidig med at vi i denne perioden har hatt begrenset saksbehandlingskapasitet. Vi har også ventet på felles avklaringer på hva enkelte BAT-konklusjoner innebærer.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Vi gjennomfører hvert år en ROS-analyse av hver enkelt kommunes økonomi. Denne er basert på en helhetlig vurdering av utvalgte KOSTRA tall, informasjon fra budsjett- og regnskapsdokumenter og løpende dialog med kommunene. I sum gir dette oss et godt bilde av kommunenes økonomiske handlingsrom. Gjennom ROS- analysen blir kommunene fargelagt som røde, gule eller grønne. Trafikklysmodellen gir oss et godt grunnlag for å målrette veiledningen og innsatsen overfor den enkelte kommune. ROS-analysen ligger også til grunn for vurderingene våre i fordelingen av skjønnsmidler.

I 2023 vurderte vi 11 kommuner til å ha lite økonomisk handlingsrom, en økning på 4 fra 2022. Videre ble 21 vurdert til å ha moderat handlingsrom og 14 til å ha godt. Flere kommuner fikk også i 2022 en svært god skatteinngang på slutten av året. Dette bidro til bedre netto driftsresultater enn forventet for flere kommuner. Selv om handlingsrommet økte for disse kommunene, er dette engangsinntekter som ikke bør dekke løpende driftsutgifter. Mange kommuner har et stort omstillingsbehov for å tilpasse driftsnivået til inntektsrammen. Utfordringene synliggjøres ved at over

halvparten, 26 av 46 kommuner, budsjetterte med negativt netto driftsresultat i 2023 og mange gjennom hele økonomiplanperioden.

Innlandet står overfor store utfordringer knyttet til den demografiske utviklingen. SSBs befolkningsprognoser viser en nedgang i befolkningen for flere kommuner, og det blir flere eldre og færre yngre. Dette er en utvikling som har pågått over flere år allerede. Den demografiske endringen gjør at det over tid må avsettes mer ressurser til helse- og omsorgssektoren. Samtidig opplever flere kommuner en økning i ekstratiltak overfor barn og unge i grunnskolen. Ressurskrevende tjenester er et annet område som krever store ressurser fra kommunene. Utgiftene til helse- og omsorgstjenester øker dermed også til den yngre delen av befolkningen, og en omfordeling mellom sektorer blir dermed vanskelig. Knapphet på kvalifisert arbeidskraft, særlig innenfor helseområdet er en stor utfordring for mange kommuner.

Store uforutsette, eksterne hendelser de siste årene har medført en spesiell uforutsigbarhet for kommunene. Dette er utfordrende for alle, men særskilt for de kommunene med lite handlingsrom og svak likviditet.

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK.

Statsforvalteren prioriterer å følge opp kommunene i ROBEK, og de kommunene som er i fare for å komme i ROBEK. ROS-analysen legger grunnlaget for oppfølgingen av kommunene. At vi er tilgjengelige for kommunene generelt og har en tett oppfølging av enkelte kommuner spesielt, bidrar til høy grad av tillit og samarbeid mellom embetet og kommunene. God og tett dialog gir en felles forståelse av utfordringene. Det gjør at vi kan treffe bedre med vår veiledning og slik sett bedre bidra til god økonomiforvaltning i kommunene.

Vi ser at det er særlig utfordrende for kommunene med begrenset økonomisk handlingsrom å planlegge langsiktig, og å ta tilstrekkelige grep for å tilpasse utgiftene til inntektsrammene fremover. Flere kommuner i Innlandet er i en krevende periode med store omstillingsbehov knyttet til demografiutvikling og andre utgiftskrevende forhold. Selv om kommunene jobber godt med omstilling og tilpasning av tjenester, vurderer vi det som sannsynlig at vi vil ha kommuner i ROBEK i årene fremover.

Innlandet hadde i 2023 to kommuner i ROBEK. Åsnes kommune ble meldt inn i ROBEK, etter kommunelovens §28-1 bokstavene c og d. Våler kommune ble meldt inn i 2022 etter Kommunelovens § 28-1, første ledd bokstav b. Vi har i oppfølgingen av ROBEK-kommunene vektlagt betydningen av langsiktig planlegging og sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel, handlingsdel og økonomiplan. Ved å følge kommunenes arbeid med tiltaksplaner tett, har vi bidratt til å fremholde betydningen av det langsiktige perspektivet, slik at arbeidet med å gjenopprette balanse skal gjelde på lang sikt og ikke kun for de nærmeste budsjettårene.

Vi har i 2023 hatt egne dialogmøter med alle de kommunene som vurderes til å ha svært begrenset økonomisk handlingsrom. Dette gir oss informasjon om de utfordringene den enkelte kommune står i, og eventuelle fellestrekk. Denne kunnskapen benytter vi i vår veiledning til alle kommuner, og det gjør at vi kan bidra mer målrettet med veiledning til den enkelte kommune. Kommunene gir uttrykk for at det er nyttig med denne oppfølgingen, vi fortsetter med dette i 2024.

Vi har også vært i kommunestyrene til flere av de økonomisk sårbare kommunene i 2023. Vi ser at dette bidrar til å understreke alvoret og nødvendigheten av å ta de krevende beslutningene som må til for å bedre den økonomiske situasjonen. Samtidig er vi tydelige på at det er kommunen selv som må finne frem til nødvendige tiltak og gjennomføre disse.

Det har i 2023 blitt gjennomført fysiske møter med økonomisjefene i flere regioner. I disse møtene har kommunene presentert sine utfordringer, hvordan de jobber med omstilling og det er rom for diskusjon og erfaringsdeling. Tilbakemeldingene er gode, og det er noe vi vil fortsette med i 2024.

I tillegg har vi i 2023 gjennomført fire digitale fellesmøter med økonomisjefene. Dette er en arena der de mottar informasjon, kan gi innspill tilbake til oss på innhold og temaer. Fellesmøtene bidrar til erfaringsdeling og kontakt mellom kommunene. Dette er en dynamisk arena som utvikles hele tiden, og bidrar til mer treffsikker informasjon fra vår side. Antall deltakende kommuner er høyt på hvert møte, og viser et behov for å gjennomføre denne typen møter. Tilbakemeldingene bidrar også til bedre veiledning fra vår side. Samtidig er disse møtene best egnet til å gi informasjon og dele kunnskap og erfaringer. For å tilrettelegge bedre for diskusjon og samarbeid mellom kommunene, planlegger vi en fysisk samling med alle økonomisjefene i samarbeid med KS i 2024.

Vi har i oppfølgingen og veiledningen av kommunene i 2023 lagt vekt på hvordan det langsiktige perspektivet bedre kan inngå i budsjett- og planarbeid. God politisk forankring av kommunens plan- og utviklingsarbeid og tett kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og budsjett og økonomiplan er faktorer som har betydning. Vi ser at mange kommuner jobber godt med å videreutvikle dette i sine kommuner. Ved å legge til rette for deling av erfaringer, ser vi at kommunene lærer av hverandre og tar med innsikt til sin kommune. Mange kommuner bruker nå Framsikt som fremheves som et godt verktøy for å koble planverk og økonomi bedre.

Skjønnsmidler til ROBEK-kommunene er knyttet til arbeidet med og gjennomføringen av tiltaksplan. Vi har prioritert noe ekstra midler til de to kommunene i 2023. Også de andre kommunene med svært lite handlingsrom blir prioritert i tildeling av ordinære skjønnsmidler. Vi mener dette bidrar til å bedre kvaliteten på arbeidet med å gjennomføre nødvendige omstillingstiltak i disse kommunene. De har i utgangspunktet knappe

ressurser til utviklings- og planleggingsarbeid.

Vi ser at ytre faktorer har stor betydning for kommunenes resultater. Høyere skatteinntekter enn budsjettet og andre mer uforutsette innsparinger eller ekstraintekter kan gjøre store forskjeller på resultatet på kort sikt for kommunene. Samtidig mener vi at den underliggende ubalansen over tid bare kan endres med god og langsiktig økonomiforvaltning i kommunen. Her mener vi at våre virkemidler har en effekt.

Åpen og god dialog med kommunene vil bli prioritert også i 2024. Tett dialog er avgjørende for at embetet kan kjenne situasjonen for den enkelte kommune og veilede og bidra treffsikkert.

Statsforvalteren har i 2023 vært i en presset personellsituasjon på området kommunal styring.

Ressurser på kommuneøkonomi blir benyttet til flere oppgaver. I tillegg har oppfølging av kommuner etter ekstremværet "Hans" tatt mye ressurser som skulle blitt benyttet til oppfølging av kommunene. Vi vil prioritere oppfølging av kommunene med som er i eller i nærheten av å være i ROBEK høyt i 2024.

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid.

Kommuner som har slitt med store underskudd over tid fanges opp i vår ROS-analyse og følges opp som beskrevet under 3.1.5.1.1.1.

Kommuner med store underskudd over tid og som sliter med å komme i balanse er de kommuner som blir høyest prioritert fra vår side. I tillegg vurderer vi ytterligere oppfølging av enkeltkommuner ut fra regnskapsresultatene det enkelte år.

Tolv kommuner hadde negativt netto driftsresultat i 2022, og seks hadde mer enn en prosent i underskudd. Inndekning av underskuddene har medført bruk av disposisjonsfond, som for enkelte av disse kommunene nå er på et svært lavt nivå. Kommuner med store underskudd i fjoråret regnskap følges opp med eget møte tilsvarende kommuner med svakt økonomisk handlingsrom.

Vurdering av våre tiltak for oppfølging av kommunene er omtalt i 3.1.5.1.1.1. Nedenfor følger omtale av eksterne faktorer som bidrar til merforbruk. Vi legger dette til grunn i vår oppfølging av kommunene.

Kommunene viser til at nødvendig omstillingsarbeid har blitt forsinket av forskjellige årsaker de siste årene. Resultatet er at kommunenes budsjett- og økonomiplaner viser en utfordrende økonomisk situasjon, der flere har utfordringer med å tilpasse driftskostnadene til inntektsrammene. Denne utviklingen er bekymringsfull.

Av eksterne faktorer peker flere kommuner på kostnads- og renteutviklingen i 2022 og 2023, som spesielt utfordrende. Flere kommuner har fastrenteavtaler som er i ferd med å gå ut. Disse vil kunne få stor økning i finanskostnadene i årene fremover. Kommunene er nå mer forsiktige med å ta opp lån. Vi anbefaler kommunene å tenke langsiktig og prioritere hvilke investeringer som må gjennomføres det enkelte år. Vi ser at flere kommuner følger denne anbefalingen. Mange kommuner har tiårige investeringsplaner som legges til grunn i arbeid med budsjett og økonomiplan.

De økte kraftprisene rammer kommunene. De som ikke har eierskap i kraftselskaper eller konsesjonskraft, opplever en kostnadsøkning som i liten grad blir kompensert.

Høye skatteinntekter på slutten av året har bidratt til å bedre driftsresultatet til kommunene. Vi ser at flere kommuner nå salderer sine budsjetter med en høyere forventet skatteinntang.

Flere er i en omstillingsfase der de må tilpasse seg de demografiske endringene, med færre unge og flere eldre. Samtidig øker kostnader til også den yngre delen av befolkningen både innenfor skole- og helsesektoren. Rekruttering av helsepersonell er en utfordring for flere kommuner, som må leie inn personell fra vikarbyrå. En slik praksis påfører kommunene store ekstrakostnader.

Vi bruker informasjonen fra kommunene om hvilke hovedutfordringer de står overfor, til å gi målrettet informasjon og veiledning til den enkelte kommune og til erfaringsdeling mellom kommuner. Dette er med på å bedre effekten av vår veiledning til kommuner som har store utfordringer med å få budsjettene i balanse.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

I gjennomgangen av budsjetter, økonomiplaner og regnskap ser vi at kommunenes bruk av KOSTRA-tall varierer. I årsmelding og regnskap ser vi at stort sett alle kommuner bruker KOSTRA-tall til å si noe om sin egen utvikling. Flere sammenligner seg med andre kommuner innen samme

KOSTRA-gruppe, kommuner i samme region, i fylket osv. Et mindre antall kommuner synliggjør KOSTRA-tall som grunnlag for tiltak i budsjett og økonomiplan. Enkelte bruker tallene til å sammenligne kostnadsnivået innen utvalgte tjenestekområder, og fremmer på bakgrunn av det forslag til tiltak.

Flere kommuner bestiller KOSTRA-analyser fra eksterne. Særlig mindre kommuner med begrensede ressurser gir tilbakemelding om at slike analyser er nyttige for styring og prioritering av innsats i kommunen. Analysene brukes som grunnlag for omstillingsarbeidet i kommunene.

Kommunene fastsetter hvert år økonomiske måltall. Vi etterspør hvordan kommunen bruker måltallene i styringen av kommunen. Det er i hovedsak i dialogen med kommunene med svak økonomi vi har fått diskutert dette i 2023. Det varierer i hvor stor grad kommunen synes at måltallene fungerer som gode verktøy til langsiktig styring, særlig når de ønskede målene er langt unna de resultatene de oppnår. Mange kommuner synliggjør godt utviklingen i måltallene i sine budsjett- og regnskapsdokumenter.

Vi benytter KOSTRA-data aktivt i vår dialog med kommunene, både på fellesarenaer og i møter med enkeltkommuner. Vi har diskutert med kommunene hvordan KOSTRA-tall brukes som verktøy for langsiktig planlegging. Mange kommuner viser til at KOSTRA-data brukes godt som kunnskapsgrunnlag, men at det er potensiale for å bruke dette mer aktivt i styringen. Begrenset kapasitet trekkes frem som utfordring for å kunne bruke KOSTRA-data mer aktivt. I de mindre kommunene er det også mer personavhengig hvor god kjennskap de har til KOSTRA tallene. Ulik i organisering i kommunene og ulik føring, kan gi stor variasjon i KOSTRA-tallene mellom kommuner. Dette gjør at tallene blir vanskelig å tolke og sammenligne med andre.

Vi ser at kvaliteten på KOSTRA-dataene varierer mellom kommuner. Vi mottar en del spørsmål fra enkeltkommuner om føring av utgifter og inntekter. Spørsmål fra kommunene gjør oss oppmerksomme på aktuelle problemstillinger i kommunene og som vi kan videreformidle til andre kommuner. Hvis vi hadde hatt kapasitet til å prioritere dette høyere, kunne vi bidratt bedre til å heve kvaliteten på KOSTRA-tallene for kommunene i Innlandet.

Vår årlige ROS-analyse for kommuneøkonomi er basert på KOSTRA-tall, innsendte budsjetter, økonomiplaner og regnskap, samt øvrig dialog med kommunene. Sammen med ROS-analyser av KOSTRA-tall på velferdsområdet legger dette også grunnlag for tildeling av ordinære skjønnsmidler. Dette synliggjør vår vektlegging av gode KOSTRA-tall og bidrar til bevissthet rundt tallene også for kommunene. Kommunene er med på å diskutere vår bruk av KOSTRA-tall når vi gjennomgår både ROS-analysen og tildeling av ordinære skjønnsmidler på felles digitale møter. Gode diskusjoner, der kommunene kan dele sine utfordringer og erfaringer både med rapporteringen og bruken av dataene gir læring for kommunene og for embetet til å gi mer målrettet veiledning videre.

Vi vurderer at det er potensiale for bedre bruk av KOSTRA-tall i styringen for kommunene og mange kommuner kan også ha en mer aktiv bruk av egne finansielle måltall i styringen. Bedre bruk av KOSTRA-tall kan bidra til et felles utfordringsbilde og gir mulighet til å følge utviklingen over tid. Dette kan gi grunnlag for mer treffsikre tiltak og prioriteringer, som igjen er med på å gi en bedre og langsiktig økonomiforvaltning. Tilrettelegging for kunnskapsdeling og samarbeid mellom kommuner er et bidrag for å bedre kompetansen fra vår side. Vi ser at dette er nyttig for kommunene, og vi vil prioritere dette også i 2024.

3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Måloppnåelsen vurderes samlet sett som bra. På jordbruksområdet virker imidlertid økonomi og usikkerhet om framtida til å påvirke tiltaks- og investeringsviljen i næringa. Avlingsåret 2023 var ytterligere krevende for en stor andel bønder, med tørke på forsommeren og mye nedbør på ettersommeren. Investeringsnivået spesielt knyttet til overgangen fra bås- til løsdriftsfjøs burde være høyere. På skogbrukssiden er aktivitetsnivået rekordhøyt. Et velfungerende og samkjørt partnerskap har utvilsomt bidratt positivt til verdiskaping i fylket, og der Statsforvalterens egen kompetanse, innsikt og kapasitet er et viktig bidrag.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Vi registrerer fortsatt at økonomi og usikkerhet om framtida påvirker tiltaks- og investeringsviljen i flere produksjoner innen jordbruket. Innenfor skogbruket ligger avirkningen fortsatt på et svært høyt nivå med tilhørende høye plantetall, mens ungsogpleieinnsatsen fortsatt er langt under målsetningen i fylket.

Det regionale partnerskapet for landbruk fungerer meget godt, og vi opplever at vi ut fra vår rolle er en viktig bidragsyter i arbeidet med å styrke landbruksnæringa og verdikjeden i fylket. Vi bidrar med vår landbruksfaglige spisskompetanse på flere nivå i partnerskapet. Statsforvalteren er gitt hovedansvaret for å koordinere oppfølgingen av våre regionale tiltaksplanene for h.h.v. jord- og skogbruk.

I samarbeid med fylkeskommunen og Innovasjon Norge er det gjennomført en rekke kompetansehevende tiltak med fokus på næringsutvikling og med kommunene som målgruppe, bl.a. webinarer, nettverkssamlinger samt en større fysisk samling der temaet var "Jordbruk mot 2030".

Ut fra vårt oppdrag og rolle, bidrar Statsforvalteren i arbeidet med landbruksbasert næringsutvikling innen mange felt. Følgende nevnes spesielt:

Matgledekorps og offentlig innkjøp: Vi har videreført arbeidet med mat- og måltidsglede hos eldre, som er en tverrfaglig satsing med helse- og omsorgsområdet hos Statsforvalteren. Tiltaket er veldig etterspurt blant kommunene, og med mye positiv omtale i ulike sammenhenger. Sammen med fylkeskommunen har det i 2023 vært spesielt fokus på å få mer norsk mat og lokalmat i offentlig innkjøp.

Beskyttede betegnelser 2030: Innlandet er pilot for dette prosjektet i regi av stiftelsen Norsk Mat. Statsforvalteren jobber sammen med partnerskapet for å bidra til å få opp flere BB-er.

Inn på tunet: Vi arrangerte samling for tilbydere i Innlandet og nasjonal IPT-samling i Kongsvinger-regionen for alle statsforvalterne.

Økologisk landbruk: Vi har vært med på å arrangere økologisk fagseminar med tema "Kan økologisk landbruk bidra til økt matberedskap".

Fjellandbruk: Forvaltningen av er godt forankret i partnerskapet og koordinert med RT/RK-midlene som forvaltes av Fylkeskommunen.

Grønn verdiskaping: Med grunnlag i Bioøkonomistrategien for Innlandet 2017-2024, som Statsforvalteren eier sammen med fylkeskommunen, har vi også deltatt aktivt i utarbeidningen av prosjektet Innlandsporteføljen innenfor rammen av den regionale satsingen BioValley.

Både gjennom utviklingsarbeid og som forvalter av tilskudds- og erstatningsordninger og juridiske virkemidler, får vi god innsikt og kompetanse om status og utfordringer i jordbruket i fylket. Denne jordbruksfaglige spisskompetansen opplever vi er etterspurt i partnerskapsarbeidet.

Skogbruk: Aktivitet knyttet til oppfølging av resultatkartlegging og foryngelseskontroll i kommunene er intensivert. Gjennom webinar og direkte kontakt med kommunene ser vi at måloppnåelsen for gjennomførte kontroller øker. Andelen foryngelsesfelter under minste anbefalte plantetall er fortsatt for høy, og vi har derfor vært aktive pådrivere for å få på plass et nasjonalt prosjekt (ForGran) for å avdekke årsaker. Vi følger prosjektet ForGran tett videre ved å delta i prosjektets styringsgruppe.

Vi er også aktivt med i en rekke andre prosjekter som gir et bedre kunnskapsgrunnlag for skogbruket i Innlandet framover. Her kan nevnes:

- Markberedning og karbon - måling av karbonflux fra skogsjord etter markberedning. Samarbeid med NIBIO, NMBU og næringen.
- Gjennomhogster i fjellfuruskog – produksjon, foryngelse og økonomi. Samarbeid med NIBIO og næringen.
- Presis bruk av foryngelsesmateriale av furu for økt overlevelse og skogproduksjon. Samarbeid med NIBIO og næringen.
- Naturbaserte løsninger for klimatilpasning i grenseregionen – Interreg forprosjekt.

Utfordringer for måloppnåelse

I kjølvannet av oppgave-/regionreformen ble det lagt stor vekt på å etablere et bedre og mer koordinert samarbeid med Innlandet. Fylkeskommune når det gjelder ulike satsinger innen landbruksbasert næringsutvikling. Vi er i dag godt fornøyd med hvordan partnerskapet fungerer.

I Innlandet har vi en relativt stor andel melkeprodusenter som fortsatt har mjølkeproduksjon i bås fjøs. Disse står overfor store investeringer i de kommende år. Statsforvalteren og partnerskapet har bidratt til etablering av ulike prosjekter som skal ta tak i disse utfordringene, og det er etablert samarbeid med bl.a. NLR om mobiliserings-, utviklings- og byggeprosjekter (Innlandsfjøsset-modellen) og rådgivning på gårdsnivå.

For å kunne opprettholde jordbruksproduksjonene i Innlandet, er det viktig at vi beholder og styrker fag- og produsentmiljøene.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Foryngelse har vært ett av våre satsningsområder i 2023. Vi har vært en sterk pådriver til å få på plass et bedre kunnskapsgrunnlag for hvorfor mange planter dør etter utplantning, og har vært aktivt med i utformingen av det nå nasjonale prosjektet ForGran. Foryngelse var også et viktig tema på Vårsamlingen som ble arrangert i april med ca 200 deltakere.

For å bedre kvaliteten på gjennomføring og deltakelsen i resultatkartlegging og foryngelseskontroll i kommunene, arrangerte vi en "kick-off" for kommunene før skogkultursesongen. Dette webinar hadde fokus på planlegging og metode, og viste eksempler på "best practice".

SFIN gjennomførte oppfølging av status for kommunenes resultatkartlegging og foryngelseskontroll midtveis i sesongen. De fleste kommunene hadde da kommet såpass godt i gang, at vi anså det ikke som nødvendig å følge opp enkeltkommuner på basis av status midtveis i sesongen.

For 2024 planlegger vi å gjenta webinar og oppfølgingen, samt å arrangere fysiske skogdager - kalibreringssamlinger, der målet er å bidra til at gjennomføring av resultatkartlegging gjøres likt i alle kommuner. Dessuten vil vi ta opp hvordan kommunene bør følge opp de avvik som avdekkes under resultatkartleggingen, både i forhold til foryngelsesplikt og ivaretagelse av miljøhensyn.

Kun en kommune har hatt manglende plan for gjennomføring av resultatkartlegging i 2023. Denne kommunen hadde bare et kartleggingsfelt i 2023, og SFIN fanget derfor ikke opp før i desember at denne kommunen ikke hadde hatt noen plan for gjennomføring av denne ene kontrollen.

I 2023 utgikk 92 felter. 27 av disse hadde i utgangspunktet blitt kartlagt i felt, men samtlige data fra disse 27 kartleggingene ble slettet ved oppdatering av SKART i juli. Alle de slettede resultatkartleggingene stammer fra to kommuner. Antall felter som utgikk pga. manglende oppfølging i kommunene, ble halvert fra 2022 til 2023.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	450	146	443	7	294
Foryngelseskontroll	575	272	533	2	410

Resultatkartlegging: antall felter med tilfredsstillende foryngelse må sees opp mot de 358 feltene som ikke utgikk. Foryngelseskontroll: antall felter var i utgangspunktet 532, men det har blitt lagt til 43 felter i løpet av året. Antall felter med tilfredsstillende foryngelse per 30.11 er summen av kategoriene "OK" og "Avsluttet etter oppfølging". I tillegg til disse 410 er det 90 felter som har status "OK, bør følges opp".

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	3	5
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	høy	middels
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	4	10

Det er vanskelig å anslå antall møter med enkeltkommuner i 2024. Møter og befaringer angående foryngelse etter hogst gjennomføres ofte ut fra kommunenes ønsker og behov, og planlegges ikke nødvendigvis lang tid i forveien. 10 er et estimat.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Med 46 kommuner er det en utfordring å holde alle kommuner oppdatert på nasjonale målsettinger, forskrifter, verktøy og forvaltning av de økonomiske virkemidlene. Utfordringen er størst i kommuner med liten skogfaglig aktivitet, men større skogkommuner har også behov for oppfølging. Likevel anser vi at kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene på en bra måte.

Statsforvalteren har prioritert samlinger, kompetanseformidling og dialog med kommunene også i 2023. Vi gjennomførte 5 regionmøter i starten av året med hovedtema virkemiddelforvaltning. Det ble også holdt egne utendørs fagsamlinger på temaene skogsbilveger og lukka hogster for skogfaglig ansatte i kommunene, i tillegg til en todagers førjulssamling med mange forvaltningstema. For å sørge for felles forståelse og dialog arrangerte vi også egne kantsonesamlinger i felt for funksjonærer i både offentlig og privat forvaltning, samt vår årlige vårsamling med fokus på foryngelse, skogskader og skogskjøtsel. Vi mener at fagsamlinger med erfaringsutveksling og anledning for oppdatering og formidling fører til at kommunene blir bedre i stand til å utføre sine oppgaver. Statsforvalteren har også hatt egen befaringer sammen med enkeltkommuner for utfordrende tilskuddssaker, både veg- og skogkultursaker.

Statsforvalteren har initiert prosjekter for bruregistrering på skogsbilveger med bruk av tilskudd til registrering, planlegging og oppgradering. Dette har bidratt til betydelig fornying av bruer som har vært en risiko eller flaskehals i skogsbilvegnettet.

I de tre siste årene har det vært særdeles god respons i de igangsatte prosjektene for skogbruksplan med miljøregistreringer. Mye ligger i en produkt-miks av digitale muligheter på mobil og pc, akseptable priser, oppdaterte PEFC krav, og ikke minst aktive deltakere i prosjektgruppene. Det legges ned mye ressurser i informasjon overfor skogeierne om verdiene av en oppdatert skogbruksplan med gyldige miljøregistreringer. Svært få skogeiere velger en ren miljørevisjon/-registrering.

I år kommer Statsforvalteren til å videreføre satsingen på løpende dialog og kompetanseformidling. Møte med kontaktutvalg, regionmøter og fagdager med kommunene og vårsamling er planlagt. Vi kommer til å satse spesielt på tiltak som kan bidra til å øke ungsogpleie-aktiviteten, og utfordre kommunene i å starte med utarbeiding av hovedplan for skogsveger for å kunne prioritere virkemidler på infrastruktur bedre.

I 2023 ble det initiert et regionalt aktivitetsprosjekt i Midt- og Nord-Gudbrandsdalen, der det er potensiale til betydelig økt skogbruksaktivitet forventes å få betydning for en samlet effektiv virkemiddelbruk i dette området i kommende år.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsseier mm)	46	46	0
Skogkultur	46	46	0
Miljøtiltak	46	46	0

Statsforvalteren mener alle kommuner har hatt en tilfredsstillende forvaltning av virkemidlene med et regionalt samarbeid i alle regioner i Innlandet. Det viser også forvaltningskontroller og revisjon av skogfondordningen for de kommuner som var kontrollert. Samtidig er det klart at alle har et visst forbedringspotensiale og det er en forskjell på hvor mye ressurser kommunene prioriterer til skogforvaltningsoppgaver.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	46	46	0
Skogkultur	46	46	0
Miljøtiltak	46	46	0

Med hjelp fra Statsforvalteren til omfordeling mellom kommuner, har kommunene utnyttet alle tildelte virkemidler både til skogkultur og infrastruktur i 2023. Investeringene i skogsveger gikk noe ned i 2023, ikke minst grunnet flomskadene etter uværet i august, men det var stor interesse for å utbedre skogsvegnettet, så virkemidlene som ikke ble utbetalt er satt i ansvar for kommende år. Samlet for 2022 og 2023 ble det utbetalt over 7,2 mill. kr i tilskudd til opprydding etter stormen i november 2019, som kommunene også handterte med godt resultat.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Samtlige 46 kommuner har gjennomført behandling av virkemidlene til skogkultur på en god og effektiv måte. Statsforvalteren har god dialog med kommunene på dette området, og kan dermed veilede hver enkelt kommune i de tilfellene det er behov for dette. Fagsystemet ØKS gjør tilskuddsbehandlingen effektiv. Statsforvalteren vil fortsatt prioritere dialogen med kommunene for å sikre en god gjennomføring av bruken av virkemidlene til skogkultur.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	46 kommuner har handtert sine oppgaver med virkemidler tilfredsstillende og kommunene samarbeider regionalt om retningslinjer for bruk av tilskuddsmidlene. Statsforvalteren har hatt fokus på å veilede kommunene i kunnskapen om bruk av vegnormalen og forvaltning av vegsaker etter landbruksveg- og NMSK-forskriften, samt bruk av ØKS som forvaltningsverktøy. Flere kommuner har så få vegsaker at det blir en brukerbarriere for slike saker i ØKS. Det kan skape forsinkelser. Arbeidet med å bedre dette vil fortsette i år.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	11 kommuner bevilget og utbetalte tilskudd til miljøtiltak i skog. Statsforvalteren har en rolle som veileder av kommunene. Det er ofte i forbindelse med nye skogbruksplaner at potten blir benyttet. Derfor kan hver enkelt sak ta litt mer tid enn behandling etter tilskudd til skogkultur. Det er i år som før brukt tid på å informere om tilskuddsordningen til skogbruksnæringen og lokal forvaltning.

3.1.1.12 Bærekraftig landbruk

Manglende overvåkingsdata om utvikling for de fleste miljøtema gjør det vanskelig å vurdere måloppnåelse og i hvilken grad vi er nærmere et bærekraftig landbruk. I hovedsak har vi gjort en vurdering med utgangspunkt i statistikk for regionale miljøtilskudd de siste ca. fem åra og noen tendenser for SMIL-ordningen.

Overordnet vurderer vi utviklingen i måloppnåelse og utvikling i et flerårsperspektiv som i hovedsak tilfredsstillende når det gjelder kulturlandskapstemaene, likevel med forbehold om at omfanget av målrettede tiltak for å forbedre tilstanden for truede natur holder seg på et lavt nivå. Det er også verdt å legge merke til en sterkt redusert nedgang i antall setrer i drift den siste fireårsperioden, noe som sammenfaller med en sterk økning i tilskuddssatsene. Utviklingen er sterkt positiv for tiltak mot avrenning til vann, og spesielt vil vi framheve den sterke økningen for hydrotekniske tiltak i 2023. Vi ser også en positiv trend for utslipp til luft, jordhelse og redusert bruk av plantevernmidler.

Den positive trenden for forurensningstiltakene ser vi delvis i sammenheng med økning i tilskuddssatser og delvis med informasjonsvirksomhet støttet av Statsforvalteren. Det er også gjort et aktivt arbeid med omfordeling av midler i SMIL-ordningen til kommuner med stort omfang av hydrotekniske tiltak. Biologisk mangfold har også vært et sentralt tema i arbeidet overfor kommunene, men uten at vi ser tydelige effekter i form av flere tiltak.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

RMP-ordningen ble rullert i 2022 og er innrettet mot regionale miljøutfordringer. Arealet med slåttemark er fordoblet fra 2022, etter alt å dømme som resultat av at forskriften om utvalgte naturtyper i fjor fastsatte hvilke NIN-kartlagte naturtyper som defineres som utvalgt naturtype. Utover dette er det en svak økning av tilskudd til andre trua naturtyper, mens det var 14 % færre søkere på soner for pollinerende insekter etter sterk økning i åra 2019-2022. Nedgangen i antall setrer i drift var i perioden 2020-2023 på 2 % årlig, mot 4,5 % årlig i perioden 2017-2020. Det er en stor økning fra 2022 for ingen jordarbeiding om høsten (23,5 %) og for grasdekte vannveier, kantsoner og grasstriper (25 %). For miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel er det en økning på 13,5 prosent for nedlegging og nedfelling, men en reduksjon av spredning i vår/vekstsesong som kan knyttes til skjerping av vilkår og en vanskelig vekstsesong. Det er en viss økning for fangvekster, hovedsakelig knyttet til at fangvekster sådd etter høsting av korn/oljevekster er innført som nytt tiltak. Det var 160 % flere søkere på klimarådgiving enn i 2022, men fortsatt har bare 7 % av søkerne på produksjonstilskudd søkt om dette tiltaket etter at det ble innført. Det er en fortsatt svak nedgang i antall sau i organisert beitebruk, mens antall storfe har økt de seinere åra.

SMIL-midlene prioriteres ut fra kommunenes egne tiltaksstrategier, som nå rulleres foran søknadsomgangen 2024. For SMIL-ordningen ser vi en markant økning i omfanget av tilskudd til hydrotekniske tiltak, der nivået i fjor var ca. 50 % høyere enn gjennomsnittsnivået i de foregående åra. Det er i stor grad enkeltkommuners målrettede arbeid og bistand til planlegging av tiltak som ligger bak økningen. Når det gjelder de øvrige miljøtemaene er det mindre variasjoner fra år til år, men andelen til verneverdige bygninger og kulturmiljøer er redusert med ca. 10 % fra 2022. Verneverdige bygninger utgjør fortsatt en meget stor andel av innvilgede SMIL-tilskudd.

Klima- og miljøprogrammet: Vi prioriterte oppfølging av vannforskriften og tiltaksplanen for Oslofjorden og klimautfordringer i jordbruket og klimavennlig driftspraksis. Vi la også vekt på å støtte prosjekter som stimulerer til økt oppslutning om tiltak mot erosjon og avrenning til vassdrag og god jordhelse og tiltak som fulgte opp endringer i regionale miljøtilskudd fra 2023, blant annet nye tiltak som ble innført i fjor. Tiltak som ble ført under temaene "klimatilpasning" og "klimagassutslipp" utgjorde 46 % av total tildeling, en liten nedgang fra 2022. Tiltak under temaene "jord" og "naturmangfold og kulturminner" fordoblet til gjengjeld sin andel av potten og lå på omtrent samme nivå som "forurensning til vann, jord og luft" (16-20 % av potten). Mange av tiltakene dekker imidlertid mer enn ett miljøtema, så dette er grovt mål for fordelingen.

Det ble innvilget 26,8 mill. kroner i **tilskudd til drenering**. Dette er ca. 2,5 ganger gjennomsnittet for de tre foregående årene. Da tilskuddssatsene økte 1. juli, økte interessen for drenering betydelig og det ble større dreneringsplaner pr. foretak, men fortsatt er det stor forskjell mellom kommuner og områder. En annen årsak til den store økningen, er at vi gjorde en stor innsats på slutten av året ved å omfordele midler mellom kommuner.

Tilskudd til tiltak i beiteområder bidrar aktivt til å fremme en god utnyttelse av utmarksbeiteressursene i Innlandet. Innlandet er et fylke der utmarksbeiteressursene er av stor betydning, og midlene er prioritert til de viktigste beiteområdene og/eller områder med utfordringer. Bruk av utmarksressursene har positiv innvirkning på kulturlandskapet, naturmangfold og dyrevelferd. Utmarksbeiteressursene er en avgjørende for-ressurs for mange gårdbrukere, og kan bidra positivt til redusert miljøbelastning på "hjemme-arealene".

Vi ser en reduksjon i antall beitebrukere og beitelag, og dette er en utfordring for de gjenværende mht. tilsyn, sanking, investeringer i beitefelt m.m. Økt bruk av teknologi i beitesammenheng er viktig for å opprettholde aktivt beitebruk. Det er viktig at kommunal forvaltning har ressurser til å jobbe aktivt med å fremme bruk av utmarksbeitene bl.a. gjennom forvaltning av denne ordningen.

De største utfordringene på miljøområdet de kommende åra er å øke oppslutningen om tiltak mot avrenning til vann, dette på bakgrunn av effektene av klimaendringer og kravene til vannkvalitet i Oslofjorden, samt klimarådgiving og tiltakene rettet mot utslipp til luft. På kulturlandskapsiden er det dessuten en stor utfordring å opprettholde/forbedre tilstanden for naturmangfold, der vi også mangler gode parametere for å måle effekter, og å opprettholde et stort omfang av seterdrift samtidig som avgangen av mjølkeprodusenter fortsetter.

Disse utfordringene kan vi delvis møte med å innføre regionale miljøkrav i jordbruket, som vi er i prosess med, og ved å stimulere til lokale og regionale informasjonstiltak (møter, markdager, demonstrasjoner osv.) som når fram til brukerne lokalt. Vi har deltatt som innledere på flere lokale informasjonsmøter om nytt RMP. Vi bruker også egne arenaer i form av webinarer, kurs, møter med kommunene og konferanser, som den årlige klima- og naturkonferansen for Innlandet. Disse tiltakene kan også være utgangspunkt for mediaoppslag. Vi blir også involvert i enkelte lokale prosjekter og tiltak rettet mot naturmangfold og naturrestaurering.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Kulturlandskap	13 %
Biologisk mangfold	5 %
Kulturminner og kulturmiljøer	28 %
Avrenning til vann	29 %
Utslipp til luft	23 %
Jord og jordhelse	2 %
Plantevern	1 %
Miljøavtale og klimarådgiving	1 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

For tiltak som støttes med regionale miljøtilskudd er det overordnet sett en økning i omfanget av tiltak for forurensningstiltak og ganske stabilt for kulturlandskapsiltak. For spesielle miljøtiltak i jordbruket er omfanget noe varierende fra år til år, men med en positiv tendens de siste to åra.

Vi mener at vi har brukt de mest aktuelle formene for informasjonskanaler, gitt den kapasiteten vi har, jf. foregående rapporteringspunkt. Kommunene er den primære informasjonskanalen overfor søkerne.

En større utadrettet aktivitet for å øke kommunenes kompetanse og ved å ta initiativ til/delta i lokale/regionale informasjonstiltak kunne være et bidrag til å gjøre ordningene bedre kjent og forstått og øke miljøinnsatsen, men spesielt det siste er svært ressurskrevende dersom en skal nå bredt ut. I forbindelse med innføring av regionale miljøkrav gjennomføres det lokale informasjonsmøter som bør bidra til økt bevissthet om

jordbrukets ansvar for vannkvalitet. Vi er ellers involvert i noen få lokale prosjekter rettet mot naturmangfold på gardsbruk og ser muligheten for at dette kan bli gode forbilder for andre.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	61,5	63,5	64,9	65,3	67,6	67,9

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	For de aller fleste tiltak ser vi stabilitet eller en økning i oppslutning, og det er i hovedsak innenfor forurensning det er en til dels sterk økning, som også må sees i sammenheng med økning i satser for de fleste tiltakene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SML har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Summen av utbetalte SML-tilskudd har økt fra 16,9 mill. kroner i 2021 til 20,7 mill. kroner i 2023. I 2019-2020 var summene 17,6 og 18,3 mill. kroner.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Det var en synkende tendens i utbetalinger 2019-2021, men en fordobling av utbetalt beløp fra 2021 til 2023.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	For drenering har omfanget ligget ganske stabilt på et lavt nivå, men økte svært mye i 2023 etter den store økningen i tilskuddssatsene. Tilskudd til tiltak i beiteområder: Gjennom økt ramme/bevilgninger til denne ordningen har omfanget av antall tiltak og aktivitet økt. Det er stor etterspørsel etter tilskudd til tiltak som ønskes iverksatt.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Aktivt informasjonsarbeid er i hovedsak rettet mot RMP og KMP. For RMP gjennomførte vi to regionale kommunemøter og sendte ut elektronisk informasjon til brukerne før våronn og før søknadsfristen. Vi har også deltatt på flere lokale informasjonsmøter. Utover dette har vi en temanettside og har publisert flere nyhetssaker. Når det gjelder KMP arrangerte vi åpent webinar før søknadsfristen og informerte en del aktuelle søkergrupper pr. e-post, i tillegg til temaside og nyhetsartikler. Vi har også publisert oversikt over innvilgede tilskudd de siste åra.

3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Statsforvalteren i Innlandet skal bidra til en trygg oppvekst for barn og unge i Innlandet ved at nærmiljø og tjenester imøtekommer barn og unges behov, synliggjort i strateginotat Barn og unge 2023 «*En barndom for hele livet*». Vi har gjennom de ulike kompetanseutviklingsordningene jobbet for at barnehage- og skoleeiere får ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset alle barn og unges behov. Vi har etterspurt og ivarettatt utviklingsarbeid som fremmer samarbeid mellom tjenestene i kommunene slik at sårbare barn og unge på sikt får bedre velferdstjenester.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse når det gjelder vår innsats for at barnehage- og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel og viser til ulike aktiviteter vi har gjennomført i 2023. Hvilken effekt tiltakene har på kort sikt er vanskelig å måle, ut over den informasjonen vi får gjennom for eksempel dialog med representantene i samarbeids forum og de regionale kompetansenettverkene, i andre møtepunkter med barnehage- og skoleeiere og mottatt kompetanseplaner fra alle regioner, som viser prioriterte områder for kompetanseutvikling på region-/kommune- og enhetsnivå og i årsrapportering fra partnerskapene 2022-2023. Vi har sett en positiv utvikling ved at kompetanseutviklingen har nådd lærerne og ledelsen på enhetsnivå og i fagnettverk. Kompetanseutvikling forgår også på ledernivå i kommunene/regionene. Forskning og erfaringer fra arbeidet i tilskuddsordningene viser at det tar tid fra kompetansepåfyll til endret pedagogisk praksis.

Vi mener at tiltakene både i regi av SFIN og i regionene/kommunene/barnehager/skoler må virke over tid for å kunne gi et klart effektbilde. Vi vurderer at de tiltakene vi har gjennomført i 2023 har truffet målgruppene godt. SFIN har registrert stor interesse for deltakelse på de ulike tiltakene, og vi erfarer at kommuner, barnehager og skoler ønsker å nyttiggjøre seg våre veiledningstilbud.

Konkrete beskrivelser av gjennomførte aktiviteter i 2023 kan gis ved forespørsel.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Det er SFIN sin vurdering at kommuner og fylkeskommunen utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH. Dette har de regionale kompetansenettverkene beskrevet i behovsmeldingene, 4-årig kompetanseplaner og Årsrapportering 2022/2023 fra partnerskapene. Hovedsamarbeidspart i alle tre ordningene i lokal kompetanseutvikling og i alle partnerskap i desentralisert- og regionale ordning og Kompetanseløftet, er Høgskole Innlandet (SELL og SePU). Andre UH-miljøer som er i partnerskap er:

- Desentralisert ordninger er andre UH-miljøer inne i partnerskap: Steinerhøyskolen - i partnerskap med private skoler - Steinerskolene i Innlandet, NTNU (matematikk senteret) - partnerskapet Hamar- og Lillehammerregionen, UiS (Læringsmiljøsentret) - partnerskapene Sør-Østerdalregionen og OsloMet i partnerskap med Hamarregionen.
- Kompetanseløftet: UiS (læringsmiljøsentret) i partnerskap med Hamar- og Sør-Østerdalsregionen, Steinerhøyskolen i partnerskap med private skoler - Steinerskolene i Innlandet.
- Regional ordning: UiS (lesesenteret) i partnerskap med Hamarregionen og Steinerhøyskolen i partnerskap med Steinerbarnehagene i Innlandet.

Vi har også gjennom deltakelse i møter i de regionale kompetansenettverkene møtt veiledere fra de ulike UH-miljøene og fått god informasjon om hvordan partnerskapene arbeider fra kartlegging, analyse for så å utvikle og gjennomføre tiltak på ulike i nivåer; regioner, kommuner, i enheter, nettverk og fagdager.

Samarbeidsforum har i *Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet* gitt føringer for arbeidet med kompetansetiltak i partnerskap, blant annet ved å vise til de nasjonale målene i statsbudsjettet, sektormålene og målene for tilskuddsordningene og kravene til samarbeidsforumets innstilling.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Statsforvalteren er representert i møter i de regionale kompetansenettverkene, og benytter denne arenaen til å bidra til at de involverte tenker helhetlig i utformingen av de kommunale tjenestene. Alle regioner har med sine kommunale eller interkommunale PP-tjenester med i arbeidet med Kompetanseløftet.

Statsforvalteren benytter også disse arenaene til å bidra til at regionene og kommunene tenker helhetlig og ser kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesialpedagogikk i sammenheng med for eksempel barnevernsreformen, kompetanseløftet 2025 for helse og i implementeringen av velferdslovgivningen.

I Årsrapportering fra partnerskapene i 2022/2023 finner vi at i Kompetanseløftet arbeider alle partnerskap med tema tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene i tillegg til andre tema. Vi ser også i årsrapportering for regional og desentralisert ordning at noen regioner har krysset av for tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid. Vi har gjennom deltakelse i møter i de regionale kompetansenettverkene fått informasjon om at disse partnerskapene ser alle tre ordningene i sammenheng og utarbeidet felles tiltak.

I behovsmeldinger, 4-årig planer og i møter med de regionale kompetansenettverkene trekkes andre faggrupper inn i arbeidet i tillegg til PPT, som for eksempel ledere i helsestasjon og barnevern. Vi har fått informasjon at flere og flere kommuner rigger en organisering og strukturer for arbeidet. BTI-modellen og KS *Samhandling som virkemiddel* er eksempler på verktøy som er tatt i bruk.

Vi arrangerte en barnehage- og skoleeiersamlingen i august 2023. Noen av de faglige innslagene var:

- CRPD, rett til utdanning og samarbeidspliktene i velferdslovgivningen,
- Arbeid med saker som involverer flere tjenester – skole, barnehager og PPT sine erfaringer
- Skolen og barnehages plass i det tverrfaglige samarbeidet (erfaringsdeling fra arbeidet med Pilot for programfinansiering)

SFIN arrangerte en kommunalsjefsamling innen helse og omsorg, barnevern, sosial og barnehage og oppvekt. Temaene var:

- Velferdslovgivningen og hva dette betyr for kravene til kommunene om samhandling
- Utenforskap, årsak, konsekvenser og forebygging.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på dette området, da vi har bidratt til at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, og i hvilken grad PP-tjenesten og andre i laget rundt barnet/eleven blir inkludert i tiltakene.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Innlandet har hatt med tre kommuner i Oppfølgingsordningen (OO) etter uttrekk i 2020. Lokal UH var inne i forfasen skoleåret 2020/21 for veiledning av alle de tre kommunene. Fokuset i forfasen var å bidra til at kommunene og skolene videreutvikler og systematiserer eget kartleggings- og analysearbeid som grunnlag for å iverksette målrettede tiltak etter kompetansebehov. Etter analysearbeid og valg av tiltak i

forfasen har kommunene søkt om midler til tiltak i gjennomføringsfasen høsten 2021, for 2022 og for våren 2023. Statsforvalteren har vurdert søknadene og tildelt midler til kommunene. Statsforvalteren har hatt dialog med kommunene og veiledere per telefon, e-post og i møter (hovedsakelig digitale). Vi vurderer at arbeidet som ble gjort i alle de tre kommunene i forfasen ga et godt grunnlag for valg av målrettet tiltak og god forankring av ordningen.

Fra kommunenes arbeid med å utvikle systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter vil Statsforvalteren trekke fram følgende:

To kommuner har arbeidet med lederutviklingsprogram der lederstøtte og utvikling av kollektiv kapasitet var i fokus og med målsetting om å styrke ledelseskapasiteten hos skolen og hos administrativ skoleeier. Ledergruppen skal bli best mulig i stand til å lede skolenes kollektive arbeid, samt profesjonsutviklingen, jf. overordnet del i det nye læreplanverket. Dette gjøres bl.a. ved å bygge kapasitet for å sikre oppfølging av analysearbeid for forbedring av læringsresultater, finne frem til strategier og planer som sikrer bruk av riktig data og verktøy til bruk i forbedringsarbeidet.

Lederutviklingsprogrammet arbeidet mot følgende delmål: øke ledelseskapasiteten, økt innsikt i egen og andres lederrolle, videreutvikling av prosesskompetanse, bedre endringsledelse som fremmer læreres læring og øke den kommunale kollektive kapasiteten. Arbeidet var i regi av og ble fasilitert av Høgskolen i Innlandet gjennom skreddersydde prosesser og veiledning som var tilpasset utfordringer.

Vårt klare inntrykk er at begge kommunene jobbet godt med sine tiltak i tråd med behov avdekket av analysearbeidet og evalueringer underveis. Det er gjennomført tiltak om kompetanseutvikling på både eiernivå, skoleledere, blant ansatte i skolen, ppt og ansatte i barnehagesektoren.

En kommune videreførte samarbeidet med veileder i forfasen fra det lokale UH, og der stikkord for det tette samarbeidet er: utviklings- og endringsarbeid, teoretisk forankring, utvikling av profesjonsfelleskapet og å etablere og utvikle systematikk og strukturer i utviklingsarbeidet på alle nivåer i kommunen/skolene. Støtte og oppfølging til å analysere resultater, definere utfordringsbildet og utvikle planer var i fokus, og også støtte skoleledere med igangsetting og evaluering av pedagogisk utviklingsarbeid ved skolene. «Endringsagenter» på skolene, som skal være en samarbeidspartner og refleksjonspartner for å støtte rektor i utviklingsarbeidet, ble etablert og videreutviklet.

Denne kommunen har gjennomført tiltak om kompetanseutvikling blant skoleledere og blant ansatte i skolen. Kommunen har ikke hatt spesifikke tiltak om kompetanseutvikling på eiernivå, ppt eller ansatte i barnehagesektoren. Kommunen fikk noe forsinkelser i arbeidet i gjennomføringsperioden pga. sykdom hos veileder. Arbeidet ble gjenopptatt og fortsatte ut over innsatsperioden for OO20.

I Oppfølgingsordningen med uttrekk i 2022 har Innlandet med én kommune. Statsforvalteren inngikk avtale med eksterne veiledere for veiledning av kommunen/skolen i forfasen. Etter analysearbeid og valg av tiltak i forfasen har kommunene søkt om midler til tiltak i gjennomføringsfasen høsten 2023, og Statsforvalteren har vurdert søknaden og tildelt midler til kommunen. Kommunen har valgt å fortsette med veilederne fra forfasen, og eksempler på tiltak i gjennomføringsfasen er: pedagogisk analyse, observasjon og veiledning der hovedfokuset er å forsterke praksis for tidlig innsats i småskolen (ledelse og lærere), klasseledelse (ledelse og lærere ved skolen), lederutvikling (kommunen som skoleeier, skolens ledergruppe, foresatte), utvikle felles praksis rundt arbeid med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill (lærere, miljøarbeidere, assistenter, ansatte i SFO), videreutvikle PP-tjenestens rolle som systemaktør og støttesystem i skolen (pp-tjenesten, skolens TFP-rådgiver, skolens avdelingsledere). Ny rapportering for 2023 og søknad om midler for 2024 er satt med frist 1. februar 2024.

Det vises også til særrapportering i høringsystemet for deltakere/aktører i Oppfølgingsordningen, både OO20 og OO22.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO20, gjennom støtte og veiledning fra eksterne veiledere og Statsforvalteren, har utviklet og bedret sitt system for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehovet, og at dette arbeidet pågår kontinuerlig. Vi vurderer at kommunene, gjennom å ha tiltak ved å bygge kapasitet og kompetanse til å drive eget utviklingsarbeid, vil stå bedre rustet i det videre arbeidet etter at ordningen er avsluttet.

Deltaker i OO22 er godt i gang med dette arbeidet, og jobber målrettet i tråd med retningslinjene og intensjonen i ordningen. Statsforvalteren har hatt tettere oppfølging av denne kommunen enn de tre kommunene i forrige uttrekk. I både forfasen og fram til nå i gjennomføringsfasen har vi hatt flere møter, dialog og veiledning med kommunen for å bidra til utvikling og framdrift. For deltaker i OO22 mener vi at det har vært helt nødvendig og vært veldig viktig med tanke på forankring både politisk og administrativt i kommunen, forståelse av egen situasjon og framdrift. Vår oppfølging har i hovedsak dreid seg om å være pådriver og stille krav, men også veiledning på mer konkrete tema/saksområder som eksempelvis håndhevningsordningen og spesialundervisning. Vår kjennskap til kommunen gjennom klagesaker/henvendelser er også lagt til grunn for valg av det vi mener er rett bruk av våre virkemidler for denne kommunen. I sluttevaluering etter forfasen svarer kommunen i OO22 at Statsforvalterens viktigste bidrag er tydelighet og klare forventninger om forbedringer, samtidig forståelse for den situasjonen kommunen og ansatte står i. Kommunen trekker også fram reell støtte gjennom å initiere og følge opp kommunens deltakelse i ordningen.

Statsforvalteren vurderer at deltakelsen i ordningen og vår oppfølging av kommunene er med på å øke læringsmiljø og læringsresultater for elevene på sikt, og at kommunene forbedrer sitt kvalitetsutviklingsarbeid både på eiernivå og skolenivå.

Statsforvalteren har fokus på at deltakelse i oppfølgingsordningen må ses i sammenheng med andre satsinger og tilskuddordningen for lokal kompetanseutvikling, og har orientert om og veiledet om dette i møter med kommunene.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Kommunene i OO20 jobbet med tiltak i tråd med planene. Alle tre kommuner hadde konkrete tiltak for å bedre resultater på sentrale områder innenfor læringsmiljø og læringsresultater. I gjennomføringsfasen arbeidet det også videre med å bygge kapasitet og kompetanse til å drive kvalitetsutvikling. Statsforvalteren trekker fram noen eksempler på målretta tiltak fra kommunenes arbeid:

To kommuner har lesing som grunnleggende ferdighet og leseopplæring/lesing i alle fag som tiltak. Begge har etablert en leseveileder/koordinator i lærergruppa og denne rollen er under utvikling. En av kommunene har også særskilt fokus på PTT-sin rolle i systematisk tilnærming, fremme «VI-skolen», systematisk opplæring og vurdering, fagfornyelsen, hjem/skole-samarbeid med vekt på elevens utvikling. Den andre kommunen trekker fram læringsutbytte og elevens forventning til egen mestring, og praksisendring i bredde, utvikle og etablere praksis, samt å videreutvikle skole/barnehage/hjem-samarbeidet.

Den tredje kommunen har tiltak med fokus på læringstrykk, pedagogisk plattform, elevmiljø og fagfornyelsen, samt å videreutvikle profesjonsfellesskapet. Skolene har spisset sine utviklingsområder, der dybdelæring gjennom tverrfaglige tema og vurderingspraksis er gjennomgående.

Kommunen i OO22 har målrettede tiltak med bl.a. tidlig innsats i småskolen, klasseledelse i småskolen, utvikling av felles praksis rundt arbeid med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill og videreutvikling av PPTs rolle.

Statsforvalteren har oppfordret alle fire kommuner i oppfølgingsordningen om å vurdere behov for veiledning fra Statsforvalteren. Etter uttrykt ønske/behov har Statsforvalteren veiledet én kommune i OO20 om regelverket om retten til et trygt og godt skolemiljø høsten 2022. Tilsvarende veiledning ble gjennomført med våren -23 for kommune i OO22. For denne kommunen er det også veiledet særskilt på regelverk om spesialundervisning.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO20 gjennom støtte fra eksterne veiledere og Statsforvalteren jobbet med målretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Statsforvalteren vurderer at kommunen i OO22 gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren i forfasen har fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og å identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. Gjennomføringsfasen for dette uttrekket er skoleårene 2023-24 og 2024-25. Det er utarbeidet tiltaksplan som omfatter kompetanseheving knyttet til utvikling av ledelse på alle nivå, bygge kapasitet til å drive bedre tilpasset opplæring og iverksette tidlig innsats og intensivkurs, utvikle systemarbeidet i PPT, og styrke forvaltningskompetanse og praksis både i skolen og kommunen. Statsforvalteren vurderer at arbeidet som ble gjort i denne kommunen i forfasen ga et godt grunnlag for valg av målrettet tiltak og god forankring av ordningen. Statsforvalteren har bedt om rapportering for 2023 og samtidig søknad om nye midler til videreføring og eventuelle nye tiltak for 2024 med frist 1. februar -24.

Statsforvalteren har vært en støtte for kommunene for å sikre sammenheng mellom analyser og tiltak kommunene har valgt å igangsette. Men i hovedsak har veiledere i forfasen og videre i gjennomføringsfasen, hatt hovedansvaret for dette arbeidet. Ved inngåelse av avtaler med lokalt UH var det avgjørende for Statsforvalteren at eksterne veiledere hadde denne kompetansen slik at de kunne bidra til en god sammenheng mellom analyser og tiltak. Det var også en avgjørende faktor at veileder allerede er i involvert i arbeidet gjennom tilskudsordningen for lokal kompetanseutvikling.

Gjennom dette mener Statsforvalteren at vi har sikret sammenheng mellom analyser og tiltak i gjennomføringsfasen.

3.1.1.14 Andre oppdrag**3.1.8.1 CRPD:**

Arbeidet med CRPD er i startgroppen, men vi har etablert oss med en styringsgruppe og en arbeidsgruppe internt. Vi har etablert samarbeid med USHT Innlandet. Vi har også gitt info om CRPD i ulike fagsamlinger med kommune / sektor. Vi har igangsatt arbeid med fagsamling for kommunene i Innlandet. Ytterligere tiltak for å fremme CRPD vil bli gjennomført i 2024.

3.1.8.2 Læringsnettverk

I Innlandet startet vi etablering av barnevernsledernetverkene tidlig på året 2023. Vi etablerte en arbeidsgruppe med fire barnevernsledere, som ga innspill til ønsker og behov for den videre etableringen. Senere ble fire nettverk etablert. Nettverkene hadde behov for å bli kjent og sette rammer og gjøre avtaler, noe de fikk i oppgave å gjøre ut over høsten. Deretter hadde vi en ny samling i november for alle nettverkene, hvor det ble jobbet videre med etableringsprosess. Bufdir deltok på denne samlingen, og informerte om formål med nettverk og planer videre. I etterkant av samlingen har hvert nettverk fått i oppdrag å samle seg for å avklare veien videre. I Innlandet er det fire nettverk med seks ledere i hvert. Vi erfarer at nettverkene trenger tid til å "sette seg". Det er vesentlig å ha en viss psykologisk trygghet i et nettverk før det kan jobbes med forhold

innen ledelse som utfordrer. Enkelte av nettverkene har kommet lenger enn andre i dette. Det er et mål om at nettverkene skal kunne fungere som god lederstøtte, og vi tror det er mulig å få til, men det vil nok avhenge av en del oppfølging fra vår side videre.

3.1.8.6 Voldsforebyggende innsats

I 2023 ble det opprettet en tverrfaglig gruppe fra velferdsområdet med fast møtestruktur, for å kunne imøtekomme formidling rundt voldsforebyggende innsats. Tverrfaglig gruppe deltok på nasjonal samling i regi av RVTS. Det er gjort en kartlegging av status bruk av verktøy og andre hjelpemidler ifb forebyggende voldsforebyggende tiltak. Våren 2023 arrangerte vi en samling for skole- og barnehageeiere i Innlandet der RVTS holdt et innlegg og informere om hvordan bruke verktøyene. I tillegg holdt vi et webinar for alle som jobber med barn i kommuner - tema for webinaret var «Hvordan kan vi sammen bli tryggere i å jobbe med barn vi er bekymret for».

3.1.8.9 Kommunedialog

Statsforvalterne skal i 2023 prioritere kommunedialogen for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser, jf. kap. 2. Kommunebildet er et viktig verktøy for statsforvalterne i dette arbeidet. Verktøyet understøtter kommunedialogen og vil kunne bidra til vurderinger av kommunenes risiko- og sårbarhetsfaktorer, slik at statsforvalternes virkemidler kan brukes og tilpasses til det beste for kommunene og deres innbyggere. Aktiv bruk og erfaringsdeling om bruken av verktøyet vil bidra til å styrke kommunedialogen på tvers av embetene. Frist: 31. desember 2023. (Må skrives)

Vi har ikke laget kommunebilder i 2023. Vi har vært i en prosess for å optimalisere vår bruk av kommunebilder. Vi er i et utviklingsarbeid der vi ser hvordan vi skal nyttiggjøre oss verktøyet opp mot det systemet vi har for kommunedialog og risikoanalyser som er utviklet over flere år.

3.1.8.11 Bygdevekestavtaler:

Vi har deltatt i prosess om bygdevekestavtale for en region i Innlandet. En kommunen er nå tildelt avtale sammen med 3 andre kommuner og SFIN vil bidra i dette arbeidet sammen med kommunen og fylkeskommunen i 2024

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Vi har stort fokus på trygg oppvekst for barn og unge i Innlandet. Fokuset synliggjøres i i strateginotatet «En barndom for hele livet». hvor målsettingen er at vi gjennom vår innsats skal bidra til at nærmiljø og tjenester imøtekommer barn og unges behov. Vi har gjennom ulike kompetanse og utviklingstiltak etterspurt og ivaretatt utviklingsarbeid som fremmer samarbeid mellom tjenestene i kommunene slik at sårbare barn og unge møter koordinerte velferdstjenester.

Vi ser god utvikling av organiseringen av arbeidet i kommunene når det gjelder gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge. Dette synliggjøres gjennom styrket fokus og ulike samhandlingsavtaler mellom -og på tvers av sektorer og fagområder.

Vi har også styrket vår oppmerksomhet på å samordne vår innsats internt da dette også vil være fremmende for koordinert og tverrfaglig innsats i de ulike velferdstjenestene.

Oppvekstreform, endringer i velferdslovgivningen og et tydelig ansvar for Kommunedirektør i å sikre tverrfaglighet og koordinering har bidratt til økt tverrfaglig fokus innen velferdstjenestene.

I 2023 har Statsforvalteren gjennom dialogmøter med - i og samlinger for kommunene, fortsatt å sette tverrfaglighet og koordinerte tjenester på dagsorden. Tilbakemeldinger fra kommunene viser at de flere steder har iverksatt tiltak for å sikre mer koordinerte tjenester for utsatte barn og familier.

Vi vurderer at det er styrket oppmerksomhet på - og utvikling av tjenestene for å fremme koordinerte hjelp for utsatte barn og unge. Vi anser også at vår innsats for å fremme helhet og samordning har bidratt i riktig retning.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Plikten til å sikre samarbeid og koordinerte tjenester til barn og unge er kommunisert både i sektorvis oppfølging og også ivaretatt gjennom vår øvrige aktivitet. SFIN har en overbyggende strategi "en barndom for hele livet" som fremmer at godt og samordnet tjenestetilbud og trygt

oppvekstmiljø skal både etterspørres og ivaretas i all innsats og samhandling med kommunene. Vi har tiltak for styrket intern samhandling bl.a gjennom tilsyn på tvers av særlovsområder og identifisering av mangelfull koordinering i rettighetsklager. Mot kommuner og virksomheter har vi vektlagt tverrfaglig dialog med både sektor og med kommuneledelse.

Det er gjennomført dialogbaserte og kompetansegivende tiltak for alle nivå i kommunene og vi har benyttet hjemmesiden vår til å formidle informasjon og forventninger til tverrsektoriell samhandling.

Følgende tema er løftet fram:

- o Barnets beste og barnets rettigheter
- o Samarbeid på systemnivå
- o Ansvar for samarbeidsplikten på systemnivå
- o Samarbeidsplikten for kommunen
- o Samarbeid på individnivå
- o Barnekoordinator
- o Individuell plan
- o Veiledningsplikten

Vi mener at vår innsats har ført til forbedring og styrket fokus i kommunene. Kommunene etterspør veiledning og dialog med oss for å understøtte sitt forbedringsarbeid på området. Vi ser at det er målrettet forbedringsarbeid i kommunene og dette peker i retning av styrket tverrsektoriell samhandling.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Tilsyn er samordnet gjennom tilsynskalenderen. Statsforvalteren i Innlandet arrangerer årlige tilsynskonferanser for både tilsynsmyndigheter og kommuner. Temaet her er alltid knyttet til hvordan tilsyn kan føre til læring. Vår erfaring er at det er et behov i kommunen for å ha sterkt fokus på dette. Internt i embetet oppleves dette å være utfordrende å bruke tid på på helhetlig tenkning og samarbeid på tvers av fagområder. Oppdragene som gis statsforvalteren er omfattende, fagspesifikke og det er ikke stort rom for at det skal arbeides med tilsyn på tvers av sektorer.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Statsforvalteren i Innlandet har et tilsynsforum som består av en ansatt fra hver av de enhetene som har oppgaver knyttet til tilsyn/kontroll. Det er en ansatt fra enhet for kommunal og regional samordning som leder dette forumet. I dette forumet drøftes overordnede spørsmål knyttet til tilsyn/kontroll. En viktig problemstilling er hvordan kommuner eller andre som har tilsyn hos seg skal øke kvaliteten på tjenestene. Dette løftes jevnlig for å øke bevisstheten til alle som gjennomfører tilsyn/kontroller, og for å utvide kompetansen rundt dette.

Tilsynsbelastningen på kommunene er slik det har vært de siste årene. Totalt sett benyttes det mye ressurser på tilsyn, og det oppleves som skritt i riktig retning at statsforvalteren nå i noe økt grad kan velge andre virkemidler der det anses hensiktsmessig,

Tilsynskalenderen er et godt verktøy for de strukturelle sidene av arbeidet.

Embetet deltar også i det nasjonale forumet for samordning av tilsyn.

Statsforvalteren i Innlandet har dialog med andre tilsynsmyndigheter ved behov. Andre tilsynsmyndigheter tar kontakt for å drøfte saker eller for spørsmål knyttet til tilsynskalenderen. I 2023 har vi ikke innkalt de andre tilsynsmyndighetene til samling. Dette har vært gjort tidligere. De fikk invitasjon til tilsynskonferansen vi arrangerte (omtalt et annet sted i rapporten).

De ulike fagenhetene har dialogen med kommunene/fylkeskommunen om prioritering og gjennomføring (Kommuneloven § 30-7)

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren har ikke en samlet oversikt over gjennomførte forvaltningsrevisjoner.

Det er den enkelte fagenhet som har dialog med aktuelle kommuner om prioritering og gjennomføring av planlagte tilsyn.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Internt har vi etablert et tilsynsforum som samler tilsynsfaglig personell på tvers av direktorats/fagområder. I dette fora deler vi erfaringer og utviklingsarbeid. Det samme fora arrangerer også tilsynssamlinger med deltakere fra andre statlige tilsynsmyndigheter og de virksomheter vi fører tilsyn med. Tema i disse tilsynsfaglige fora i 2023 har i stor grad vært effekt og lærende tilsyn. Ved tilsynsgjennomføring har vi tatt i bruk tilpassede metoder for å fremme læring og varig forbedring som effekt av tilsyn. Vi er av den oppfatning at større metodefrihet, fokus på effekt, bruk av veiledning og dialog i forbindelse med gjennomføringen av tilsyn samspill med virksomhetene for å fremme læring har hatt effekt.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Det er et generelt inntrykk at klima i et flerårig perspektiv vektlegges mer i alle sektorer. Utfordringen for kommunene er å faktisk velge å prioritere og gjennomføre tiltak. Vi vurderer at vår innsats gjennom planarbeid, kompetansebygging og oppmerksomhet bidrar positivt. Sett opp mot de nasjonale klimamålene går imidlertid utviklingen med utslippskutt, omstilling og energiomlegging for sakte.

Konkret var vår innsats i 2023, som bidrar til resultater, særlig knytta til planarbeidet, samarbeid med fylkeskommunen om en årlig klima- og naturkonferanse for kommunene (høy deltagelse), oppfølging av klima- og energiplaner, deltagelse på nettverksmøter, og tildeling av skjønnsmidler. Videre har Statsforvalteren har bidratt aktivt i prosessen med utarbeidelse av regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet som ble vedtatt i 2023. Vi følger nå opp de tiltakene i planen som forutsetter aktiv deltagelse fra oss. Vi har tro på at denne kan gi gode resultater.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Statsforvalteren formidler forventninger knyttet til SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning til kommunene ved oppstart av planarbeid, både overordna planer og detaljplaner. Vi har utarbeidet eget veiledningsmaterieil til kommunenes arbeid med nye planstrategier, og her er føringer i SPR synliggjort som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Relativt mange kommuner har utdaterte handlingsdeler. I løpet av 2023 fikk 7 kommuner vedtatt ny energi- og klimaplan.

Gjennomføringen av klimatiltak varierer sterkt mellom kommunene. I forbindelse med «InnSats 2022» utarbeidet vi en kategorisering på aktivitet i klimaarbeidet i kommunene, basert på flere indikatorer. Ni av kommunene havnet i kategori «god», 15 i kategori «dårlig», og resterende i «middels».

Klimatilpasning er et viktig tema i de fleste reguleringsplaner, og kommunen stiller relevante krav gjennom juridisk bindende planbestemmelser. Vi har en del påpekninger/innsigelser til mangelfulle ROS-vurderinger, men dette blir så i all hovedsak fulgt opp av kommunene.

Sammen med fylkeskommunen, NVE og KS drifter vi et klimatilpasningsnettverk for kommune. Dette er godt tatt i mot, og har god samordningseffekt og gir effektiv kompetansebygging og økt oppmerksomhet om temaet i kommunene.

3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon

Den sikkerhetspolitiske situasjonen er varig endret. Dette dokumenteres og kommer klart fram både i uttalelser gitt fra NATOs generalsekretær, Forsvarskommissjonen, Totalberedskapskommisjonen, Forsvarssjefens fagmilitære råd og de hemmelige tjenestenes årlige og løpende trusselvurderinger. Dette betyr i hovedsak at totalforsvaret må re-etableres og styrkes, og at vår kritiske infrastruktur og våre kritiske samfunnsfunksjoner (KIKS) må styrkes og gjøres mer robust. KIKS må også og tilpasses den sikkerhetspolitiske situasjonen og totalforsvarets behov.

Statsforvalteren har store og viktige oppgaver i totalforsvaret. Dette er beskrevet i Statsforvalterens beredskapsinstruks. Beredskapsloven av 1950 gir også statsforvalteren inngripende myndighet dersom kontakten med sentrale myndigheter er brutt. Disse oppgavene krever omfattende kartlegging og planlegging for å kunne løses. Tildelingsbrevet for 2023 er også utvidet både i antall resultatområder og omfang for å kunne operasjonalisere instruksen.

Følgelig har vi i 2023:

- Kartlagt KIKS funksjoner og sammenhenger i eget prosjekt i samarbeid med HV-05 og PST. Dette arbeidet gjøres løpende og fortsetter i 2024. Kartlegging danner grunnlaget for måloppnåelse innen flere av resultatområdene.
- Utarbeidet et sikkerhetsgradert vedlegg til FylkesROS

- Etablert en mer robust beredskapsorganisasjon der alle fagenheter har deltatt.
- Jevnlige møter mellom leder/stabssjef hos Statsforvalteren, Politiet, Sivilforsvaret og Heimevernet (HV-05)
- SFIN har gjennomført møter på saksbehandlernivå mellom SFIN, PST, politiet og HV gjennom kartlegging/ROS og enkeltsaker (f.eks. gjennomføring av valg).
- Hatt løpende kontakt med Helse sør-øst for å få en forståelse av arbeidet hos begge instanser.
- Deltatt sammen med Statsforvalteren i Agder og DSB i øvelse Gram i Bodø i 2023. Det er svært viktig at JD bruker midler til å involvere/invitere sivile aktører med for å øve bistand til forsvaret. Det bør deles mer erfaringer fra slike øvelser.
- Forberedt kommunene og regionale etater på å ta imot, lagre og håndtere gradert informasjon, herunder anmodet om sikkerhetsklarering og autorisert fylkets kommunedirektører. Dette arbeidet holder fram i 2024.
- Oppdatert embetets egen sikkerhetsdokumentasjon, og sørget for klarering og autorisasjon av embetes egne ansatte som har tjenstlig behov.
- Sammen med SFOV og SFVT gjennomført sivil/militært kontaktmøte med totalforsvarstema og -fokus.
- Øvd beskyttelse av kritisk infrastruktur er sammen med politi, forsvaret og kommuner.
- SFIN har opprettet en tverrfaglig gruppe i embetet for arbeid med mottak av flykninger fra Ukraina for å ha en felles situasjonsforståelse. Gruppen arbeider med flykninger i hele løpet fra ankomst til bosetting. Gruppen deltar i interne stabsmøter, og har blant annet gjennomført oppdrag fra DSB, for å kartlegge boligmasse ved en evt. masse-ankomst.

Listen er ikke uttømmende. Dette arbeidet utgjør en betydelig endring i arbeidsmengde siden 2021 og 2022, og som vil vedvare. I forhold til tidligere år, er også behovet for en felles risiko- og situasjonsforståelse økt med henblikk på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen, økt avhengighet og sårbarhet i den kritiske infrastrukturen samt konsekvensene av klimaendringene.

For å kunne ha situasjonsforståelse og ha oversikt over den totale regionale risikoen i fylket, er vi helt avhengig at det deles informasjon med oss. Dette gjelder for eksempel informasjon om kritisk infrastruktur i tele- og kraftsektorene (fiberkart) og informasjon fra forsvarssektoren (forsvarsplaner og objektsikkerhet). Dette er i dag mangelfullt, og det mangler også felles kartverktøy på alle graderingsnivå.

Vi opplever at dette arbeidet har hatt høy effekt så langt. Den totale situasjonsforståelsen om forhold som gjelder totalforsvaret og sammenhengen i den kritiske infrastrukturen, er etter vår vurdering blitt vesentlig bedre. Vi opplever også at informasjon om temaet er svært etterspurt hos kommunene og medlemmer av Fylkesberedskapsrådet. Statsforvalterens samordningsrolle som gjelder i hele konfliktspekteret, også overfor totalforsvaret, bør således styrkes slik som også Totalberedskapskommisjonen foreslår. Skal Statsforvalterens høye, og nødvendige, innsats på beredskapsområdet fortsette i årene framover, bør området prioriteres og styrkes.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

FylkesROS 2022-2026 og tilhørende oppfølgingsplan ble ferdigstilt i 2021. FylkesROS fungerer også som et kunnskapsgrunnlag til Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap for samme periode, og de viktigste funnene fra FylkesROS er tatt inn i handlingsprogrammet til den regionale planen.

Gradert vedlegg til FylkesROS

Analysen ble gjennomført og sendt til DSB via graderte systemer i januar 2024. I arbeidet med analysen ble 20 av de mest sentrale aktørene involvert. Effekten av at 20 aktører fra nasjonalt, regionalt og lokalt nivå deltatt i analyse-, sammenstillings- høringsmøter er stor. Det har økt kunnskapen om risikoområdet i fylket, og hvilke konsekvenser det kan få. Fylkesberedskapsrådet fikk i desember en presentasjon av scenarioene, funn og konsekvenser. Rådet fikk bedre situasjonsforståelse og innspillmulighet til tiltaksplanen. I høringsperioden var også handlingsplanen med. Et viktig tiltak i handlingsplanen er at vi regionalt danner en totalforsvarsgruppe bestående av utpekte aktører som har en egeninteresse innenfor samfunnets kritiske funksjoner. Denne gruppen skal arbeide med oppfølging av tiltakene i handlingsplanen.

FylkesROS i sivil-militært samarbeid (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn for revisjon av underliggende plan til SBS og embetets beredskaps- og kriseplan, samt embetets innspill til andre sektors planverk.

FylkesROS og funn har ligget til grunn for arbeid med SBS mellom Statsforvalterembetene i 2023. Resultatet er en felles analyse, hvor funnene resulterte i tiltakskort. FylkesROS ligger til grunn for embetets beredskapsplan, samt tiltakskort. Handlingsplanen til den graderte analysen av sikkerhetspolitisk krise vil også understøtte den underliggende plan til SBS i Innlandet.

FylkesROS i det sivil-militære samarbeidet (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn i det sivil-militære samarbeidet, herunder beredskapsplanlegging og sivil-militære øvelser.

SFIN har i 2023 arbeidet med et gradert vedlegg til fylkesROS som omfatter sikkerhetspolitisk krise. Embetet videreutvikler det sivil-militære samarbeidet i fylket ved å opprette en regional totalforsvarsgruppe som skal arbeide med analysens tiltak. Resultatet er økt samarbeid mellom sivile og militære på leder- og saksbehandlernivå.

Funnene fra FylkesROS og det graderte vedlegget legges til grunn i øvelser der SFIN kan påvirke øvingsmål eller scenario.

SFIN har deltatt i to sivil-militære øvelser i 2023. Øvelse Birkebeiner, i regi av HV-05, og gjennom øvelse Fjellrev i regi av øvingsutvalget i Innlandet.

Økt oppmerksomhet (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha økt oppmerksomhet på robusthet i verdi- og forsyningskjeder i den samordnede regionale beredskapsplanleggingen.

Robusthet i verdi- og forsyningskjeder har vært en stor del av arbeidet med gradert vedlegg til FylkesROS gjennom fokus på NATOS syv grunnleggende krav til robusthet (seven baseline requirements: Requirement = krav).

SFIN har gjennom kartlegging av kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner (KIKS) fått økt forståelse av risiko og sårbarhet, systemforståelse og objektforståelse. Resultatet av kartleggingen er kunnskapsgrunnlaget i gradert vedlegg til FylkesROS og gjenstand for scenarioer i øvelser der SFIN har regi, blant annet øvelse av Fylkesberedskapsrådet og kommuner.

Dette arbeidet hemmes dessverre av en for liten vilje til deling av informasjon fra enkelte etater. Skal Statsforvalteren kunne ha oversikt over risiko og sårbarheter i eget fylke, krever dette at infrastruktureiere og informasjonseiere deler etterspurt informasjon uten hensyn til sikkerhetsgradering eller konkurransesensitivitet.

Regional totalforsvarsgruppe i Innlandet vil også jobbe videre med motstandskraft og robusthet i verdi og forsyningskjeder.

Oppfølgingsplan (fra kapittel 3.2.1.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Prioriterte tiltak for å redusere risiko og sårbarhet inngår i oppdatert oppfølgingsplan behandlet i fylkesberedskapsrådet og hos embetsledelsen.

FylkesROS med gradert vedlegg for sikkerhetspolitisk krise og krig er fullført, oppfølgingsplanen inneholder forebyggende og konsekvensreducerende tiltak identifisert av analysen. Arbeidet med oppfølgingsplanen er påbegynt og vil fortsette i 2024 gjennom regional totalforsvarsgruppe bestående av samfunnsaktører som bidrar til samfunnets samlede motstandskraft, totalforsvaret. Totalforsvarsgruppen utgår fra fylkesberedskapsrådet, og benytter følgende mandatet gitt i Statsforvalterens samfunnssikkerhetsinstruks.

Samtidig ivaretas handlingsplanen av FylkesROS 2022-2026 gjennom regional plan for samfunnssikkerhet i samarbeid med fylkeskommunen og andre beredskapsaktører.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Kompetansesatsing sosiale tjenester

I regi av kompetansesatsingen har materiellet vært prøvet ut i ressurspersonsamlinger for Nav-kontor i Innlandet. Utprøvingen har gitt verdifull tilbakemelding til på hva som var bra og hva som kunne forbedres. I tillegg har 3 kontor fått muligheten til å være med å teste mer av materiellet. Flere kontor har vært i kontakt etter utprøving for å få mulighet til å få tilgang til materiellet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Læringspunkter fra pandemien er ivaretatt gjennom det daglige beredskapsarbeidet og er integrert i beredskapsplanen. Krisehåndteringsriggen som ble etablert under pandemien er nå gjeldende praksis, og er benyttet både i håndteringen av ekstremværet Hans og ved samordning av flyktningsankomstene.

En plan for oppfølging av læringspunkter de siste år er påbegynt og fortsetter i 2024 i evalueringsnettverket og sammen med DSB.

Gjennom KIKS arbeidet har vi kartlagt blant annet forsynings- og drivstoffinfrastruktur, noe som også er omtalt i det sikkerhetspolitiske vedlegget til FylkesROS. Dette vil danne et godt grunnlag for videre planlegging. Videre framdrift vil være avhengig av føringer fra NFD.

Kapasitetsutfordringer flykningankomster

Vi har hatt jevnlig kontakt med kommunene, og har hatt jevning dialog og stor tilgjengelighet for veiledning. Vi har også utført hyppige kapasitetskartlegginger basert på kommunenes vurdering av egen kapasitet på tjenester som er sentrale i bosettings- og integreringsarbeidet. Der det har vært rapportert problematikk knyttet til kapasitet har vi vært i dialog med kommune og overordnet myndighet for å forsøke å avhjelpe. Akutt kapasitetsproblematikk knyttet til etablering av mottak har vært utfordrende for enkelte kommuner.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Vi har etter vår vurdering høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling. Utfordringen vår er å ha nok kapasitet, ujevn sakstilgang, sykemeldinger og turnover har betydning for resultatoppnåelsen.

Innen forurensningsområdet er det en positiv utvikling i tilsynsarbeidet. Vi forventer også å få en positiv effekt i løpet av 2024 gjennom en styrking av gebyrfinansiert aktivitet, noe som forhåpentlig også vil bidra til større kapasitet på veiledning og annen saksbehandling.

Samlet vurderer vi at utviklingen går i riktig retning. Større fagmiljø og flere personer som kan bidra på feltet er en viktig årsak til framgangen, men også at dette arbeidet er prioritert høyt.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi behandlet 152 byggesaker, hvorav 44 ble gitt medhold. I tillegg behandlet vi 20 saker for Agder.

33 saker ble ikke avgjort innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 71 dager, og gjennomsnittlig overskridelse på de utløpte sakene var 19 dager – kortest i landet.

Vi avtalte ikke lengre frist i noen av sakene.

Viser ellers til kommentarene under «Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)»

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-22 %	78 %	152	119

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

To tredjedeler av sakene ble avgjort innenfor 6 uker. For innværende år har vi ambisjoner om å behandle alle saker med utsatt iverksetting tidsnok. Det skal være mulig, da det er relativt få saker. Dette fordrer at vi har oversikt over sakene, og prioriterer dem så fort de kommer inn.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-33 %	67 %	6	4

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Få saker. Det har derfor vært overkommelig å behandle alle saker i tide.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	4	4

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)
Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Hadde ingen saker i 2023.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)
Rapportere på

Brudd på miljøregelverket blir i større grad forebygget og avdekket

Sikre at risikobasert tilsynsaktivitet treffer

Frekvens (tid siden siste tilsyn) er viktig i planleggingsfasen av tilsynene våre. Vi bruker også kunnskapen vi har om resultatene fra tidligere tilsyn, resultater fra egenkontrollrapporter og ev. hendelser eller klager som er meldt inn til oss. Virksomheter med størst fare for forurensning prioriteres foran andre virksomheter. Vi jobber stadig med å øke mengden tilsyn år for år for å klare å kontrollere alle virksomheter oftere. Vi har i 2024 etablert en egen tilsynsstilling for å bedre kunne planlegge og gjennomføre tilstrekkelig med tilsyn.

Bedring og tilstand over tid

Vi har erfaring med at det absolutt er bedring å spore ved gjentakende tilsyn hos noen virksomheter. Mange virksomheter ønsker også tilsyn fra Statsforvalteren som en del av sitt eget forbedringsarbeid. Samtidig er det også åpenbart virksomheter som ikke viser tegn til forbedring over tid, eksempelvis innenfor bransjen "Kasserte kjøretøy".

Generelt er det et inntrykk at mange bransjer og virksomheter forbedrer seg over tid. Men det er ikke enkelt å konkludere med om dette skyldes vår tilsynsvirksomhet eller om det er andre eksterne årsaker.

Virkemidler

Vi har ikke anmeldt noen virksomheter i 2023. Vi har ved noen få anledninger varslet tvangsmulkt og også vedtatt tvangsmulkt ved ett tilfelle i 2023. Stans i mottak av kasserte kjøretøy har også vært praktisert i ett tilfelle i 2023. Vi har for lite erfaring med nevnte virkemidler til å kunne konkludere med om dette bidrar til forebygging eller bidrar til varige endringer hos virksomheten.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Utviklingen og måloppnåelsen på området er god. Vi vil jobbe videre med områder som ikke er tilfredsstillende og der risikovurderinger viser at det er fare for svikt.

Etablerte system og rutiner og etterlevelse av disse har vært tema i forvaltningskontrollene. Vi ser svakheter i saksbehandling generelt, og særlig på synliggjøring av vurderinger og begrunnelse for vedtak.

Med bakgrunn i løpende forvaltningsdialog, klagesaksbehandling og kontroller mener vi at kommunene i Innlandet i hovedsak har god praksis for forvaltning av lovverk og tilskuddsordninger på landbruksområdet. Vi mener også at det er viktig at vi fortsetter å ha fokus på risikoområder og følge opp manglende forståelse og avvik. Vi mener vår tette dialog med kommunene har betydning for måloppnåelsen.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Vi utviklet et nytt og oppdatert system for internkontroll av tilskuddsordningene i 2021 og 22. I 2023 har vi oppdatert og fullført arbeidet knyttet til de økonomiske ordningene. På grunn av at Statsforvalternes system for internkontroll; Risk Manager, er lagt ned, har arbeidet også omfattet flytting og tilpasning til et midlertidig system. Det er viktig at systemene er lett tilgjengelige, logisk oppbygd og har funksjonalitet som sikrer godkjenningsflyt og oppdatering. Det er behov for at en ny og varig løsning som ivaretar både rutinebeskrivelser og risikovurderinger kommer på plass så snart som mulig.

Vi vurderer at etablert internkontroll etterleves og fungerer godt.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	12
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	1
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	11
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	8
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	221395

Kontrollen som er gjennomført gjelder produksjonsåret 2020. Et vedtak gjelder året 2019. Det er fattet fire vedtak i januar 2024 og det arbeides med vedtak i 4 saker der dokumentasjon er etterspurt. Det er etablert system for kontroll av fjørfeproduksjon. Seks foretak med rugeeggproduksjon og tre foretak med konsumeggproduksjon ble kontrollert dette året.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	13
Saker funnet i orden	13
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll i hht. liste fra Landbruksdirektoratet om inntekt fra jordbruk og skogbruk

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Avdekke og korrigere avvik
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Hyppigere kontakt mellom Statsforvalter og avløysarlaga. Terskel for å ta kontakt for rettleiing er lågare.
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Avdekka avvik som er korrigert.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	Dårlig dokumenterte kostnader og mangelfulle eller lite realistiske planer blir avdekket.
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Ja	Oppdager feil og hindrer feilutbetalinger
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	Oppdager feil og hindrer feilutbetalinger
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Ikke aktuell	Ja	Oppdager feil og hindrer feilutbetalinger
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Ja	Oppdager feil og hindrer feilutbetalinger
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Revisjon av eksterne revisor i forbindelse med revisjon av skogfond. Har "oppdragende funksjon" for kommunene.
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Dialog og oppfølging av avvik fører til kompetanseheving hos kommuneskogen.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ikke aktuell	Nei	

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Statsforvalteren sine tiltak for å ivareta kontroll med kommunene

Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske.

Temabasert kartlegging ble gjennomført i 2022 med tema «vanlig jordbruksproduksjon». Dette har utgjort et viktig element i forvaltningskontrollene på jordbruksområdet i 2023.

Internkontroll er også tema i alle forvaltningskontrollene. Vi går gjennom og kommenterer skriftlige rutinebeskrivelser som kommunen har for ordningene som er utpekt i forvaltningskontrollene. Ordningene er Produksjonstilskudd (PT), regionalt miljøtilskudd (RMP), sjukdomsavløsning (SA), tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfundsordningen. Vi ser også på etterlevelsen av kommunens rutiner.

Omfang og resultat av forvaltningskontrollen

I 2023 har Statsforvalteren gjennomført forvaltningskontroll i 10 kommuner, det utgjør 21,7 % av Innlandets 46 kommuner. Det er fordelt med 6 kommuner på jordbruk og 4 kommuner på skogbruk.

Resultat jordbruk:

Vi ser svakheter i saksbehandling generelt, fra forhåndsvarsling til vedtak, og det går særlig på synliggjøring av vurderinger og begrunnelse for vedtak. Dette kommer tydeligst fram i inngripende saker, f.eks avvik og avkorting.

RMP, regionalt miljøtilskudd, framstår som ei ordning som er vanskelig både for søker og saksbehandler. Vår hovedinnsats må ligge på å få riktig resultat, i mindre grad ha fokus på avkorting.

Likebehandling har betydelig fokus i kommunene og det blir ivarettatt. Statsforvalteren i Innlandet har utfordringer med likebehandling mellom kommunene særlig på grunn av endringsperioden for søkere av produksjonstilskudd (PT), 15.-29. mars og oktober. Den åpner for ulik praksis med hensyn på kontakt fra kommunen til PT søkerne.

Resultat skogbruk:

I 2023 var fant vi ingen avvik hos 3 av de 4 kommunene hvor det ble gjennomført forvaltningskontroll. Den kommunen som hadde avvik, hadde de samme avvikene som vi erfaringsvis har sett oftest tidligere år. Det vil si for lavt omfang av feltkontroller av tiltak som mottar NMSK-tilskudd, og lav kvalitet på skriftlig saksbehandlingsrutine og risikobasert kontrollplan for tiltak som mottar NMSK-tilskudd.

Status for kommunens arbeid med internkontroll i produksjons- og avløsertilskudd

Kommunene arbeider individuelt med dette spørsmålet, og flere har uttrykt ønsker om et malverk å holde seg til. Arbeidet har fokus i kommunene, og inntrykket vi får gjennom forvaltningskontrollen er at det blir gjort godt arbeid ved landbrukskontorene. Kommunene lager egne rutinebeskrivelser, Statsforvalteren går gjennom og vurderer de ved forvaltningskontrollen. Etterlevelsen blir deretter fulgt opp forvaltningskontrollen.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Alvdal og Tynset	Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Funnet 14 avvik og 9 merknader. Avvik er lukka.	Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske. .
Kongsvinger	Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Funnet 8 avvik og 7 merknader. Avvik er lukka.	Kongsvinger ønsker ekstra oppfølging. Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske.
Nord-Aurdal	Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Funnet 13 avvik og 9 merknader. Avvik er lukka.	Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske.
Vestre Toten	Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Funnet 11 avvik og 11 merknader.	Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske.
Nord-Fron	Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Funnet 13 avvik og 18 merknader.	Generell oppfølging med fokus på SA og gardskart. Ved oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske.
Os	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfond	Fullført forvaltningskontroll. Rapport er sendt. Funnet to avvik og to merknader.	Kommunen jobber med å lukke avvikene. Tiltakene for å lukke avvikene er at kommunen skal gjennomføre tilstrekkelig antall feltkontroller av NMSK-tilskudd og skogfondstiltak, samt å forbedre den skriftlige rutinebeskrivelsen og plan for risikobasert kontroll.
Engerdal	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfond	Fullført forvaltningskontroll. Ingen avvik funnet, kun to merknader.	Ingen avvik å lukke, og ikke behov for noen spesiell oppfølging i etterkant.
Sel og Vågå	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfond	Fullført forvaltningskontroll. Ingen avvik funnet, kun to merknader.	Ingen avvik å lukke, og ikke behov for noen spesiell oppfølging i etterkant.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	2	22 %	10	46

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Tilganger blir gitt ved at vi mottar en epost fra leder i kommunen. Vi spør da samtidig om noen har sluttet og skal slettes. Kontroll av brukertilganger gjennomføres i januar hvert år. Det sendes da en liste over tilganger via epost til alle kommuner. Kommunene gjennomgår og kontrollerer listene og gir tilbakemelding. Det skjer at kommunene ikke gir tilbakemelding når noen har sluttet eller gått over i annen stilling, så da fanges dette opp i den årlige kontrollen.

Kontroll med tilgangene til Ldires fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Kontroll av brukertilganger gjennomføres i januar hvert år. Det sjekkes også om noen har sluttet når kommunene ber om tilgang til nyansatte.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Kontrollen gjennomføres ved at det sendes lister via epost til alle 46 kommunene over tilganger for gjennomgang og kontroll. Disse listene og tilbakemeldingen fra kommunen blir arkivert i Elements. Alle henvendelser om opprettelse av tilganger blir også arkivert der.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Årsaken til avikene vi har hatt er manglende tilbakemelding fra kommunene

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren registrerer at det er større fokus på temaet i kommunene, og kommunene opplyser at de bruker rapportene. Dette har imidlertid ikke gitt seg utslag i at en større andel foretak får avslag på tilskudd til husdyr etter § 2.

36 av 235 foretak med sau som ikke har levert lammeslakt har fått avslag på husdyrtilskudd til sau.

De veiledningstiltakene som er satt i verk har ikke hatt tilstrekkelig effekt. Det gjenstår å se om det vil få effekt på saksbehandlingen at vanlig jordbruksproduksjon har vært tema på forvaltningskontrollene i 2023.

Kommunene vurderer bare helt unntaksvis vanlig jordbruksproduksjon i ammeku, korn, frukt, bær og poteter. Det er behov for nærmere retningslinjer og terskelverdier for at kommunene skal ta tak i dette.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vanlig jordbruksproduksjon er tema for forvaltningskontroll i 2023 og 2024. Det var tema for temabasert kartlegging i 2022, og dermed en del av grunnlaget for forvaltningskontrollene. Tema på et webinar og et fysisk møte for kommunene.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Kommunene har vært opptatt av temaet på forvaltningskontrollene. Andelen avslag hos foretak med låg avdrått på sau, mjølkeku og mjølkegeit har vært relativt uendret de siste tre åra. I saueholdet avslås husdyrtilskuddet til 10-11 % av foretak med avdrått under terskelverdiene, mens andelen avslag for mjølkeku og mjølkegeit er 0-1 %..

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Å støtte virksomhetene i deres ansvar for å ivareta gode og sikre tjenester for barn og familier er et hovedfokus for Statsforvalteren. Vi ivaretar dette fokuset både gjennom tilsyn, som klageinstans, ved oppfølging og i dialog med kommunene og virksomhetene. Virksomhetene har imidlertid ulike forutsetninger og egenart, derfor vektlegger vi tilpasset og ROS- basert virkemiddelbruk. Samlet sett har vi gode resultater når det gjelder saksbehandlingstid rettighetsklager og omfang av -og metodevalg ved gjennomføring av tilsyn. Vi benytter også aktivt prioriteringsanbefalinger som bidrar til at vi velger det virkemiddel som i størst mulig grad fremmer rettsikkerhet og kvalitetsforbedring. Vi er i tett kontakt med kommunene gjennom nettverk, dialogmøter og faglige aktiviteter, og får på den måten god oversikt over tilstanden i kommunene. Vi opplever at kommuner og virksomheter har lav terskel for å ta kontakt for å søke veiledning og samarbeid. Det samme gjelder tilgjengelighet til veiledning for innbyggere. Vårt barnepanel bidrar i tillegg aktivt til å fremme medvirkning fra barn og unge.

Vi mener at vi med samlet og fleksibel virkemiddelbruk har god måloppnåelse på sentrale rettssikkerhetsområder, at vi er en tydelig rettssikkerhetsinstans og utgjør en forskjell når det gjelder rettsikkerhet for befolkningen.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Å få til gode samtaler med barn som bor på barnevernsinstitusjoner har vært et satsingsområde for Statsforvalteren i Innlandet over tid, også i 2023.

Ved meldte tilsyn sender vi et eget varselbrev til beboerne, med informasjon om tilsynsbesøket, hvem som kommer, vår rolle og tema for tilsynet. I tillegg opplyser vi om hvordan vi kan kontaktes, herunder at de kan nå oss på en egen mobiltelefon, også mellom tilsyn. Vi oppfordrer til at institusjonene gjør informasjon om Statsforvalterens rolle kjent, gjerne ved oppslag på veggen. I forbindelse med dette laget vi i 2023 en plakat om oss til institusjonene, som de ble oppfordret til å henge opp på avdelingene. Vi opplever også at beboerne har fått denne informasjonen når vi etterspør det under tilsyn.

I tillegg til dette har vi laget en film til barn på institusjon med generell informasjon om tilsyn, samt egne filmer hvor hver tilsynsfører presenterer seg selv, som ligger på nettsiden vår. I filmene informerer vi om tilsyn, hva de kan spørre oss om, og hvordan de kan komme i kontakt med oss. Under tilsynet får beboerne et visittkort med bilde og en QR-kode som er linket opp til nettsiden vår.

Vi sørget for å reise på tilsynsbesøk når beboerne er hjemme, herunder om ettermiddagen og kvelden. De som ikke var til stede ble kontaktet i etterkant av tilsynet med tilbud om en samtale. Det medførte at vi fikk tilbudt de aller fleste barn.

Statistikken for 2023 viser at vi fikk utført tilsynssamtaler med over 50% av beboerne. Mange vil snakke med oss, men noen takker også av ulike grunner nei til samtale. Samarbeid med institusjonen om tilretteleggelse er ofte vesentlig for å få til gode samtaler. Beboernes synspunkter på institusjonsoppholdet er en viktig kilde til informasjon. Vi ønsker derfor å arbeide mot en enda høyere prosentdel faktiske gjennomførte tilsynssamtaler i 2024.

Så langt det lar seg gjøre ønsker vi å få snakket med beboerne med en gang vi ankommer. Vi oppholder oss ofte i miljøet, introduserer oss selv direkte for beboerne og spør om vi kan få snakke med dem. Erfaringen er at flere beboere da blir med på minst en kort samtale. Mange av de vi har samtale med uttrykker seg godt og tydelig om hvordan de har det. Vi benytter blant annet samtaleteknikker fra gjennomførte kurs, samt tydelig informasjon og avklaringer om rammer, til å oppnå kontakt og fortrolighet.

Dersom beboerne ikke er til stede når vi kommer på tilsyn, ber vi de ansatte om å kontakte beboerne for å tilby en samtale med oss per telefon eller digitalt møte i etterkant. I noen tilfeller ringer vi også i etterkant for å nå dem. De fleste beboerne er imidlertid til stede når vi kommer, og de som ikke vil snakke med oss får gitt oss beskjed om dette direkte selv.

Mobiltelefonen som beboerne på institusjoner kan nå oss direkte på, er noe de benytter seg av forholdsvis sjelden, men vi opplever at de ringer når det er nødvendig.

Samlet vurderer vi at Statsforvalteren i Innlandet har lagt godt til rette for at barn på barnevernsinstitusjon får uttale seg.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	10 %	90 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	7 %	87 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	20 %	100 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	20 %	100 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	-19 %	61 %

Urealistisk resultatkrav.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør) eller etter gammel veiledning: 5 måneder eller mindre

SFIN har hatt betydelig fokus på arbeidet med tilsynssaker. Vi har etablert gode strukturer for å fange opp og håndtere problemstillinger og risiko for svikt gjennom tilsynsrollen. Vi har også stor oppmerksomhet på at tilsynsressursene må anvendes slik at effekt av tilsyn fører til styret kvalitet i de sosiale tjenestene. Vi har avsluttet 20 tilsynssaker i 2023. Arbeidet med tilsynssaker utføres i tråd med veileder for tilsynssaker og differensiering mellom de 5 behandlingsmåtene som fremgår av veileder. Har hatt en sak etter gammel veiledning. Den er over 5 måneder.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Saksbehandlingstid - avslutning av klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	8 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	1 %	91 %

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	6 %	96 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Alle søknader behandlet innen fristen

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

I 2023 behandlet Statsforvalteren i Innlandet 41 klager som gjaldt tvang og begrensinger i barnevernsinstitusjoner og 3 klager fra barn på omsorgssentre. Av disse ble 98 % behandlet innen fristen på en måned. Det var kun en sak som fikk behandlingstid på litt over en måned. Dette skyldtes at det var nødvendig å innhente ytterligere informasjon før klagen kunne ferdigbehandles.

Beboerne fikk i 2023 helt eller delvis medhold i fire av klagen. Vi vurderer at dette er en forholdsvis lav andel medhold, og vil følge opp dette i vår tilsynsaktivitet i 2024. Forebygging og tvangsbruk har vært tema på tilsyn med de fleste institusjonene i Innlandet i 2023, noe som kan ha bidratt til mer riktig bruk av tvang og lavere medhold i klager. I 2022 mottok og behandlet 37 klager i 2022, hvorav hele 19 fikk medhold.

Vi følger opp institusjonene forholdsvis tett, har åpen og god dialog og utfører alle tilsynsbesøk.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	8 %	98 %

Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 275 poeng

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
275	- 11	264

Negativt avvik pga et tilsyn ble overført fra 2023 til 2024

Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	0	65

Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.6.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 90 poeng

SFIN erfarer at endring i måten å føre tilsyn på, er svært ressurskrevende. For å oppnå effekt er det viktig å følge opp det enkelte Nav-kontor tettere ved oppfølgingen etter lovbrudd.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
90	- 5	85

3.1.3.4 Andre oppdrag

3.3.1.4.1 Internkontrollbestemmelsene

Statsforvalteren i Innlandet har etablert et tverrfaglig tilsynsforum for å koordinere tilsyn på tvers av fagområdene, herunder for oppfølging av internkontrollbestemmelsene.

For å sikre at internkontrollbestemmelsen i kommuneloven § 25-1 tolkes likt i forbindelse med våre tilsynsaktiviteter og i veiledning, har vi også i 2023 brukt KDDs veileder om kommunelovens internkontrollbestemmelse aktivt i forberedelse -og gjennomføring av tilsyn. Vi har gjennom vårt interne tilsynsforum samarbeidet og diskutert på tvers av fagområder og på denne måten sikret erfaringsoverføring og at internkontrollbestemmelsene blir tolket og formidlet likt i vår tilsynsvirksomhet over tid.

Vi har videre veiledet bredt ut i sektor. Vi har orientert om kommunelovens krav til internkontroll i sammenheng med sektorkrav og benyttet erfaringer fra tilsyn i veiledning rundt internkontrollkrav.

Tematikk rundt styring og internkontroll er vanlig praksis i alle sektortilsyn og samordnet forståelse av kravene ivaretas derfor også i stor grad gjennom tilsynsveiledere/metodehåndbøker utarbeidet av overordnet tilsynsmyndighet.

Kommuneloven § 25-1 er også et viktig tema ved oppfølging etter tilsyn, og oppfølging av flere kommuner, bidrar til at bestemmelsen tolkes likt.

3.3.1.4.2 Veiledning til kommunene om Konstitueringsrundskrivet.

Vi har lagt til rette for å veilede og besvare fortløpende spørsmål fra kommunene.

Vi hadde noen henvendelser ifb. med kommunevalget, bla. om valgbarhet, om ordinære saker kan tas opp i det konstituerende møtet. Vi ga også veiledning etter kontakt med departementet

om klagegrunner og habilitet ved klage til valgstyret. Vårt inntrykk er at veilederen til det konstituerende møtet er god og besvarer mange av kommunenes spørsmål.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Vi nådde ikke målkravene på alle områdene i 2023. Det var forventet. 2023 var et krevende år på grunn av manglende ressurser. Flere ansatte sluttet, herunder leder. Vi rekrutterte 8 nye medarbeidere på heltid i 2023. Mye tid og kapasitet har gått med til ansettelser og opplæring. I september var vi fulltallige og hadde fokus på saker som gjelder opprettelse av vergemål for å nå målkravet innen utgangen av året. Vi nådde målkravet i november. Når det gjelder klagesaker har vi ligget langt under målkravet mot slutten av året. Vi er i kontakt med SRF vedrørende klagesaksstatistikken da vi ikke helt kan forstå hvorfor vi ligger så lavt her. Som et av utvalgte embeter skulle vi ha fokus på selvbestemmelse og gjennomføring av samtaler. Fokus på dette har gitt gode resultater da vi nå gjennomfører samtaler i så å si alle sakene som gjelder opprettelse av vergemål.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Totalt for 2023 har vi behandlet 40% av sakene innen 90 dager. I november behandlet vi 80% av sakene innen fristen, og i desember 79% av sakene. At vi ikke klarte målkravet i foregående måneder skyldtes ressursmangel som beskrevet ovenfor.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
40 %	80 %	- 40 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Totalt for 2023 er 56% av sakene registrert som behandlet innen fristen på 60 dager. Vi er som ovenfor nevnt i dialog med SRF angående det lave tallet. Noen saker har hengt igjen på grunn av feil i Vera, og vi har bedt om at det undersøkes om det kan være feil som gjør at det slår ut slik.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
56 %	80 %	- 24 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Embetet mottok et uttrekk på 577 vergeregnskap for kontroll. Fristen ble overholdt for gjennomgang av alle regnskapene. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra revisor.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Statsforvalteren la stor vekt på å øke antallet samtaler med personer det var søkt vergemål for, før avgjørelse i saken ble truffet. Styringsverktøyet PowerBI bekrefter også en relativt stor økning i antallet slike samtaler gjennomført av Statsforvalteren i Innlandet. Vi fortsetter å ha stort fokus på gjennomføring av samtaler også framover. Videre har vi også vektlagt at nyoppnevnte verger skal ta e-læringskurs. I tillegg gjennomførte vi kurs for de faste vergene i fjor høst med god oppslutning. I sistnevnte kurs ble blant annet endringene i vergemålsloven som trådte i kraft i 1. april i fjor gjennomgått, herunder om personens selvbestemmelsesrett.

Ved rekruttering, opplæring, veiledning og tilsyn av verger legger vi stor vekt på å påpeke at vergemålet er frivillig og viktigheten av å høre vergehavers synspunkter, behov. I enkeltsaker forsøker vi å kartlegge vergehavers vilje så langt det er mulig.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført introduksjonskurs

Vi informerer nye verger godt om vergens rolle og viktigheten av vergehavers selvbestemmelsesrett. På grunn av ressursituasjonen har det vært vanskelig å ha samlinger/kurs med fysisk oppmøte for verger. Vi gjennomførte allikevel en slik samling i november, og ett av temaene var nettopp selvbestemmelse.

Alle nye verger blir bedt om å ta introduksjonskurset og oppfordret til å ta alle e-læringskursene for verger på sivilrett.no. Dette gjøres i samtalen med nye verger, og vi orienterer også alltid i våre vedtaksbrevet om e-læringskursene.

På grunn av feil i lang tid i PowerBI har vi ikke hatt mulighet til å følge opp om kursene er tatt. Dette ble rettet opp nå på nyåret, og vi vil derfor følge opp dette nærmere. Vi ser at antallet gjennomførte kurs blant vergene i Innlandet var relativt høyt for 2023.

Gjennomførte samtaler (fra kapittel 3.3.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Andelen samtaler som er gjennomført i forbindelse med opprettelse av vergemål, har økt

Vi har hatt fokus på gjennomføring av samtaler i forbindelse med opprettelse av vergemål. Vi har økt antall samtaler måned for måned, og gjennomfører samtaler i alle saker så langt det lar seg gjøre. Vi startet året med å gjennomføre samtaler i under halvparten av opprettede saker. I november og desember gjennomførte vi samtaler i hhv. 84 % og 73 % av sakene.

Vergemål - gjennomførte samtaler

Andel gjennomførte samtaler i 2022	Andel gjennomførte samtaler i 2023	Endring
43 %	59 %	17 %

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Vi tilstreber at vårt arbeid i rollen som rettssikkerhetsmyndighet skal ha effekt og bidra til at barnehagemyndighetene, barnehageeierne og skoleeierne forstår, formidler og etterlever regelverket.

Vi har også gjennom 2023 jobbet systematisk med våre risikovurderinger og kjennskap til tilstanden i sektor. Avdekket risiko er utgangspunktet for vurderingene av om vi skal følge opp og hvilket virkemiddel som vil være best egnet for å bidra til at sektor forstår og etterlever regelverket. Vi har aktivt gått inn i den reviderte tilsynsmetoden som ble presentert i 2023.

I 2023 har vi gjennomført ulike veiledningsaktiviteter i form av webinarer, barnehage- og skoleeiersamling, og egne veiledningsmøter digitalt, fysisk og på telefonen med barnehagemyndigheter og kommuner. I tillegg har vi veiledet om regelverk ved å besvare spørsmål og henvendelser som vi har mottatt. Vi erfarer god interesse om de veiledningsaktivitetene som vi tar initiativet til og at sektor både ønsker og etterspør veiledning fra oss. Vi har observert at veiledning har hatt effekt med tanke på at sektors forståelse og etterlevelse av regelverk har blitt styrket.

I 2023 gjennomførte vi fem tilsyn der vi sendte foreløpig rapport. Vårt inntrykk er at tilsyn har den effekten at avdekkede regelverksbrudd blir rettet opp i og at tilsyn bidrar til å øke regelverksforståelsen og regelverksetterlevelsen. Tilsyn gir i tillegg en god innsikt i praksis og utfordringer som flere barnehagemyndigheter eller skoleeiere kan støte på i etterlevelsen av regelverket og som kan være utgangspunktet for temaer som vi veileder mer generelt om. På barnehage- og skoleeiersamlingen 2023 veiledet vi om kommunelovens krav til internkontroll og trygt og godt skolemiljø. Veiledningen tok utgangspunkt i internkontrollbestemmelsen i kommuneloven og gjennomgående funn/ tendenser fra våre tilsyn ble trukket frem. I tillegg presenterte en kommune fra sitt arbeid med internkontroll og skolemiljø slik at deltakerne også fikk høre erfaringer fra praksis i arbeidet med internkontrollbestemmelsen og opplæringsloven kap. 9 A. Veiledningen ble lagt opp slik at deltakerne kunne stille spørsmål og kommentere på det som ble presentert.

Vi har i flere tilfeller bedt om redegjørelser og opplysninger fra kommuner etter kommuneloven § 30-3 for å få bedre innsikt i hvordan de forstår og etterlever regelverket, og som har blitt fulgt opp med veiledning eller tilsynsaktivitet.

Vår behandling av enkeltsaker kan også bidra til økt regelverksetterlevelse i sektor. I saker som vi mottar skal vi ta stilling til enkeltsaken, men samtidig vil det vi skriver i vedtakene også kunne bidra til regelverksetterlevelsen hos mottaker. Klarspråk, arbeid med maler, nivellering og felles praksis er viktige bidrag i det å øke regelverksetterlevelsen hos de som mottar våre vedtak. Vi har erfart at noen kommuner har endret og innrettet sin praksis der vi har behandlet enkeltsaker. I så måte har vi eksempler på at behandling av enkeltsaker også kan ha effekt på regelverksetterlevelsen utover den konkrete enkeltsaken som vi tar stilling til.

Statsforvalteren i Innlandet har siden 2021 og til og med 2023 hatt en plan om at alle kommunene i Innlandet og fylkeskommunen skulle få tilbud om enkeltvise dialogmøter innenfor temaet trygt og godt skolemiljø. Vi har gjennomført totalt 29 dialogmøter med 28 kommuner og fylkeskommunen. Møtene ble gjennomført digitalt og varigheten var på en time. Det var tre punkter i agendaen og kommunene kunne sende inn spørsmål og problemstillinger i forkant. Møtene ble startet med at kommunene delte fra sine erfaringer rundt arbeidet med kap. 9 A - om hva de opplever fungerer bra og hvilke utfordringer som de ser. Det neste punktet var at vi delte fra våre generelle erfaringer som håndhevningsmyndighet og fra vår tilsynsaktivitet. Det siste punktet ble en felles refleksjon rundt de temaene som ble tatt opp og vi svarte på spørsmål og problemstillinger. Vår opplevelse er at dialogmøtene ble en god arena som ga oss og kommunene en enda bedre innsikt om forståelsen og etterlevelsen av kap. 9 A.

Det er etablert samarbeid med statsforvalterne i Vestfold og Telemark og Oslo og Viken på noen områder. Samarbeidet med de to andre embetene er viktig for å bli kjent med hverandre og samarbeidet gir muligheter til å kunne drøfte og nivellere praksis.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Kunnskap om regelverksetterlevelsen som grunnlag for målrettet bruk av virkemidlene

Arbeidet med risikovurderinger og vurdering av tilstanden i sektor har fulgt føringene i metodehåndboken.

Arbeidet med risikovurderingene i 2023 har dreid seg om å følge opp den mer løpende risikoen som vi har blitt gjort kjent med via ulike kilder. Henvendelser, bekymringsmeldinger og andre meldinger som vi mottar og som indikerer manglende regelverksetterlevelse blir systematisert og fulgt opp. I tråd med revidert tilsynsmetode har vi i flere tilfeller fulgt opp med tilsynsaktivitet gjennom å be om redegjørelser og opplysninger etter kommuneloven § 30-3.

I et tilfelle ba vi om opplysninger og redegjørelse fra kommunen etter kommuneloven § 30-3 på temaet gratisprinsippet. Etter at vi mottok ytterligere informasjon fulgte vi opp saken gjennom å skrive en foreløpig tilsynsrapport der vi varslet pålegg om retting. Den foreløpige tilsynsrapporten ble sendt til kommunen i starten av januar 2024.

Vi jobber systematisk med ROS-analyse på barnehageområdet. Vi registrerer opplysninger og kunnskap vi har fra ulike kilder og anvender dette

når vi velger mellom virkemidlene veiledning eller tilsyn. Vi bruker opplysninger fra BASIL, klagesaker, henvendelser/ meldinger. I tillegg ble det gjort en skjønnsmessig vurdering der vår kjennskap til kommunene, utover det vi hadde av skriftlig informasjon, ble vurdert. I 2023 hadde vi et mål om å bli bedre kjent med kommunene i Innlandet og arrangerte derfor fire region-samlinger med barnehagemyndighetene. På disse samlingene ble det utvekslet mye informasjon og erfaringer som bidro til at vi ble bedre kjent med kommunene og i forlengelsen av dette forhåpentligvis "treffer" bedre i våre risikoanalyser.

Basert på ROS valgte vi å varsle tilsyn med 3 kommuner i 2023. Temaene var barnehagemyndighetens tilsyn og veiledning.

Basert på ROS hadde vi i over noe tid avdekket flere temaer som vi vurderte det var behov for å veilede kommunene på. Dette gjaldt forvaltningsrett (utrednings og begrunnelsesplikt), barnets beste i saksbehandling, meldeplikt til barneverntjenesten, barnehageloven § 11, ROS-analyser og veiledning og tilsyn. Avdekket risiko på barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn ble planlagt fulgt opp både med tilsyn i kommuner og med veiledning på regionsamlinger. De øvrige temaene ble fulgt opp med veiledning til alle kommunene i Innlandet i 2023 gjennom de fire nevnte regionsamlingene.

Når det gjelder tiltak rettet mot barnehageeier, har vi hatt noe mindre fokus på det i 2023. Begrunnelsen for dette var at vi vurderte det var større risiko knyttet til manglende regelverksetterlevelse hos barnehagemyndighet, samt at tiltak rettet mot barnehagemyndighet også har effekt overfor barnehageeier. Et eksempel på tiltak som har effekt overfor barnehageeier, er veiledning om reglene om meldeplikt til barneverntjenesten. I tillegg til fokus på meldeplikten, hadde vi i 2023 tiltak som omhandlet barnehagemiljø ut mot barnehageeier.

Et område som vi har hatt særskilt oppmerksomhet på over flere år er retten til et trygt og godt skolemiljø. For å kunne velge riktig virkemiddel har vi fulgt med og systematisert informasjon om og fra sektor. For henvendelser som gjelder skolemiljø har vi fylt ut og fulgt opp henvendelsene i et eget skjema. Vi har videre ført systematisk oversikt over alle saker som er behandlet etter håndhevingsordningen. Vi har utvidet oversikten vår over saker etter håndhevingsordningen med nye kolonner som viser om eleven har fravær, spesialundervisning, alternativ opplæringsarena og manglende tilrettelegging, og vi kan legge inn kommentar om hovedutfordringer i den enkelte saken. Sammen med statistikk og forvaltningsrevisjoner, har vi systematisert all informasjon vi har om hver enkelt kommune i en ROS-vurdering. I ROS-vurderingen er hver kommune vurdert ut fra de samme parameterne. Ut fra dette har vi vurdert om kommunen trenger særskilt oppfølging inneværende år, og om oppfølging bør skje gjennom veiledning eller tilsynsaktiviteter.

Vi har også begynt å utarbeide egne ROS-vurderinger der vi har fått informasjon om enkelte skoler som kan trenge særskilt oppfølging.

Vi har videre brukt hjemmelen i kommuneloven § 30-3 for å innhente mer opplysninger i enkeltsaker og i enkeltkommuner der det underveis i året har vært behov for det.

I tillegg til den særskilte oppmerksomheten omkring skolemiljø etter opplæringsloven jobber vi systematiske med risikovurderinger knyttet til opplæringsloven for øvrig. Henvendelser og meldinger som vi mottar systematiseres og blir gjennomgått. Vår behandling av klagesaker gir oss et bilde av etterlevelsen og forståelsen av regelverket i sektor. Statistikk fra GSI og elevundersøkelsen gir også informasjon til vurderingen av sektor sin etterlevelse og forståelse av regelverket.

I 2022 hadde vi klagesaker både knyttet til friskoler og offentlige skoler, samt henvendelser som ikke førte til klagesaker, men som ga oss informasjon om regelverksetterlevelse hos skoleeiere. Vi ser et generelt behov i sektor for å styrke regelverkskompetanse omkring særskilt tilrettelegging og sluttvurdering. Vi valgte tiltak med muligheter for å treffe bredt i sektor, og gjennomførte webinarer om regelverket i opplæringsloven kap. 5, skoleskyss etter kap.7, skolebytte etter oppl. § 8-1 og bestemmelser i forskrift til opplæringsloven kap. 3 om standpunktvurdering.

Basert på vår ROS og henvendelse om behov for veiledning, gjennomførte vi veiledningsmøte om skoleskyss med Innlandstrafikk/Innlandet fylkeskommune.

Måltrettet bruk av virkemidlene og endring i praksis

Måltrettet bruk av virkemidler for å bidra til regelverksetterlevelsen henger sammen med et spørsmål om hvilket virkemiddel som vil være best egnet til å bidra til at regelverksetterlevelsen styrkes i sektor. Virkemidlene tilsyn og veiledning skal bidra mot et felles mål om økt regelverksforståelse og regelverksetterlevelse, men virkemidlene er også ulike. Når vi skal ta stilling til hvilket virkemiddel som vil være mest måltrettet, vurderer vi hvilket virkemiddel som er vil være best egnet for å bidra til økt regelverksforståelse og regelverksetterlevelse.

Veiledning er frivillig og kommunen/skoleeiere eller barnehagemyndigheten må selv ønske veiledningen. Kommunen/skoleeier eller barnehagemyndigheten kan selv avdekke at de har manglende regelverksforståelse og regelverksetterlevelse og at de etterspør og ber om veiledning fra oss. I andre sammenhenger er det vi som ser at regelverksforståelsen og regelverksetterlevelsen er eller kan være mangelfull, og at vi tilbyr veiledning på ulike måter.

Veiledning som virkemiddel vil i mange sammenhenger være et måltrettet virkemiddel, men det vil også være avhengig av hvordan veiledningen blir innrettet og hvordan den som mottar veiledningen arbeider med som blir tatt opp i etterkant.

Vi opplever god interesse rundt våre veiledningsaktiviteter og at kommuner og barnehagemyndigheter både ønsker og etterspør veiledning fra oss.

Virkemidlet tilsyn er mer forpliktende gjennom at kommunen og barnehagemyndigheten ikke kan velge bort tilsynet og arbeidet som følger med et tilsyn. Vi har blant annet sett at tilsyn har den styrken at det tydelig konkretiserer gjennom pålegg og korreksjonspunkter hva det er barnehagemyndigheten eller skoleeieren må arbeide videre med når det kommer til regelverksetterlevelsen. Tilsyn er et målrettet virkemiddel for å beskrive og konkretisere innholdet i det regelverket som vi fører tilsyn med.

Når vi vurderer hvilket virkemiddel som vil være målrettet må vi også se til kjennskapen om tilstanden i sektor og risikovurderingene. Høy risiko er ikke alene avgjørende for om det er veiledning eller tilsyn som vil være det mest egnede eller målrettede virkemidlet.

Revidert metodehåndbok har vært tema hos oss og det er noe vi skal arbeide videre med i 2024. Tidligere har tilsyn i stor grad vært et virkemiddel som har vært planlagt og der vi har utarbeidet en tilsynsplan for det kommende året. Revidert tilsynsmetode med tilsynsaktivitetene har for oss bidratt til at tilsynsvirkemidlet i større grad blir sett på som et virkemiddel som et målrettet virkemiddel utover de mer planlagte tilsynene.

Innenfor barnehageområdet har vi veiledet i stort omfang i 2023, og på grunn av regionsamlingene har vi nådd ut til de fleste kommunene. Samlet sett vurderer vi at veiledning på de valgte temaene har hatt god effekt. For eksempel observerer vi at enkeltvedtakene i klagesaker er bedre utredet og begrunnet, slik at behovet for å sende sakene tilbake til kommunen er mindre. Når det gjelder kommunens virkemiddelbruk mht ROS og veiledning og tilsyn, opplever vi at flere av kommunene har blitt tryggere på sin rolle som barnehagemyndighet og hvordan de bruker ROS'en sin som grunnlag for virkemiddelbruken. Økt regelverksetterlevelse hos barnehagemyndighet og barnehageeier fører til at barn og unge får det de har krav på i samsvar med regelverket.

Mange kommuner i Innlandet har utfordringer med å organisere seg slik barnehageloven § 11 stiller krav om, og det er også krevende å forstå hva bestemmelsen innebærer for de vurderingene som må gjøres i hver enkelt kommune. Etter at vi veiledet om regelen på regionsamlinger, har flere kommuner tatt fatt på vurderingene av oppgavene i sin kommune, og gjennom dette vurdert hvordan de skal organisere seg for å ivareta lovkravet.

To av våre planlagte tilsyn med barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn ble avlyst i 2023. Bakgrunnen for avlysningene var at det på tidspunktet for tilsynene ikke lenger forelå risiko knyttet til de varslede tilsynstemaene. Vi vurderte i stedet at veiledning var et egnet og målrettet virkemiddel for å bidra til økt regelverksforståelse og etterlevelse.

For en av kommunen knyttet avlysningen seg til at kommunen hadde langt bedre systemer enn det Statsforvalteren var kjent med, og at risikobildet på tilsynstidspunktet var endret fra planleggingen av tilsyn. Vi fulgte opp kommunen med veiledning og denne inkluderte to andre kommuner i samme region.

For det andre avlyste tilsynet som var planlagt gjennomført høsten 2023, kunne vi se at vår veiledning på regionsamlingene hadde hatt stor betydning for barnehagemyndighetens forståelse og utarbeidelse av systemer, rutiner og gjennomføring av tilsyn og veiledning i kommunen. Dette er et tydelig eksempel på en endring av praksis som fører til at barn og unge får det de har krav på i samsvar med regelverket. Også denne kommunen ble fulgt opp med veiledning.

Innenfor skolemiljøområdet har vi i 2023 ført felles nasjonalt tilsyn (FNT) om internkontroll og kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø med én kommune.

Når det gjelder veiledning innenfor skolemiljøområdet, har vi veiledet både på spesifikke utfordringer i den enkelte kommunen eller saken, og mer overordnet på aktuelle temaer for sektor.

Vi har i 2023 hatt fire fysiske veiledningsmøter for å følge opp avdekket risiko. Ett av disse møtene var etter forespørsel fra kommunen, to etter initiativ fra Statsforvalteren og ett møte etter et ønske fra flere rektorer i en region, der ledelsen fra skoler i flere kommuner deltok. To av kommunene som deltok på disse møtene er med i oppfølgingsordningen, og møtene må ses i sammenheng med deltakelsen der. Møtene ble gjennomført fysisk da det noen steder var et ønske fra kommunene, og andre steder ble vurdert som en fordel for dialogen mellom kommunen og Statsforvalteren. Vi har i 2023 også ut fra ROS valgt ut kommuner vi ønsker veiledningsmøter med i 2024, der vi vurderer at veiledning vil være mer hensiktsmessig enn tilsyn.

Det er videre tilbudt dialogmøter om skolemiljø til 28 kommuner og Innlandet fylkeskommune i 2023. Møtene er avholdt digitalt. I løpet av en toårsperiode har dermed alle kommunene i Innlandet og Innlandet fylkeskommune blitt tilbudt dialogmøter med Statsforvalteren med tema skolemiljø. Totalt 28 av Innlandets 46 kommuner og Innlandet fylkeskommune takket ja. Hensikten med disse møtene har vært å skape en dialog med kommunene om det de gjør bra, samt at kommunene kan drøfte med oss utfordringer som de har. Tilbakemeldingene på møtene har vært gode, og vi mener de har bidratt til at vi har fått et godt kunnskapsgrunnlag om sektor.

Både dialogmøtene og veiledningsmøtene gir mulighet for skreddersøm for veiledning ut fra den enkelte kommunens behov.

Videre veileder vi skoler og kommuner gjennom vedtakene i håndhevingsordningen ut fra behov vi ser i den enkelte sak.

Vi har også gjennomført en samling for skoleeierne og en digital fagdag, som gir mer overordnet veiledning til alle kommunene som deltok.

Utover temaet trygt og godt skolemiljø etter opplæringsloven valgte vi tilsyn som virkemiddel inn mot tre offentlige skoleeiere. Våre vurderinger av tilsynsobjekter og –tema baserer seg på en grundig ROSanalyse av indikatorer som kommuner med stor andel elever med spesialundervisning,

omfang av spesialundervisning og elever i "segregerte tiltak" m.m.

Valg av veiledning som virkemiddel knytter seg til vår risiko- og sårbarhetsanalyse. I 2022 hadde vi klagesaker både knyttet til friskoler og offentlige skoler, samt henvendelser som ikke førte til klagesaker, men som ga oss informasjon om regelverksetterlevelse hos skoleeiere. Vi ser et generelt behov i sektor for å styrke regelverkskompetanse omkring særskilt tilrettelegging og sluttvurdering. Vi valgte tiltak med muligheter for å treffe bredt i sektor, og gjennomførte webinarer om regelverket i opplæringsloven kap. 5, skoleskyss etter kap.7, skolebytte etter oppl. § 8-1 og bestemmelser i forskrift til opplæringsloven kap. 3 om standpunktvurdering.

Basert på vår ROS og henvendelse om behov for veiledning, gjennomførte vi veiledningsmøte om skoleskyss med Innlandstrafikk/Innlandet fylkeskommune.

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen som er avdekket.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2023 ført tilsyn med temaer som vi har vurdert som nødvendig ut fra den risikoen som vi har avdekket og som vi hatt kapasitet til å gjennomføre.

Innen skolemiljøområdet har vi avgrenset tilsynet til ett deltema. Vi gjennomførte i 2023 ett FNT om skolemiljø/ internkontroll knyttet til varsleplikten. Varsleplikten ble valgt ut på bakgrunn av funn i saker fra håndhevingsordningen. Valg av kun ett deltema ble også gjort på bakgrunn av den totale ressursituasjonen ved enheten.

Basert på statistikk, klagesaker og henvendelser vurderte vi det som nødvendig og føre tilsyn med vedtak om spesialundervisning og gjennomførte dette hos tre skoleeiere. Etter en risikovurdering etter det andre tilsynet, utvidet vi tilsynet til også å omfatte deltemaet Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen for den tredje skoleeieren.

Basert på den risiko- og sårbarhetsanalysen som var gjort, valgte vi tilsynsopplegget «Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn». Vi vurderte om hele eller deler av tilsynsopplegget skulle gjennomføres. Det var lite i den informasjonen vi hadde som tilsa at vi burde fokusere bare på deler av tilsynsopplegget. Vi valgte derfor å gjennomføre et fullskalatilsyn. I tilsynet avdekket vi manglende regelverksetterlevelse på 16 av 19 kontrollspørsmål.

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn. (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Statsforvalteren i Innlandet har fulgt opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn gjennom andre virkemidler. Avdekket risiko har vært utgangspunktet for at vi har bedt om opplysninger og redegjørelser fra kommuner etter kommuneloven § 30-3 og der vi har fulgt opp veiledning i etterkant. Videre har avdekket risiko og kjennskap til tilstand i sektor vært grunnlaget for valg av temaer som vi har satt på dagsorden i vår veiledning, både mer generelt og enkeltvis mot skoleeiere og barnehogemyndigheter.

I 2023 har vi blant annet gjennomført tre webinarer der valg av temaer ble sett i lys av avdekket risiko innenfor de valgte områdene. Et webinar satte søkelyset på retten til skoleskyss og skolebytte. Under teamet skolebytte veiledet vi om nærskoleprinsippet og bestemmelsen om skolebytte samt kravene til innhold i enkeltvedtak. Barnets-beste ble også viet oppmerksomhet. I det andre webinarer var overskriften spesialundervisning. Her gikk vi inn på forholdet mellom tilpasset opplæring, tidlig innsats og retten til spesialundervisning. Det ble også veiledet om kravene til innhold i enkeltvedtaket og barnets-beste-vurdering. Det tredje webinarer tok for seg kravene i vurderingsforskriften til standpunktvurdering. I tillegg ble det veiledet om klagebehandlingen og kravene til skolens saksforberedelse av klager. Vi har også veiledet kommunal PPT om fritak fra opplæringsplikten og veiledet enkeltkommuner om alternativ opplæringsarena.

Vi gjennomførte to-dagers samlinger regionvis med barnehogemyndighetene i 2023. Veiledning om regelverk var tema på samtlige samlinger og valg av temaer som vi satte på dagsorden ble sett i sammenheng med avdekket risiko. I tillegg ba vi om innspill på temaer fra regionene. Temaene på samlingene var forvaltningslov, risiko- og sårbarhetsanalyse med blick på barnehogemyndighetens tilsyn og veiledning, barnets beste, nytt i barnehageretten, barnehageloven §11 og meldeplikt til barnevernet. I tillegg har vi veiledet barnehogemyndighet i ulike kommuner på diverse problemstillinger gjennom året. Denne veiledningen har foregått enten mot en enkelt kommune, eller det har kommet en henvendelse fra kommuner som samarbeider, som vi har svart ut.

Der det var avdekket risiko som ikke ble fulgt opp med tilsyn, fulgte vi opp kommunen med veiledning og dialog. Innenfor skolemiljø har vi i 2023

hatt fire fysiske veiledningsmøter for å følge opp avdekket risiko. Ett av disse møtene har vært etter forespørsel fra kommunen, to etter initiativ fra Statsforvalteren og ett møte etter et ønske fra flere rektorer i en region, der ledelsen fra skoler i flere kommuner deltok. To av kommunene som deltok på disse møtene er med i oppfølgingsordningen, og møtene må ses i sammenheng med deltakelsen der.

Det er videre tilbudt dialogmøter til Innlandet fylkeskommune og 28 kommuner i 2023. Møtene er avholdt digitalt. I løpet av en toårsperiode har dermed alle kommunene i Innlandet blitt tilbudt dialogmøter med statsforvalteren med tema skolemiljø. Totalt 28 kommuner og Innlandet fylkeskommune har takket ja.

Tema for veiledningsmøtene og dialogmøtene var både utfordringer på skolemiljøområdet som kommunene selv ønsket å snakke om, og utfordringer og risiko som vi har avdekket gjennom våre ROS-vurderinger.

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (fra kapittel 3.3.3.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) i 2023, når det vurderes at det er risiko knyttet til tema for FNT.

Vi har brukt tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt tilsyn (FNT) i 2023, når det ble vurdert at det var risiko knyttet til tema for FNT og tilsyn ble vurdert som beste metode for å følge opp risikoen. Tilsyn etter FNT ble på skolemiljøområdet gjennomført i én kommune.

Vi har gjennomført tre tilsyn med tema spesialundervisning. Det siste tilsynet ble vurdert overført til FNT etter siste tilsynssamling med Udir der nytt FNT ble presentert. Vi vurderte at det ville bli for ressurskrevende å ta i bruk det nye tilsynstemaet i dette siste tilsynet.

Det har ikke vært brukt tilsynsopplegget for FNT for barnehage. Vårt tilsynstema ut fra risikobildet for 2023 var «Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn».

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Veiledningsgrupper: Se eleven innenfra (SEI)

I vårt arbeid med skolemiljø saker ser vi fortsatt at kommunene har behov for et kompetanseløft når det gjelder relasjonsarbeid i skolen. Gode relasjoner til ansatte og andre elever er viktig for elevenes trygghet, trivsel og læring. Vi tilbød derfor i 2021 alle kommuner i Innlandet deltakelse på et kurs der relasjonsarbeid i skolen var tema, og der de blir kjent med verktøy for å jobbe med dette i praksis. Dette kurset heter Se eleven innenfra (SEI). 36 av 46 kommuner i Innlandet deltok.

For at kurset skulle få størst mulig virkning ut i sektor, vurderte vi at de deltakende kommunene ville ha nytte av veiledningsøkter i løpet av 2022. Dette var for å kunne diskutere relevante problemstillinger og holde oppe motivasjonen for å gjennomføre kursvirksomhet ute i egne kommuner. Dette arbeidet ble videreført med to veiledningsøkter også i 2023. Øktene var for alle i kommunene med gjennomført SEI-kurs.

Veiledningsøkterne ble holdt digitalt. Tilbakemeldingene fra deltakerne var veldig positive. Deltakerne hadde nytte av øktene ved erfaringsdeling og i økt motivasjon for å fortsette arbeidet med relasjonskompetanse i sine kommuner.

Digital fagdag om relasjoner til eldre barn og ungdom

I vårt samarbeid med kommunene opplevde vi et behov for kompetanseheving på relasjonsarbeid spesielt knyttet til eldre barn og ungdom. Vi valgte derfor å arrangere en fagdag med dette som tema i desember. Fagdagen ble arrangert som webinar og inneholdt to foredrag: «Se ungdommen innenfra» med Tilknytningspsykologene, og «Voksne skaper vennskap» med Pernille Grep Knutsen. 43 av 46 kommuner og Innlandet fylkeskommune deltok, herunder deltakere fra 67 skoler i tillegg til andre som arbeider med barn og unge i kommunene. Tilbakemeldingene fra deltakerne var ensidig positive i etterkant av fagdagen. Vi har allerede sett spor av at innholdet i fagdagen kan ha påvirket hvordan enkelte skoler har arbeidet i konkrete skolemiljø saker i etterkant.

Relansering av informasjonsfilmer

For å bidra til refleksjon og støtte til skolens arbeid med å øke kompetansen om hva som gir et trygt og godt skolemiljø, relanserte vi ved skolestart 2023 to informasjonsfilmer med temaet barnets beste – «verdier og relasjoner» og «vurdering i praksis». Inger Bergkastet fra HINN og to rektorer fra Innlandet deler sine erfaringer fra skolehverdagen i samtale med Statsforvalteren. Rapport for visning viser at filmene er vist henholdsvis totalt 960 og 668 ganger. Sammenlignet med lanseringen i 2022 er dette en økning på henholdsvis 300 og 200 visninger.

Statsforvalteren mener at episodene har nådd mange i målgruppene, og vi vurderer at en slik form for formidling er en god måte å nå ut med informasjon til aktuelle målgrupper. Episodene finnes her: <https://www.statsforvalteren.no/nb/innlandet/barnehage-og-opplaring/en-trygg-skoledag-uten-mobbing/samtaler-om-tema-barnets-beste/>

Statsforvalteren relanserte også ved skolestart 2023 våre to animasjonsfilmer som ble laget til skolestart i 2021 – «Retten til et trygt og godt skolemiljø» og «Statsforvalterens saksbehandling i skolemiljø saker». Filmene har høye visningstall, henholdsvis 12 308 og 2 042 visninger. Vår erfaring er at filmene er brukt både i personalgrupper og i foreldremøter, og dermed er spredningseffekten større enn selve visningstallene. Vi vurderer at filmene er aktuelle og har nådd mange i målgruppene. Filmene finnes her: [Trygt og godt skolemiljø | Statsforvalteren i Innlandet](#)

Læringsmiljøprosjektet

I Læringsmiljøprosjektet (LMP) har vi hatt deltakere i pulje 2-7. Pulje 6 deltar med en kommune; to skoler og to barnehager og avslutter sin deltakelse våren 2024. Pulje 7 deltar med en kommune; en skole og en barnehage. Statsforvalteren deltar i styringsgruppemøter i kommunene ved behov eller ønske fra deltakerne. Statsforvalteren deltar også på fagsamlinger med Udir, deltakerkommunene og deres veiledere. Tilbakemeldingene fra deltakere i LMP er positive og de fremhever at de får mye godt faglig påfyll og god støtte og veiledning av veilederteamet. Tema er hvordan man kan fremme og utvikle et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og hvordan man kan forebygge, avdekke og håndtere mistrivsel og krenkelser. Regelverkskompetanse, organisasjonsutvikling, ledelse og positive barnehage- og skolekulturer er viktige elementer i dette utviklingsarbeidet.

Ny mal for skolemiljøvedtak

I 2023 har vi laget og tatt i bruk en ny mal for skolemiljøvedtakene våre. Hensikten med å fornye vedtaksmalen var at vedtakene våre skulle bli enklere å lese og forstå for foreldrene og elevene som har meldt sak til oss. Samtidig skulle vedtaket være tydeligere for både skolen og skoleeier, som skal følge opp vedtaket. Vi er opptatt av et klart, tydelig og lettfattelig språk. Vi har blant annet tatt grep som å sette konklusjonen og tiltakene vi vedtar først, løfte fram prinsippene om barnets beste og å høre barnet, henvende oss til melder og eleven ved å bruke "du-/dere", bruke beskrivende overskrifter og flytte juridiske henvisninger over i fotnoter. Endringene er inspirert av Statsforvalteren i Oslo og Vikens mal for skolemiljøvedtak, gjennom trepartssamarbeidet.

Vi har fått gode tilbakemeldinger fra sektor på endringene vi har gjort. Vi opplever at det er noe lettere for foreldre å forstå statsforvalterens rolle i sakene og hva vedtaket innebærer. Måten vi fremhever hvordan eleven opplever å ha det på skolen, kan bidra til at man i større grad anerkjenner elevens opplevelser og ser kjernen i saken. Vi ser en gradvis endring over tid i skolens oppfølging i de konkrete sakene etter vedtak fra oss. Vi opplever at noen flere skoler enn tidligere jobber godt med å følge opp vedtakene våre. Vi ser at en del skoler bruker den konkrete veiledningen i vedtakene våre til blant annet å vurdere elevens beste som grunnlag for tiltak for å bedre skolemiljøet. Vi får også tilbakemeldinger fra flere skoler og skoleeiere om at de bruker vedtakene våre konkret for å jobbe med endringer i praksisen sin, ut over den konkrete saken. Gode og tydelige vedtak fra oss kan dermed bidra til at skolene får kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Tilgjengelighet for veiledning

Våre saksbehandlere tilstreber i stor grad å være tilgjengelige for veiledning på telefon. Vi opplever å få mange telefonhenvendelser, både fra kommuner og fra skoleledere, der de ønsker veiledning på temaer som omhandler skolemiljø. Ettersom vi er førsteinstans i slike saker, forsøker vi å gjøre slik veiledning generell. Vi opplever at tilbakemeldingene etter slik veiledning er positive.

Intern kompetanseheving

Vi har sett en økning i alvorlige og komplekse saker, særlig med fraværproblematikk. Med det fulgte et behov for intern kompetanseheving for å behandle disse sakene på best mulig måte med god faglig forståelse. God og oppdatert faglig kompetanse hos oss er en forutsetning for at vi, gjennom arbeidet med håndhevsordningen, skal bidra til kompetanse i skolene om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Statsforvalteren innledet i 2023 derfor et samarbeid med Inger Bergkastet fra vårt lokale forskningsmiljø ved Høgskolen i Innlandet, og har hatt to interne veiledningsøkter med henne. Formålet med samarbeidet var å øke kvaliteten i saksbehandlingen vår og gi grunnlag for revidering av tiltaksbanken og vedtaksmalen.

Veiledningsøktene med Bergkastet i mars 2023 og oktober 2023 omfattet drøftinger om betydningen av overordnet del av læreplanverket, herunder formålsparagrafen, i skolemiljø saker. Gjennom drøftingen med Bergkastet så vi viktigheten av at systemperspektivet, både i undersøkelsesfasen og tiltaksfasen, kommer fram i våre vedtak. Vi drøftet også vurderingen av barnets beste i skolemiljø saker. I den nye vedtaksmalen vår er derfor barnets beste-vurderingen plassert tidlig i vedtaket. Vi mener at dette grepet gjør at barnets beste-vurderingen får virke bedre inn på vurderingene våre i de ulike delpliktene.

Vi så også betydningen av å utvikle tiltak der skolens arbeid i større grad må rettes inn mot systemperspektiver og skolens egen praksis. På bakgrunn av veiledningsøktene ble både vedtaksmal og flere tiltak i tiltaksbanken revidert.

Vår erfaring er at våre vedtak i skolemiljø saker er en modellering for skoler. Vi ser at flere skoler bedre forstår hvilken betydning vurderingen av barnets beste har for den enkelte skolemiljø saken. Vi erfarer også at skoler i større grad blir bevisste på og undersøker hva skolen representerer som system og hva som kan endres til det beste for eleven.

Vedtak med tiltak om veiledning og kompetanseheving

I vår tiltaksbank for vedtak har vi utarbeidet tiltak som omhandler veiledning og kompetanseheving. I saker der vi vedtar tiltak om veiledning og kompetanseheving, viser vi til Udir sine nettsider om egnede tiltak i skolemiljø saker og direktoratets kompetansepakker. I tillegg viser vi i noen få saker til fagmiljøer og/eller fagpersoner som skolene og kommunene kan henvende seg til for å øke sin kompetanse.

Nyansettelse av pedagoger

For å imøtekomme behovet for praksisnær tilnærming i vårt arbeid med kompetanseheving av skoler og kommuner, har vi utvidet personalgruppen med to pedagogstillinger i løpet av 2023.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren i Innlandet har hatt fokus på det psykososiale miljøet i barnehagen over lengre tid.

Vi så tidlig viktigheten av at barnehagemyndigheten i kommunen forstod omfanget og viktigheten av bestemmelsene angående det psykososiale barnehagemiljøet.

På bakgrunn av ovennevnte lagde vi flere regleverksfilmer angående temaet i 2022. Dette ble gjort for å implementere regelverket raskere ut i sektor, slik at alle kommuner skulle få den samme informasjonen. Disse filmene ble relansert i 2023.

Ut fra tilbakemeldingene vi har fått i forhold til regleverksfilmene så vurderer vi at filmene har vært svært positive med tanke på forståelse av regelverket og implementeringen av innholdet i bestemmelsene om det psykososiale barnehagemiljøet.

Vi har i 2023 svart ut henvendelser angående temaet når det har vært behov for det. Det har kommet enkelte henvendelser fra noen kommuner og foresatte, som er svart ut med veiledning.

I «Spørsmål til Barne Norge» kommer det frem at mange styrere mener at både styrere og ansatte i barnehagen trenger mer kompetanse når det gjelder det psykososiale barnehagemiljøet.

Det psykososiale barnehagemiljøet blir igjen et viktig fokusområde hos oss i 2024, men da med fokus på barnehageeiere.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Statsforvalteren i Innlandet møtte i 2022 utfordringer når det gjaldt å ivareta kravet til rask saksbehandling i skolemiljø sakene. Dette er nærmere beskrevet i årsrapporten for 2022. Vi har i 2023 iverksatt ytterligere virkemidler/tiltak for å redusere restansene og få ned saksbehandlingstiden. Når det gjelder mer systematiske og generelle virkemidler/tiltak, vises det til punkt 3.3.3.1.3.4.

Ett virkemiddel for å få ned saksbehandlingstiden har vært å redusere tilsynsaktiviteten. Det ble derfor kun gjennomført ett tilsyn på skolemiljø i Innlandet i 2023. Vi videreførte også en ordning med pålagt overtid, som ble startet i november 2022, fram til påske 2023. Vi har også fortsatt vår praksis med å avgrense vurderingstemaene i vedtakene til kun å vurdere undersøkelsesplikten og tiltaksplikten, i saker der vi ser at dette er forsvarlig ut fra meldingen vi har fått. Dette opplever vi også at harmonerer godt i overgangen til ny opplæringslov. Enkelte saker der eleven har sluttet på den aktuelle skolen (ikke aktuelle saker) har blitt prioritert noe ned i 2023. Det er videre ansatt to nye medarbeidere i september/oktober 2023 som arbeider med skolemiljø saker. Vi har også benyttet oss av fleksibilitet i det samlede kollektivet for å ferdigbehandle sakene så raskt som mulig.

Til tross for innførte tiltak for å redusere saksbehandlingstiden, har vi fortsatt for høy gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2023, på 93,7 dager (median 91) for alle saker etter oppl § 9 A-6 andre ledd første punktum. Vi mener dette i hovedsak kan forklares med at vi i 2023 igjen har hatt en stor økning i antall innkomne meldinger (183), mot 2022 (149) og 2021 (96).

Vi har likevel lyktes i å ferdigbehandle 183 saker i 2023, herav fattet 133 vedtak, noe som er en stor økning fra tidligere år; 112 saker (82 vedtak) i 2022 og 101 saker (74 vedtak) i 2021. Vi skrev mange vedtak i sommermånedene, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for slutten av året er kortere enn for året sett under ett.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Når det gjelder mer spesielle tiltak for å få ned saksbehandlingstiden, vises det til redegjørelsen under punkt 3.3.3.1.3.3.

Gode rutiner og maler

Vi har gode og etablerte interne rutiner i skolemiljø saker, og vi har revidert og oppdatert disse i 2023 i forbindelse med nyansettelser. Vi har også tidligere utarbeidet en rekke maler, både på bokmål og nynorsk, som vi benytter i ulike ledd i vår saksbehandling. Disse er alle under løpende evaluering med mulighet for å foreslå forbedringer. Vi har i 2023 særlig gjennomgått og revidert våre vedtaksmaler for § 9 A-4 og § 9 A-5-saker, for både å bli mer brukervennlige og klarspråklige, men også for å gjøre skriveprosessen for vedtak enklere og raskere. Vi viser også til omtalen under resultatmål 3.3.3.1.3.1 om vår nye mal for skolemiljø saker.

I tillegg har vi en egen tiltaksbank med oversikt over egnede tiltak som vi mener kan bidra til å sikre elever et trygt og godt skolemiljø, som også oppdateres løpende. Dette bidrar til å effektivisere vårt arbeid og gjør at vi raskere kan finne fram til egnede tiltak. Tiltakene fra tiltaksbanken tilpasses i den konkrete saken. Den enkelte skolemiljø saken ivaretas alltid ved at det er en pedagog og en jurist som sammen vurderer og følger opp saken, og vi rullerer på hvem som samarbeider. I 2023 har vi også lagt inn en mulighet for å notere ned særtrekk for den enkelte sak i et skjema, slik at det skal bli lettere å finne fram til sammenlignbare saker. Det gjelder for eksempel saker som grenser opp mot spesialundervisning eller der det er bekymringsfullt fravær. Vi mener dette bidrar til økt effektivitet, men at det også, sammen med drøftinger i fagmøter, gir trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier når det gjelder nivellering og likebehandling i saksbehandlingen vår. Vi går også gjennom oversendte klagesaker og uttalelser fra Utdanningsdirektoratet.

Vi har utarbeidet brevmalen for foreløpige meldinger på begge målformer, og det er felles praksis hos våre saksbehandlere at foreløpig melding sendes ut kort tid etter at vi har tatt en sak til behandling. I den foreløpige meldingen informerer vi om når vedtak i saken kan forventes, og dette skjer enten i form av en konkret dato eller uketall. Etter at saksbehandlingstiden har økt, har vi også utarbeidet maler for ny foreløpig melding dersom saksbehandlingstiden blir lengre enn tidligere angitt. Gode maler for brev vi bruker ofte bidrar til raskere saksbehandling. Når partene får tilstrekkelig informasjon om saksgangen og når de kan forvente svar, bidrar dette til å redusere antall henvendelser og tid brukt på slike spørsmål.

Vi har et internt system for oppfølging av saker der vi har tatt vedtak med pålagte tiltak. Når vedtak er sendt ut, oppretter vi et notat i saken og saken med frister legges inn i en felles tabell som alle saksbehandlere i skolemiljø teamet oppdaterer fortløpende, mens vi påser at skolen oppfyller de tiltak vi har vedtatt innen de gitte frister. Dette bidrar til å sikre at pålagte tiltak blir fulgt opp fortløpende og at saker med tiltak kan avsluttes så raskt som mulig.

Intern kompetanseheving

Vi har sett en økning i alvorlige og komplekse saker, særlig med fraværproblematikk. Med det fulgte et behov for intern kompetanseheving for å behandle disse sakene på best mulig måte med god faglig forståelse. Statsforvalteren innledet i 2023 et samarbeid med Inger Bergkastet fra vårt lokale forskningsmiljø ved Høgskolen i Innlandet, og har hatt to interne veiledningsøkter med henne. Formålet med samarbeidet var å øke kvaliteten i saksbehandlingen vår og gi grunnlag for revidering av tiltaksbanken og vedtaksmalen. Vi mener at slik systematisk faglig oppdatering av saksbehandlere også bidrar til mer effektiv saksbehandling til det beste for elevene.

Veiledningsøktene med Bergkastet i mars 2023 og oktober 2023 omfattet drøftinger om betydningen av overordnet del av læreplanverket, herunder formålsparagrafen, i skolemiljø saker. Gjennom drøftingen med Bergkastet så vi viktigheten av at systemperspektivet, både i undersøkelsesfasen og tiltaksfasen, kommer fram i våre vedtak. Vi drøftet også vurderingen av barnets beste i skolemiljø saker. I den nye vedtaksmalen vår er derfor barnets beste-vurderingen plassert tidlig i vedtaket. Vi mener at dette grepet gjør at barnets beste-vurderingen får virke bedre inn på vurderingene våre i de ulike delpliktene.

Vi så også betydningen av å utvikle tiltak der skolens arbeid i større grad må rettes inn mot systemperspektiver og skolens egen praksis. På bakgrunn av veiledningsøktene ble både vedtaksmal og flere tiltak i tiltaksbanken revidert.

Vår erfaring er at våre vedtak i skolemiljø saker er en modellering for skoler. Vi viser til omtalen i punkt 3.3.3.1.3.1 om vår nye mal for skolemiljø saker. Vi ser at flere skoler bedre forstår hvilken betydning vurderingen av barnets beste har for den enkelte skolemiljø sak. Vi erfarer også at skoler i større grad blir bevisste på og undersøker hva skolen representerer som system og hva som kan endres til det beste for eleven.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Med bakgrunn i bl.a. ROS-vurderinger vurderer vi om det er behov for webinar på ulike temaer, informasjon på hjemmesiden eller direkte

veiledning av enkeltkommuner.

For å heve kompetansen til vedtaksmyndighet i kommunene og skolene har vi i 2023 gjennomført webinar - regelverkssamling med god oppslutning fra kommunene. Lenke til webinarene var også tilgjengelig i etterkant og informasjon om dette ble sendt ut til alle kommuner. Som omtalt under punkt 3.3.3.1.1.1 har vi gjennomført webinar om regelverket i oppl. kap. 5 om spesialundervisning, bestemmelser i forskrift til oppl. kap. 3 om standpunktvurdering, samt oppl. kap. 7 om skoleskys og oppl. § 8-1 om skolebytte.

Vi sendte ut brev med informasjon om behandlingen av klager på standpunkt karakter i grunnskolen til alle skoleeiere våren 2023.

Vi har også hatt noen kommuner som vi har fulgt opp spesielt tett fordi det er avdekket manglende kompetanse på flere områder i opplæringsloven.

Vi har gjennom skriftlig henvendelse, webinar og veiledning nådd bredt ut og har gitt skoleeiere rett forståelse av regelverket.

Vedtak fra barnehemagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehemagemyndigheten reduseres

Statsforvalteren i Innlandet jobber kontinuerlig med kommunene i forhold til forståelsen av regelverket.

I 2023 gjennomførte vi fire samlinger der alle kommuner i Innlandet var invitert. Kommunene fikk her mulighet til å spille inn temaer de ønsket at vi skulle snakke om. I tillegg til dette så hadde vi valgt ut noen temaer vi anså som viktig ut i fra det vi ser i klagesaksbehandling.

Temaer som kommune ønsket fokus på, og som vi ønsket å snakke om, var forvaltningsloven og vurderingen av barnets beste.

Under samlingene var det viktig for oss å presisere at forvaltningsloven, som også suppleres av uskreve krav til god forvaltningsskikk, er helt grunnleggende for all saksbehandling som kommunen gjør. Vi forstår det slik at kommunene gjør mange av disse vurderingen i hverdagen, uten at dette er bevisst. Det var derfor viktig for oss å belyse realiteten i forhold til at det er kommunene som igjennom sin praksis sørger for at lovgivers ønsker blir fulgt gjennom de vedtak de fatter.

Effekten av samlingene er en økt forståelse av det kommunene skal gjøre, og at dette igjen fører til økt rettssikkerhet for barn og unge som er avhengig av at saksbehandlingen gjøres innenfor lovens rammer. Dette er også noe vi ser øker kompetansen til de som forbereder saker hos de som fatter vedtak i kommunen. Vi ser at kommunene er mer bevisst når det gjelder saksbehandlingsregler og vurderinger av ulikt regelverk, noe som så klart har direkte påvirkning på vedtak som tidligere inneholdt rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil.

Vi har i løpet av året deltatt på flere møter med ulike kommuner, der de har etterspurt veiledning på ulike temaer. Vi har deltatt på ulike nettverk med barnehemagemyndigheter der tema bl.a. har vært saksbehandling etter barnehageloven § 37 om individuell tilrettelegging, ROS-analyser, tilsyn og veiledning og sakkyndige vurderinger. På disse møtene har vi veiledet om regelverk, og bidratt til å øke regelversforståelsen.

Vi vurderer at kommunene gjør mindre feil i sine vedtak når de forstår regelverket og hva som kreves i saksbehandlingen.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

Statsforvalteren har gjennomført webinar om kap. 5 for skoleiere, skoleledere og PPT. Viser til kapittel 3.3.3.1.1.1 og 3.3.3.1.2.1 om webinar og tilsyn etter oppl. kap. 5.

Vi har også gjennomført dialogmøter med enkeltkommuner med generell veiledning om alternativ opplæringsarena. I tillegg til dette har vi deltatt på samling etter forespørsel fra Sykehuset Innlandet, med temaet «grensegangen mellom opplæring og helsehjelp».

For oppfølging av spesialundervisning for elever i videregående opplæring viser vi til kapittel 3.3.3.1.5.4.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Vi har i 2023 hatt samlinger for barnehemagemyndighetene i kommunene i Innlandet. Temaene på samlingene var forvaltningslov, risiko- og

sårbarhetsanalyse med blikk på barnehagemyndighetens tilsyn og veiledning, barnets beste, nytt i barnehageretten, barnehageloven §11 og meldeplikt til barnevernet. Disse temaene er delvis meldt inn av kommunene. Statsforvalteren har valgt noen temaer, og spisset noen temaer ut fra de utfordringene vi ser i klagesaksbehandlingen vår. Dette bidrar til økt kompetanse på rettigheter etter lovverket. Gjennom klagesaksbehandlingen vår får kommunene veiledning, og ser hvor lista ligger i forhold til rett til spesialpedagogisk hjelp. Vi har også vært ute i regioner og veiledet kommuner etter forespørsel fra dem. Vi ser at det ikke er rettigheten til spesialpedagogisk hjelp som er den største utfordringen, vi opplever at sektor har kunnskap om at barn i barnehage har denne rettigheten. Vi ser imidlertid at saksbehandlingen som gjennomføres i forbindelse med denne rettigheten byr på utfordringer, og til tider hindrer at barn får oppfylt sin rett til spesialpedagogisk hjelp.

Vi har fått gode tilbakemeldinger på temaene vi hadde på samlingene. Kommunene sier at temaene var nyttige og vi ser at det i etterkant har blitt en noe tettere kontakt ut mot sektor. Dette vurderer vi at indikerer at samlingene har hatt den ønskede effekten at kommunene skal ta kontakt og be om veiledning ved behov.

Når vi mottar henvendelser fra foreldre om manglende gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp, blir disse registrert i vårt henvendelsesskjema som grunnlag for ROS-analyser. Henvendelser blir fulgt opp gjennom kontakt med barnehagemyndighet og veiledning per telefon eller brev, noe som vi vurderer øker sannsynligheten for at hjelpen gjennomføres i tråd med vedtaket.

Ved regelverksbrudd på gjennomføring som avdekkes i forbindelse med tilsyn, lukker vi ikke tilsynet før kommunen har rettet forholdene.

I klagesaker kan vi få indikasjoner på at spesialpedagogisk hjelp ikke gjennomføres i tråd med vedtaket. Det blir fulgt opp gjennom vedtaket i klagesaken.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Vi har sendt ut brev med informasjon om regelverket rundt fritak fra opplæringsplikten til alle skoleeiere. Brevet ble også publisert på vår hjemmeside. I tillegg var dette regelverket tema på webinar om Opplæringsloven kap. 5.

Vi har også gjennomført dialogmøter med enkeltkommuner med generell veiledning om fritak fra opplæringsplikten.

Vår vurdering er at vi gjennom skriftlig henvendelse, webinar og veiledning når bredt ut og at tiltakene har gitt skoleeiere bedre forståelse av regelverket.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har arrangert et Webinar om opplæringsloven kap. 5 som var tilgjengelig for kommunene og fylkeskommunen. I tillegg har vi hatt dialog og veiledning med Innlandet fylkeskommune på enkelttemaer innenfor temaet spesialundervisning. Vi inviterte til møte med Innlandet fylkeskommune som skoleeier og den fylkeskommunale PP-tjenesten, men de møtte ikke.

Vi har hatt gjort seg kjent med to revisjonsrapporter fra Innlandet revisjon om Innlandet fylkeskommune rundt tema spesialundervisning: 1. Oppfølging av elever med vedtak om spesialundervisning og 2. Organisering av spesialundervisning.

Det er vår vurdering at vi skulle ha gjort ytterligere tiltak og at dette vil bli prioritert i 2024.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Vi vurderer at vår innsats i 2023 har hatt effekt ved å gjøre Læreplanen for Kunnskapsløftet kjent og vi har fått informasjon og ser i klagebehandlingen om at den etterleveres i praksis. Indirekte har vi hatt dialog med skoleeiere, gjennom samarbeidsforumets Skolekonferanse i 2023.

Tilskuddsordningene Dekomp og Kompetanseløftet

I desentralisert ordning for kompetanseutvikling og i Kompetanseløftet for inkludering og inkluderende praksis har SFIN bidratt til at arbeidet med

læreplaner blir løftet opp. Vi har fått informasjon om at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for kunnskapsløftet, men at det er behov for å løfte opp tematikken.

I 2023 har vi fått informasjon gjennom samarbeidsforum, de regionale kompetansenettverkene, behovsmeldinger og årsrapporteringen fra regionene, som viser at skoleeiere har kompetansehevingstiltak som ses i sammenheng med overordnet del og de nye læreplanene i LK20/LK20-S.

I et ledd for å øke forståelsen av Læreplanverket arrangerte Samarbeidsforum skole i Innlandet en skolekonferanse høst 23, der et fellestema var:

- LK20, mestringsopplevelser og eksemplariske eksempler v/dosent Svein Erik Andreassen, Uit – Norges Arktiske Universitet.

Mål for økta var at deltakerne skulle bli enda bedre enn de allerede er til å anvende LK20 på en måte som bidrar til at den enkelte elev ikke opplever å mislykkes. Andreassen snakket blant annet om hvilket rom LK20 gir for å skape mestringsopplevelser, om differensiering i arbeidsmåter og vurderingsformer i LK20 og om tilpasset og «frapasset» læring. Han snakket om ulike måter å lese kompetansemålene på, om det eksemplariske prinsipp og om dybdeundervisning og dybdelæring, og det blir også noe fokus på tverrfaglige tema og kjerneelementer. Økta vekslet mellom faglige innlegg og refleksjonsoppgaver ved bordene.

- Vurdering på ungdomstrinn og i videregående skole Innleder: Svein Erik Andreassen

I sesjonen tok Andreassen opp paradokset i LK20 med på den ene siden målformuleringer som forutsetter subjektivitet, og på den andre siden tall som summativ vurdering. Han problematiserte om formativ vurdering virkelig er vurdering, eller om det snarere er å forstå som en form for kommunikasjon.

Deltakerne og særskilt lærerne har gitt positive tilbakemeldinger på disse temaene, og vil arbeide videre med dette på sine respektive skoler. Som verktøy til videre arbeidet lokalt, ble det laget et podvcatet med et utdrag fra innlegget i konferansen. Alle deltakerne har fått tilsendt denne lenken og presentasjonene fra foreleserne.

Eksamen

Det ble ikke gjennomført fagdager knyttet til eksamen i år.

Klagebehandling standpunkt karakterer i grunnskolen

Statsforvalteren hadde våren 2023 webinar om saksbehandlingen og regelverket knyttet til standpunkt vurdering og klager på standpunkt karakterer. Alle saker knyttet til klager på standpunkt karakter behandlet våren 2023 viste at opplæringen var gitt etter Læreplaner for Kunnskapsløftet.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen for SFO.

SFIN har ikke innhentet en overordnet informasjon om tilstanden i sektor, men i møter med skoleeiere i de regionale kompetansenettverk har vi fått informasjon om at skoleeier i varierende grad har løftet rammeplanen som tema for sine ledere og ansatte i SFO.

Vi har bidratt til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen for SFO, gjennom:

- Lagt ut informasjon om rammeplanen for SFO på vår hjemmeside. I tillegg har vi lagt ut, gitt informasjon og veiledning knyttet til endringene i moderasjonsordningene, samarbeidet mellom SFO og helse- og omsorgssektoren og overgangen fra barnehage til SFO til SFO-eiere.
- Informert i regionale kompetansenettverk om rammeplanen og endringer og nyheter for SFO i 2023, og vist til Udir sin hjemmeside.
- 30.-31.08.23 arrangerte SFIN en samling for barnehagemyndighet og skoleeiere. Et tema i denne samlingen var: Nasjonal rammeplan SFO v/ Ina Ulrikke Dalsrud og Stine Kolstad Jensen fra Utdanningsdirektoratet. Tilbakemelding fra skoleeiere var at dette tema var viktig og at de vil sikre at rammeplanen for SFO, om den ikke er det, tas i bruk snarest. Dette vil vi følge opp i 2024.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på SFO-området.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

SF har understøttet nasjonale myndigheter, fylkeskommunen og kommunenes arbeid med bosetting og integrering. Utviklingen går i riktig retning så langt, med 98 % bosetting av anmodning fra IMDi i 2023. SF's innsats har tildels bidratt til dette, ved blant annet å bistå fylkeskommunen med kunnskapsgrunnlag vi har om kommunene, når anmodningstall skal fordeles. Vi har i perioder gjennomført jevnlig møter med flyktning-koordinatorer i kommunen, for å ha en arena hvor aktuelle nyheter, endringer i regelverk m.m. deles, i tillegg til å gi samtlige en felles

situasjonsforståelse. SFIN har ved behov meldt opp problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaring og evt. behov for endringer, slik at bosetting og integrering gjennomføres på best mulig måte.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke sine virkemidler til å understøtte at kommunene skal fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDi og at plassene gjøres raskt tilgjengelig for bosetting.

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan dette ivaretas i deres embeter.

SFIN har i 2023 bidratt til at kommunene har vært godt forberedt på bosetting av flyktninger. Gjennom deltagelse i møter med nasjonale myndigheter og eget arbeid med kontinuerlige oppdateringer på ankomst av flyktninger, har SFIN kunne formidle prognoser og hva kommunene må forberede seg på. I jevnlige møter med flyktning-koordinatorer i kommunen har også relevante regelverksendringer og problemstillinger vært tema, og SFIN har vært tilgjengelig for henvendelser fra kommunene knyttet til utfordringer de har stått ovenfor, i bosetting- og integreringsarbeidet. SFIN har i samarbeidsmøter med fylkeskommunen, delt av sitt kunnskapsgrunnlag om kommunene, for at fylkeskommunen skulle kunne fordele anmodningstall etter denne informasjonen. Innlandet bosatte 98 % av anmodningstallet fra IMDi i 2023, og enkelte kommuner har bosatt flere flyktninger enn de ble anmodet om.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Alle hendelser og øvelser skal evalueres og vår erfaring er at læring gjennom øvelser og uønskede hendelser er viktige for å videreutvikle samfunnssikkerhetsarbeidet.

Statsforvalteren i Innlandet er opptatt av at evalueringen av en øvelse bør ivaretas allerede i planleggingsfasen av øvelsen. Øvingsmålene må utformes slik at man kan vurdere måloppnåelse i ettertid. Statsforvalteren i Innlandet støtter seg på metodikk utviklet av DSB knyttet til evaluering av øvelser og hendelser. Vi har i større grad brukt en tilpasset metodikk ved evaluering av hendelser som fanger opp forhold til lover, retningslinjer og instruksjoner og ser håndteringen av hendelsen opp mot disse.

Vi har introdusert kommunene for evalueringsmalene fra DSB og ser at kommunene bruker de til å evaluere øvelser og hendelser. Statsforvalteren i Innlandet har på grunnlag av mal for evaluering etter øvelser og hendelser utarbeidet en mal for evaluering etter diskusjonsøvelser. Samlet sett er effekten av felles maler at kommunene får én metode;- de får et velkjent utgangspunkt for å evaluere. Det senker terskelen for å sette i gang evaluering og gir også kommunene mulighet for å sammenlikne og utveksle erfaringer fra arbeidet.

I 2023 har Statsforvalteren i Innlandet har vi evaluert følgende øvelser vi har hatt for kommunene:

- Nord-Fron
- Eidskog
- Dovre og Lesja (fullskalaøvelse i region av øvingsutvalget i Innlandet.)
- Engerdal
- Øvelse Advent for alle kommuner. Vi lagde opplegg for en diskusjonsøvelse som kommunene gjennomførte for egen kriseledelse. Deretter sendte de sin evalueringsrapport til oss. SFIN skal lage en samlet evaluering som er påbegynt, men ikke ferdig. Det ligger god læring for kommunen å bruke felles opplegg og felles mal for evaluering. Når vi i tillegg utarbeider en samlet evaluering for øvelsen så får kommunene danne seg et godt helhetsbilde og forståelse for ulike måter å håndtere det samme scenariet på.

I 2023 har vi kun evaluert en hendelse: Ekstremværet «Hans». Denne ble påbegynt høsten 2023, og ferdigstilles i februar 2024. Fokuset i rapporten er på samordning, og omfatter kun håndteringsfasen. Det ble innhentet erfaring fra berørte kommuner og fylkesberedskapsrådet i Innlandet.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

ingen avvik

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Det ble utført 3 av 4 systemrevisjoner ut fra prioriteringshensyn.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvor stor andel av NAV-kontorene har fått opplæring i den nye «Kompetansekassen» og hvilke resultater har dette gitt for NAV-kontoret?
- Hva er de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva gjør statsforvalteren med utfordringene?
- Hva er resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet?

SFIN har hatt kvalifiseringsprogrammet som tema på Nav-ledermøte og sosialfaglig forum i Nav. Dette for å styrke forankringen. På sosialfaglig forum våren 2023 ble "kompetansekassen" presentert med gruppearbeid etterpå. Kontorene fikk i oppdrag å se på hvordan få økt fokus på KVP i kontorene.

Det har vært gitt opplæring i identifisering, kartlegging, lovverk og innhold i program til Nav-kontor som har ønsket dette. Dette har vært kontor som har hatt nedgang i antall deltakere.

SFIN gjennomførte 4 webinarer sept/okt 2023 med "kompetansekassen" som tema. Dette var for alle NAV-kontor i Innlandet. Vi har ikke sett så mange resultater av dette enda. Det er noen kontor som har en økning.

Den største utfordringen er fortsatt kommunenes manglende fokus på kvalifiseringsprogrammet. Det har i 2023 vært tema i partnerskapsmøter, men vi ser dessverre ikke et økt fokus på det i det politiske og administrative nivå. Det politiske og administrative nivå i kommunene bør bli utfordret til å se det samfunnsøkonomiske perspektivet i å tilby kvalifiseringsprogrammet til de brukerne som fyller vilkårene.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvorvidt aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket har hatt ønsket resultat. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

SFIN i samarbeid med NAV Gjøvik og NAV Innlandet arrangerte høst 2023 en fagdag med aktivitetsplikt som tema. Vi vektla erfaringsutveksling.

De fleste kontor stiller vilkår etter en konkret og individuell vurdering.

Aktiviteter det stilles vilkår om er blant annet søke jobber, møte opp på et jobbsenter/aktivitetssenter, møte til samtaler, delta på ulike tiltak. Det er stor variasjon mellom kontorene.

SFIN vurderer at de fleste aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilken effekt kompetansehevende tiltak overfor kommunene innenfor økonomisk rådgivning har, og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene.

SFIN vurderer at våre kompetansehevende tiltak har bidratt til økt kunnskap om viktigheten av å komme tidlig inn for å forebygge økonomiske problemer. Herunder at alle ansatte i Nav-kontoret skal dekke behov for tjenesten, tilby tjenesten ved behov og bistå med noe råd og veiledning, uavhengig av stilling og arbeidsoppgaver. Det er i større grad enn før mer fokus på å gi råd og veiledning om økonomi på nivå 1 og 2 (hverdagsøkonomi) og tjenesten er i større grad lederforankret enn tidligere. Dette ser vi spor av i behandling av rettighetsklager om økonomisk stønad, og i noen av tilskuddsprosjektene i Innlandet som har midler til økonomisk rådgivning. Samtidig ser vi at det er noe variasjon mellom Nav-kontorene.

De kompetansehevende tiltakene SFIN har tilbudt har samlet sett rettet seg mot en vid målgruppe. SFIN gjennomførte et digitalt basiskurs i økonomisk rådgivning. På dette kurset deltok de som arbeider i kommunale oppfølgingstjenester (f.eks. bolig, rus og psykisk helse), rusinstitusjon, barnevernstjenesten, flyktningetjenesten, de som jobber med statlige tjenester og ytelser i Nav-kontoret, nyansatte i Nav-kontoret, og de i Nav-kontoret som trenger helt grunnleggende kunnskap om økonomisk rådgivning. Fastleger og sosionomer i sykehus deltok også på dette kurset. Vi har også gjennomført tilpasset opplæring for flere Nav-kontor med fokus på hverdagsøkonomi. På en av de tilpassede opplæringene deltok også rus- og psykisk helse og flyktningetjenesten i flere kommuner.

SFIN har også gjennomført fagsamling for de økonomiske rådgivere i Nav-kontorene. De økonomiske rådgiverne i Innlandet deltar også på Statsforvalterens "spørre- og infotime" for økonomiske rådgivere på Østlandet, som gjennomføres 2 ganger pr. måned av vår regionkontakt hos Statsforvalteren i Oslo og Viken. Namsfogden i Innlandet deltar også der. Vi får tilbakemelding om at begge disse samlingene bidrar til å øke kvaliteten på økonomisk rådgivning i Nav-kontorene. I tillegg deltar nesten alle Nav-kontorene i Innlandet i selvgående regionale nettverk for økonomisk rådgivning. Vi er også kjent med at flere kommuner i Innlandet, av eget tiltak, har laget kurs om økonomisk rådgivning som de tilbyr befolkningen i kommunen. Dette er et supplement til den tilpassede økonomiske rådgivningen som kommunen skal gi, og vi kan ikke utelukke at disse har kommet i gang som resultat av SFIN sine kompetansehevende tiltak overfor Nav-kontorene.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal vurdere effekten av kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av effekten av statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke.

Det har også i 2023 vært oppfølging etter egenvurderingstilsynet som 28 av våre 30 kommuner/vertskommuner gjennomførte våren 2022. Tema var sosiale tjenester i Nav til personer mellom 17 og 23 år.

Flere NAV-kontor har hatt tilpasset opplæring i henhold til sin egenvurdering. Temaene har blant annet vært barneperspektivet, økonomisk rådgivning, KVP, § 17, kartlegging.

Det ble høst 2021 etablert et fagnettverk for arbeidsinkludering av utsatte unge i Innlandet. Dette er et samarbeid med NAV Innlandet, Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren. Nettverket har deltakere fra alle fylkets Nav-kontor, og det er gjennomført digitalt møte ca. hver 5. uke. Innholdet i møtene har vært informasjon om utvalgte tema knyttet til oppfølging av utsatt ungdom, ønsket av Nav-kontorene, samt deling av praksis knyttet til blant annet gjennomføring av kartleggingssamtaler, lokale tiltak for å ivareta aktivitetsplikten og hvordan ulike opplæringstilbud kan benyttes. Samhandlingsbestemmelsene, den nye ungdomsgarantien, kvalifiseringsprogrammet og inkluderingskompetanse har vært noen av temaene.

Tilbakemeldingen fra NAV-kontorene er at denne tilretteleggingen for erfaringsutveksling er viktig for å øke kompetansen hos veilederne.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger, og hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Alle Nav-kontor i Innlandet benytter digital søknad om sosiale tjenester. Mange av Nav-kontorene benytter også innsynsløsningen. Digitale tjenester sikrer i stor grad tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, men det er viktig å vurdere konsekvensene for de ikke-digitale brukerne når det gjelder muligheten for kontakt med Nav-kontoret. Åpningstider, mulighet for drop-in og tilgjengelighet på telefontjenester er alternativer som må bidra i sikringen av disse brukerne. SFIN deltar i Stimulab-prosjektet, som skal se på mulighetene for en mer effektivisert prosess i klagebehandlingen av sosialhjelpssaker. Her deltar bl.a. digitaliseringsdirektoratet og digisos.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV- kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**Rapportere på**

Det skal foretas en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

For dem som mottar tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene og skjønnsmidler på området har SFIN gjennom samarbeid på tvers med andre statsforvalterembeter gjennomført fire digitale opplæringer i prosjektledelse i løpet av året, og en erfaringsdelingskonferanse i november 2023 med 80 deltakere. Målgruppen for prosjektlederopplæringen har vært prosjektledere, prosjektmedarbeidere og andre relevante aktører. Erfaringskonferansen var gjennomført også i samarbeid med fylkesleddet i Nav. Vi ser en positiv effekt av disse felles satsningene gjennom tilbakemeldingene fra deltakerne, og ved at prosjektplanene har blitt bedre. Deltakerne viser til at opplæringen oppleves nyttig, og at den har bidratt til bedre systematikk og struktur i prosjektarbeidet, noe som også sikrer bedre fremdrift i prosjektene. Samlingen i november omfattet blant annet temaet "bruk av media". Dette har bidratt til en styrket forståelse for hvordan man kan gå frem for å forankre og spre erfaringer fra prosjektet til befolkningen, administrative ledere og politikere, gjennom den oppmerksomheten medie-omtale gir. SFIN samarbeider også med Nav Innlandet/FOU, som har ført til at det nå søkes om midler til forskning basert på minst ett prosjekt med utviklingsmidler.

Vi opplever at det skjer god og innovativ utvikling av de sosiale tjenestene i flere Nav-kontor som følge av tildelte midler. Gjennom en systematisk en-til-en-oppfølgning av pågående prosjekter, og lav terskel for å ta kontakt med oss, har vi oppdaget utfordringer med fremdrift i enkelte prosjekter. Disse prosjektene er gitt støtte fra SFIN til å gjøre endringer, som resulter i tydeligere prosjekt- og effektmål og bedre fremdrift. Enkelte Nav-kontor har i forbindelse med oppfølgingen konstatert at de ikke er i stand til å bruke midlene i tråd med tilsagnsbrev, og har valgt å avslutte prosjektene.

Vi legger betydelig arbeid i tilsagnsbrevene, hvor vi blant annet kopler nye prosjekter sammen med andre prosjekter de bør samarbeide med. Vi ser en positiv effekt av dette, ved at prosjekter kontakter hverandre for deling av nyttig informasjon og erfaring.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Totalt antall klagesaker er 12 saker.

Integreringsloven:

6 klager, hvorav 1 sak er opphevet og 5 er stadfestet

2 saker gjaldt utvidet tid

1 av klagesakene gjaldt stans av program

1 sak

gjaldt trekk pga fravær

2 av

Totalt antall klagesaker er 12 saker.

Integreringsloven:

6 klager, hvorav 1 sak er opphevet og 5 er stadfestet

2 saker gjaldt utvidet tid

1 av klagesakene gjaldt stans av program

1 sak gjaldt trekk pga fravær

2 av sakene gjaldt opptak i intro, familiegjenforent men ikke i målgruppen for rett og plikt.

Introduksjonsloven:

4 klagesaker, hvorav 1 klage er gitt medhold og 3 er stadfestet

1 sak gjaldt fritak for avsluttende prøve

2 saker om utvidet tid

1 sak gjaldt stans av program

Midlertidig kapittel 6A:

2 klagesaker som begge er stadfestet.

2 saker gjaldt avslag på forlengelse av program

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

SFIN har ikke har noen klagesaker på området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Vi hadde to statsborgerseremonier, på Lillehammer og Elverum. Det ble sendt ut 1552 invitasjoner. Antall påmeldte var 302, samt flere hundre gjester som statsborgerne kunne invitere med seg. Vi inviterte ordførerne til en liten samling før seremonien, for å fremheve deres betydning og sette nyvalgte ordførere inn i rollen.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

1. halvår 2023

Deltakere totalt: 2 767

Årsverk: 178,27

2. halvår 2023

Deltakere totalt: 3 181

Årsverk: 196,62

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Innlandet har fire krisesentre som er lokalisert i nærheten av de store byene. I tillegg benytter noen kommuner seg av Romerike Krisesenter som ligger i Viken.

Det er til dels lange avstander til krisesentrene for kommunene i ytterkantene av Innlandet. Alle kommunene i Innlandet har imidlertid en avtale med et krisesenter. Innholdet i avtalene varierer, og det er også variasjon i omfang og hyppighet på oppfølging av og samarbeid med krisesentrene.

SFIN har årlige møter med krisesentrene. Informasjon vi blir kjent med på møtene, blir en del av vår ROS-analyse av kommunenes oppfølging av et helhetlig krisesenter tilbud.

SFIN hadde i 2023 tilsyn med en kommune som har et krisesenter lokalisert, samt med de kommunene som har avtale med og benytter seg av det samme krisesenteret. Totalt var dette fem kommuner. Tilsynet ble gjennomført ved egenvurdering fra kommunene, som innebærer at kommunene selv foretok en gjennomgang av egen styring og praksis for oppfølging av lovkravene.

SFIN vurderer egenvurderingstilsyn som nyttig og nødvendig for kommunene. Gjennom tilsynet får kommunene anledning til å samle aktuelle samarbeidsinstanser, drøfte dagens praksis og vurdere hva som fungerer godt og hva som må forbedres. Resultatene viser at det er ulikt hvordan kommunene vurderer sitt ansvar for oppfølging av barn på krisesenter og ansvaret for reetablering etter endt opphold på krisesenter. Flere bør forbedre sin styring. Tilbakemeldinger fra kommunene er at de opplever egenvurderingstilsyn det som nyttig.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	46
Antall krisesentertilbud i fylket	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	1
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	4

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Statsforvalteren har i 2023 gitt 610 separasjonsbevillinger. Vi har gitt 559 skilsmissebevillinger etter § 21 og 16 skilsmissebevillinger etter § 22. Avslag ble gitt i 14 søknader om skilsmisse etter § 21, og 3 avslag etter § 22. Det er gitt avvisning i 38 saker om separasjon, 16 saker om skilsmisse etter § 21 og 5 saker om skilsmisse etter § 22. Det har vært en økning i antall søknad om skilsmisse sammenlignet med tall i 2022. Tallene for separasjon er tilsvarende som året før.

Når det gjelder andelen søknader mottatt digitalt, så har vi hatt en økning.

Vi ser at antallet henvendelser/uttalelser til saker på dette feltet i større grad kommer inn via "sikker melding" til Statsforvalteren. Dette oppfordres også partene til i veiledningssamtaler.

Når det gjelder søknad om godkjenning av utenlandsk skilsmisse har vi innvilget henholdsvis 33 saker om anerkjennelse. Vi har gitt 2 avslag. I saker om fritak for dokumentasjon av skifte har vi innvilget 11 saker og gitt avslag i 4. Vi har hatt en liten nedgang på dette feltet sammenlignet med tall for 2022.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	648	610	0	38	92 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	589	559	14	16	90 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	24	16	3	5	33 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilie medlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	15	11	4	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	35	33	2	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er ikke fattet noen vedtak etter barneloven i 2023. Dette skyldes etter vår oppfatning at ordningen med stadfestelse av foreldreavtaler og klage avslag på krav om opplysninger er lite kjent. I tillegg er saker om reisekostnader ved samvær overført til NAV.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren får en del henvendelser med spørsmål om foreldresamarbeid og samvær, og hvordan personer kan håndtere høyt konfliktnivå og samværs sabotasje. Det har også i år vært henvendelser som grenser opp mot vergemålsloven, hvor den ene forelderens manglende medvirkning fører til at barnet ikke får pass, bank-id, vipps etc. Det er også en del henvendelser i barnevernssaker om barnevernets rolle i saker etter barneloven.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren har ført tilsyn med ett familievernkontor i 2023. Dette gjelder familievernkontoret Vest, avdeling Gjøvik. Dette ble gjennomført som et skriftlig egenvurderingstilsyn med tema opplysningsplikt til barneverntjenesten. Det er iverksatt en prosess med oppfølging etter tilsynet etter avdekkede forbedringsområder.

Vi har mottok to klager på familievernet i 2023. Det gjelder enkeltsaker som er fulgt opp eller følges opp med tilsynsaktivitet.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021
3	1	1	1

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barnevernstjenester i Innlandet er tilknyttet en formalisert vaktjeneste som er tilgjengelig hele døgnet, hele året utenom tjenestenes ordinære åpningstider. Alle kommunene har organisert vaktberedskapen gjennom en interkommunal ordning. Vi er ikke kjent med at akuttberedskapen ikke er ivarettatt. Kommunene har i stor grad ordnet seg ut fra geografi og funnet gode løsninger.

I tillegg til risikobildet som fremkommer gjennom halvårsrapportering og SSB, bidrar analyser fra andre rapporteringer, informasjon fra tilsyn og klagesaker og oppfølging av kompetansetiltakene til kommunebilder. To samlinger for barnevernslederne, etablering av barnevernsledernetverk i 2023 og dialogmøter med 17 kommuner om barnevern, ga utfyllende informasjon til ROS-analyser av styring og ledelse i kommunene.

Positivt for kommunene i Innlandet er at det er stabilitet i ledelsen i barnevernet, flere av lederne har mange års erfaring og har ledet samme tjeneste over lang tid. Det er også høy kompetanse blant lederne. Videre har det vært vesentlig at de fleste mindre kommuner har inngått interkommunale samarbeid om barnevernet, det har styrket både fagligheten, forsvarligheten og kapasiteten.

Økte krav til kompetanse, faglig styrke og trygghet, samt til ledelse vil likevel utfordre noen kommuner fremover. Vi vurderer derfor at det videre også blir viktig med tilpasset oppfølging av de utsatte tjenestene og fortsatt tilbud om statlige kompetansetiltak.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Saker behandlet: 334

Tillatelser: 290

Avslag: 40

Opphevelser: 4

Saker inn i 2023 som ikke var ferdigbehandlet ved årsskiftet: 15

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Saker om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene:

Antall saker: 7

Innvilget: 6

Avslag: 1

Søknad om typisk turiststed:

Antall saker: 5

Innvilget: 3

Avslag: 1

Ikke ferdigbehandlet: 1

Andre henvendelser på området fulgt opp med veiledning el.: 1

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Andel personer som har en demenssykdom i Innlandet vil ifølge demenskartet.no være på 2,65%, mens det på landsbasis forventes å være 2,12%. Andel personer med demens i Innlandet vil i perioden 2020-2025 forventes å øke med 11,67%. Dette skyldes at befolkningen i Innlandet er eldre enn gjennomsnittet i Norge, og derfor har en høyere andel med demens.

Statsforvalteren sitt inntrykk er at det arbeides godt med demensomsorg i Innlandet. Statsforvalteren hadde i 2022 demensomsorg som et satsningsområde i kommunebildene. Etter kartlegging av kommunene sine tjenester og planer for demensomsorgen fikk 95% av kommunene i Innlandet gode eller svært gode score på tjenestene som ble tilbydd. Kartleggingen av tjenestene tok utgangspunkt i anbefalinger i fra Nasjonale føringer. Av de 5% som scoret dårlig, var dette i alt hovedsak på grunn av brudd på helselovgivningen ved tilsyn i §4A.

Selv om kommunene i all hovedsak har gode tjenester innen demensomsorg, ser man at det allikevel er for få tilbud til yngre pasienter som har en demenssykdom. Med unntak av noen av de største kommunene, er det liten variasjon av tilbud innen dagplass som er spesielt tilrettelagt for yngre personer med demens.

Når gjelder personer som på grunn av demenssykdommen har adferdsmessige utfordringer, ser vi at mange har utfordringer med å ha botilbud som er egnet deres utfordringer

Statsforvalteren drifter i samarbeid med USHT Innlandet og Sykehuset innlandet, Demensnettverket Innlandet. Arbeidet i nettverket tar utgangspunkt i Nasjonale retningslinjer for demens, Demensplan 2025, og Veiviser demens. Målet med nettverket er å øke kompetanse, drive erfaringsutveksling og stimulere til at nasjonale retningslinjer blir iverksatt i kommunene. Mange av kommunene deltar i nettverket, og det arbeides aktivt med å rekruttere flere.

Nettverket hadde i 2023 to fagdager, derav en var arrangert som en fysisk samling, og en samling ble gjennomført digitalt. Tema på samlingene i 2023 har vært gjennomgang av Helsepersonellkomisjonene «tid for handling», og hvilken betydning dette vil få for tjenestene innenfor demensomsorg, Nasjonale føringer for oppfølging av personer med demens, sett i lys av reformen Felleskap og Meistring -Bu trygt heime, og hvordan drive systematisk kvalitetsforbedring innenfor demensomsorg i tråd med forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring.

Nettverket har tidligere hatt innlegg om vurdering av samtykke, og bruk av tvang. Vi ser at Statsforvalteren har hatt en økning på vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A fra 475 vedtak i 2022, til 524 vedtak i 2023.

Statsforvalteren i Innlandet har siden 2003 hatt en årlig to dagers demenskonferanse for helsepersonell som arbeider med personer som har en demenssykdom. Konferansen er et samarbeid mellom Statsforvalteren i Innlandet, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Innlandet, og Forskningssenter for Aldersrelatert Funksjonssvikt og Sykdom i Sykehuset Innlandet. Tema for konferansen i 2023, var «Rett tiltak til rett tid», der mange av innleggene omhandlet bruk av IP for personer med en demenssykdom. Vi ser at IP innenfor demensomsorg fortsatt er lite i bruk.

32 kommuner i Innlandet har en avtale med SAM-AKS. SAM-AKS er samhandling mellom alderspsykiatrisk avdeling i Sykehuset Innlandet og kommunale sykehjem. De bidrar med utredning, veiledning og undervisning.

Alle Kommunene i Innlandet fikk i 2022 tilbud om å delta i forbedringsnettverket «Rett tiltak til rett tid.»

Forbedringsnettverket har vært et samarbeid mellom syv uvalgte kommuner, kaldt ressurskommuner i Innlandet, KS Innlandet, Nasjonalforeningen for folkehelsen Innlandet, Statsforvalteren i Innlandet, Demensnettverket Innlandet, Sykehjems nettverket Innlandet, Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling, Senter for omsorgsforskning Øst og Forskningssenter for aldersrelatert funksjonssvikt og sykdom i Sykehuset Innlandet.

Prosjektet har vært finansiert gjennom tilskuddsordningen Demensplan 2025-Fagutvikling og kompetansehevende tiltak. Målet for tilskuddsordningen var å bidra til systematisk oppfølging av personer med demens, gjennom å implementere gode forløp i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Forbedringsarbeidet har hatt som mål å bidra til at kommuner jobber systematisk for at personer med mistanke om demens fanges opp og får diagnose til rett tid. Videre var det mål at pasienter og pårørende fikk informasjon, økt kunnskap, støtte og hjelp tidligst mulig etter at diagnosen er satt. Forbedringsnettverket har vært gjennomført bestående av fagsamlinger og prosessveiledning lokalt i den enkelte kommune. 12 kommuner i Innlandet deltok i prosjektet. Hver kommune utviklet egne problemstillinger innenfor demensomsorg, som det ble jobbet systematisk med

gjennom hele perioden. Ved evalueringen som ble gjennomført etter forbedringsnettverket, vises det at alle kommunene som deltok har gjennomført forbedringsarbeid innenfor demensomsorg.

Tall i fra SSB viser at det i enkelte kommuner i Innlandet er kommuner som har opptil 40 % ufaglærte som arbeider innen helse og omsorg. Ved tildeling av kompetanse og tjeneste utviklingstilskuddet i 2023, ble det søkt om tilskudd til 125 personer for fagskoleutdanning innen Eldreomsorg/demens, 33 personer søkte videreutdanning og masterutdanning innenfor Eldre og demens, og det ble søkt til 410 personer for opplæring av demensomsorgens ABC.

Statsforvalteren samarbeider tett med USHT og koordinator for velferdsteknologi og ehelse i Innlandet. Alle kommunene i Innlandet har tatt i bruk velferdsteknologi. Trygghetsteknologi er det som i hovedsakelig blir benyttet for pasienter som har en demenssykdom. Når det gjelder lokalisering teknologi er det fortsatt lite i bruk, sammenlignet med landet for øvrig. Statsforvalteren får mange henvendelser knyttet hver det er usikkerhet rundt tolkning og bruk av lovverket knyttet til velferdsteknologi hos personer som har en uten samtykkekompetanse.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

På grunn av at kommuner ikke tilbyr faste hele stillinger til helsesykepleiere bidrar det til rekrutteringsutfordringer i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Ved tilsyn har vi erfart at de som er ansatte som helsesykepleiere har helsesykepleierutdanning. I kommuner i Innlandet er det små stillingsbrøker som jordmor, og ved fravær på grunn av sykdom blir ikke det rekruttert inn jordmødre i vikariater i svangerskapsomsorgen.

Tannhelsetjenesten

Vi gjennomfører årlig samarbeidsmøte med Fylkestannlegen og folkehelserådgiver, i 2023 ble dette utført i februar 2023. Hovedtema på møtet var barn og unge da oppfølging av denne pasientgruppen var en bekymring hos Fylkestannlegen. Rettighetene for tannhelsetjenester følges opp ved tilsyn og stikkprøvekontroll i journal. Vi ser ved tilsyn at IPLOS registrering er utført, men at dette ikke nødvendigvis sikrer at det er kvalitet i utførelsen av munnhygiene. Noen kommuner, for eksempel Etnedal, har iverksatt belegg og slimhinne index.

Kompetanseheving knyttet til tannhelse finnes på videregående nivå i Innlandet. Tannhelsesekretærutdanning finnes ved Lillehammer videregående og Ringsaker videregående skole, denne utdanningen kan tilbys voksne.

Helse og omsorgstjenesten

Innlandet har på nåværende tidspunkt en betydelig kompetansemangel. Landsgjennomsnittet på årsverk i helse- og omsorgstjenesten som har helse- og sosialfaglig utdanning er på 77,6 % (SSB, 2022). I Innlandet har 20 av 46 kommuner en andel utdannede under landsgjennomsnittet. Laveste skår er 66,8 % og høyeste 90,6 %. Sett i sammenheng med demografiutviklingen i Innlandet med stadig flere eldre i behov av tjenester er dette noe Statsforvalteren følger nøye med på. I arbeidet med forvaltning av kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet gjør Statsforvalteren en skjønnsmessig prioritering og tildeler kompetansemidler, i den hensikt å øke andel utdannet helsepersonell i de kommuner som har færrest andel brukerrettede årsverk.

I dialogen med kommunene er disse temaene svært sentrale:

- Endring i helsetjenestene
- Hvordan kommunene rustet seg til å møte en økende overføring av oppgaver og tjenester fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenestene
- Tiltakene i Kompetanseløftet og Opptappingsplanen for heltid og god bemanning i omsorgstjenesten

For å tilpasse seg endringene krever det blant annet at tjenestene arbeider med å få til forutsigbare pasientoverføringer og klarer å møte et økende krav til spesialisert kompetanse i kommunene. Behovet er fortsatt økende for samarbeid på tvers av sektorer og fagområder for å møte utfordringer med kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene. Ved å samordne eget internt arbeid ut mot kommunene synliggjør vi viktighetene av tversektorielt samarbeid. Vi samordner også i større grad innsatsområder i våre oppdrag med eksterne parter som KS, USHT, NAV, fylkeskommunen og helsefelleskapet. Særlig igjennom arbeidet i kompetansenettverket Innlandet er denne samordningen tydelig.

Kompetansenettverket, sammen utgjør vi en forskjell, er et operativt nettverk som er definert som en aktivitet i den strategiske handlingsplanen til Kompetanseforum i Innlandet Fylket. Kompetansenettverket består av representanter fra Statsforvalteren, Innlandet Fylke, Karriere Innlandet, KS, Sykehuset Innlandet, Helsefelleskapet, NAV, Fagskolen, HINN, NTNU, Fagforbundet, NSF og USHT. Den overordnede målsettingen for nettverket er å samarbeide om en bedring i kompetansesituasjon i helse og omsorgstjenestene Innlandet. Med bakgrunn i oppdrag innen

Kompetanseløftet 2025 og i tråd med opptrappingsplanen for heltid og god bemanning har nettverket arrangert webinar med ulike tema knyttet til kapasitet, rekruttering samt det å utvikle og beholde helsepersonell. I 2023 har nettverket gjennomført jevnlig samarbeidsmøter og en webinarrekke med følgende tema:

- Plan, kompetanseplanlegging og tilskuddsordninger
- Organisering av arbeidet, rett kompetanse på rett oppgave
- Arbeidstidsordninger
- Tilgjengeliggjøre arbeidskraftreserven
- Veiledning og praksisplasser

Helsefelleskapet Innlandet har kvalifisert arbeidskraft som ett av satsningsområdene. Det arbeides med blant annet å sikre nok og riktig kompetanse i hele behandlingskjeden. Statsforvalteren er initiativ taker til at KS og USHT innretter sine kompetansehevede tiltak inn mot Helsefelleskapets satsninger.

Vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket

Vi vurderer utdanningstilbudet i fylket som godt. Utdanningsinstitusjonene i Innlandet er gode på å ta til seg signaler og tilpasse tilbudet ut ifra behov. I Innlandet fylke finnes det 9 karrieresentra som har ansvar for hver sin geografiske region. Sentrene satser på voksenopplæring og målsetningen er å øke kompetansenivået i hele Innlandet. Karriere Innlandet organiserer institusjonsopplæring innen psykisk helse og rus i deler av fylket. Modulstrukturert fag og yrkesutdanning er vektlagt. Fagarbeiderutdanninger tilbys geografisk spredt i fylket.

Innlandet fylket har Fagskolen sine helsefaglige studietilbud, også deltidsutdanninger er rettet mot at fagarbeidere skal være rustet til fremtidens jobbkrav.

Innlandet har to utdanningsinstitusjoner for høyere utdanning, Høgskolen i Innlandet (HINN) og Norges Teknisk-Naturvitenskaplige Universitet, Gjøvik (NTNU). Disse utdanningsinstitusjonene har til sammen 7 helsefaglige utdanninger. Både Høgskolen i Innlandet og NTNU Gjøvik har et bredt tilbud av videreutdanninger (heltid og deltid) innen sykepleie. Begge høgskolene tilbyr også masterutdanning innen sykepleie. HINN har heltid og deltids utdanning innen vernepleie.

Bachelor i sykepleie gjennomføres på heltid ved tre studiesteder, Elverum, Kongsvinger og Gjøvik, og bachelor i vernepleie på Lillehammer. NTNU Gjøvik tilbyr heltid ergoterapiutdanning og HINN Elverum tannpleie.

Tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger

Regjeringens rapport om regionale utviklingstrekk viser at Innlandet ligger høyt på andel kommuner med sentralitet 5 (17 kommuner) og 6 (10 kommuner). Statsforvalteren vurderer at Innlandet, med sitt særpreg av å være utkant fylke, med store geografiske avstander og lang vei til campus, må styrke utdanningstilbudet der folk bor, jamfør NOU Det handler om Norge. Det vurderes at det desentraliserte og fleksible studietilbudet innen helse og omsorgsfag må utvides. Kommunene har i 2023 søkt kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet for i overkant av 90 000 000 kroner. Dette er på samme nivå som i 2022. Vi hadde en tredel av summen og tildele i 2023, og fordelte hele denne summen til søkerne.

Til Innlandets nåværende studietilbud innen sykepleie er det nedgang i søkertallet. Desentralisert sykepleieutdanning gjennomføres kun ved HINN, studiested Tynset. De har mottatt økonomisk støtte fra kompetanse og innovasjonstilskuddet. Deltid sykepleieutdanning finnes på tre steder, Tynset, Elverum og Gjøvik. Deltid vernepleie er lokalisert på Lillehammer.

For å kunne oppfylle nasjonale helsemyndigheters intensjon om å tilby utdanning der folk bor, startet NTNU høsten 2023 på et prosjekt der de skal jobbe frem en fleksibel sykepleierutdanning med oppstart høsten 2025. Dette prosjektet støttes økonomisk med tilskuddsmidler både fra Innlandet Fylke og Statsforvalteren i Innlandet. HINN etablerer nå desentralisert sykepleierutdanning med adressestyrt opptak i Nord Gudbrandsdalen, Valdres og Hadeland med oppstart høst 2024. Fagskolen i Innlandet har utviklet nye studietilbud for høyere fagskolegrad, nivå 5.2 innen helsefag. HINN har på oppfordring tilpasset veilederutdanning og mentorutdanning som nå gis som desentraliserte studietilbud. Nytt studietilbud innen fysioterapi ved HINN starter opp i 2024.

Fagskolen i Innlandet satser på modulutdanninger som er korte og spissede moduler konstruert for å gi rask kompetanseheving, tilpasset den enkeltes bakgrunn og ambisjonsnivå. Fagskolen staser på å skolere helsefagarbeideren til nye oppgaver i fremtidens helse og omsorgstjenester.

Fortsatt er det mangel på godt tilrettelagte praksisplasser og veilederkompetanse til student/eleveoppfølging i kommunene og detter er en flaskehals for å øke antall studenter. Statsforvalteren har tatt initiativ til en arbeidsgruppe som skal se på mulighetene for praksiskontor etter mal fra veilederen til Helsedirektoratet. Vi har en tett dialog både med regioner som ønsker seg studietilbud og utdanningsinstitusjonene.

Kompetanse allmennlegetjeneste er generelt god med en blanding av spesialister og leger i utdanningsløp. Rekrutteringsvansker er uendret sammenlignet med tidligere år. Det er vanskelig å leger og fylle hjemler og mange pasienter savner en fast lege. Det har også blitt vanskelig å få vikarer. Mange kommuner har kommet godt i gang med ALIS stillinger. Det er en bekymring

for at kommunene overbyr hverandre i streben med å rekruttere leger og det prøves ut forskjellige ansettelse former, bla. Nordsjøturnus i flere kommuner. SFIN har et inntrykk av at endring i beregning av basistilskudd ikke enda hadde ført til vesentlig endret rekrutteringssituasjon

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til nasjonale mål om å styrke tilbudet i kommunene, om samsvar mellom behov og tilbud, samt utvikling av samarbeidet med spesialisthelsetjenesten.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2023 ikke gjennomført noen kartlegging av habilitering- og rehabiliteringstilbudet i kommunene, slik vi gjorde i 2022. Området er altomfattende med aldersspenn 0 – 100 år og forgår på arenaer *der liv leves*, slik at de data vi fikk ut av kartleggingen i 2022 var av varierende kvalitet. Det foreligger dermed ingen oppdatert oversikt eller faktagrunnlag for å gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til nasjonale mål om å styrke tilbudet i kommunene.

Gjennom dialogen med kommunene er vi kjent med at det er et varierende tilbud innen habilitering og rehabilitering i Innlandet, men vi har ikke grunnlag for å si noe om dette gir uønsket variasjon til enkelte målgrupper. Antall klagesaker gir heller ingen indikasjon på om tilbudet er i samsvar med behovet. Vi er kjent med at koordinerende enheter i den enkelte kommune har ulik grad av delegert myndighet og organisatorisk tilknytning, noe som kan gi utilsiktet variasjon av tverrfaglig tjenestetilbudet til personer med store og sammensatte behov.

Gjennom tilskuddsforvaltningen er vi kjent med at kommuner iverksetter tjenesteutvikling med fokus på at innbyggere skal bo lengre i eget hjem, samt at tjenesteutviklingen dreies i retning av å styrking av den enkelte innbygger sin helsekompetanse. Vi vurderer på bakgrunn av denne kunnskapen at det er en generell positiv utvikling av aktiviteter og tjenestetilbudet i retning av hverdagsrehabilitering og forebygging *der liv leves* for å bremse / utsette behovet for ressurskrevende kompensierende tjenester.

Statsforvalteren samarbeider med koordinerende enhet i Sykehuset Innlandet, og har gjennom dette kjennskap til at det i spesialisthelsetjenesten i fylket ikke er gjort store endringer innen det spesialiserte habilitering/rehabiliteringstilbudet inneværende år. Helse SørØst gjennomførte høsten 2023 en behovsvurdering og på bakgrunn av dette er det i desember 2023 vedtatt at avtaler med private tilbydere sies opp med en oppsigelsestid på 2 år. Innlandet har private rehabiliteringsinstitusjoner / tilbydere som er berørt av dette. Endringer som følge av dette er noe vi vurderer viktig å følge opp i 2024.

Statsforvalteren etterspør aktivt hva Helsefellesskapet har fokus på, og hvordan de legger opp arbeidet rundt personer med store og sammensatte behov. Det er fortsatt ikke kommet noe konkret derfra på dette feltet.

Statsforvalteren har valgt en aktiv rolle i oppbyggingen og utviklingen av regionale FACT team. Fundamentet i denne samhandlingsmodellen er forpliktende samhandling mellom kommuner og spesialisthelsetjenestene og målgruppen er de pasienter i psykisk helse og rusfeltet som ikke nyttiggjør seg ordinære helsetjenester. Vi har 9 FACT team i Innlandet som betyr at 40 av 46 kommuner har nå denne samhandlingsmodellen, i samarbeid med 7 lokale DPS, for å styrke sitt habiliterings- og rehabiliteringstilbud til denne pasientgruppen. Vår vurdering er at denne pasientgruppen nå får betydelig bedre og koordinerte tilbud enn før etablering av FASCT teamene. Pr. dato mottar ca. 430 pasienter tilbud fra disse teamene i Innlandet.

Statsforvalteren i Innlandet er engasjert i arbeidet med demografiutfordringer og samarbeider med NAV Innlandet og Innlandet Fylkeskommune gjennom arbeidet med et *Inkluderende Innland*. Vår vurdering er at aktørene i de offentlige organisasjoner og næringslivet har felles interesse og fokus på å utjevne ulikheter sosialt og økonomisk gjennom felles innsats der det legges tilrette for at alle kan yte etter evne og få etter behov *der livene leves*.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2023 hatt et tverrfaglig fokus på informasjon og etterlevelse av lovkrav knytte til individuell koordinering, implementering av velferdslovene og veilederen i kommunene. Vi har vært representert på kommunalsjefsamlinger og kommunelegesamlinger med informasjon om endringer i velferdstjenestelovene/samarbeid om tjenester til barn og unge.

Konkrete aktiviteter:

-Laget informasjon til nettsiden til kommune (plikter som følge av endringer i lovverk) og publikum (rettigheter omkring Barnekoordinator)

-Samarbeid med Sykehuset Innlandet HF om det årlige ReHabiliteringsforum, - lunsj til lunsj konferanse innen fagområdet habilitering og rehabilitering.

-Webinar med tema *Tverrfaglig samarbeid og barnekoordinator* i samarbeid med Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Møre og Romsdal.

-Webinar med tema *Oppgaver, ansvar og myndighet sett i forhold til krav i Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten. Helhetlige og samordnet helsehjelp ved bruk av individuell plan og koordinator*

-Webinar sammen med NAV med tema *Frigjøring av arbeidskraftreserve*. stikkord; inkludering, mangfold, bærekraft

-Helsestasjon og skolehelsetjenesten - på fagdag var det tema *Integreringsrådgivere sine erfaringer med negativ sosial kontroll, kjønnslemlestelse og æres relatert vold*, gjelder også barn og unge.

Statsforvalteren får forespørsler, og gir råd og veiledning i regelverket. Vi vurderer at dette er et uttrykk for at det er fokus på dette ute i kommunene.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren skal også rapportere på totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag i 2023 og redegjøre for hovedårsakene til fratakelsene.

Embetet har i 2023 gjennomført 42 tilsyn. Det har vært tilsyn med 30 verger.

Det opprettes en tilsynsaktivitet når vi mottar bekymringsmeldinger fra vergehaver, fra pårørende og fra kommunens tjenesteapparat. I saker der det etter regnskapskontrollen var mistanke om lovbrudd, er det opprettet tilsynsaktivitet for videre oppfølging. Vi har i 2023 hatt liten kapasitet til å foreta tilsyn med verger etter egne risikovurderinger.

Hvordan tilsynssakene behandles varierer ut fra sakens art og kompleksitet. Som hovedregel anmoder vi vergen om en uttalelse og ber om en ytterligere redegjørelse på enkelte punkter. I tilsyn etter regnskapskontroll der det er mistanke om mislighold, gjennomgås vergeregnskapene tilbake i tid, og verge må gi en redegjørelse, blant annet for enkelttransaksjoner.

Funn i tilsynene 2023 viser:

Avsluttet uten tilsynssak: 20

Avsluttet uten innledende undersøkelser: 11

Avvik: 5

Ingen funn: 6

I alle saker det er ført tilsyn i er det gitt veiledning, både i muntlig samtale med verge og gjennom våre skriftlige vurderinger i tilsynsrapporten.

Statsforvalteren har i 2023 fratatt 3 verger oppdraget. I to av sakene var det mistanke om økonomisk mislighold, og i en sak utførte ikke vergen vergeoppdraget på en tilfredsstillende måte.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall inkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Rapporteringen skal gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuell periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner. Skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning skal benyttes.

Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene.

Tall i () er fra 2022

SFIN behandlet 910 (633) søknader om fri rettshjelp i 2023, hvorav 653 (425) gjaldt advokaters egeninnvilgelse av fritt rettsråd. Vi innvilget selv

145 (115) rettsråd og ga bevilning til fri sakførsel i 11 (15) saker. Det ble dispensert fra de økonomisk vilkårene i 7 (9) saker. Totalt 101 (79) søknader ble helt eller delvis avslått (84 fritt rettsråd og 17 fri sakførsel).

Saksbehandlingstiden varierte noe, men de fleste stykkprissaker ble behandlet innen 2-3 uker og søknader innen 4-8 uker. Ved årsskiftet var restansen 48 saker.

Total ble kap.post 047001 belastet med ca. 6,9 millioner i 2023. Dette er en klar oppgang fra 2022 hvor det ble utbetalt totalt ca. 4,6 millioner. Oppgangen antas i det vesentlige knyttet til økte inntektsgrenser slik at flere omfattes av ordningen. Noe av oppgangen må også tilskrives flere saker uten behovsprøving. Det er særlig i siste tertial 2023 at det har vært en økning i saker og utbetaling. Eksempelvis var det pr. 31.08 utbetaling i totalt 94 utlendingssaker, noe som økte til totalt 217 utlendingssaker pr. 31.12. (totalt 107 slike saker i 2022).

Utbetaling i 73 kontrollkomisjonssaker utgjorde ca. kr 1 000 000. Dette er 49 færre saker enn året før, men likevel en beløpsmessig økning på 25% fra 2022. Også i rettsråd sakene synes det å være en tendens til økt tidsbruk i enkelte saker. SFIN legger stor vekt på om saken er løst eller kan løses utenrettslig, når vi tar stilling til utvidet bevilning og salærfastsettelse. Dette da saker for domstolene er betydelig mer ressurskrevende for Staten.

Vi viser for øvrig til detaljert rapportering sendt SRF 31.01.2024.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	910	882	28
Innvilgede søknader	809	798	11
Avslåtte søknader	101	84	17

Behandlede søknader (totalt innkommet 959 = restanse 49 søknader)

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
6 907 740	7 100 000

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	48

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene med å integrere funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel?

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner som Statsforvalteren får til uttalelse for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ga ut i 2017. Dette blir tatt med som krav fra vår side i våre uttalelser til varsel om oppstart av arealplanprosesser. Så godt som alle planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette fører ofte til innsigelse, eventuelt gir vi faglige råd og anbefalinger.

Vår erfaring er at alle slike innsigelser fører fram, det vil si at krav til risiko- og sårbarhetsanalyse og oppfølging i planen blir ivaretatt. Vi stiller krav om oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak skal være synlig i planen.

Når det gjelder kommuneplanens samfunnsdel påpeker vi i våre uttalelser til kommunenes oppstartsvarsel at planen må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser.

Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. Så godt som alle planforslag har samfunnssikkerhet og beredskap som egne tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier om dette temaet.

Statsforvalteren bistår kommunene løpende i arbeidet med samfunnsplanlegging. Temaet er oppe på faste møter med beredskapskoordinatorer og kommunedirektører, kommunene legger planer inn for regionalt planforum i løpet av planprosessen, og det veiledes en-til-en ved behov. Vi

mener at den tette oppfølgingen har god effekt, og mener å se at kvalitet på kommunenes planer i henhold til plan- og bygningsloven når det gjelder samfunnssikkerhet blir stadig bedre.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
 - Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner når det er aktuelt. Vi har oversikt over hvilke kommuner som pt har storulykkevirksomheter, og følger disse opp som en del av den løpende oppfølgingen på planområdet. Det har vært få endringer i disse virksomhetene de siste år.

Det er ikke hensynssoner i kommuneplaner rundt storulykkebedrifter pr. i dag.

I 2023 hadde Statsforvalteren innsigelse til Vestre Toten kommunes forslag til kommuneplanens arealdel på grunn av at risiko- og sårbarhetsanalysen var mangelfull fordi den blant annet manglet risiko- og sårbarhetsvurderinger knyttet til storulykkebedrifter i kommunen, det vil si på Raufoss. Vi påpekte at kommunen må vurdere hensynssoner rundt de aktuelle områdene.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Inngår prioriterte tiltak for oppfølging i oppdatert oppfølgingsplan til fylkesROS?
 - Er oppfølgingsplanen behandlet i fylkesberedskapsrådet og regionale totalforsvarsforum?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for samordnet beredskapsplanlegging?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for sivil-militære øvelser?

FylkesROS 2022-2026 ble offentliggjort høsten 2022, og tilhørende oppfølgingsplan er godkjent i embetsledelsen. SFIN har samarbeidet med Innlandet fylkeskommune gjennom Regional plan for Samfunnssikkerhet og beredskap i 2023, og funn fra FylkesROS er tatt inn i planprogrammet til regionplanen.

Uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon er inkludert i gradert vedlegg til fylkesROS og det inngår prioriterte konsekvensreducerende og sannsynlighetsreducerende tiltak i handlingsplanen. Resultatet av dette skal arbeides videre med i 2024, blant annet i den regional totalforsvarsgruppen. Denne gruppen er en arbeidsgruppe til fylkesberedskapsrådet, og benytter samme mandat.

Vurderinger gjort i analysen legges til grunn for samordnet beredskapsplanlegging gjennom opprettelsen av overnevnte regional totalforsvarsgruppe. Vurderingene er også gjenstand for tema i øvelser der SFIN kan påvirke eller har regi på.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Forurensningsgruppa planlegger gjennomføring av tilsyn i fellesskap, og det forventes at alle deltar som kontrollører og deltakere. Vi har som hovedregel at vi er to eller flere ute på tilsyn. Tilsynspersonell med liten erfaring deltar sammen med erfarne tilsynspersoner for å sikre erfaringsoverføring. Alle skal ha gjennomført eller gjennomføre HMS-etatens tilsynskurs.

Selv om sammenslåingen har medført større turnover enn tidligere år, opplever vi at det er en fordel med større fagmiljø. Det gir også en noe større fleksibilitet ved gjennomføring av tilsyn ved f.eks. sykdom.

Vi deltar i det nasjonale tilsynsforumet, samt i en rekke andre fagfora via Teams, for å bidra til å sikre likebehandling mellom fylkene. Embetet har også en intern faggruppe for tilsyn, i hovedsak for å koordinere tilsyn med kommunene.

I 2023 ble det bestemt å øke fra to til tre gebyrfinansierte stillinger, og gjennom det rendyrke én stilling til tilsynsgjennomføring. Vi håper det skal være med på å sikre planlegging og gjennomføring av et større antall tilsyn fremover.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

En effekt av sammenslåingen var at vi fikk større fagmiljøer som gir en positiv effekt på robusthet i vår veiledning av kommunene. Et stort fylke med lange reiseavstander gjør at veiledningen blir mer i digital form enn tidligere. Vi begynner å kjenne våre kommuner i Innlandet svært godt når det gjelder ressurser og utfordringer på klima- og miljøområdet godt, og målretter deler av innsatsen ut fra behov i den enkelte kommune. Vi opplever at kommunene gir oss gode tilbakemeldinger på at vår veiledning og at treffer godt kommunens behov.

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

Art	Antall vedtak 2023	Tillatelser 2023	Avslag 2023
Bjørn	4	2	2
Gaupe	13	8	5
Jerv	16	9	7
Ulv	21	16	5
Kongeørn	2	0	2
Sum	56	35	21

Klimaendringer og -tilpasning (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over hvordan klimaendringer og klimatilpasning blir tatt hensyn til i kommuneplaner

Det var begrenset rapportering på dette i 2018, der de to embetene (Oppland og Hedmark, hadde ulik vektlegging av rapportering.

Det generelle inntrykket er at det de siste årene har vært en vesentlig økning på både kunnskap om klimaendringer og måten konsekvenser av fremtidige klimaendringer blir ivarettatt i overordnede arealplaner. Dette har sammenheng med systematisk arbeid for å bedre metodikk omkring ROS-analyser, og at konkrete krav om dette i større grad er innarbeidet i plansystemet. Statsforvalteren hadde i 2023 ingen innsigelser til kommuneplaner begrunnet i manglende hensyn til klimaendringer, men flere knyttet til utilstrekkelige ROS-analyser.

ROS-analyser og vurderinger av arealplanlegging er i stor grad fokusert rundt å unngå uegnede arealdisponeringer i områder som i fremtiden kan være fareutsatt, og ev. også å innarbeide avbøtende tiltak. Langsiktige konsekvenser av klimaendringer i samfunnsutviklingen, med påfølgende vurdering av på hvilken måte samfunnet best kan tilpasse seg dette, blir i liten grad vurdert i arealplaner. Dette er et tema som er spesielt relevant i arbeidet med samfunnsdelen av kommuneplanene. Både arealplaner og samfunnsplaner er tidsbegrenset, og det er en formidlingsutfordring å få kommunene til å løfte blikket så langt inn i fremtiden, og allerede nå begynne å forberede og tilpasse samfunnsutviklingen på de langsiktige økte konsekvensene av klimaendringene.

I forbindelse med kommunenes pågående arbeid med planstrategier nå veileder vi om kravet til at hensynet til et endret klima skal inngå.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Statsforvalteren anmeldte ingen lovbrudd på miljøområdet i 2023. Statens naturoppsyn anmeldte for øvrig to saker knyttet til inngrep i mindre verneområder.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Tildeling av midler til fornyingsprosjekter

I 2023 satte vi av 25 mill. kroner av skjønnsmidlene for Innlandet til innovasjons- og fornyingsprosjekter. Vi mottok totalt 58 søknader med et samlet søknadsbeløp på 76 mill. kroner. Vi ser stor variasjon i hvem som søker, antall prosjekter de ulike kommune er involvert i og hvilke kommuner som samarbeider. I 2023 var det flere prosjekter der kommunene samarbeider på tvers av regioner.

Vi tildelte midler til 29 prosjekter totalt i 2023, hvorav 17 var videreføring av allerede igangsatte prosjekter, mens 12 var nye.

Prosjektskjønnsmidlene er tildelt etter departementets retningslinjer. Fra og med utlysningen i 2020 har vi lagt vekt på å prioritere færre og større prosjekter, med krav om samarbeid med eller med støtte fra andre kommuner. Vi stiller også tydeligere krav til kunnskapsoverføring til andre kommuner utenfor prosjektet.

Vi videreførte i 2023 tre satsingsområder for søknader; Velferd, Klima og Effektiv kommunesektor. Vi tildelte midler til 15 prosjekter innenfor innenfor området velferd, 7 innenfor klima og 6 innenfor temaet effektiv kommunesektor. Det ble prioritert nye prosjekter innenfor alle tre satsingsområdene.

Prosjektene som ble prioritert i 2023 er vurdert til å bidra godt til fornying og innovasjon i kommunene, slik at kommunene kan levere bedre tjenester til innbyggere og næringsliv. Prosjektene er i hovedsak større samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner, som innebærer at mange av kommunene i Innlandet er involvert. Vi la videre vekt på at prosjektene samlet skal gi en bred tilnærming til utfordringene innenfor de ulike satsingsområdene, og at vi har en viss geografisk fordeling av prosjekter mellom kommuner og regioner. For nye prosjekter er særlig prosjektets overføringsverdi og innovative element vektlagt. I tillegg har vi vektlagt kvaliteten på prosjektplan og søknad og at prosjektene er godt forankret i kommunene.

Ved å være tydelig på krav og våre prioriteringer har vi hatt mål om å bidra til å heve kvaliteten på søknadene, stimulere kommunene til å tenke mer helhetlig og i samarbeid og øke overføringsverdien av prosjektene. Vi ser at bl.a. kravet om samarbeid og god forankring bidrar til mer gjennomarbeidede søknader. Vi vurderer at overføringsverdien til andre kommuner også er større for prosjektene nå enn tidligere. Vi har fortsatt potensiale for å bidra bedre til erfaringsdeling fra prosjekter mellom kommunen, og vi vil fortsette med å videreutvikle og forbedre vårt bidrag med dette i 2024.

Rapportering

Av flere grunner har det vært en del forsinkelser i gjennomføringen av prosjektene i de siste årene, særlig har pandemien hatt stor betydning for fremdriften i mange prosjekter. I løpet av de to siste årene er nå mange av prosjektene fra tidligere år ferdigstilt og kommunene har fått avsluttet rapporteringen i prosjektskjønnbasen. Mange gode prosjekter har gitt nye løsninger som flere kommuner har tatt i bruk og videreutvikler.

Det er stor variasjon i kvaliteten på rapportene fra kommunene. Enkelte rapporter er svært kortfattet og gir liten informasjon om hvilke resultater som er oppnådd. De fleste rapportene redegjør godt for gjennomføring og måloppnåelse. Vi har over flere år hatt en ambisjon om å følge opp rapportene bedre og har gjort tiltak for å tilrettelegge for bedre oppfølging. Vi har både i 2022 og 2023 prioritert å få ferdigstilt rapporter fra tidligere som har gått over flere år. Dette har gitt bedre oversikt og mulighet for bedre oppfølging av de prosjektene som nå gjennomføres. Vi har også prioritert å få på plass bedre rutiner internt for ansvar og oppfølging av prosjektene bredt i embetet. Dette gir bedre mulighet for å følge opp rapportene som leveres, bedre kvaliteten på rapporteringen og dermed også bedre muligheter for kunnskapsdeling. Samtidig ser vi at også i 2023 ble det andre oppgaver som måtte prioriteres. Vi har ambisjon om å jobbe videre med forbedringer i 2024.

Flere av prosjektene har høy overføringsverdi til andre kommuner. Vi har formidlet resultatene fra utvalgte prosjekter på møteplasser vi har med både ordførere/kommunedirektører, økonomisjefer, sektorledere og nettverk. Vi har jobbet med å styrke eierskap til og forankring av prosjektene internt hos Statsforvalteren. For å ta ut potensialet for fornyingsarbeidet i kommunene ytterligere må vi styrke oppfølgingen av prosjektene og

bli enda mer bevisst på å formidle resultater på relevante arenaer. Dette vil vi videreutvikle i 2024.

Kort om prosjekter innenfor området Velferd

Innenfor velferdsområdet prioriterte vi å videreføre flere større prosjekter i 2023. Dette er prosjekter innenfor bl.a. Bolig for velferd, inkludering og integrerte helsetjenester. I tillegg videreføres flere prosjekter rettet mot barn og unge, både for å hindre utenforskap, vurdere tiltak for utsatte barn og unge, tjenester for unge ressurskrevende brukere og oppfølging av oppvekstreformen.

Et nytt prosjekt i 2023 skal se på effektive samhandlingsarenaer mellom kommuner, helseregioner og Sykehuset Innlandet, initiert av Helsefelleskap Innlandet.

Kommunene uttrykker at støtten fra skjønnsmidlene gjør det mulig å gjennomføre større samarbeidsprosjekt innenfor områder med store reformer og endringer. Det er da viktig at erfaringer fra prosjektene videreføres. Bl.a. innenfor velfersteknologi og Bolig for velferd er det etablerte nettverk med god deling av erfaringer. Det å prøve ut løsninger på velferdsområdet med store kostnadsøkninger er viktig kunnskap for å effektivisere tilbudet fremover.

Flere prosjekter har knyttet seg til Høgskolen Innlandet. Vi ser at dette bidrar til økt kunnskap i de deltakende kommunene og god erfaringsdeling til andre kommuner.

Kort om prosjekter innenfor området Klima og miljø

Innenfor klimaområdet tildelte vi i 2023 bl.a. midler til to prosjekter for beredskapsplaner på gårdsnivå i to ulike regioner. Disse prosjektene skal samarbeide og dele erfaringer underveis. Vi tildelte også midler til prosjekter innenfor sirkulærøkonomi, ombruk og mer klima- og miljøvennlige reisevaner. Enkelte kommuner har erfaringer fra viktig fornyingsarbeid innenfor klima- og miljøområdet. Vi har prioritert å støtte videreutvikling av arbeidet for disse kommunene. Blant andre har Hamar og Gjøvik har opparbeidet seg viktig kunnskap innenfor gjenbruk og Smart City-tenkning som mange andre kommuner kan dra nytte av.

I tillegg har Statsforvalteren over flere år støttet prosjekter innenfor sirkulærøkonomi i Kongsvingerregionen. Dette har vært en positiv kraft i denne regionen.

Kort om prosjekter innenfor området Effektiv kommunesektor

Vi ser av søknadene at mange kommuner ønsker støtte til å videreutvikle sine interkommunale samarbeid. Vi støttet i 2023 bl.a. et prosjekt i Dovre og Lesja for å bedre omstillings- og utviklingsevnen innenfor interkommunale samarbeid. Vi har også støttet et pilotprosjekt for tillitsreformen i Lom.

Statsforvalteren videreførte også støtten til fellesprosjektet Digi Innlandet. Dette har vært en viktig prioritering de siste årene, og vi har med i år tildelt 8,7 mill. kroner til prosjektet over tre år. Prosjektet har mål om å gi et samlet digitaliseringsløft for kommunene i Innlandet. Prosjektet skal bidra til økt digitalisering gjennom mer effektiv innføring av fellesløsninger for alle kommuner i fylket og koordinere videreutvikling av eksisterende og nye fellesløsninger. Erfaringsdeling og videreutvikling av omforente løsninger har vært viktige delmål for prosjektet, der resultatene foreløpig er gode.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Vi lovlighetskontrollerte 3 saker i 2023. Det var i 2 av sakene påstand om mangelfull utredning av vedtak om endring av skolestruktur og hogst i bynære områder. Tredje saken gjaldt habilitet. Vi har imidlertid også hatt saker hvor vi har avvist å ta de til behandling etter koml. § 27-1 første ledd, og saker vi ikke finner grunn til å ta opp på eget initiativ etter koml. § 27-1 andre ledd.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	3	0	3
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Henvendelsene vi får om kommunalrettslige temaer spenner seg over flere temaer. Det vi veileder kommunene mest om er habilitet samt regler om saksbehandling og valg til folkevalgte organ, som muligheten til å få satt en sak på sakslisten, kjønnsbalanse og hva som er å anse som samme gruppe. Det har også vært noen spørsmål om grensegangen for kommunedirektørens løpende personalansvar og kontrollutvalgets innsynsrett i dokumenter.

Vi hadde noen henvendelser ifb. med kommunevalget, bla. om valgbarhet, om ordinære saker kan tas opp i det konstituerende møtet, og også veiledning etter kontakt med departementet om klagegrunner og habilitet ved klage til valgstyret. Vi var forberedt på flere spørsmål, men vårt inntrykk er at veilederen til det konstituerende møtet er god og besvarer mange av kommunenes spørsmål.

Andre saker som tar tid, er lovlighetskontrollene og i 2023 var det en sak om skolestruktur som tok litt tid. I 2023 hadde vi 3 saker som vi tok opp til lovlighetskontroll etter koml. § 27-1 første ledd. Vi har imidlertid hatt 6 andre saker som gjelder avvisning av lovlighetskontroll etter § 27-1 første ledd, men også saker hvor vi ikke finner grunn til å ta saken opp på eget initiativ etter bestemmelsens andre ledd. Disse sakene tar også tid, og vi stiller spørsmål ved hvorfor vi ikke skal rapportere om dette.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Interkommunale samarbeid var tema på samling med kommunedirektørene høsten 2023. Formålet var å ha en god dialog om utfordringer og gode løsninger. I tillegg har vi bidratt i samling for sekretariatslederne i de interkommunale politiske rådene.

Organisering, eierstyring, ledelse og tverrfaglig samarbeid er tema som blir løftet opp. Flere kommuner og regioner arbeider med håndbøker i interkommunalt samarbeid for å styrke politisk og administrativt eierskap og for å utvikle effektiv organisering og styring. Kommunene har også jobbet med å tilpasse avtalene om samarbeid til ny kommunelov. Vi støtter fortsatt enkelte kommuner med skjønnsmidler til å videreutvikle løsninger for gode samarbeid.

Interkommunale samarbeid kommer under press når økonomien blir strammere. Det oppleves som mer krevende, men helt nødvendig å effektivisere også de interkommunale samarbeidene. Det er viktig at det er klare avtaler og rapporteringsrutiner mellom de samarbeidende kommunene for å sikre god dialog om helt nødvendige tilpasninger.

De store interkommunale samarbeidene (med mange kommuner involvert) finner vi innen tekniske områder; brann, renovasjon, vann og avløp. Disse er oftest organisert som IKS. Nesten alle kommuner er med i slike samarbeid. Vi har også et større IKT samarbeid som var organisert som et § 27 selskap (gammel kommunelov) fram til 31.12.23. Innen områdene PPT-tjeneste, barnevern, samfunnsmedisin og KAD-plasser er det interkommunale samarbeid organisert som vertskommunesamarbeid. Planlegging, GIS, regnskapstjenester og beredskap er også områder hvor det er etablert interkommunale samarbeid, omfanget er foreløpig mindre enn på de andre områdene som er beskrevet.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Arbeidet med samordning av statlige innsigelser skjer først og fremst gjennom dialog med kommunene og statlige myndigheter i tidlig planfase, før innsigelser fremmes. Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å bruke regionalt planforum som dialogarena. I tillegg er det tett kontakt med både kommune og statlige myndigheter i enkeltsaker når det er behov for det. Gjennom dette blir eventuelt samordningstema også tatt opp, slik at det sjelden er behov for samordning/avskjæring etter at innsigelser er oversendt Statsforvalteren fra statlige myndigheter.

Statsforvalteren behandlet 371 arealplansaker i 2023 og det ble fremmet innsigelse fra statlige myndigheter til 46 planer.

Utover ordinær kvalitetssikring av hjemmelsgrunnlag, har Statsforvalteren sett behov for ytterligere vurdering i tre saker. Etter dialog med innsigelsesmyndigheten ble de fremmet for kommunene med nærmere presisering.

En stor andel av innsigelsene som fremmes for kommunene dreier seg om formelle feil og mangler. Disse er ikke gjenstand for samordning, og blir imøtekommet av kommunene gjennom dialog med aktuelle myndigheter. Ved reelle arealbrukskonflikter finnes det i tillegg også løsninger i samarbeidsmøter mellom kommunene og statlige myndigheter etter at innsigelser er fremmet og før mekling. I 25 av de 46 planene det ble fremmet innsigelse til i 2023 er det funnet løsninger gjennom dialog (uten mekling). Øvrige er fortsatt i prosess.

To saker gikk til mekling i 2023. En førte fram, og en ble oversendt departementet etter at tre meklingsmøter var gjennomført. En sak fra 2022 ble oversendt departementet i januar 2023 og fikk sin avklaring der.

Våre rutiner for samordning ble justert i 2022. Vi har avholdt evalueringsmøte også i 2023, og den generelle tilbakemeldingen er at samordningsarbeidet fungerer godt i Innlandet. Flere peker imidlertid på komplekse saker med knappe høringsfrister. Samtidig er beslutningssløyfene sentralisert, jf. funksjonsorganisering av flere statlige etater. Vi ser at alt dette til sammen kan medføre at lokalkunnskapen blir svakere, samordningen blir mer krevende og myndighetene ikke alltid rekker å fremme innsigelse.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	20	0	0	46
Statsforvalteren	0	0	0	39
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg				
BaneNor	5	0	0	5
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	6	0	0	6
NVE	11	0	0	11
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	1	0	0	1
Statsbygg				

Tabellen er mindre relevant for måten Innlandet arbeider med samordning på. Vi legger vekt på tidlig fase av planprosessen, bruk av regionalt planforum og tett kontakt med både kommune og statlige myndigheter der det er behov for det i den enkelte sak. De statlige myndighetene stiller i regionalt planforum og vi kjenner ofte hverandres mulige innsigelser før de fremmes. Gjennom dette blir ev. samordningstema også tatt opp, slik at det sjelden er behov for samordning/avskjæring etter at innsigelser er oversendt Statsforvalteren fra statlige myndigheter

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har behandlet 152 byggesaker i 2023 – noe som er en markant nedgang fra i fjor (193). Vi behandlet i tillegg 20 saker, som vi overtok fra Agder. Disse er utenfor statistikken. I år har det vært færre saker inn, antakelig som følge av den generelle «byggebremsen» i landet. 44 saker (29 %) ble gitt medhold.

Andel byggesaker behandlet innenfor 12-ukersfristen har økt fra 62 % i 2022 til 78 % i 2023. Statistikken viser en forbedring i saksbehandlingstid; fra 80 dager i fjor til 71 dager i år. Forbedringene skyldes i stor grad bruk av overtid første halvår. Vi jobbet jevnt og målrettet for å behandle sakene innenfor frist.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
152	44	33	19	0	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2023 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Rapporteringen i SYSAM viser at vi har behandlet 37 klager på reguleringsplan i år. Det er to færre enn i fjor. Kun 3 klager ble gitt medhold.

Om lag 78 % av klagen ble behandlet innenfor tolv uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har gått ned fra 80 dager i 2022 til 74 dager i 2023. Vi har ambisjoner om økt fokus på rask behandling av reguleringsklager, siden disse ofte har større betydning for flere. Vi må imidlertid kontinuerlig vurdere prioriteringen opp mot byggesaker, som har lovbestemt frist.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelsen på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	37
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	74
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	8
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming. Frist for oppdraget er 31.12.2023.

Universell utforming ivaretas i våre høringsuttalelser til kommunale planer. Temaet hadde særlig fokus under plan og bygningslovkonferansen i 2023

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

Gjennom nøkkeltallrapportering er det rapport på blant annet lønnsforskjeller etter kjønn, alder, heltid/deltid og stillingskoder. Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov.

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/ rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og strekker oss langt når det kommer til individuell tilrettelegging for våre ansatte. Vi har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med bl.a. mulighet for hjemmearbeid. Det jobbes nå videre med å finne en god balanse som ivaretar både fleksibilitet, mulighet til å jobbe hjemmefra samt det å kunne møtes fysisk for å styrke kultur og arbeidsmiljø.

Vi har fokus på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosessen. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre DFØ sitt e-læringskurs om mangfoldsrekruttering. Måler ifm rekrutteringsprosessen er tidligere gjennomgått og revidert med tanke på mangfold, og skal igjen gjennomgås i 2024.

Partene hos SFIN har fra et tett og godt samarbeid, og gjennomfører årlig evaluering av samarbeide og aktiviteter i tråd med ARP.

Vi gjennomfører jevnlig medarbeiderundersøkelser, og jobber systematisk med oppfølging.

Viser ellers til nærmere redegjørelse om vernetjeneste, AMU mm under kap. 4.2.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid alle saker etter oppl § 9 A-6 andre ledd første punktum:

12468:133= 93,7

Medianverdi alle saker etter oppl § 9 A-6 andre ledd første punktum:

91

Brutt aktivitetsplikt – der eleven fremdeles går på skolen som skolemiljø saken gjelder (A):

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

10713: 119= 90

Medianverdi:

89

Brutt aktivitetsplikt – der eleven har sluttet på skolen som skolemiljø saken gjelder (IA):

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

1508: 12= 125,7

Medianverdi:

110

Ikke brutt aktivitetsplikt der eleven fremdeles går på skolen som skolemiljø saken gjelder (A):

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid:

247:2= 123,5

Medianverdi:

123

Ikke brutt aktivitetsplikt der eleven har sluttet på skolen som skolemiljø saken gjelder (IA):

Vi har ingen saker her

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Tilsyn etter opplæringsloven.

a) tilsynstema

Vi har gjennomført ett tilsyn med tema "Internkontroll - Kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø". Det avgjørende for valg av tilsynstema var å føre tilsyn på et lovområde hvor regelverksbrudd har store konsekvenser for barn og unge. Både klagesakene vi har behandlet og veiledningsspørsmålene vi får, viser at kommunene i mange tilfeller har utfordringer med å forstå og praktisere regelverket på dette området.

Tilsynstemaet Spesialundervisning ble valgt etter en samlet vurdering av innhold i klagesaker og henvendelser, andel elever med spesialundervisning, omfang av spesialundervisning i vedtakene og fordi vi ser at spesialundervisning i økende grad kommer frem som et element i saker knyttet til håndhevingsordningen. Vi valgte deltemaet Fatte vedtak om spesialundervisning for alle tre tilsynene, men basert på informasjon i tilsyn nr. to utvidet vi tilsyn nr. tre til også å omfatte Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen. Kommunene har felles interkommunal PP-tjeneste, og kommunen i tilsyn nr. tre er vertskommune.

b) omfang tilsyn

På skolemiljøområdet ble det planlagt og gjennomført ett tilsyn. Dette er en reduksjon i antall tilsyn fra 2022, hvor Statsforvalteren innenfor område skolemiljø gjennomførte fire tilsyn. Årsaken til reduksjon i antall tilsyn er den totale ressursituasjonen.

Basert på en vurdering av egen kapasitet, og forankret i den ROS-analysen vi gjennomførte, valgte vi å gjennomføre tilsyn i tre kommuner i temaet spesialundervisning.

c) skriftlig eller stedlig tilsyn

På skolemiljøområdet ble tilsynet gjennomført stedlig/digitalt. Bakgrunnen for dette var at vi vurderte at stedlig tilsyn var mest egnet for tilsyn på disse temaene, da det er behov for å gjennomføre intervju i tillegg til dokumentgjennomgang. Vi benyttet Teams for gjennomføring av formøte, åpningsmøte, intervjuer og sluttmøte. Bakgrunnen for at digitale tilsyn via Teams også ble benyttet i 2023, er at vi ser en betydelig effekt i form av stor tidsbesparelse, noe som igjen effektiviserer ressursbruken i avdelingen og øker måloppnåelsen.

De tre tilsynene på spesialundervisning ble gjennomført som stedlige tilsyn, med digitale møter og intervjuer via Teams.

d) tilsynsobjekt

Tilsynsobjektet innen tema skolemiljø ble valgt ut på bakgrunn av meldte saker i håndhevingsordningen, nøkkeltall, tilgjengelig statistikk og henvendelser. Vi kontrollerte også for hvilke skoler som har deltatt eller deltar i nasjonale satsninger.

Vi valgte våre tre tilsynsobjekter i temaet spesialundervisning basert på den kjennskapen vi har gjennom klagesaker, andre tilsyn, kompetanseutviklingsarbeid, henvendelser og statistikk fra bl.a. GSI.

Tilsyn etter barnehageloven.

Når vi lager vår ROS-analyse, bruker vi kunnskap vi har fra BASIL og eventuelle forvaltningsrevisjonsrapporter. I tillegg henter vi informasjon fra henvendelser fra ulike grupper f.eks foreldre og ansatte i barnehager, klagesaker og annen informasjon vi har tilegnet oss i kontakt med kommunene.

a) tilsynstema

I valg av tilsynstema la vi vekt på informasjon fra BASIL som fortalte oss at mange av kommunene i Innlandet ikke hadde gjennomført tilsyn med sine barnehageeiere på flere år. BASIL har ingen informasjon om kommunenes tilnærming til veiledning så dette hadde vi mindre kjennskap til.

b) omfang

Basert på den risiko- og sårbarhetsanalysen som var gjort, valgte vi å gjennomføre hele tilsynsopplegget «Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn». Vi vurderte om hele eller deler av tilsynsopplegget skulle gjennomføres. Det var lite i den informasjonen vi hadde som tilsa at vi burde fokusere bare på deler av tilsynsopplegget. Vi valgte derfor å gjennomføre et fullskalatilsyn. I tilsynet avdekket vi manglende regelverksetterlevelse på 16 av 19 kontrollspørsmål.

c) skriftlig eller stedlig

Vi valgte å gjennomføre tilsynet stedlig som digitalt. Bakgrunnen er erfaringer som er gjort under pandemien. Det er effektivt i forhold til tidsbruk. Vi mener at det fungerer godt når en gjennomfører intervjuer en-til-en og når det gis informasjon til flere.

d) tilsynsobjekt

I valget av tilsynsobjekt la vi vekt på den kunnskapen vi hadde innhentet i ROS-analysen. De tre tilsynsobjektene vi valgte ble landet ut fra litt ulike kriterier. Vi valgte å fokusere en del på «tause» kommuner, og dette ble tillagt avgjørende vekt.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S: 20000+ M: 5000- 20000 L: -5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Åsnes	M	Flisa skole, Sønsterud skole, Åsnes ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Åsnes	M	Flisa skole, Sønsterud skole, Åsnes ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Åsnes	M	Flisa skole, Sønsterud skole, Åsnes ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Åsnes	M	Flisa skole, Sønsterud skole, Åsnes ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Åsnes	M	Flisa skole, Sønsterud skole, Åsnes ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Engerdal	L	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Engerdal	S	Engerdal barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Åmot	L	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	

Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Åmot	S	Osen oppvekstsenter og Åmot barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - planlegge	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	4	Utarbeider skolen IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - planlegge	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	4	Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?	

Spesialundervisning	Spesialundervisning - planlegge	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	4	Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - planlegge	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	4	Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Gir skolen elever med spesialundervisning det samme totale timetallet som andre elever, med mindre vedtakene sier noe annet?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Sørger skolen for at assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Gjennomfører skolen spesialundervisningen slik at barnets beste er ivarett?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Utarbeider skolen årsrapport for elever som får spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - gjennomføre og følge opp	Elverum	S	Ydalir skole og Elverum ungdomsskole	Digitalt tilsyn	11	Sender skolen årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Bruker barnehogemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Er barnehogemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Gjennomfører barnehogemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Bruker barnehogemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehogeloven hos barnehogeeier?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Er barnehogemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehogeloven?	

Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Innhenter barnehogemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehogeeier oppfyller barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Vurderer og konkluderer barnehogemyndigheten på om barnehogeeier oppfyller lovkrevene i barnehogeloven?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	5	Formidler barnehogemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehogeeier?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Sender barnehogemyndigheten forhåndsvarsel til barnehogeeier i tilfeller hvor den skal vedta pålegg om retting eller stenging av barnebogen?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og faktiske grunnlaget for det varselede vedtaket, en beskrivelse av hva vedtaket innebærer for barnehogeeier, og en frist for uttalelse?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Gir barnehogemyndigheten pålegg om retting bare i tilfeller der den har konkludert med at et forhold er ulovlig eller uforsvarlig?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Gir barnehogemyndigheten en frist for retting i sine pålegg om retting til barnehogeeier?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Følger barnehogemyndigheten opp at bruddene på barnehogeloven har blitt rettet?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Vedtar barnehogemyndigheten stenging som reaksjon kun der barnehogeeier ikke overholder fristen for å etterkomme pålegget, eller der forholdet ikke lar seg rette?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Er pålegg om retting eller vedtak om stenging skriftlig?	
Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehogemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Lesja kommune	L		Digitalt tilsyn	8	Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?	

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Der tilsyn ble det valgte virkemidlet har tilsynene ført til endring i regelverksetterlevelsen ved at praksis som ble vurdert å ikke være i samsvar med regelverket, har blitt rettet opp i før tilsynene ble avsluttet.

Vi ser likevel varierende effekt av tilsynet i den enkelte kommunen. Vi erfarer at endring i praksis henger sammen med kommunens holdning til tilsyn. Vi opplever at de kommunene som ser på tilsynet som en mulighet for å lære, har best utbytte av det. Vi bestreber derfor å etablere en god og positiv dialog ved oppstart av tilsynet, og være tilgjengelige for spørsmål og veiledning underveis. For veiledning opplever vi noe av det samme. De kommunene som ønsker veiledning selv, har best utbytte av den.

Statsforvalteren erfarer at kommunene som mottok tilsyn på spesialundervisning 2023 var motiverte for å sikre læringseffekten både underveis i tilsynet, og i retteprosessen. Tilbakemeldinger fra kommunene viser at det å vektlegge god dialog underveis bidrar positivt til at de får en kvalitativ god læringsprosess, og at de opplever læringsutbytte. Effekten av bedre regelverksetterlevelse på lengre sikt er vanskelig å uttale seg om i denne rapporten, men vi har et langsiktig perspektiv for dette temaet og vil følge opp dette over tid.

Konkrete endringer vi har sett er:

- Endring i rutiner for å innhente samtykke til vedtak
- Endring i rutiner for å skrive årsrapport og dermed opplyse saken ved ev. ny runde med enkeltvedtak.
- Endringer i praksis ved bruk av alternativ opplæringsarena.
- Vurdering av barnets beste ved enkeltvedtak.
- Endringer i praksis rundt innhenting av sakkyndige vurderinger, slik at deres tilrådinger er konkrete og gir tydelige anbefalinger om mål og innhold, færre anbefalinger der fleksibiliteten er stor og det blir opp til lærerne å ta alle vurderinger rundt innhold, arbeidsmåter og organisering.

For å øke effekten av tilsyn innenfor skolemiljø og internkontroll utover effekten i den enkelte tilsynskommunen, ble en kommune som hadde jobbet godt med retting av tilsyn i 2022, brukt som et eksempel på skoleeiersamlingen i august. Den ble brukt som eksempel på hvordan tilsyn kan brukes til endring og læring i kommunen. Vi erfarer at gode praksiseksempler fra kommunene kan virke positivt på andre kommuners holdning til tilsyn eller veiledning. I tillegg tilbyr vi dialogmøte til alle tilsynskommuner en tid etter at tilsynet er lukket. Dette bidrar til at kommunen fortsetter å holde på oppmerksomheten om det aktuelle området. Samtidig gir det kommunen anledning til å drøfte ytterligere spørsmål om det videre systematiske arbeidet sitt innen det aktuelle temaet.

Vi har i løpet av 2023 gjennomført ulike veiledningsaktiviteter og vårt mål er at veiledningen skal ha bidratt til endring i praksis og økt regelverksforståelse. Vi har eksempel på at veiledning som vi ga i 2023 har hatt stor betydning for barnehagemyndigheten i en kommune og der vi i utgangspunktet planla tilsyn. Det planlagte tilsynet ble avsluttet etter at vi mottok dokumentasjonen som vi ba om. I det vi fikk tilsendt kunne vi se at den veiledningen som vi ga på regionsamlingen hadde hatt stor betydning for den aktuelle barnehagemyndighetens forståelse og utarbeidelse av systemer, rutiner og gjennomføring av tilsyn og veiledning i den aktuelle kommunen.

Vi har også blant annet sendt ut brev om fritak for fag til kommunene og opplever at vi har fått flere henvendelser i fra kommuner i etterkant av slike utsendinger og at dette skaper en bevissthet rundt regelverket på området. Vi har også erfart at veiledningen som ble gitt på regionsamlingene på barnehageområdet i 2023 har hatt god effekt og trolig har ført til endring i praksis. Vi observerer at enkeltvedtakene i klagesaker er bedre utredet og begrunnet, slik at behovet for å sende sakene tilbake til kommunen er mindre.

Barnehageloven § 11 var også et tema vi veiledet om i 2023 i forbindelse med regionsamlingene. I etterkant av at vi veiledet, har flere kommuner i Innlandet tatt fatt på vurderingene av oppgavene i sin kommune, og gjennom dette vurdert hvordan de skal organisere seg for å ivareta lovkravet.

Oppsummert mener vi å kunne se eksempler på at virkemidlene tilsyn og veiledning har ført til endring i praksis.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Se tekst under tabeller.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	7	0	7	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	5	3	1	1	0
Barnehageloven § 37	9	1	5	3	0
Barnehageloven § 38	0				
	21	4	13	4	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 3-6	4	1	3	0	0
Skyss, § 3-7	2	0	2	0	0
Standpunkt i fag	1	0	0	1	0
	7	1	5	1	0

For spesialundervisning er det en nedgang fra 8 til 4 saker fra 2022 til 2023. Som nevnt i rapporteringen for 2022 var det flere saker på samme skole i 2022 som gjorde at vi hadde en økning fra 2021 til 2022. Vi ser at vi nå er tilbake på samme nivå som i 2021. Tilsvarende har vi en reduksjon i klager på skoleskyss fra 7 saker i 2022 til 2 saker i 2023. Økningen i 2022 gjaldt flere saker knyttet til samme familie.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	46	0	5	40	1
Standpunkt i orden og oppførsel	1	1	0	0	0
Bortvisning, § 2-10	2	0	0	2	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	1	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	2	0	1	1	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	1	0	0
Skoleplassering, § 8-1	21	2	16	2	1
Skyss, § 7-1	21	0	20	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	10	3	3	3	1
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	0	1	0
Sum	106	6	47	50	3

Vi ser at det gjennom år er noe endringer i antall saker for alle kategorier. Totalt er det en endring i antall saker på 4 saker. For skoleskyss er det en nedgang på 11 saker. Vi har gjennom 2023 hatt webinar og veiledet om regelverket for skoleskyss.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven	21	19	1	1	0
	21	19	1	1	0

Søknad om dispensasjon som er registrert som opphevet, ble sendt før skolestart i vg.1. Søknaden ble returnert med beskjed om utprøving av fremmedspråk og tilrettelegging for ny søknad.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Beskrive og vurdere egen innsats

Vi har tatt utgangspunkt i punkt 2 og 5 i retningslinjene for tilskuddsordningene.

2. Å legge til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler.

SFIN har siden oppstart av ordningene bidratt til at alle de regionale kompetansenettverkene har etablert et samarbeid, med et eller flere UH-miljøer. Det er etablert samarbeid på regionalt- og kommunalt nivå og ute i enheter. Disse samarbeidene er videreført og/eller supplert med nye UH-miljøer i 2023. Hovedsamarbeidspartneren i Innlandet er Høgskolen i Innlandet som også har representanter i samarbeidsforumene.

5. Å fatte vedtak og tildele midler til tilskuddsmottakere i tråd med samarbeidsforumets innstilling.

Statsforvalteren har god innsikt i alle behovsmeldingene og innstillingen fra samarbeidsforumene, og vurderer en siste runde at de innfrir kriteriene i ordningen:

- Kompetansetiltakene er forankret i lokalt definerte behov
- Midlene skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling
- Tiltakene gjennomføres i partnerskap mellom barnehage- og skoleeier og universiteter og høyskoler
- Særskilte kriterier for barnehage
- Særskilte kriterier for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Vi bruker Utdanningsdirektoratets mal for tilsagnsbrev og utbetaler tilskuddene innen fristen og gjennom tilskuddsportalen. Vi sender tilsagnsbrevet ut til vertskommuner for de regionale kompetansenettverkene/kommuner/barnehager/UH-miljø.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse knyttet til tilskuddsordningen for barnehage og skole.

Redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen.

SFIN har informert om nasjonale-, sektor- og målene for tilskuddsordningene og kriteriene i tilskuddskonferansen 2023 og møter i samarbeidsforum. De er også blitt informert om kompetansenettverkene når det har vært etterspurt eller vi har vurdert det som nødvendig.

I god tid før årsrapporteringen for 2022-2023 fra partnerskapene innhentet vi opplysninger om rapporteringsansvarlig slik at alle fikk tilgang til rapporteringssystemet. Lenken til rapporteringssystemet ble sendt til kontaktpersonen, sammen med informasjon om kjennetegnene på måloppnåelse. Kontaktpersonene kunne gjøre seg kjent med rapporteringsskjemaet og innhente vurderinger fra aktuelle partnerskap. Kontaktpersonen for partnerskapene involverte aktuell UH-miljøer i rapporteringen.

I årsrapporteringen fra partnerskapene 2022-2023 i Innlandet ble måloppnåelsen vurdert gjennom følgende kjennetegn:

- Barnehager og skoler har gjennomført barnehage- og skolebaserte kompetanseutviklingstiltak som fremmer kollektiv utvikling.

Barnehage- og skoleeiers ansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte, jf. rammeplanen for barnehage og opplæringsloven. I SFIN deltakelse i møter i de regionale kompetansenettverkene får vi informasjon fra eiernivå og fagorganisasjonene at barnehage- og skoleeiere legger til rett for kompetanseutvikling for sine ansatte. SF får i disse møtene god innsikt i hvilke tiltak og veiledninger som foregår ute i den enkelte barnehage og skole. Vi får også informasjon gjennom tilsendt behovsmeldinger, 4-årig kompetanseplaner og i årsrapportering fra partnerskapene at tiltakene fremmer kollektiv utvikling, for eksempel gjennom felles kompetanseheving i kollegiet i enheter, i fag- og ledernetverk eller fagdager i regi av regionen.

- Tiltakene er forankret i barnehagenes og skolenes behov, identifisert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene

Eiernivå er opptatt av forankring og at melding om kompetansebehov må komme fra enhetsnivå basert på en kartlegging, analyse og utforming av tiltak identifisert gjennom lokale prosesser. Prosessene har involvert ansatte i virksomheten, men på ulike måter viser Årsrapportering fra partnerskapene 2022-2023 og behovsmeldingene fra 2023.

- Samiske perspektiver er ivarettatt i de lokale prioriteringene av kompetansebehov

Årsrapporteringene fra partnerskapene i 2023 blir det samiske perspektivet vurdert som ikke aktuelt tema i partnerskapene 2023. SFIN har i forbindelse med informasjon om behovsmeldingene i felles samarbeidsforum for 2024, nevnt at partnerskapene må vurdere om det er behov for kompetanseutvikling i det samiske perspektivet.

- Tiltakene er planlagt og gjennomført i partnerskap mellom barnehage- og skoleeiere og UH

Eiernivå er opptatt av kommunene/enhetene prioriterer arbeidet med kompetanseheving, og at dette arbeidet må gå over tid for at praksisendring skal bli etablert. UH har vært veiledere i arbeidet med kartlegging, analyse og utarbeidelse av tiltak og evaluering av gjennomførte tiltak. UH deltar sammen med eiernivå i å konkretisere innholdet i kompetansetiltakene og gjennomfører et kompetanseopplegg både på enhets-, eier- og regionnivå.

- Samarbeidende UH har brukt erfaringene gjennom partnerskapet som et bidrag til å videreutvikle lærerutdanningene

I årsrapporteringen fra partnerskapene 2022-2023 finner vi at partnerskapet mellom UH og praksisfeltet bidrar til å styrke lærerutdanningene. Vi trekker fram beskrivelser som underbygger dette:

«HINN og læringsmiljøsementerets prosjekter knyttet til lokal kompetanseutvikling gir erfaringer, innsikt og kompetanse som vi anvender direkte inn i både grunnutdanning, masterutdanning, lederutdanning og rektorutdanning. Kunnskapen fra partnerskapet anvendes også i samhandling internt i UH-miljøene og skaper læring gjennom samarbeidet mellom UH-miljøer.»

Det kommer også fram i årsrapporteringen at HINN ikke fullt ut utnytter sitt potensiale til intern læring i forbindelse med tilskuddsordningene. Men dette er de bevisst og planlegger erfaringsseminarer om tilskuddsordningene som involverer store deler av lærerutdanningen.

For kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis gjelder også:

- Det er gjennomført helhetlige kompetansetiltak som omfatter laget rundt barna og eleven

I behovsmeldingene, de 4-årigesplanene fra kompetansenettverkene og Årsrapportering fra partnerskapene 2022-2023 kommer det fram hvilke kompetansebehov partnerskapene har prioritert i Kompetanseløftet ut fra kartlegging og analyse. Etter vår vurdering er disse tiltakene i tråd med målet for kompetanseløftet. Alle 8 partnerskapene arbeider med inkludering og tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt elevene. Systemretts samarbeid med PPT er et annet område 6 partnerskap arbeider med. Ellers foregår kompetanseheving knyttet til temaene læreviser, Nevrouviklingsforstyrrelser (autisme), psykisk helse, bekymringsfullt skolefravær, tilrettelegging for barn og elever med spesialpedagogiske behov, ledelse og organisering.

Vi vurderer å ha tilfredsstillende måloppnåelse i Innlandet i arbeidet med vurdering av måloppnåelse.

Vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

SFIN vurderer at tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform i Innlandet.

I Innlandet er det opprettet regionale kompetansenettverk der barnehageeier, barnehagemyndighet og skoleeier er representanter fra alle kommuner, i tillegg til UH, representant fra arbeidstakerorganisasjonene og andre. I Innlandet deltar alle barnehager- og skoleeiere i regional- og desentralisert ordning og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Unntak er noen private barnehage- og skoleeiere.

Skoleeier NTG både grunnskole og videregående skole er aktive og deltar i desentralisert ordning. De søker midler for sine skoler i det aktuelle fylket og har inngått partnerskap med Høyskolen i Innlandet (HINN). Videre har de fortatt kartlegginger i skolene og de utarbeider langsiktig kompetanseplan for 2023. De har også et strategidokument.

I Innlandet er det opprettet et eget kompetansenettverk for privatskolene. Skoleeier NTG har organisert seg i et eget nettverk og er ikke deltakere i dette nettverket. Skoleeier for Steinerskolene har organisert seg i egne nettverk og deltar derfor ikke i kompetansehevingen i regi av kompetansenettverket i Innlandet. Det er bare Montessori skolene i Innlandet som deltar i kompetansehevingen i regi av nettverket og i partnerskap med HINN. Det er noen få skoler som ikke deltar i desentralisert ordning, og hovedårsaken at de har ulike pedagogiske plattformer og opplever at felles kompetanseheving ikke er aktuelt.

Private Steinerbarnehager i Innlandet har slått seg sammen i et nettverk hvor de har utarbeidet felles planer for utvikling av kompetanse i sine barnehager.

Kapasitetsutfordringer er den største årsaken til at små private og offentlige barnehager ikke deltar i regionale ordning, dette har vi fått informasjon fra barnehageeiere skyldes sykefravær, mangel på kvalifiserte barnehagelærere og fagarbeidere. Dette er nærmere beskrevet i pkt 3.1.1.13.

Vi har i møter med skoleeiere fått informasjon at det er en utfordring for små/fådelte skoler å delta i kompetanseutvikling. Dette skyldes mangel på kvalifiserte lærere, sykefravær og at det ikke er mulig å innhente vikarer. Det kommer videre fram at disse skolene har behov for lærere med breddekompetanse, slik lærerutdanningene var tidligere, men at minimumskravet til fag innfris, jf. opplæringsloven. Disse små skolene har ikke rammebetingelser som gjør det attraktivt å søke jobber for lærere med masterutdanning i enkeltfag.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	2	0	2
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	30	0	30
Totalt	32	0	32

Barnehagefaglig grunnkompetanse: Høyskolen i Innlandet fikk gjennom samarbeidsforum i 2022 en tildeling for å utarbeide en modul for barnehagefaglig grunnkompetanse. Da det ble laget en nasjonal e-læringsmodul fra Udir ble det ikke behov for å utarbeide dette for Høyskolen i Innlandet. Disse midlene er utbetalt fra høyskolen til regionene.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	60 000	1
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	1 715 000	11
Totalt	1 775 000	12

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Kommunene i OO20 jobbet med å bygge kapasitet og kompetanse til å drive kvalitetsutvikling og Statsforvalteren trekker fram lederutviklingsprogram i regi av Høgskolen i Innlandet, og videreføring av samarbeidet med veileder fra lokalt UH (HiNN). Mål/delmål for dette arbeidet er:

- økt ledelseskapasitet og økt innsikt i egen og andres lederrolle
- videreutvikling av prosesskompetanse og bedre endringsledelse som fremmer læreres læring
- øke den kommunale kollektive kapasiteten og utvikle profesjonsfellesskapet
- etablere og utvikle systematikk og strukturer i utviklingsarbeidet på alle nivåer i kommunen/skolene.

Alle kommunene i OO20 hadde tiltak for å bedre læringsmiljø og læringsutbytte. To kommuner hadde lesing som grunnleggende ferdighet og leseopplæring/lesing i alle fag som tiltak. Begge kommunene har etablert en leseveileder/koordinator i lærergruppa og denne rollen er under utvikling. En av kommunene har fokus på PTT-sin rolle i systematisk tilnærming, fremme «VI-skolen», systematisk opplæring og vurdering, fagfornyelsen, hjem/skole-samarbeid med vekt på elevens utvikling. Den andre kommunen trekker fram læringsutbytte og elevens forventning til egen mestring, og praksisendring i bredde, utvikle og etablere praksis, samt å videreutvikle skole/barnehage/hjem-samarbeidet. Den tredje kommunen har tiltak med fokus på læringsstrykk, pedagogisk plattform, elevmiljø og fagfornyelsen, samt å videreutvikle profesjonsfellesskapet. Skolene har spisset sine utviklingsområder, der dybdelæring gjennom tverrfaglige tema og vurderingspraksis er gjennomgående.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO20 gjennom støtte fra eksterne veiledere og Statsforvalteren, jobbet med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Kommunen i OO22 startet gjennomføringsfasen høsten 2023 og fortsetter ut skoleåret 2024-25. I forfasen hadde kommunen, gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren, fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. De er nå i gang med konkrete utviklingstiltak med bla. fokus på tidlig innsats, klasseledelse og på arbeide med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill. Statsforvalteren vurderer at også denne kommunen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbytte.

Statsforvalteren vurderer at deltakelse i ordningen har stor effekt for arbeidet i kommunene. Ordningen bidrar til konkret og målrettet arbeid, og med skreddersøm for den enkelte kommunes utfordringsbilde. I sluttrapportering for OO20 er tilbakemeldingene på ordningen meget gode. Kommunene uttrykker tydelig at de er fornøyde og at dette er en riktig og viktig måte å jobbe på, og at flere kommuner bør få en slik mulighet. Dette er også Statsforvalteren i Innlandet sin klare oppfatning.

Se for øvrig rapportering på punktene 3.1.7.1.2.1 og 3.1.7.1.2.2

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)**Rapportere på**

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2023.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

I Innlandet kom det relativt mange søknader om tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen etter produksjonssesongen 2023. Årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene er noenlunde som tidligere år fordi ressurser planlagt brukt på andre ordninger (husdyrkonsesjon) ble flyttet over til ordningen for produksjonssvikt.

Samlet er det et nedtrekk på 0,5 årsverk på landbruksområdet fra september 2023 i tråd med vedtatt nedbemanningsplan i embetet.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2023.	40.3
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2023.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	6.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	5.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	17.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

43 av fylkets 46 kommuner har gjennomført kurs i AR5-web. 34 kommuner har oppdatert AR5 via AR5-web i 2023.

Kommunene har totalt lagt til 5 297 nye figurerer og slettet 781 stk.

6 kommuner har revidert rutinebeskrivelsene sine i 2023.

6 kommuner har i 2023 hatt forvaltningskontroll og blitt oppfordra til å revidere gjeldende rutinebeskrivelse. 2 av disse har revidert beskrivelsene sin.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	40	0	46

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Ingen saker er vurdert for anmeldelse.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Sakene som oversendes fra Mattilsynet er i de fleste tilfeller i tråd med rutinen. En sak fra 2022 ble sendt over, men var ikke omfattet av rutinen. Dette var en sak om kronisk dårlig dyrehold som ikke hadde pågått lenge nok etter Mattilsynets egne retningslinjer.

I en del saker går det for lang tid før landbruksforvaltningen får oversendt sakene fra Mattilsynet. Dette er ei utfordring rundt årsskiftet når det begynner å nærme seg fristen for godkjenning av PT-søknadene.

Det blir gjennomført jevnlige møter mellom landbruksforvaltningen (kommunene og Statsforvalteren) og Mattilsynet, 1-2 møter per år per område. I tillegg har det vært et eget møte med Mattilsynet og Statsforvalteren om oppfølging av avtalen.

Kommunenes oppfølging av sakene varierer mye. Andelen som blir avslått etter § 2 øker sammenlignet med tidligere år. Statsforvalteren vurderer at kommunene har gjort en relativt god vurdering og begrunnelse i ca. 40 % av sakene, mens vurderingene og begrunnelsene er mangelfulle eller mangler i 60 %.

Statsforvalteren har hatt webinar for kommunene tidligere, men ikke i 2023. Vi minner kommunene på at de som har saker må vurdere dem etter § 2. Vi sender også eksempler på hvordan Ldir eller Statsforvalteren har handtert konkrete saker, slik at kommunen kan lære av dette.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	2	2	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	6	5	0	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	9	5	0	3
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	2	0	0	1
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3				

En sak med aktivitetsnekt: Kommunen avslo PT etter at SF hadde opphevet opprinnelig vedtak, der kommunen ikke hadde vurdert saken etter § 2. Søknad om PT fra et foretak som har to vedtak fra Mattilsynet, både alvorlig vanskjøtsel og kronisk dårlig dyrehold, er ikke ferdig behandlet i kommunen på rapporteringstidspunktet. To av sakene i oversikten er avslått etter §2 pga låg avdrått, en av disse hadde kronisk dårlig dyrehold, det andre vedtak om avvikling.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	14	13	3	12

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det er ingen aktive pelsdyrprodusenter pr 31.12.23.

Oppgaven dreier seg nå om søknader om kompensasjon for riving og opprydding.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	3	0	0	3
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	10	0	4	6
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	2	0	0	2
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	25 428 324	0	10 000 000	15 428 324

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen

Som en følge av sammenslåingen har fagmiljøet blitt større. Det har medført høyere kvalitet på veiledning og klagesaksbehandling, i tillegg til at forvaltningspraksis i Innlandet har blitt mer ensartet, sammenlignet med før sammenslåingen.

Vi har stor saksmengde, mange henvendelser og periodevis stort arbeidspress. Det kan gå ut over kvaliteten på veiledning og saksbehandling, til fordel for å holde saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå. Saksbehandlingstiden er imidlertid kortere nå enn for ett år siden og vi er pr januar 2024 godt bemannet på saksfeltet.

Husdyrkonsesjonsregelverket

Det er gjennomført kontroll av både svin og fjørfeproduksjonen i året 2020 og vi har kun noen få saker om innkreving av standardisert erstatning for overproduksjon igjen. Ekstra arbeid med produksjonssviktordningen har medført at personalressurser måtte omdisponeres siste del av året med den følge at de siste erstatningssakene måtte skyves på. Saker innenfor dette fagområdet er ressurskrevende, og krever kompetanse innen selskapsrett, jus og økonomi.

Vi har dette året etablert system for kontroll av fjørfeproduksjon. Vi gjennomførte kontroll av ni foretak med eggproduksjon.

Vi mener å ha utviklet en effektiv forvaltningspraksis som er lik for hele Innlandet.

Kontroll og oppfølging av produksjonstilskudd, PT, og regionalt miljøtilskudd, RMP

Statsforvalteren har utviklet internkontrollsystem, IK, for egen førstelinjevirksomhet, med rutinebeskrivelser for vårt arbeid. Internkontrollen er løftet som en effekt av er større fagmiljø.

Vi gjennomfører forvaltningskontroll basert på utvalg ut fra risiko for feil. Under dette arbeidet kontrollerer vi også kommunens internkontrollsystem for PT og RMP. Kontrollarbeidet er løftet gjennom et større fagmiljø hos Statsforvalteren. Vi er mindre sårbare når det er flere personer å bruke inn i kontrollarbeidet. Kontrollarbeidet bidrar til mer enhetlig praksis mellom kommunene i hele Innlandet.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2023.

Se tabell under

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	4	0	4
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	21	4	17
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	4	0	4
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	1
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	13	2	11
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	3	1	2

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	4	0	0	4	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	9	0	9	0	0	0	0	Åtte av sakene gjelder midlertidig omdisponering av mindre arealer frem til våren 2024. Årsak: Behov for VA-ledning i kanten av dyrka mark etter utbygging av Heggvin næringspark i Løten kommune
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	21	2	2	17	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	8	4	3	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	4	4	0	0	0	0	0	I alle sakene: Søknaden er delvis innvilget av kommunen. I klagesaken hos oss har vi stadfestet kommunens avgjørelse. Ingen kolonne for "delvis innvilget", så har derfor valgt å "innvilget uten vilkår", selv om det ikke er helt presist.
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	12	7	5	0	0	0	0	Ingen tvangsmulkt/tilbaketrekkning av konsesjon
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	12	0	2	10	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	1	0	0	0	0	0	Konsesjon er ikke innvilget, men kommunens vedtak er opphevet og saken sendt tilbake til ny vurdering pga saksbehandlingsfeil.
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	3	1	0	2	0	0	0	I den saken som er "Innvilget uten vilkår", er konsesjon ikke gitt. Men kommunens vedtak er opphevet og saken sendt tilbake til ny vurdering pga saksbehandlingsfeil.
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

I tillegg: 2 avgjørelser der vi har fastsatt høyeste konsesjonspris i forb. med tvangssalg. 1 klagesak på saksbehandlingsgebyr. 1 (tidkrevende) omgjøringsbegjæring i konsesjonssak med bygdeallmenning som søker og 6 sakskostnadskrav, jf. fvl. § 36.

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	58	58	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Alt omdisponert areal er midlertidig i vekstsesong 2023 og/eller 2024. Behovet er hovedsakelig knyttet til etablering av VA-ledning fra Heggvin næringspark i Løten. 4,3 dekar gjelder behov for riggområde uten for reguleringsplan for å realisere planen. I tillegg er 70m2 dyrkbar skogsmark i Lesja varig omdisponert til parkeringsplass.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	15	9	6
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	1	1
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Varselet etter bokstav c, ble ikke fulgt opp med omgjøringsvedtak. Varselet etter tredje ledd ble sendt ut herfra 14.desember 2023. Eventuell omgjøringsvedtak vil bli gjort i 2024.

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0				

Ingen slike saker i 2023

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	Vi har ikke hatt saker som førsteinstans, kun saker som høringsinstans og klageinstans.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	0	1	En klagesak som blei stadfestet.

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	5	5	0	0	0	0	5	5	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0			

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Tapstallene av sau i region 3 og 5 har vært nedadgående over flere år. Samtidig har sauetallet i Innlandet vært svakt nedadgående som for landet for øvrig. Den geografiske differensieringen fungerer godt for region 5 Hedmark. Beitenæringen i rovviltprioritert sone i region 5 gjennomfører i stor grad driftsmessige tilpasninger. I region 3 Oppland er det beitedyr i hele regionen, og det er mer krevende å få beitenæringen med på driftsmessige tilpasninger i rovviltprioriterte områder. Særlig i Nord-Gudbrandsdalen er det behov for tiltak; både satsing på mer vellykket skadefelling av jerv og sterkere satsing på tidligsanking for å nå målet om reduserte tap.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Vi viser til tabellen for de enkelte områdene. For fylket som helhet kan det legges til at vi la ekstra vekt på naturmangfold

i oppfølging av områdene, bl.a. med et fagwebinar og ved å sette av noe midler til felles tiltak til å støtte lokale markdager o.l. om dette i områdene. I tillegg var det et hovedtema på en todagers nettverksamling for områdene. Det har ellers vært noe arbeid med å følge opp skilting med UKL-profilen i områdene.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Dette er et område preget av mange grunneiere, aktiv tradisjonell seterdrift, dyr på utmarksbeite og relativt stor aktivitet. Det er god søkning på tilskuddsordningen innenfor alle temaene jordbruksdrift, kulturarv (bygninger) og naturfangfold (rydding, skjøtsel m.fl.). Tilskuddsordningen bidrar godt til å ivareta disse målsettingene. Koppangøyene UKL: Området er relativt nytt i UKL-sammenheng (2023). Området er preget av aktiv jordbruksdrift og relativt mange grunneiere. Tilskuddsmidlene har blitt benyttet til bl.a. grunnleggende kartlegginger (bygninger/kulturminner og naturtyper), utredninger og klargjøring. Dette vil på sikt legge et godt grunnlag for en god og målrettet bruk av tilskuddsmidlene. I tillegg er det bevilget midler til konkrete tiltak som støtter opp om temaene kulturarv og naturmangfold. Finnskogen UKL: Området er fragmentert (6 ulike delområder) og ligger i fire ulike kommuner. Midlene har i stor grad bidratt til å styrke særlig kulturarven (også immateriell) og naturmangfoldet. Det er flere grunneiere, men få aktive gårdbrukere som drifter arealene. En vil ha fokus fremover på å styrke aktiviteten knyttet til aktiv jordbruksdrift. Helgøya UKL: Området er preget av intensivt åkerbruk, og kommunen peker på utfordringene med å identifisere kulturlandskapstiltak som er relevante for flere søkere. Det er kanskje spesielt begrenset med aktuelle tiltak rettet mot biologisk mangfold. Tiltak rettet mot aktiv jordbruksdrift som kan involvere flere av de aktive gårdbrukerne har blitt vektlagt, og dette har gjort utslag i årets søknadstilgang. Stølsvidda UKL: Tiltak rettet mot aktiv drift, og spesielt de som støtter opp om fortsatt stølsdrift med mjølkeproduksjon, vært høyt prioritert siden starten. Mange av tiltakene gjelder rydding av gjengroende beitemark på og nær stølene. Disse bidrar også til å ivareta naturmangfoldet, som i stor grad er knyttet til ekstensiv naturbeitemark og boreal hei. Det er så langt liten oppslutning om tiltak for å ivareta verneverdige bygnings-/kulturmiljøer sjøl om bygningstiltak er prioritert og det er gjort en overordnet kartlegging av verdifulle miljøer. Gran UKL: Tiltak for istandsetting av verneverdige bygninger dominerer blant årets innvilgede søknader. Samtidig er en stor del av tilskuddsrammen innvilget til en vatningsdam og en fangdam, som både har driftsmessig betydning og kan bidra til økt naturmangfold. Det er lite omfang av tiltak for skjøtsel av andre naturmangfoldverdier. Nordherad UKL: Her dominerer tiltak for forbedring og aktiv bruk av beitemark, som siden av å ha driftsmessig betydning også er svært viktig for landskapsbilde og naturmangfold. Det er også enkelte mer målrettede tiltak mot spesielt viktige naturlokaliteter, i det ene tilfellet i samarbeid med Statsforvalteren. Det var få tilskudd til tiltak på verneverdige bygninger, som i mange av tidligere år har utgjort en meget stor andel av søknadene. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Forvaltning av tilskuddsmidlene har bidratt til en bevisstgjøring av disse verdiene. Natur- og kulturmiljøverdiene i områdene er styrket. En stor andel av natur- og kulturverdiene er avhengig av aktiv jordbruksdrift/seterdrift/dyr på beite. Koppangøyene UKL: Utnevnelsen av Koppangøyene som UKL-området har bidratt til en bevisstgjøring om natur- og kulturmiljøverdiene i området. Det er arrangert fagdager om biologisk mangfold. For tidlig å si noe om konkret effekt etter kun ett år som UKL-område. Finnskogen UKL: Forvaltning av tilskuddsmidlene har bidratt til en bevisstgjøring om disse verdiene. Bevilgning av midler til istandsetting av spesielle bygninger/kulturminner har styrket kulturmiljøverdiene. Deler av områdene har vært preget av gjengroing av dyrket areal, innmarksbeiter, leder m. fl. Gjenåpning, rydding og skjøtsel har virket positivt på naturmiljøverdiene. Helgøya UKL: Aktiv forvaltning av ordningen og god involvering bidrar til økt bevissthet om verdiene og til en rekke tiltak som styrker dem. Det er ikke spesielle forhold som tyder på at verdiene svekkes. Stølsvidda UKL: Det er en liten avgang av aktive støler med mjølkeproduksjon, men også positive initiativ og tiltak som styrker driften. Over tid vil det bli vanskelig å bevare spesielle bygnings-/kulturmiljøer uten mer aktive tiltak for dette. Det er en del mindre ombyggingstiltak på hytter i området som i noen tilfeller kan endre stølsmiljøer i negativ retning. Gran UKL: Det er et bra omfang av tiltak, spesielt for istandsetting av bygninger, som styrker verdiene. I kjerneområdet rundt Granavollen gjør kommunen et bevisst og aktivt arbeid med å ivareta kulturmiljøet i forbindelse med nødvendige endringer i infrastruktur. Det er behov for flere tiltak for bruk og skjøtsel av naturbeitemark og andre verdifulle naturtyper for å forhindre forfall. Nordherad UKL: Det er stor aktivitet og aktiv drift som styrker bruken av beitelandskapet. Samtidig er det betydelige arealer med naturverdier som er utsatt for gradvis gjengroing. Et stort omfang av istandsettningstiltak på freda og verneverdige bygninger over mange år har styrket disse verdiene i stor grad. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Er det positive trender i områdene?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: En positiv trend er at det fortsatt er et sterkt produsentmiljø knyttet til aktivt seterbruk med mjølkeproduksjon og dyr på beite/utmarksbeite. Tilskudd fra UKL-satsingen har bidratt positivt til å styrke seterholdet og de merverdiene vi får knyttet til dette. Koppangøyene UKL: Forvaltning av tilskuddsmidlene har bidratt til en bevisstgjøring av verdiene som ligger til området. Området har rike natur- og kulturmiljøverdier, og fortsatt aktiv jordbruksdrift, så en ser et godt potensial for positiv utvikling. For tidlig å si noe mer konkret om trend/utvikling etter kun ett år som utvalgt kulturlandskap. Finnskogen UKL: Forvaltning av tilskuddsmidlene har bidratt til en bevisstgjøring om verdiene som ligger i området. Midlene har bidratt til økt aktivitet knyttet til formidling, fysisk tilgjengelighet og skilting/merking, samt økt aktivitet knyttet til istandsetting av bygninger og arealer. Helgøya UKL: Det arbeides aktivt med skilting/tilrettelegging og formidling av fagtema og er satt opp nytt velkomstskilt med UKL-design. Stølsvidda UKL: Det er fortsatt stor aktivitet for bruk av stølene og beitearealene i innmark og utmark. På en stol er det startet opp besøksvirksomhet og arrangert stølsfestival. Gran UKL: Ordningen bidrar til økt aktivitet, spesielt synlig når det gjelder istandsetting av bygninger. Nordherad UKL: Det har over tid vært god rekruttering av nye/ynge brukere ved salg og generasjonsskifte. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Dette er et seterområde med tradisjonell seterdrift og dyr på beite. Utviklingen vi ser med større bruk/besetninger, mjølkeproduksjon, økte kostnader, frafall av flere mindre produsenter, m.m., vil på sikt kunne bli en trussel mot områdets verdier. Tradisjonell seterdrift har lagt grunnlaget for de verdiene vi har i området i dag relatert til natur- og kulturmiljøverdier. Koppangøyene UKL: Opphør og/eller reduksjon av tradisjonell jordbruksdrift vil kunne føre til økt gjengroing og forfall av kulturmiljøer. Krav til økt effektivitet, større maskiner, større sammenhengende arealer m.m. kan også bli en utfordring for å opprettholde grønn infrastruktur, mosaikklanskap o.l. Dette er viktig for naturmiljøverdiene. Finnskogen UKL: Generelt sett er det i disse områdene få aktive brukere, og flere arealer er truet av gjengroing og forfall av bygninger. En er avhengig av samarbeid og engasjement fra flere aktører (frivillige, lokalbefolkning, museum m. fl.) for å ivareta verdiene knyttet til natur- og kulturmiljøene. Helgøya UKL: Det er ingen spesielle, kjente trusler mot aktiv drift, men få bruk med beitedyr gjør det sårbar med tanke på gjengroing av verdifulle arealer. Stølsvidda UKL: Den største trusselen er avgangen av aktive støler, knyttet til frafall av mjølkebruk pga. bruksstruktur og store investeringsbehov. Nybygg/ombyggingstiltak på støler og hytter vil over tid kunne endre helhetlige stølsmiljøer. Gran UKL: Lokalisering av et nytt vannbehandlingsanlegg innenfor området har vært en krevende sak for kommunen, og anbefalt plassering er ikke optimal ut fra hensyn til kulturlandskapet. Nordherad UKL: Det er ingen nye trusler her, men den største utfordringen generelt er å opprettholde antallet aktive bruk med beitedyr og å ivareta de mest sårbare og sjeldne naturtypene. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.

Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Tradisjonell seterdrift med mjølkeproduksjon og dyr på beite/utmark har hovedfokus i dette området, og en stor andel av UKL-midlene støtter opp om denne driften på en eller annen måte. Det gis støtte til «Åpen seter-kafé» som har sin virksomhet gjennom sommeren. Koppangøyene UKL: Dette området har vært UKL-område i kun ett år, men det er flere aktører som har vist interesse for aktivitet knyttet til UKL-området og de verdiene vi finner her. Finnskogen UKL: UKL-områdene er blitt gjort mer fysisk tilgjengelige (stier, leder, skilting m.m.), og det er flere arrangementer som baserer seg informasjon om historisk bruk og tradisjoner, natur og kulturminner. Den skogfinske kulturen står her sterkt. Helgøya UKL: Området er mye besøkt av dagsturister og det har vært en betydelig tilrettelegging med stier/skilting og opparbeiding av friområde, men det er bare én bedrift som har etablert en besøksvirksomhet, basert på gardsbutikk og historisk hage. Det er et aktivt og utviklingsorientert jordbruk, men ikke spesielt knyttet til UKL-verdiene. Stølsvidda UKL: En stol har etablert åpen stol og bl.a. arrangert stølsfestival, men liknende virksomheter fra noen år tilbake er ikke lenger i drift. Det er svært mye turisme og flere overnattingsbedrifter i området basert på områdets landskapsverdier og stølsmiljøene, uavhengig av UKL-statusen. Ordningen er mye brukt til investeringer i støls- og beitedriften. Gran UKL: Det er mye turisme i området gjennom mange år, mye basert på områdets landskapsverdier og særegne kulturmiljøer, uavhengig av UKL-statusen. Nordherad UKL: Ordningen har gjennom mange år blitt brukt aktivt i forbindelse med utvikling og formyning av tradisjonell, beitebasert jordbruksvirksomhet. Det har også vært flere prosjekter delvis finansiert med UKL-midler rettet mot småskalaproduksjon, formidling og besøksvirksomhet. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	På regionalt nivå er det god dialog mellom Statsforvalteren og fylkeskommunens kulturvernerhet. Det er i hovedsak Statsforvalteren som har direkte dialog med områdene og følger dem opp med faglig og annen bistand. Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Det er her et veletablert og godt fungerende samarbeid mellom aktuelle aktører både på lokalt og regionalt nivå. Statsforvalteren har god dialog og med området. Koppangøyene UKL: Området er i en god prosess med å få etablert gode rutiner for samarbeid og utrede hvilke aktører som er hensiktsmessig å trekke inn i samarbeidet. Statsforvalteren har vært mye involvert i startfasen, helt fram til nå. Finnskogen UKL: En har også her nå fått etablert et godt fungerende samarbeid mellom aktuelle aktører både på lokalt og regionalt nivå. Området har 6 ulike delområder i 4 ulike kommuner, så det måtte etableres nye rutiner for godt samarbeid og koordinering. Statsforvalteren har god dialog med området. Helgøya UKL: Området har en godt fungerende lokal styringsgruppe med grunneiere og representanter for kommunen. Statsforvalteren har god dialog og med området. Stølsvidda UKL: Området har en godt fungerende lokal styringsgruppe med representanter for de to sameiene og fjellstyret og representanter for de to kommunene. Statsforvalteren har mye dialog med området og 1-2 møtepunkter hvert år. Gran UKL: Området har en fungerende arbeidsgruppe med flere grunneiere og representanter for kommunen, men kommunen uttrykker at det er for liten kapasitet til å følge opp arbeidet på den måten en skulle ønske. Statsforvalteren har vært lite involvert etter at kommunen overtok forvaltningsansvaret, men har hatt mer dialog med området det siste året. Nordherad UKL: Området har en aktiv innbyggerorganisasjon som i stor grad har vært pådriver i arbeidet gjennom mange år og sitter i styringsgruppa sammen med kommunen. Samarbeidet er utviklet siden 2009 og er godt innarbeidet. Statsforvalteren har hatt relativt lite dialog og kontakt med området de siste åra. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Ja. Koppangøyene UKL: Ja. Finnskogen UKL: Ja. Helgøya UKL: Ja. Stølsvidda UKL: Ja. Men er laget før oppstart som UKL og bør revideres. Gran UKL: Ja, men er laget før oppstart som UKL og bør revideres. Nordherad UKL: Ja. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Generelt dekker forvaltningsplanene og prioriteringene alle deltema, men utfordringen er å få inn et større omfang av søknader som er målrettet mot naturmangfold, bygninger som ligger utenfor gards- og setertun og andre tiltak som har mindre privat interesse eller driftsmessig nytteverdi. For å oppnå dette er det behov for et mer aktivt påvirkningsarbeid eller egne initiativ fra kommunene. Vangrøftdalen og Kjørudalen UKL: Forvaltningsplanen er godt forankret i kommunen og blant aktuelle aktører. Mål og strategier er godt kjent. Tiltaksdelen er førende for prioritering av midlene de enkelte år, med god oppslutning fra søkerne. Koppangøyene UKL: Forvaltningsplanen er helt «fersk» og det har vært kjørt en god prosess med mange involverte. Mål og strategier er en viktig del av planen, og vil sammen med tiltaksdelen være førende for prioritering av tilskudd. En må nok jobbe noe proaktivt for å få inn gode søknader og skape aktivitet. Finnskogen UKL: Forvaltningsplanen er etter hvert blitt godt forankret i kommunene og blant aktuelle aktører. Mål og strategier er godt kjent. Tiltaksdelen er førende for prioritering av midlene de enkelte år/perioder. En har noen utfordringer med å få aktuelle søkere «på banen», men dette er i positiv utvikling. Helgøya UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, men kommunen peker på utfordringen med å gjøre den relevant for flere av gardbrukere. Stølsvidda UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd. Det er likevel vanskelig å få inn søknader som retter seg mot verneverdige bygningsmiljøer og spesielle naturverdier. Gran UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, men det er bl.a. få søknader rettet mot naturverdier og andre tiltak som ikke er relatert til drift og gardstun. Nordherad UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, og i stor grad har tilfanget av søknader dekket opp de forskjellige deltemaene, sett over flere år. Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag rapporterer for området.

Når det gjelder ordningen Verdensarvområdet Røros Bergstad og Circumferensen: Statsforvalteren i Trøndelag har hovedansvar for koordinering på regionalt nivå, og rapporterer for området.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Innlandet styrker sitt samarbeid mellom tjenestenivåene gjennom aktiv bruk og etablering av IPS (individuell jobbstøtte). FACT teamene (Flerfaglige oppsøkende samhandlingsteam) innlemmer IPS som en ressurs i teamene og utviklingen av dette samarbeidet skjer i styringsråd-driftsråd, eller styringsgrupper for teamene. NAV og kommunens helse og omsorgstjenester samhandler godt i dette arbeidet og bruker bla Helsedirektoratets tilskuddsordning til dette formål.

I det tverrfaglige samarbeidet Bolig for velferd Innlandet har det å styrke og bedre tjenestesamhandlingen vært tema i møter med kommuner og regionale samarbeidspartnere.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursfordelingen på kapittel 0525.01/3525.02 i embetet er fortsatt forholdsvis stabil når hvis man sammenligner 2022 med 2023.

På LMD-området er det også i år en økning fra 2022. Årsaken til dette er dels en styrking av bemanningen og dels en gjennomgang av dette

resultatområdet i 2022.

Embetet har i stor grad tilpasset seg føringer om mindre reisevirksomhet som en følge av endrede reisevaner, likevel er det en økning i dette i 2023. Nivået i 2023 er nok tilbake på det man vurderer som et normalnivå etter pandemien. Det medfører en økning på KKD området. Økte kostnader til husleie og andre variable kostnader har økt betraktelig i 2023.

Endringer på andre departementsområder er en følge av tilpasning til ny budsjettfordelingsmodell og disponering av mottatte belastningsfullmakter.

Det vil være nødvendig med en ytterligere harmonisering mellom departementsområdene og den nye budsjettfordelingsmodellen.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2023	Fagdep. 2023	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	6 418	4 051	5 746	4 597
Barne- og familiedepartementet	8 221	1 939	8 369	1 601
Helse- og omsorgsdepartementet	28 498	7 214	28 204	6 045
Justis- og beredskapsdepartementet	10 451	14 640	10 717	12 908
Klima- og miljødepartementet	31 706	9 949	31 552	7 538
Kommunal- og distriktsdepartementet	60 788	111	55 218	863
Kunnskapsdepartementet	15 382	14 784	13 218	7 553
Landbruks- og matdepartementet	32 403	651	30 003	513
Andre	546	161	373	0
Sum	194 413	53 500	183 400	41 618

Når man sammenligner 2023 med 2022, vil kontantregnskapet vise en konsekvent økning. Dette skyldes at lønnsoppgjøret for 2023 var høyt, samtidig ble det helårsvirkning på lønnskostnader på noen stillinger i 2023. Høye lønns- og pensjonskostnader gjelder alle departement/resultatområder. SFIN kjøpte inn mobiltelefoner til alle sine ansatte (res.omr. 600) som del av omlegging til mobiltelefoni/Teams. En stilling knyttet kart/GIS ble flyttet fra res.omr. 699 til 660. En stilling ble finansiert på ordinær drift fordi fullmakten ikke kom i 2023 (res.omr. 319). Når det gjelder fagdepartement, så fikk SFIN mer midler knyttet til eksamen, honorarer og reiser for sensorer. SFIN fikk nye fullmakter innen Naturmangfold, Helse- og omsorg og Bamevern.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Samlet sett vurderes det at Statsforvalteren i Innlandet leverer gode tjenester til oppdragsgivere og innbyggere innenfor rammene embetet har til rådighet og at embetet dermed løser samfunnsoppdraget på forsvarlig måte med tilfredsstillende måloppnåelse og balansert ressursbruk.

Ressursmessig gikk embetet inn i 2023 med et budsjettert innsparingskrav på kr. ca. 7,9 mill. Det ble vurdert som moderat risiko, men høyere enn normalt. Risikobasert styring og løpende økonomikontroll gjennom året gir gode forutsetninger for økonomistyring. Høyere betaling av pensjonspremie enn det prognosene fra SPK tilsa, uforutsette utgifter som følge av uværet Hans og økte driftskostnader gir et resultat med merforbruk på 2,1 mill. kr. i 2023.

Det er gjennom 2023 meldt få kritiske avvik i oppgaveløsningen. De fagområdene som har avvik iht. krav i tildelingsbrev og hovedinstruks er under kontinuerlig oppfølging. Ved utgangen av 2023 er det håndhevingsordning kap. 9a skolemiljø, vergemålsområdet og saker innenfor sosialtjenesteloven som anses som de mest kritiske/med høyest risiko og sårbarhet. Det er ulike årsaker til dette, det er iverksatt tiltak og det følges løpende opp.

Det er i 2023 gjort gjennomgang av ressursbruk på alle fagområder vurdert iht budsjettfordelingsmodellen. Vi legger det til grunn i videre bemanningsplanlegging og oppgaveløsning.

Det er på noen områder ikke er samsvar mellom oppdrag og ressurser fra oppdragsgivere Dette gjelder spesielt oppdrag fra HOD, JD. Dette er tatt opp i styringsdialogen med departementene og KDD.

Se ellers Statsforvalterens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Statens mål- og resultatstyring er grunnleggende styringsprinsipp i SFIN. Embetets viktigste styringsverktøy er instruks for Statsforvalteren, årlig tildelingsbrev (TB) og Hovedinstruks. Dette, sammen med en flerårig strategisk plan med 6 strategiske fokusområder er grunnlag i all virksomhetsplanlegging. Vår styring og planlegging skal være helhetlig og tilpasset aktuelle risikoområder.

Den overordnede styringen i embetet skjer gjennom ledergruppen i ledermøter og i virksomhetsområdenes lederteam. For å utvikle helhetlig ledelse ser vi viktighet i å knytte enhetsledere tettere sammen på tvers av virksomhetsområdene. Lederforum er et utvidet lederorgan med alle ledere i embetet hvor overordnede mål og prioriteringer er tema i tillegg til å være en arena for utvikling. Gjennom lederutviklingsprogrammet VIDSYN og en gjennomført organisasjonsevaluering har Lederforum i 2023 satt utviklingsmål for videre utvikling og samledelse.

Embetets virksomhetsplanlegging skjer i alle virksomhetsområder og enheter hvor det også er høy grad av involvering av medarbeidere. Planprosessen skal ivareta planlegging, prioritering og vurderinger i både oppstrøms og nedstrøm prosesser. Til virksomhetsplanlegging ligger systematisk risikostyring på alle nivå.

Iht. styrings-årshjul utarbeides årlig budsjett som sammen med overordnet virksomhetsplan og risikostyring utgjør hovedelementene i årlig virksomhetsstyring. Budsjett salderes pr. 31. mai og 31. august. En økonomisk langtidsplan utarbeides/ revideres hvert år og viser hoveddisponeringer i et flerårig perspektiv. I 2022 ble det for årene 2023-2026 lagt til grunn en nedbemanningsplan på 10-12 årsverk. Status ved utgangen av 2023 er at planen følges.

Prinsipper for delegering hos Statsforvalteren i Innlandet innebærer betydelig grad av delegering av fag, personal og budsjettansvar til direktørene og videre til enhetslederne.

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet embetet opererer under, og at det fungerer på tilfredsstillende måte.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring ROS er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Risikovurderinger gjennomføres i alle enheter og virksomhetsområder i forbindelse med virksomhets- planleggingen, ved budsjettssalderinger og løpende gjennom året. Overordnet Risikovurdering for embetet gjøres tre ganger i året, samt at ROS-kartet gjennomgås i forbindelse med revidering av virksomhetsplan og budsjett to ganger årlig. I 2023 har områder med risiko vært relativt stabilt, enkelte områder går tidvis inn og ut av ROS-kartet, dette kan være et tegn på at ressursene er marginale og sårbarheten høy. Saksbehandlingstider og restanser er lave og i hovedsak innenfor det som er forventet. Embetet har således god kontroll på dette.

Det er utarbeidet kontinuitetsplan for embetet som en følge av pandemien, denne skal gjennomgås årlig.

Embetet brukte kvalitetssystemet Risk Manager til avvikshåndtering og delvis til ROS-oppfølging i 2023. Dette systemet er ikke lenger i bruk. Dokumenter håndteres i et styringsbibliotek og Risiko og sårbarhetsanalyser gjøres etter lokal mal.

Embetet bruker pr. 31.12. 2023 en midlertidig løsning for avvikshåndtering, i påvente av en mer permanent løsning som skal leveres fra STAF i løpet av 2024.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Økonomistyring, virksomhetsplanlegging og overordnet risikostyring følger embetes årshjul. Dette viser roller, ansvar og frister, og bidrar til internkontroll på området. Det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som beskriver hvilke fullmakter som tilligger de ulike rollene i embete. Det utarbeides ulike styringsrapporter fra Unit4 ERP Web i regnskapsoppfølging. Lederne har tilgang til systemet og kan selv tilpasse egne rapporter for oppfølging av ulike prosjekter. Det vurderes at embetet i 2023 hadde tilfredsstillende økonomistyring og kontroll jf. økonomireglementet.

Statsforvalteren i Innlandet brukte i 2023 Risk Manager - system for informasjonssikkerhet, avvikssystem og risikostyring. Embetet har klare rutiner for å melde avvik. Det er relativt få avvik som meldes i Risk Manager, men de avvik som er meldt i 2023 har bl.a. annet handlet om feilsending av utgående post, treg journalføring og avvik knyttet til HMS. Der feil og mangler avdekkes settes det i verk korrigerende tiltak. Risk Manager opphørte januar 2024. Embetet bruker nå et midlertidig avvikssystem utarbeidet i samarbeid med STAF, i påvente av nytt permanent system.

Vi ser at Intranettsiden til embetet også er et viktig verktøy i internkontroll, både hva gjelder informasjonsspredning, tilgjengeliggjøring av styringsdokumenter, retningslinjer, møtereferater etc.

Saksbehandlingsverktøyet Elements brukes av embetet og utgjør internkontroll av saksflyt og restanser, journalverdig dokumentasjon og arkivproduksjon. Ansvar for arkivproduksjon og tilhørende rutiner ligger hos STAF.

Det er etablert rutiner for restanseoppfølging på alle fagfelt som en forsterket del av risikovurderinger. Informasjonssikkerhet løses i samarbeid med STAF gjennom veiledning, tilrettelegging og koordinering.

Det foreligger rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, mobbing og trakassering etc., og psykososialt arbeidsmiljø kartlegges bl.a. i forbindelse med vernerunder, medarbeidersamtaler og medarbeiderundersøkelser.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Statsforvalteren i Innlandet er en relativt stor organisasjon og arbeidsplass for ca. 250 medarbeidere.

Bemanningsfaktoren er fortsatt moderat til høy i henhold til økonomiske rammer. Bemanning ble vurdert på nytt i forbindelse med bemanningsplan for nytt embete fra 1. januar 2019 og siden revidert gjennom plan for nedbemanning i 2022.

Nye endringer i budsjettfordelingsmodell og rammetildeling til Statsforvalteren har medført et behov for å vurdere bemanningsfaktoren på nytt. Det er tidligere estimert et behov for en reduksjon på 10 - 12 årsverk innen 2026. De siste års nedtrekk i rammene til Statsforvalteren medfører et behov for ytterligere reduksjon av stillinger, pr. dags dato uklart hvor mange, men behovet vil trolig være 5 - 10 årsverk.

Samlet sett er kompetansen hos de ansatte hos Statsforvalteren i Innlandet svært høy, vi er å anse som en kompetansebedrift. Embetet har i dag tilstrekkelig kompetanse til å løse de oppgaver og oppdragene vi har, men har fortsatt en sårbarhet for nøkkelpersonell på enkelte områder. I forbindelse med risikostyring og virksomhetsplanlegging vurderes dette og det rettes tiltak for å sikre oppgaveløsningen.

Embetet registrer at det er krevende å rekruttere inn på enkelte fagområder, i 2023 har det særlig vært kompetanse knyttet til skogbruk og erfarne jurister som har vært krevende å få inn.

Det jobbes løpende med å rekruttere nye medarbeidere ved vakanser. Vi vektlegger gode jobbanalyser og sørger for kompetanseoverføring til nye medarbeidere. Covid-19 situasjonen har medført en utstrakt bruk av hjemmekontor/ fjernarbeid.

Søkermasse i forbindelse med rekruttering er god, og vi jobber for og ønsker at Statsforvalteren i Innlandet er en attraktiv arbeidsplass i regionen. Lønsmessig er det krevende å være konkurransedyktige når man sammenligner seg med andre regionale etater og kommuner i regionen, og det fører til særlig press ved ansettelse innenfor enkelte stillingsgrupper, eksempelvis jurister. Dette er noe som jobbes videre med i videreutvikling av vår lokale lønns- og rekrutteringspolitikk.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr, med enkelte unntak som for eksempel utsyr som brukes til produksjon av sendinger og digitale møter. I tillegg eier embetet noe IKT utstyr som ikke er av standard vare som brukes opp mot kommunikasjon og GIS arbeid.

Annet utstyr er blant annet kameraer og ulike typer feltutstyr der det er relevant. Det har også blitt investert en del studioutstyr som embetet bruker til opptak og direktesendte kurs, webinarer og konferanser.

I forbindelse med ombygging og flytting i nye lokaler i 2020, ble det gjort en del investeringer, hovedsakelig knyttet til møbler og annen innredning. Det er også en del kunst og prydgjenstander som benyttes til utsmykking av embetets lokaler. Embetet har tidligere hatt avtale med House of Control om registrering av eiendeler. Denne avtalen er sagt opp, og registrering og oversikt over eiendeler gjøres i egen regi.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonens revisjonsrapport for 2022 er uten merknader, det fremgår at gjeldende regnskapsføring og internkontroll gir et dekkende bilde av at virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2022 og kapitalposter pr 31. desember 2022 og er i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Ansvars- og rolledeling for informasjonssikkerhet mellom STAF og embetene er forbedret, og status og tiltak knyttet til forbedringsarbeid i informasjonssikkerhet må skje i tett samhandling med STAF. Det er etablert et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet for alle embetene og STAF, dette er under stadig utvikling. Embetet ønsker å sette enda større fokus på arbeidet med Informasjonssikkerhet i 2024.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Embetet har retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Statsforvalteren har universelt tilrettelagte kontorlokaler og høy grad av individuell tilrettelegging gjennom bl.a. fleksibilitet og tilpasset

arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med utstrakt mulighet for hjemmearbeid.

Arbeidsmiljøutvalg: SFIN sitt arbeidsmiljøutvalg (AMU) hadde fire møte i 2023. Sentrale tema har vært utarbeidelse av handlings- og målplan for AMU 2024, oppfølging av prosess for endring i kontorlokaler, organisasjonsevaluering, inneklima, verneunder, rutiner for fysiske og digitale trusler, desentralisert arbeidsplassutvikling og kursing av verneombud og AMU-medlemmer.

Bedriftshelsetjeneste: Embetet har gjennom 2023 hatt god kontakt med vår bedriftshelsetjeneste, Falck Helse. De har sammen med HR og ledere vært aktivt inne i oppfølging på individnivå. Embetet strekker seg langt for å ivareta ansatte i ulike livssituasjoner og med ulike utfordringer.

Medarbeiderundersøkelse: Høsten 2022 gjennomførte embetet medarbeiderundersøkelsen MUST. Undersøkelsen viser at vi har en sunn organisasjon, med høy grad av psykologisk trygghet. Det er likevel områder å forbedre og forsterke. Det har vært jobbet med oppfølging av resultatet også i 2023.

Mangfoldsrekruttering: Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn å søke. Vi har de siste årene tilsatt flere medarbeidere med nedsatt funksjonsevne og eller hull i cv.

Vi har fokus på kvalitet i rekrutteringsprosessene våre, og ledere skal alltid vurdere hvorvidt en stilling kan lyses ut gjennom traineeprogrammet. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre e-læringskurs om mangfoldsrekruttering.

Vi opplever at vi har få søkere med innvandrerbakgrunn som både har de faglige kvalifikasjonene og som også kan kommunisere godt på norsk.

Vi har hatt personer i arbeidspraksis hos oss også i 2023. Vi har også hatt flere studenter som jobbet hos oss i sommermånedene.

Vi er opptatt av en god "onboarding", og opplever at de nytilsatte er godt ivaretatt gjennom gode rutiner, fadderordning og opplæring. Vi gjennomfører jevnlig undersøkelse blant våre nytilsatte for å lære hva vi evt. kan forbedre.

4.3 Andre forhold

TB kap. 4.1.2 Læringer

Statsforvalteren i Innlandet hadde i 2023 lærling i kontor- og administrasjonsfaget. Læreren avla bestått fagprøve sommer 2023. Ny lærling startet i august 2023, og vil være hos oss i to år (nå service- og administrasjonsfaget). Vi er tilknyttet opplæringskontoret OK Stat.

Vi tilsatte flere studenter som sommervikarer i 2023. Noen av disse fikk forlenget engasjement utover høsten. Vi sa oss også villige til å ta i mot to studenter fra UIT, men det var ingen studenter som valgte oss som praksisplass.

TB kap. 4.1.3 Konsulentbruk

Regnskapet for 2023 viser at embetet samlet brukte ca. 1,08 mill. til konsulenttjenester. Dette er en reduksjon på 0,8 mill. kroner fra 2022. I 2023 er dette eksternt bistand i forbindelse med prosess for organisasjonsevaluering, kjøp av konsulenttjenester innenfor miljøområdet, herunder nasjonalparkforvaltning, besøkstrategier m.m.

TB kap. 4.1.4 Desentralisert arbeid

Statsforvalteren i Innlandet har i 2023 fokusert på mulighetene for desentraliserte arbeidsplasser i enkelte av våre utlysningstekster. Desentralisert arbeidsplasser brukes der man anser dette som en praktisk mulighet iht. oppgaveløsning, avhengigheter av samhandling med andre osv. og bruken av dette har økt i 2023. Det ble bl.a. i 2023 etablert arbeidsplasser i HUB/kontorkollektiv på Dombås og Ringebu. Det er også gjort avtaler om fjernarbeid for et par medarbeidere med bosted utenfor alminnelig pendleravstand. Erfaringene fra dette er positive, men om det gjør embetet mer attraktive i rekrutteringsøyemed er foreløpig usikkert.

Statsforvalteren i Innlandet ble i 2021 utnevnt som koordineringsembete for samordning av økonomifunksjoner for Statsforvalterembetene. Dette ble gjort etter at Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) i 2020 besluttet å tilbakeføre oppgaver innenfor HR- og økonomiområdet fra STAF til Statsforvalterne. Følgende satsningsområder har vært særlig prioritert for økonomikoordineringsfunksjonen i 2023:

Arbeidsgruppe for evaluering av budsjettfordelingsmodellen (BFM)

I samråd med koordinatorembetet på økonomi nedsatte KDD en arbeidsgruppe for å vurdere BFM i 2023.

Kartlegging av anskaffelsesområdet

Det ble i 2023 opprettet en arbeidsgruppe for å kartlegge anskaffelsesområdet/tjenesteleveranse fra STAF. Koordineringsembetet for økonomi var sekretariat for gjennomføringen. Arbeidsgruppen som besto av Katrine Jensen SFTF, Suzanne Wien miljø SFIN, Erik Drivdal STAF og Morten Nyberget SFIN. Rapport ble levert til direktørene i embetene og direktør i STAF juni 2023.

Rapporten gir felles overblikk og kunnskapsgrunnlag om hvordan segmentet anskaffelser har utviklet seg, og med forslag til endringer av blant annet finansiering.

Kartlegging av økonomimodellene i embetene

Koordineringsembetet for økonomi fikk i 2023 i oppdrag å kartlegge økonomimodellene i embetene mht. deling og erfaringsgrunnlag. Utover å kartlegge 25 ulike spørsmål, har fagmiljø for Økonomi i embetene gått dypere inn på blant annet bruk av budsjettstyringsverktøy og BDM, sett på forankring, rammestyring og ulike varianter av dette.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Kommuneøkonomi og demografiske endringer i Innlandet har betydning for tjenesteproduksjon, kompetansebehov, omstilling og for strategisk samordning av tiltak mellom flere aktører. Nærhet i dialog og opplevelse av Statsforvalteren som en helhetlig orientert, relevant og god samarbeidspartner vil være sentralt. Gjennom en utstrakt kommunereise i Innlandet i 2023 og 2024 gir våre kommuner oss et realistisk og noen ganger brutalt bilde av utfordringene de opplever. Økte sårbarheter, økt trusselbilde, ressurs og kompetanseknapphet, en økende bekymring for utsatte barn og unges livsvilkår m. m er trukket frem, og i vår rolle som samfunnsaktør må dette ha fokus i utvikling av å løse samfunnsoppdraget.

Klimaendringene utfordrer oss i økende grad, og vi må forvente flere uønskede hendelser. I 2023 satte uværet Hans store deler av Innlandssamfunnet virkelig på prøve. Med tett dialog, aktiv og samordnet krisehåndtering gikk det bra, selv om det rammet noen innbyggere og kommuner svært hardt. I tillegg er den sikkerhetspolitiske situasjonen varig endret, og krigen i Ukraina har medført flere utfordringer på flere områder, bl.a. når det gjelder større ROS og kartleggingsoppgaver, håndtering av flyktninger osv.

Vi ser at forventningene til samordningsrollen og samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet vil øke. Den sikkerhetspolitiske situasjonen, sårbar kritisk infrastruktur, klimaendringer og økte forventninger både fra kommuner og sentrale myndigheter gjør dette varig endret. Re-etableringen av totalforsvaret vil også kreve en stor innsats, og Statsforvalteren må ha rammer for å møte utfordringene og behovet for utvikling her. Ressurssetting av samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet er tilpasset fredsdrift.

I vår rolle, som skal balansere forvaltning av bruk og vern, god samfunnsplanlegging, grønn omstilling og proaktivt klimaarbeid, er samarbeid med kommuner og næring viktig. For å opprettholde evne til å være en relevant og kompetent samarbeidspartner er vi avhengig av nærhet til sektor og næringsmiljøene. Vi må delta bredt i regionale samarbeidsprosjekter med kommuner, fylkeskommune og næring og mener det er med på å sikre god evne til å løse samfunnsoppdraget.

Vi ser at den økte spesialiseringen og funksjonsorganiseringen av statlig sektor gir kommuner og innbyggerne opplevelser av en fjernere stat med mindre samordnede helhetligkompetanse. Det er viktigere enn noen gang at Statsforvalteren fortsatt har en bred portefølje med en tydelig rolle og et samordningsmandat på å være bindeledd mellom kommuner og funksjonsorganiserte statsorganer. Samtidig må vi som embete utvikle kommunikasjon og arbeidsmetoder som fremmer brukerinvolvering, dialog, digital nærhet og tilstedeværelse for brukere og våre nærmeste samarbeidspartnere.

Den digitale transformasjonen går fort og det blir stadig mer nær. Det er helt nødvendig at statsforvaltningen raskt kan adaptere KI som integrert del i oppgaveløsning av samfunnsoppdraget. Her er et enkelt-embete uten stor betydning. Vi kan prøve og teste KI, men ikke fullt ut ta det i bruk før digitale og compatible systemer leveres oss, før eventuelle sikkerhetsbarrierer og GDPR-forhindringer er eliminert. For dette trengs tydelig politisk vilje, samordnet og koordinert strategiutvikling i statsapparatet og i mindre grad stykkevis og delt slik som nå. SFIN vil gjerne bidra aktivt i utvikling, utprøving, pilotering for dette.

Kompetente og engasjerte medarbeidere er viktig premisse for evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt. Vi har godt arbeidsmiljø og medarbeidere som er både kompetente og faglig motivert. Dette er imidlertid alltid ferskvare. Utfordringen vil være å rekruttere og beholde ansatte i et stadig strammere arbeidsmarked. Vi vil og skal ikke være lønnsledende, men vi må ha ett konkurransedyktig lønnsnivå, faglige spennende oppgaver og et utviklende arbeidsmiljø. Dette har et kontinuerlig fokus, men vi vil også være avhengig av økonomiske rammer fremover og videreutvikling i statens arbeidsgiverpolitikk.

Statsforvalteren i Innlandet ønsker å bidra aktivt i å utvikle og utforske nye måter å organisere arbeidslivet på hvor f. eks arbeidsfelleskap/HUBS kan gjøre utvalgte statlige tjenester tilgjengelig for befolkningen gjennom økt tilstedeværelse. Det kan også bidra til felles kompetansemiljø på tvers av forvaltningsnivå, kompetansearbeidsplasser mer spredt i fylket og kompetansedeling- og utvikling.

Vi mener at det helhetlige rollespekteret som sektormyndighet, samordningsmyndighet, rettsikkerhetsmyndighet og initiativtaker er vesentlig og gir best evne til å løse det komplekse samfunnsoppdraget. Vi ønsker samarbeid med våre oppdragsgivere om å videreutvikle oppgaveløsning og arbeidsmetoder som sikrer Statsforvalterne legitimitet og troverdighet fremover.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lengre sikt er som nevnt i kap. 5.1 avhengig av at vi beholder og videreutvikler den helhetlige rollen vi i dag har ovenfor kommunene, fylkeskommunen og andre regionale aktører. Vår evne er å nå fastsatte mål og resultater også avhengig av til at vi er en relevant og kompetent samarbeidspartner med lokal kompetanse, I tillegg må vi ta i bruk teknologi og digitalisering som gjør vår rolle mer tydelige og tilgjengelige og at det igjen kan bidra til økt effektivitet og kvalitet.

Tilpasning til budsjettfordelingsmodell de siste årene, samt statsbudsjettets "oppgavekutt" ved inngangen til 2024 gir embetet større utfordringer i å opprettholde kapasitet. Dette, sammen med fremtidige effektiviseringskrav, gjør at vi fra 2024 til 2028 må gjennomføre bemanningsreduksjon med 12-20 årsverk. Det gjøres for å opprettholde økonomisk bæreevne og for å ha handlingsrom til utvikling og innovasjon, noe vi mener er viktig i et langtidsperspektiv. Et slikt arbeid er ingen regnskapsøvelse, men konkret omstillingsarbeid hvor endringsledelse er helt nødvendig.

Samtidig opplever vi at det er utfordringer med å nå alle mål innen sosial, vergemål og oppvekstsektoren innenfor de rammene vi er tildelt. Innen beredskap ses også økte ambisjoner i embetsoppdraget, det er økte forventninger ute og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon uten at rammebetingelser fra oppdragsgiver endres. Statsforvalteren evne til å nå fastsatte mål og resultater er også avhengig av oppdragsgiveres evne både til prioritering og vilje til å gi tillit til ramme- og risikobasert styring og prioritering hos Statsforvalteren.

Vi har fortsatt tilgang på riktig kompetanse i rekruttering, men merker økt konkurranse om god og kvalifisert arbeidskraft. Vi ønsker å gå videre i hybrid arbeidsplassutvikling hvor høy grad av fleksibilitet, autonomi og tillit er bærebjelker. Vi mener det møter krav i morgendagens arbeidsliv og hvor også muligheter for utvikling, innovasjon og metodeutvikling gir hensiktsmessig arbeidsplassutvikling, rekruttering og omstilling. Fjernarbeid, digital kommunikasjon og fjernledelse er faktorer som kan bevare høy produktivitet og utvikling over tid, men vi ser også at relasjoner bygges på tvers av fag og arbeidsmetoder i en fysisk arbeidshverdag og som over tid vil svekkes med høy andel «digital arbeidshverdag». Dette må embetet holde fokus på.

Statsforvalteren vil de neste årene være avhengig av å utvikle mangfold, gode kommunikasjonsferdigheter, digitalisering i oppgaveløsning, samfunns- og forvaltningskompetanse og prosess og prosjektbaserte arbeidsmetoder for å møte økt kompleksitet i samfunnsoppdraget.

Digital transformasjon fører til organisasjonslæring og kan på sikt føre til effektivitet i oppgaveløsning og utvikling av nye arbeidsmetoder. Statsforvalteren i Innlandet mener derfor det er viktig å fortsette å videreutvikle digitalt lederskap og å øke digital transformasjonstakt. Det vil ha betydning for Statsforvalternes evne til å nå fastsatte mål og resultater.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Innlandet.pdf](#)

7 Vedlegg

Se vedlagte tabeller for en rekke nøkkeltall fra SFIN. dDet er knyttet kommentarer til tabellene der det er naturlig.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	- 2 139.0
Budsjettavvik (%)	- 1.1 %

Statsforvalteren i Innlandet rapporterte ved andre tertial at vi mest sannsynlig gikk mot et merforbruk, men at vi styrte mot balanse. Ved årets slutt ble det et merforbruk, som i hovedsak er knyttet til økte pensjonskostnader, ekstrautgifter etter ekstremværet «Hans» og avregning av tidligere felleskostnader fra 2022 på husleie.

Husleie

Husleie (tusen kr)	22 375.0
Husleie (% av driftsutgifter)	11.5 %

Husleieandelen har økt med 0,2% i forhold til 2022.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	123 117	83 345	39 772

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
052501	194 508
052521	7 670
Post 01 (unntatt 052501)	32 276
Post 20-29 (unntatt 052521)	108 393
Post 30-39	21 544
Post 40-49	0
Post 60-69	135 829
Post 70-79	43 498
Post 80-89	4 209

Beløp i 1000 kr. Utgiftene på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 083.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.6 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	443.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.3 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 640.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.3 %
Antall legemeldte sykedager for menn	290.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.5 %
Avtalte arbeidsdager for menn	18 885.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 113.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.9 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	36 068.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	153.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.8 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	516.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Vi ser økning av sykefraværet i 2023, det vil bli jobbet med dette gjennom målrettet HMS og AMU-arbeid i 2024.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	167.0	65.5 %	88.0	34.5 %	715 354.0	744 057.0	96.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	50.0 %	3.0	50.0 %	1 086 286.0	1 295 544.0	83.8 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	16.0	55.2 %	13.0	44.8 %	969 219.0	905 943.0	107.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	114.0	68.3 %	53.0	31.7 %	703 424.0	712 652.0	98.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	24.0	66.7 %	12.0	33.3 %	612 538.0	590 563.0	103.7 %
Kategori 5: Kontorstillinger	10.0	71.4 %	4.0	28.6 %	543 559.0	460 200.0	118.1 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	193 750.0	0.0	

Merk at vi i år, som i 2021 og 2022, har valgt å legge våre avdelingsdirektører under kategori 2. Dette fordi de ikke er en del av vår ledergruppe (der direktørene og embetsledelsen sitter), og for at tallene skal være mer sammenlignbare med andre embeter. (Samtidig gir denne måten å inndeke på noe skjevt inntrykk på kategori 2, da avdelingsdirektører er i samme gruppe som bl.a. prosjektledere og fagdirektører). Vi har hatt en positiv utvikling på likelønn i 2023. Kvinners andel av menns lønn var i 2022 92,5 prosent, mot 96,1 prosent i 2023. Det er gledelig å se at det er positiv utvikling av kvinners andel av menns lønn totalt sett. Sammenlignet med de andre embetene er vi ganske gjennomsnittlig.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Totalt antall årsverk	215.2
Totalt antall årsverk for kvinner	137.6
Totalt antall årsverk for menn	77.6
Totalt antall årsverk for faste stillinger	205.3
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	6.9
Sum andel administrasjon	6.1 %
Økonomi	4.6
Lønn	0.9
Personal	2.8
Resepsjon/sentralbord	1.8
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	3.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Grenseoppgang mellom fag og administrative oppgaver er krevende. Hos SFIN er administrative tjenester lagt til ett virksomhetsområde. I nøkkeltallene finner man derfor bare igjen ansatte i dette virksomhetsområdet. Virksomhetsdirektør er fordelt på personal og annet. Underdirektør er fordelt på økonomi, personal, resepsjon og annet. Annet for disse to betyr virksomhetsstyring. Under andre adm. oppgaver er også øvrig virksomhetsstyring og driftsoppgaver. Andel administrasjon er noe lavere enn 2022. Dette skyldes primært sykmelding.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Turnover i prosent	3.9 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	255.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	10.0
Totalt antall ansatte som sluttet	37.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	13.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	24.0

Vi ser en nedgang fra 7.2% i 2022, mot 3.9% i 2023. Vi har en økning i antall pensjonerings, fra 3 i 2022, til 13 i 2023. Av de i alt 37 som sluttet er det 13 pensjonister, 11 midlertidige og 1 lærling. Av de resterende 13 som sluttet, ble 10 av de erstattet.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	167	88	255
Sum antall deltidsansatte	10	9	19
Sum antall midlertidige ansatte	2	3	5
Sum antall ansatte med personalansvar	11	12	23
Ufrivillig deltid	0	0	0

De som har redusert stilling har det etter eget ønske eller behov. Antall midlertidig tilsatte er redusert betraktelig fra 2022. Vi har også få midlertidig tilsatte sammenlignet med andre embeter. Vi har ingen ansatte som jobber ufrivillig deltid.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	194 414.0
Administrativ kostnadsdekning	12 567.0
Brutto driftsutgifter	206 981.0
Lønn 052501	166 794.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.6 %

Tall i 1000 kr. Lønnsandelen av brutto driftsutgifter her redusert med 1,2% sammenlignet med 2022. Uttak av administrativ kostnadsdekning har økt med 0,783 mill kr fra 2022.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Sum antall ansatte	255
Antall ansatte under 20 år	1
Antall ansatte 20 - 29 år	13
Antall ansatte 30 - 39 år	50
Antall ansatte 40 - 49 år	56
Antall ansatte 50 - 59 år	79
Antall ansatte over 60 år	56
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	15
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 216
Antall kvinner i foreldrepermisjon	16
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	9
Dagsverk foreldrepermisjon menn	187
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Vi har fortsatt en hovedvekt av ansatte over 50 år. Samtidig ser vi at vi i 2023 har økt antall ansatte i 20- og 30-års alderen med 18 stk. I 2023 har vi ellers hatt både flere kvinner og menn med foreldrepermisjon. 20 stk i 2023, mot 8 i 2022.